

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

AMATØR-FOTOGRAFEN

1839-1970

Carl Rørdind 1900.

Indhold

2	Et spejl med hukommelse Danmarks første amatørfotoğraf.	98	Provinsfotohandleren
12	De våde pladers tid	102	Okholm
15	Rejsekameraet	104	Thorkild Henriksen
26	De tørre pladers tid	106	Sigvart Werner En amatørfotoğraf.
32	Rullefilm (Georg Eastman)	107	Konsumkameraet
37	Heinrich & Poulsen	112	Dansk kamera produktion
38	"Amatørfotografen" ved Enna	116	"Foto-Magasinet Lyngby
40	Støltén & Simonsen	121	Made in Japan
41	Peter Knudsen Eftf.	122	photokina - 1950
43	Kongsbak & Cohn	123	En verden i farver
50	Farvefotoğrafı	124	Reidls fotorier
54	Humor i amatørfotoğrafı	128	Instamatic
61	København's Fotoğrafiske Amatørklub	130	Brugt-marked
66	Kodak Folding	133	Amatøren ombejles
72	Provins-mappen	135	Hvad kostede det?
86	Småbilled-formatet	136	Noter & litteratur
88	"Fotomagasinet"		

Også dette nummer udgives med velvillig
bistand fra Kodak a.s. - Grafisk Division

Udgivet med støtte af Kulturministeriets bevilling til almenkulturelle tidsskrifter .

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk, fotoğrafisk eller anden gengivelse af skriftet samt dele deraf er kun tilladt
efter skriftlig tilladelse fra Dansk Fotohistorisk Selskab.
No part of this publication may be reproduced in any form, without prior permission in writing from the Copyright holder.
Copyright D.F.S. all rights reserved under international Copyright Conventions ISBN 0107-6329 Denmark.

Temanummeret "Amatørfotografen 1839-1970" beskriver fotoamatørens vilkår i Danmark i 131 år. Det dokumentariske materiale er indsamlet over en årrække. Billeder og tekst er formuleret ud fra det forhåndenværende materiale. På verdensplan er der fremstillet ca. 40.000 forskellige kameramodeller. For hver 10-års periode præsenteres et udsnit af disse kameraer, hvoraf kun en lille del er solgt i Danmark. De, som har bidraget med materiale, nævnes i alfabetisk orden.

Idé: *Tune Laug*

Computerudskrift: NIELS-OVE ROLIGHED

Bidragydere:

*Flemming Anholm
Henrik Andersen
Flemming Berendt
Cote Cuculiza
Andrew Danemann
Jørgen M. Gregersen
Rudi Hass
Ida Haugsted
Svenn Hugo
Finn Jensen
Niels Resdahl-Jensen
Lars Larsen*

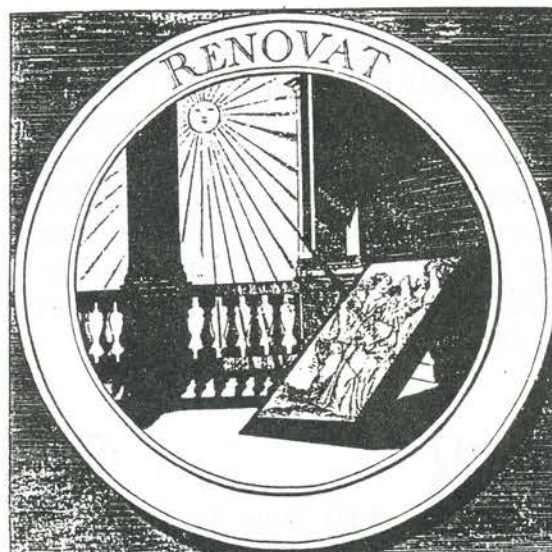
*Tune Laug
Torben Lind
Sigfred Løvstad
Henning Thestrup Nielsen
Per Ask Nielsen
Svend Nielsen
Inge Olsen
Bent Okholm
Poul Pedersen
John Philipp
Niels Weitemeyer*

Institutioner:

*Danmarks Fotomuseum
Danmarks Tekniske Bibliotek
Det Kgl. Bibliotek
Københavns Bymuseum
Danmarks Fotohandlerforening
Universitetsbibliotekets avisarkiv*

Redaktion: FLEMMING BERENDT

"ET SPEJL MED HUKOMMELSE"

Solens velgørende virkning på menneskers, dyrs og planters organisme var allerede kendt i den fjerne fortid. Man anså solen for livets og kraftens oprindelige kilde. Lysets indvirkning på døde stoffer blev allerede forstået, og praktisk udnyttet i en tid, da man endnu ingen anelse havde om deres kemiske og fysiske egenskaber. Paulus Hackenberg viste i sit værk "Symbole" et billede med titlen "RENOVAT" (fornyelse). Dermed blev den gamle erkendelse, at olie billeder og frisker mister deres glans og bliver mørkere i mørket, men gengiver deres friskhed i lyset, åbenlyst udtrykt!

Flemming Berendt

Mennesket af i dag spekulerer næppe over, hvorledes det fotografiske billedmedie er opstået og udviklet gennem tiderne. Tanken om at fastholde det set kan spores tilbage til en fjern fortid. For over 1000 år siden, da Arabien var et blomstrende kultursamfund, beskrev én af datidens største videnskabsmænd, Abu Ali Ben al Haitam, et instrument med det latinske navn camera obscura (det mørke rum). Hans tanke har næppe været at fastholde det set, men at bruge apparatet som hjælpemiddel til studiet af solformørkelser, hvilket fik stor betydning for menneskets kendskab til matematiske og fysiske love. Camera obscura optræder herefter i flere århundreder som tegneinstrument, især anvendt af kunstnere. Samtidig var de lærde optaget af gåden omkring lysets påvirkning af visse lysfølsomme materialer (1).

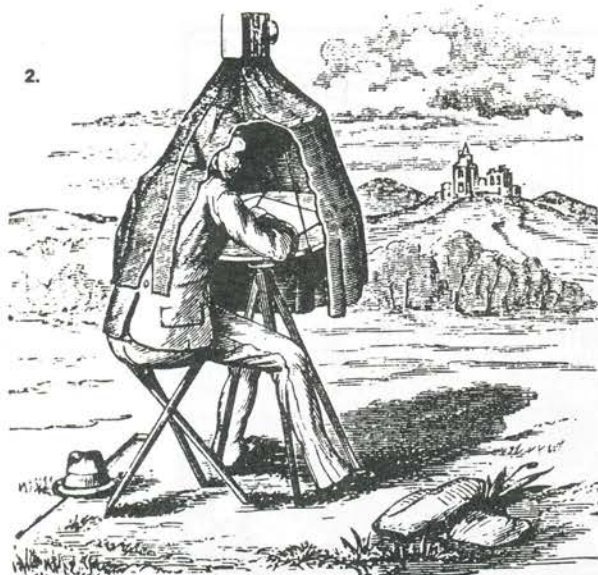
Johan Schultze

I 1726 opdagede den tyske læge og professor, Johann Heinrich Schultze (1687-1744), nærmest ved et tilfælde, at visse sølvsalte sværetes ved belysning. På dette tidspunkt var både camera obscura og kemien til stede, men der gik over 100 år før man tænkte på, at de to ting kunne få noget med hinanden at gøre. Alligevel skulle Schultze's opdagelse blive afgørende for de næste skridt henimod den fotografiske drøms opfyldelse. Omkring 1800 lykkedes det Thomas Wedwood (1771-1805) at fremstille "solbilleder". T. Wedwood anbragte uigennemskinnelige genstande f.eks. blade oven på læder, som var gennemvædet med sølvnitrat. Udsat for solens lys blev de utildækkede dele af læderet efterhånden mørkere, og når bladet blev fjernet, blev dets hvide omrids tilbage. Desværre fortonede det

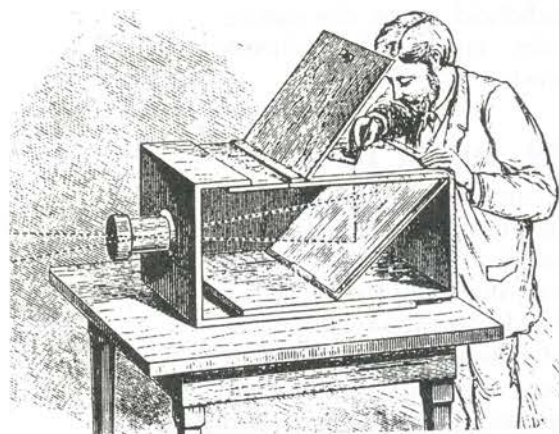
hele sig efterhånden i mørke på grund af manglende fiksering. Det blev imidlertid to franskmænd, Joseph Nicéphore Niépce og Louis Mandé Daguerre, delvis i kompagniskab, som forenede de elementer, der skulle til for at udvikle et brugbart fotografisk billede: kamera, objektiv, kemi og lys.

Det første fotografi

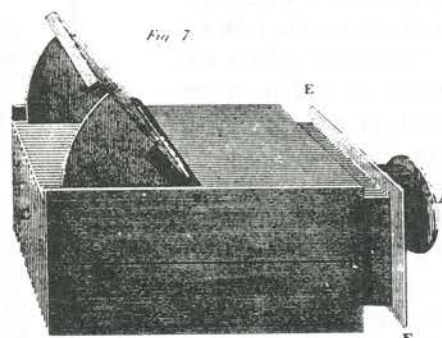
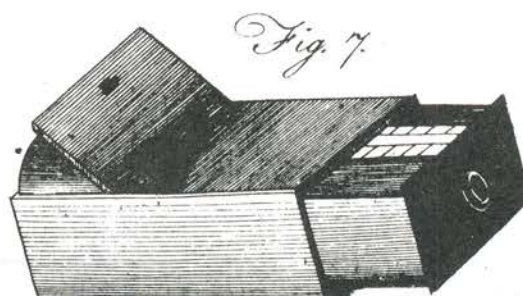
Det var imidlertid allerede lykkedes for Joseph Niépce i maj måned 1826 ved hjælp af sollys og kemi at lave fotografiske kontaktkopier efter kobberstik. Metoden kaldte han HELIOGRAFI, hvilket betyder sol-tegning. Niépce har også æren af at have optaget verdens første og ældste kendte fotografi af sit landsted Gras, Saint Loup-de-Varennes i Sydfrankrig. Eksponeeringstid 8-10 timer i solskin, resultatet svagt og uegnet til praktisk

Camera obscura optræder i flere århundreder som tegneinstrument.

anvendelse, men et fotografi var det. Grundstenen var lagt for den fotomekaniske reproduktion (2). Men i 1824 begyndte teater- og dioramamaleren Louis Daguerre sine forsøg på at fastholde billedet i sit camera obscura. 1829 indgik Niépce og Daguerre i et partnerskab. Formålet var at udnytte en evt. fælles opfindelse. Efter Niépce's død i 1833 fortsatte Daguerre, som ikke var videnskabeligt uddannet, eksperimenterne for at finde den rigtige kombination af et lysfølsomt stof, en fremkaldeproces og en kemisk forbindelse, som kunne fikse billedet. Under sine utallige forsøg med forsøvede kobberplader, opdagede Daguerre, i foråret 1835 ved et tilfælde, at nogle spildte dråber kviksølv i bunden af et skab havde forårsaget en kemisk kviksølvforbindelse og forstærket det svage eller usynlige (latente) billede på én af pladerne. Daguerre udnyttede denne tilfældighed. Den forsøvede kobberplade dampede han med jod, hvorved der dannedes et tyndt lag lysfølsomt sølvjodid. Ved belysning af pladen i hans kamera obscura opstod et latent billede. Pladen anbragtes derefter i kviksølv-fremkalderkassen. Kviksølvet opvarmedes, og dampen påvirker pladen. Under denne proces toner et synligt billede frem, idet det mere eller mindre belyste sølvjodid i vekslende grad tager imod kviksølvvdampen. Der skulle dog gå endnu et par år, før det lykkedes ham at fikse billedet

Joseph Niépce's fotografi optaget i 1826 på hans landsted i Sydfrankrig. Eksponeringstid 8-10 timer i solskin.

i en varm stærk opløsning af kogsalt. Produktet kaldte han et DAGUERREOTYPI. Den fotografiske metode har i princippet, med visse forbehold, været den samme indtil det elektroniske billedes fremkomst.

Den 19. august 1839

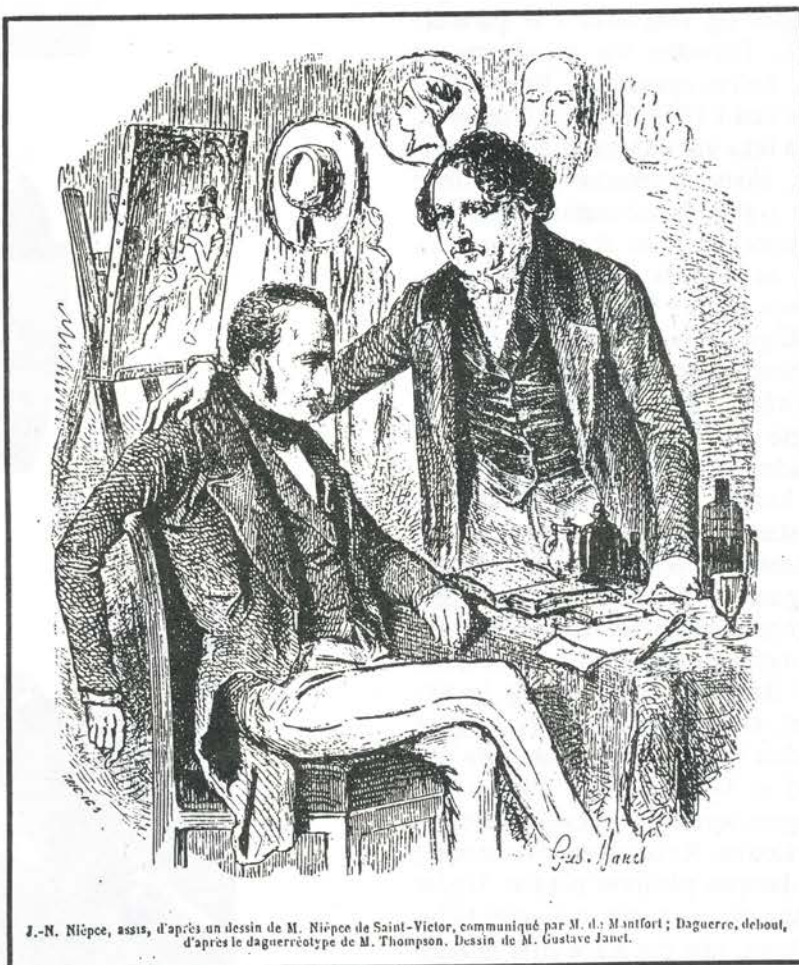
Den 19. august 1839 blev hans daguerreotypiproces offentliggjort af fysikeren Francois Arago i Videnskabernes Akademi i Paris. Sideløbende havde det franske parlament besluttet at købe alle rettigheder til processen, bevilge opfinderen en livstidspension og stille opfindelsen til fri afbenyttelse for hele verden (3).

Den 19. august 1839 var Videnskabernes Akademi samlet i Paris for at høre fysikeren Francois Arago bekendtgøre den daguerreotypi-processen.

De første amatører

I samme øjeblik mødet var afsluttet, og dørene åbnedes i Videnskabernes Akademi, stormede folk ud i vestibulen. "Jodsølv!" råbte én, "kviksølv!" råbte en anden, mens en tredje påstod, at navnet på det hemmelige stof var natriumtiosulfat. Få timer senere var samtlige kemi- og optikerforretninger ribbet fra kælder til kvist for kemikalier. Alle ville ud og afprøve metoden. De første amatørfotografer var sluppet løs. Få dage efter er de parisiske pladser og torve fyldt med trebenede "mørkekasser", opstillet foran kirker og palæer. Frankrig havde skænket verden et visuelt medie, hvis sidestykke man ikke havde oplevet siden bogtrykkerkunstens opfindelse i midten af det 14. århundrede. Kunstmaleren Paul Delaroche udtalte ganske forvirret: "Fra denne dag er malerkunsten død!" Daguerreotypi-processen tiltrak enhver, som kunne se dens anvendelighed. Blandt disse var en dansker, arkæologen Christian Tuxen Falbe.

J.-N. Niépce, assisté, d'après un dessin de M. Niépce de Saint-Victor, communiqué par M. d. Manfort; Daguerre, debout, d'après le daguerreotype de M. Thompson. Dessin de M. Gustave Janet.

Efter Joseph Niépce's død i 1833 overtager Louis Daguerre hans stol ved arbejdsbordet.

Danmarks første fotoamatør

Den 16. august 1838 ankom generalkonsul og arkæolog Chr. Tuxen Falbe (4) til Paris, primært for at bearbejde sit geografiske materiale fra sine opmålinger af Karthago i Tunis. Han blev i hovedstaden frem til april 1840 - hvorved han blev vidne til Louis Daguerre's offentliggørelse af den fotografiske proces den 19. august 1839. Allerede den 5. januar 1839 afsender Falbe fra sin bolig i rue Faubourg Saint Honoré et brev, det første i en række, til kronprins Christian, den senere Christian VIII, om Daguerre's såkaldte "lystegninger". Brevene fortæller os, i mindste detalje, at Falbe er blandt verdens første daguerreotypister. Hans store interesse for Daguerre's opfindelse lå i dens velegnethed til brug for hans arbejde som arkæolog og kartograf:

"Jeg tænkte paa, hvorledes jeg paa min Reise i det Indre Tunis havde anvendt Tiden til nogle ufuldkomne Opmaalinger og Afbildninger af Monumenter, hvis endelige Reentegning har kostet mig flere Timers Arbejde under mit allerede lange Ophold her (d.v.s. Paris). -Med Hr. Daguerres Apparat havde jeg, i den Tid Lyset alene tegnede for mig, kunnet beskæftige mig med Observationer for ikkun behøvet at afpasse Tiden for at faae Prospecter og Monumenter fuldkomment afbildede".

Det næste brev sender Chr. Tuxen Falbe efter offentliggørelsen i Videnskabernes Akademi i august 1839. Kronprinsen beder Falbe hurtigst muligt at erhverve en af disse "lystegninger", helst fra opfinderens egen hånd. Falbe opsøger Daguerre, som er aldeles overbebyrdet. Falbe tager nu sagen i egen hånd. Med det til prinsen indkøbte daguerreotypikamera vil han selv "aftage" prospekter af Paris, hvilket sker mindre end fire uger efter processens frigivelse - hermed bliver Falbe Danmarks første fotoamatør og beskriver i enkeltheder sit fotografiske arbejde:

Kronprins Christian (Chr. VIII) tog begejstret imod modtog Falbe's mange breve.

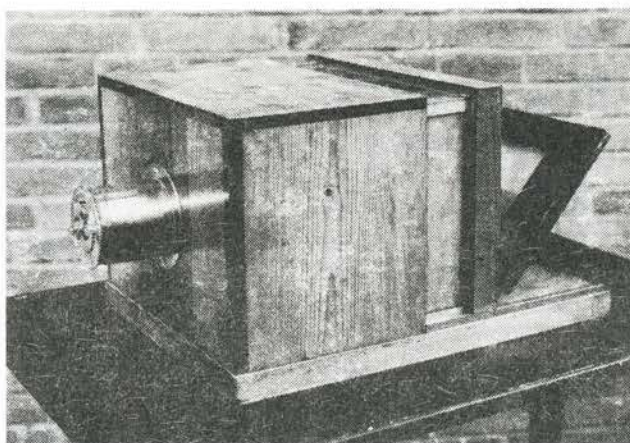
Den 16. august ankommer Chr. Tuxen Falbe til Paris.

"Jeg udførte ialt 24 Prøver, hvoraf adskillige bleve udslettede for at bruge Pladerne til nye Forsøg. Udførelsen medtager meer Tid end man skulde troe. Der udfordres en Time til Apparaillets Preparering og Pladens Polering - 20 Minutter til Ioderingen, fra 15 til 30 Minutter til Camera obscura - endelig Qviksølv Dampens Udvikling og Billedets Afvaskning. - Altsaa to Timer uberegnet den Tid man bruger for at henbringe og placere Camera obscura paa Punktet hvorfra man vil tage Udsigten".

Falbe beskriver i enkeltheder processens forløb, og videre hedder det:

"Foruden værdien af Pladen, Rammen og Glasset, bør hvert Billedes Bekostning beregnes efter de øvrige mindre udgifter der ere forbundne dermed; nemlig: Slid paa Pladen ved mislykkede Forsøg, destilleret Vand, kartet Bomuld, Jod, Qviksølv, samt de med Apparaillets nødvendige Transport til og fra Steder hvor man vil operere, forbundne Drikkepenge."

Daguerreotypikameraet, som Falbe gør brug af, ankommer til Den Militære Højskole på Kongens Nytorv i begyndelsen af november 1839, og den 5. november meddeler kronprins Christian Frederik i et brev til Falbe, at apparatet er vel ankommet. Det bliver imidlertid nødvendigt, i løbet af 1840, at udskifte det planslebne spejl, som leveres fra professor Chr. Smidt's instrumentfirma i Silkegade 46. Her møder vi to andre amatører, hans kompagnon, J.E.A. Hansen og en ansat H. Christian Sørensen, som arbejder intenst med daguerreotypiforsøg i etablissementets gård.

Det 154-årige daguerreotypikamera, indkøbt af Julius de Meza til Den Militære Højskole, kan ses på Danmarks Tekniske Museum i Helsingør.

HISTORIQUE ET DESCRIPTION

DES PROCÉDÉS DE

DAGUERRÉOTYPE

ET DU DIORAMA,

PAR DAGUERRE,

Peintre, inventeur du Diorama, élève de la Légion d'Honneur, membre de plusieurs Académies, etc., etc.

PARIS.

SUSSE FRÈRES, ÉDITEURS,
PLACE DE LA BOURSE, 31.
DELLOYE, LIBRAIRE,
PLACE DE LA BOURSE, 15.
1839

Den originale franske udgave.

Louis Daguerres proces

Forudsætningen for at kunne håndtere og fremstille daguerreotypier var en udførlig og korrekt brugsanvisning, samt indkøb af diverse kemikalier. Louis Daguerre havde i Paris straks efter offentliggørelsen den 19. august udsendt et lille hefte, "Historique et Description des procédés du Daguerreotype" (5), som blev refereret i Handels- og Industri-Tidende den 8., 15. og 22.

oktober 1839, og umiddelbart derefter den 31. oktober og den 7. og 18. november udgav redaktør G.F. Ursin i "Nyt Magazin for Kunstnere og Haandværkere" en praktisk beskrivelse med udførlige illustrationer. Hermed er vejen åben for enhver i Danmark til at nedsætte sig som daguerreotypist, professionelt eller som amatør.

Danmark på forkant

Major Christian Julius de Meza (1792-1865), sproglærer ved Den militære Højskole i København, køber yderligere et daguerreotypi-kamera hos den parisiske optiker Lerebourg. Hermed befandt der sig to apparater i Danmark, og allerede i januar/februar måned 1840 "aftages" en række billeder. Artillerikaptajn ved Den Militære Højskole J.C. Hoffmann fotograferer bl. a. det sneklædte Kgs. Nytorv, og lærer ved Polyteknisk Lærestalt J. Hellerung optager et billede af Rosenborg Slot. Desuden bliver der i overværelse af Bertel Thorvaldsen optaget et billede af Vor Frue kirketårn fra Polyteknisk Lærestalt i Studiestræde. To andre eksperimenterende amatører, polyteknisk kandidat Peter Faber og apoteker Jørgen Albert Bech, fotograferer Gråbrødre Torv med Skamstøtten. I betragtning af den iver, som udfoldes, virker det ejendommeligt, at kronprins Christian Frederik, som den 3. december 1839 blev udråbt til Christian VIII, ikke har ladet sig "aftage" på et daguerreotypi. Hans store interesse og beundring for opfindelsen, samt H.C. Ørsted's løbende orientering, har tilsyneladende ikke fristet ham nok. Eller måske var kongen overtroisk?

Guldsmed Chr. Piil

Den næste person, vi her vil omtale som amatør, er guldsmed Christian Actonius Theodorus Piil (1804-1884) fra Århus. Denne meget alsidige begavelse betegnes som guldsmed og kemistypist. Christian Piil havde anskaffet sig beskrivelsen i "Nyt Magasin for Kunstnere og Haandværkere" -lært sig kunsten, og den 31. januar 1840 kunne Aarhus Stiftstidende meddele at en optagelse af torvet i Århus var at beskue på adressen Farvergade 130. Chr. Piil's status som amatør er kortvarig, han gør fotografien til en levevej. Han bliver, udover professionel fotograf, en banebrydende kemist og opfinder af kemitypien samt udgiver en række bøger og skrifter bl.a. "Veiledning for begyndende Photographer" ("Photographisk Haandbog")

1839.

Nyt Magasin

Nr 15.

for

Kunstnere og Haandværkere.

Torsdag.]

Udgivet af G. J. Urfin.

[31. Octbr.

Practisk Beskrivelse af Fremgangsmaaden med Daguerreotypen og Dioramaet af Daguerre*).

Fremgangsmaaden med Daguerreotypen beskæftiger i Camera obscura optagne Billeder, ifte med Hæver; men med den første Hinde i Toneradationerne.

Daguerreotypen.

Copierne tages paa Solblade, loddede paa Kobber (eller Solv-plat). I hvorvel Kobberet især tjener til at styrke Solbladets, bidrager Foreningen af disse to Metaller til en fuldkomnere Virkning. Solvet bør være saa reent, som muligt. Hvad angaar Kobberet, bør det være tilstrækkeligt tykt for at vedligeholde Pladens plane Figur, saa at Billederne ikke blive vanskelige; men man bør undgaar at give Pladerne større Tykkelse, end behøves, for at opnaae dette, eftersom de ellers blive for vægtige. Tykkelsen af disse to forenede Metaller maa ikke overstige et tykt Kortpapir.

Fremgangsmaaden deler sig i 5 Operationer:

* I Theoretisk Handb. og Industri. Tidende har i et Udtoen mndbest Forordet til ovennævnte Skrift, antaget, vi dog, at samme fulds standiaen overfor, ifte vil være uden Interesse for Magasinet's Læser. Vi give allerede i dette Nummer en Del af samme, ioveret vi først med det i næste Uge udkommende Nummer kunne give Tegningerne, hvortil det der foreværende bemeldt; det er nemlig først i denne Uge at vi have modtaget gjennem Boghandelen Daguerre's Skrift.

Daguerreotypiprocessen - frit tilgængelig for enhver amatør!

PREIS-COURANT N^o. I.

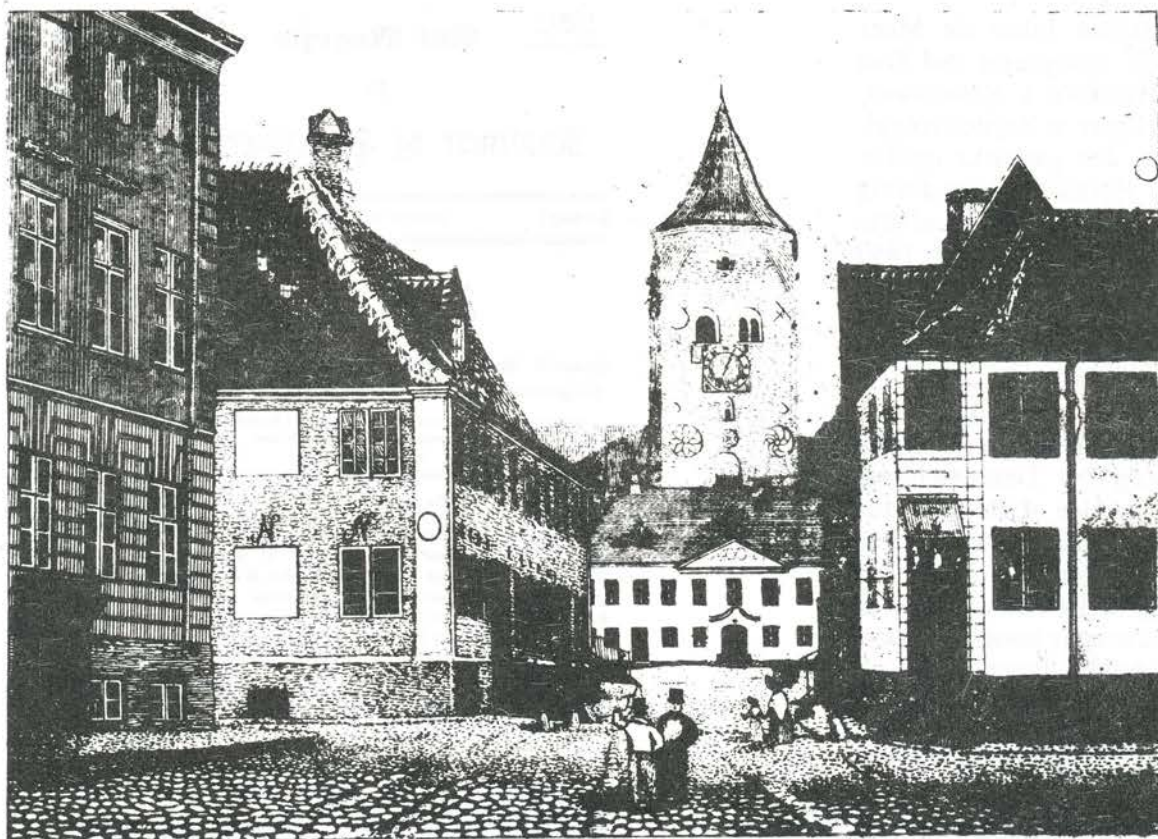
DAGUERREOTYPE.

CHEMISCHE PRODUCTE.

Sämmtliche Präparate von erster Qualität und aus den vorzüglichsten Quellen von Paris.

(Die Flaschen werden separat berechnet. Kleinere Portionen werden nicht verkauft.)

	Gram. (Fhl.)	Sgr.		Gram. (Fhl.)	Sgr.
Jod, in Blättern, sublimirt,	25	22 1/2	Olivenoel, feinstes,	50	12
„ in Pulver, wie vorhin,	25	22 1/2	Poliröl, amerikanisches,	50	15
Brom, rein,	25	22 1/2	Polirfett, amerikanisches,	25	15
Jodchlorür, concentrirt,	25	25	Steinöl, angesäuert,	50	10
Chlorbrom, rein,	25	1	Baumwolle, feinste Pariser, ganz rein,	250	20
Bromkalk, rein, constant,	125	2	„ doppelt gekrämpelt, inländ.	250	10
„ dito	250	3 20	Natron, unterschwelligsaures, Pariser, vorzüglichste Qualität,	500	1 6
Alle Kalks enthalten sehr viel Brom und sind von erster Qualität. Sie lassen sich unter Bisquit, sowie in offener Schale, mit Vor- und Nachjodirung anwenden.			„ Dito	250	18
Chlorbromkalk vorzüglichster Qualität,	125	2 15	„ inländisches, bestes,	250	15
„ Legros,	125	3	„ chemisch rein, gefällt mit Alkohol, wie vorhin, in ganz kleinen Flaschen zur Vergoldungsflüssigkeit sammt Flaschen, auf 100 Gramme destillirtes Wasser,	50	12
Bichlorbromkalk, Dubois,	120	4 15	Chlorgold, krystallirt, neutral,	1	1
Die Hälfte des Flasche, in gut geschlossener Schale angewendet, bleibt durch ein Jahr gleichförmig wirksam, wonach man nur 10 bis 15 Tropfen Brom zusetzen nöthig hat.			„ wie vorhin in ganz kleinen Flaschen, für 100 Gramme dest. Wasser,	1/2	7
Imsteinpulver, fein geschlemmt und präparirt,	125	8	Diese Chlorgoldlösung wird, wie bekannt, obiger Natronlösung zugesetzt und gibt 200 Gramme Vergoldungsflüssigkeit.		
Photogin, fein geschlemmt,	100	12	Goldsalz von Fodors und Gelis, acht, nicht nachgemacht,	1	1 15
Schmirgel,	125	8	Wird in 1000—800 Grammen dest. Wasser aufgelöst.		
Trippel, feinstes, venetianisches, geschlemmt und auf Porphyrr erzeugt, fein, unfehlbar,	125	15	Goldwals von Engler und Gaudin,	1	1 15
Englischroth, erste Qualität,	125	8	„ Gelöst wie vorhin.		
Alkohol, (s. unten für Photographie),	100	1	Quecksilber, destillirt, chemisch rein,	100	16
Lavendöl, rectificirt,	50	12			
Itrenenöl,	25	18			
erpentinöl,	50	5			

Torvet i Århus var at beskue på adressen farvergade 130.

1861) (6). Daguerreotypiet havde dog et handikap. Det var et unikum. På denne baggrund ventede næste fremskridt lige om hjørnet. Kombinationen af det negativ/positive princip, som var vejen frem, blev dog fuldført af den engelske selvlærte adelsmand, William Henry Fox Talbot.

Negativ/positiv proces

Fox Talbot havde siden sin ungdom beskæftiget sig med bl.a. fysik og eksperimenteret med at lave tegninger ved Como søen ved hjælp af camera obscura. I 1833-34 lykkedes det at fremstille billeder af flade genstande, som blade og kniplinger på skrivepapir, dypet i klor sølv, udsat for sollys. Også han arbejdede intenst på at fastholde det fotografiske billede. Den 25. januar 1839 udstillede Fox Talbot sine såkaldte fotogeniske billeder i Royal Institute i London. Det blivende, kopierbare negativ på sølvjodidpapir blev opkaldt efter dets opfinder, talbotypi senere kalotypi. Talbotypierne savnede dog

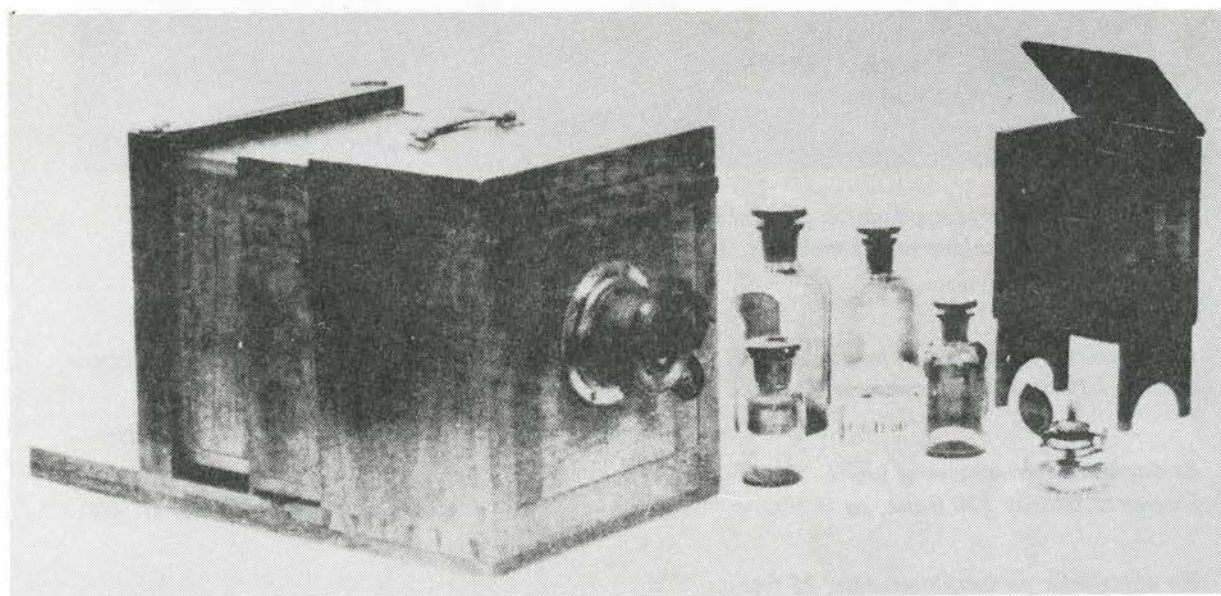
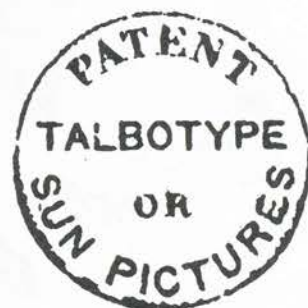
Fox Talbot udgav verdens første bog med indklæbede fotoillustrationer.

daguerreotypiets skarphed og detaljrigdom. Den kopierbare metode blev mest udbredt i England og Skotland. Fox Talbot udgav verdens første bog med indklæbte fotoillustrationer "The Pencil of Nature" (7). Et senere værk "Sun Pictures in Scotland" solgtes i et oplag på over 7000 eksemplarer - desværre havde billederne en tendens til at falme efter nogle måneders forløb. De to processer konkurrerede brat i 1840'erne. Tiden begyndte at kræve effektivitet og hurtighed. Daguerreotypiprocessen var og blev for besværlig, kostbar

og uhåndterlig. Mange ivrige amatører, særlig i England og Frankrig, kastede deres kærlighed på kalotypien. De foretrukne motiver var portrætter, landskaber og i særdeleshed arkitektur. En anden fotografisk mulighed var at anvende glas, som det bærende materiale. Niépce havde gjort det i 1822, Sir John Herschel frembragte i 1839 det første bevarede fotografi på en glasplade med en diameter på 6,3 cm, som Talbot havde kaldt en genistreg. Ni år senere i 1848 lykkedes det en fætter til Niépce, Abel Niépce de Saint-Victor at gyde en glasplade med albumin (æggehvide) iblandet jodkalium og gjort lysfølsom i en sur sølvnitratopløsning. Pladen var langsom (lav lysfølsomhed) og selvfølgelig gennemskinnelig, men billedet var negativt og skulle kopieres på papir, - eller være underbelyst og betragtes i mod en mørk baggrund, hvorved billedet kan ses positivt (amfitypi). Fra 1849 fremstillede bdr. Friedrich og Wilhelm Langenheim, slægtninge til Vilhelm Voigtländer, i Philadelphia positive glasbilleder, diapositiver efter Niépce St. Victors proces, på æggehvideplader. Den første fremvisning af fotografiske diapositiver fandt sted i 1851, ved en udstilling i Krystalpaladset i London. Metoden kaldte de "Hyalotypi". Der var tale om positive kopier på glas efter negativer på glas (Niépcotypier). På dette tidspunkt arbejdedes der overalt i ver-

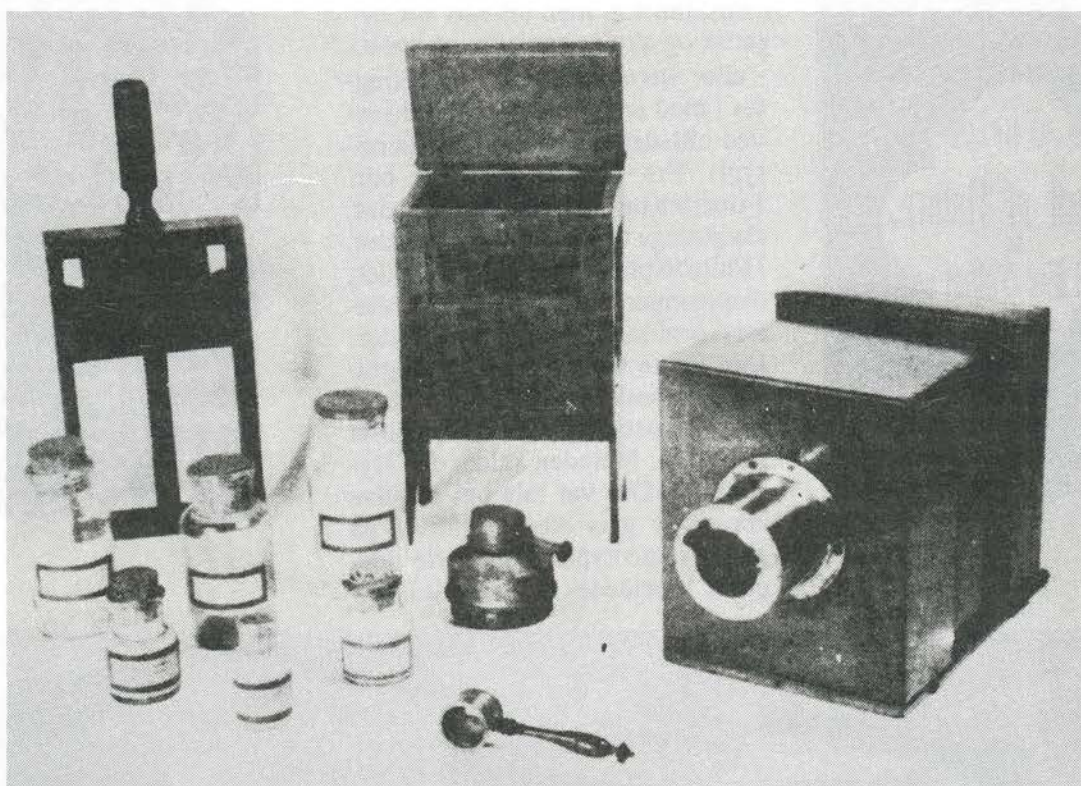
den på nye og bedre fotografiske metoder, og det blev en ukendt London-billedhugger og fotoamatør, som virkelig formåede at revolutionere den fotografiske proces.

Daguerreotypi-kamera 19x19 cm. Fransk fabrikat. Ukomplet udstyr, ca. 1848.

Komplet daguerreotypiudstyr fremstillet af Lerebours, Paris ca. 1840. Har tilhørt Gaudin.

Daguerreotypikamera til 11x13 cm plader. Spritlampe, kviksølvfremkalderkasse, pladeholder samt kemikalier. Ukomplet udstyr, ca. 1843.

Et daguerreotypikamera til helpladeformat kostede i Paris 800 franc, ca. kr. 23.000.

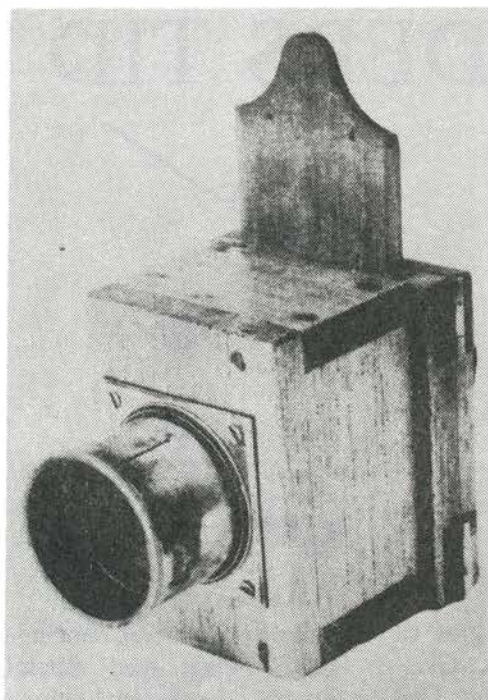
Et daguerreotypikamera til 1/6 pladeformat (7x10 cm) kostede i 1843 90 franc, ca. kr. 2.500.

Et daguerreotypi aftaget af Louis Daguerre kostede 120 franc, ca. 3.500.

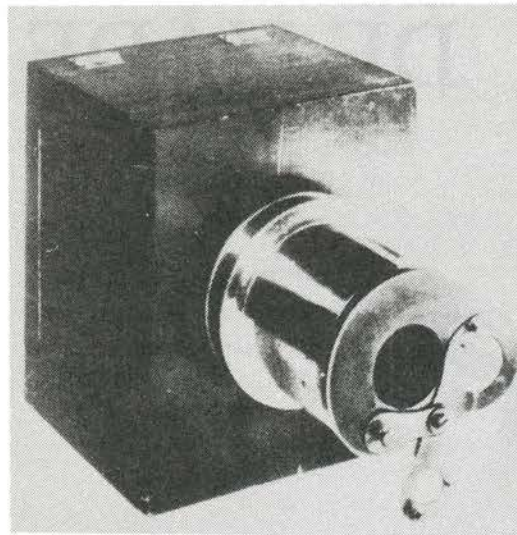
Mads Alstrup tog 5 rdl, ca. kr. 400.

En almindelig pariserfotograf tog 25 franc, ca. kr. 700.

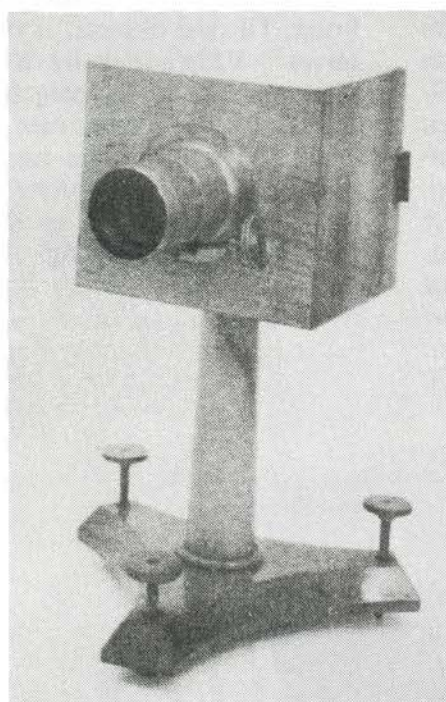
I Tivoli var prisen i 1843 4 rdl, ca. kr. 300.

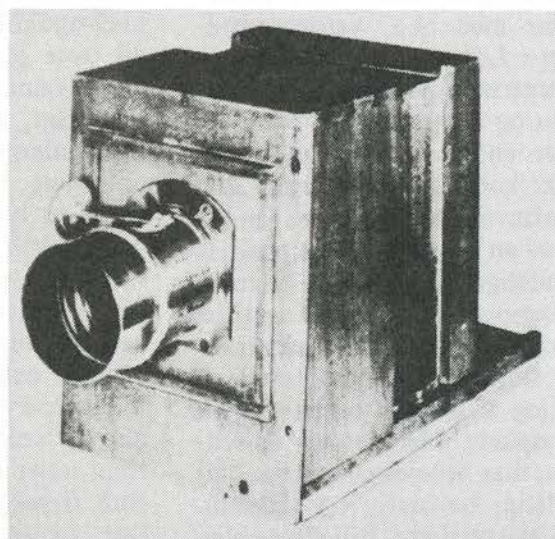
Trækamera med messingfatning. Samme type som Fox Talbot anvendte. Ca. 1835-39.

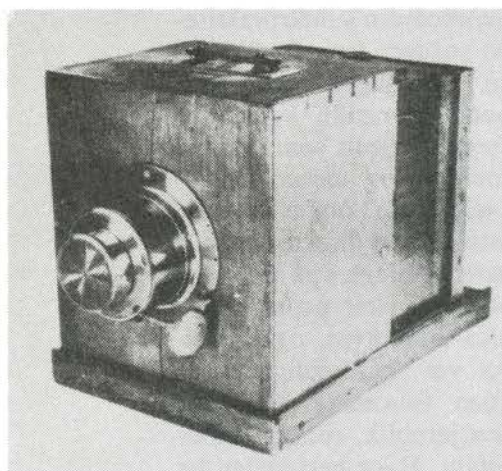
Daguerreotypi-kamera 7,5x10 cm. C.A. von Steinheil. Objektiv 1:4. Forblænde ca. 1840.

Daguerreotypikamera, bordmodel. Petzval-obj. Har tilhørt fysikeren Smetana. Ca. 1842.

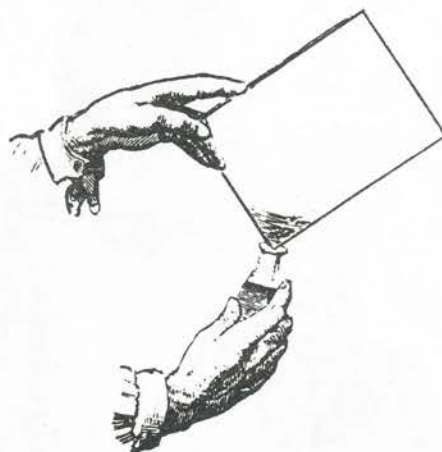
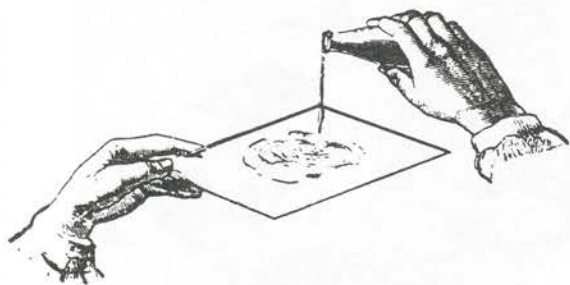
Glidebox-kamera til 10x14 cm daguerreotypier. Objektiv: Lerebours. Paris ca. 1844.

Træ-glideboxkamera 8x10 cm daguerreotypiplader. Objektiv: Darlo, Paris, ca. 1845.

1850-1859

DE VÅDE PLADERS TID

Kollodium-processen

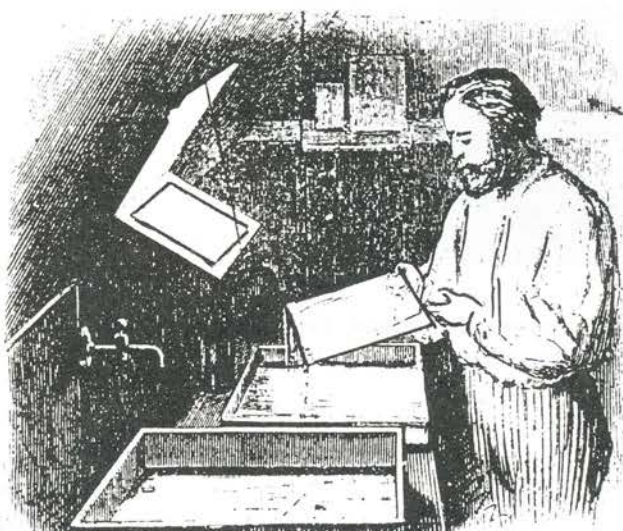
Det engelske imperium ekspanderede ud over alle grænser. Industrialiseringen nåede nye højdepunkter med bl.a. verdensudstillingen i London 1851. Samme år præsenterede den engelske billedhugger og fotograf Frederick Scott Archer en ny og mere avanceret teknik: kollodium-processen. Som en stormvind besejrede den verden og blev en hel generations praktisk anvendelige fotografiske metode. Udgangspunktet var som sagt det klæbrige stof kollodium, skydeboomuld (nitrocellulose), opløst i en blanding af alkohol og æter, gydt på glasplade. Metoden var en sensation, men arbejdsgangen var omstændelig, besværlig og langsom. Resultaterne flotte. Billederne blev næsten lige så skarpe og detaljrige som daguerreotypierne. Med ét slag var daguerreotypien, kalotypien og de andre metoder forældet. Vådpladeprocessen kunne praktiseres på to måder: man fremkaldte en plade som negativ, hvorefter man kunne fremstille kopier på klorsølvpapir, præcis som ved kalotypiprocessen og niépcotypiprocessen, eller man kunne anvende den negative plade direkte som positiv. Pladen anbragtes på sortmalet baggrund, fløjel eller papir, metoden kaldes ambrotypi, og er unikum. Det var også muligt at anbringe den følsomme hinde på sortlakeret jernblik, resultatet kaldes ferrotypi. Hvor besværligt det var at arbejde med kollodium, skal vi forsøge at give et billede af.

Glasnegativet

Først tilskæres et stykke glas til vådpladekameraets størrelse. Glas set renses og poleres grundigt. Den klæbrige kollodiumopløsning gydes ud over pladen i et jævnt lag. I mørkekammeret, stationært eller medbragt, gennemvædes pladen i flere minutter med en sølvnitratopløsning, herefter anbringes pladen i en lystæt kassette - før den bringes hen til kameraet. Eksponeringstiden var som regel imellem 30 sekunder op til flere minutter ved lille blænde. Pladen føres tilbage til mørkekammeret, hvor en fremkaldervæske bestående af gallussyre hældes over pladen. Langsomt toner billedet frem, og efter endt fremkaldelse skylles i vand. Der fikses i natriumthiosulfat skylles og tørres over en svag flamme. Til sidst ferniseres pladen. Alt dette måtte ske indenfor 15-20 minutter.

Aftryk

I mørkekammeret anbringes et ark papir belagt med albumin tilsat kogsalt, den belagte side anbringes i en skål med en sensibiliseringsopløsning af sølvnitrat. Tørres og anvendes umiddelbart. Papiret lægges bag negativet i en kopiramme og stilles frem i sollys indtil et purpursort billede er dannet. Aftrykket skylles og tones i guldklorid. Herved bliver billedet mørkebrunt. Til sidst fikses, skylles og tørres. Vådpladeteknikken blev mest anvendt af fagfotografer til langt ind i 1880'erne, men måtte endelig vige pladsen for næste udviklingstrin, den tørre bromsølvgelatineplade. Det store amatørgenembrud lod vente på sig!

Den tyktflydende kollodium kendes også som "flydende plaster", og fås stadig på apoteket.

En vis Alliance.

Efter Photographi i Spiritusbelysning.

Damen: Nej, du kan tro Nej! Jeg skal inte være saa gal at slaa de søde Tyskere ihjel - Gud - (hulkende), min salig Mand var Tysker - en rigtig Vildtysker - Gud - sikken et Skæg han havde.

Herren: Schön! Madame! De er Gud forbande mig et prægtigt Fruentimmer. Og det alt-sammen for den døde Tyske Mands skyld - sandt for Dyden! Han skal Leve - Hans Skaal!

Fotoamatøren i Danmark

Den billedglade digter H.C. Andersen var straks fra begyndelsen meget interesseret i fotografiet (8). Portrætbilledet, som han kaldte "Sjælens og Fysiognomiens Spejl" havde hans særlige bevågenhed. Men han, som var en dreven silhuetklipper, giver sig aldrig i kast med et fotografiapparat, måske hans spirituelle gemyt forbød ham at beskæftige sig med noget så jordisk? Derimod har vi glæde af de mange breve til og fra H.C. Andersen, som giver os et indblik i hans syn på den fotografiske teknik. I et brev til Henriette Collin fra den 3. august 1860 hedder det bl.a.:

"De vil faae det at see; det er det eneste Portræt min Forfængelighed ønsker gaaer over til Efterverdenen. Hvo de unge Damer da ville sige: "At han ikke blev gift?!"

I øvrigt blev H.C. Andersen fotograferet mere end 160 gange. En anden vigtig informationskilde er den før omtalte brevveksling mellem Christian Tuxen Falbe og prins Christian Frederik (Christian VIII) og H. C. Ørsted. Det er meget sparsomt med skriftlige vidnesbyrd om, hvorledes amatøren måtte erhverve sig viden samt anskaffe sig de fornødne instrumenter og kemikalier. I København var man henvist til apotekerhandlen eller materialisten f.eks. Hr. Grosserer Lorenz Heckscher, Østergade Nr. 49, og hos Hr. Porcelainshandler Christiansen, Hjørnet af Amager-torv og store Kjøbmagergade. Fotoamatøren kunne også blive henvist til en nærmere angivet apoteker i Wien. Ugebladet "Illustreret Magasin" dateret København den 25. feb. 1854 meddeler følgende:

"Man har anmodet os om at meddele de nyere Fremskridt i "Kalotypien", navnlig den eller de bekvemteste Maader at tilberede Papir paa i stedet for de forsøvede. Kobberplader e.c. Vi skulde gjerne have imødekommet Ønsket, dersom vi ikke antog, at noget nogenlunde Fuldstændigt om denne Gjenstand ikke kan interessere Størstedelen af vore Læsere, og dertil maa dog tages vigtigt Hensyn. Men hertil kommer den Omstændighed, at man hertillands vanskelig kan faa Apparater, selv de chemiske Præparater erholdes ikke lettelig fra Apotheker eller Materialister. Vi maa derfor nøies med at henvise Vedkommende til de Skrifter, der er udkomne om Photographien og af det hele store Repertoire navnlig (maaske foruden det i Norge udkomne temmelig tilbageholdne Skrift) (9), give Anviisning paa

Illustreret Magazin

Nr. 9.

Kjøbenhavn. Lørdagen den 25de Februar.

1854.

Corresp. Man har annøbet os om at meddele de nyere Fremstridt i „Kaletypien“, navnlig den eller de bekvemste Maader at tilberede Papir paa istederfor de forsvædede Kobberplader etc. — Vi skulde gjerne have imødekommeth Ønsket, dersom vi ikke antog, at noget nogenlunde Fuldstændigt om denne Gjenstand ikke kan interessere Størstedelen af vore Læsere, og dertil maa dog tages et vigtigt Hensyn. Men dertil kommer den Omstændighed, at man hertilands vanskelig kan faae Apparater, selv de kemiske Præparater erholdes ikke lettelig fra Apotheker eller Materialister. Vi maae derfor nøies med at henvise Vedkommende til de Skrifter, der ere udkomne om Photographien, og af det hele store Repertoire navnlig (maaskee foruden det i Norge udkomne temmelig tilbageholdne Skrift) give Anvisning paa „Repertorium der Photographie“ af A. Martin, k. k. Custos ved det polytechniske Instituts Bibliothek i Wien, der tillige har meddelt det Vigtigste af Photographiens Literatur, Pris-Tarif angaaende Apparater osv. Forøvrigt faaes de til Photographier paa Papir nødvendige kemiske Præparater bedst hos Apotheker Joseph Theyer i Wien.

Samling: Danmarks Fotomuseum.

„Repertorium der Photographie“ af A. Martin k.k. Custos ved det Polytechniske Instituts Bibliothek i Wien, der tillige har meddelt det Vigtigste af Photographiens Litteratur, Pris-Tarif angaaende Apparater osv. Forøvrigt faaes de til Photographier paa Papir nødvendige Præparater bedst hos Apotheker Joseph Theyer i Wien.

I Christian A. Piil's før omtalte „Photographisk Haandbog“ fra 1861 gengives prisblade får såvel Alfred Benzon, Østergade 18. Kjøbenhavn, som Julius Jacobsen, Bredgade 12. Kjøbenhavn. Prisen for et helplade-daguerreotypikamera er 26 Rd.

Priser pr. Comptant	
over	
Artikler til Fremstilling af Lysbilleder	
hos	
Alfred Benzon,	
Kjøbenhavn, Østergade 18.	
	Rd. 1/2
Æther, absolut (Fl. m. 13 Uc. 60 3)	64 Pd.
Ætskali	16 Uc.
Ætsnatron	20 -
Alcohol, absolut (Fl. m. 14 Uc. 56 3)	56 Pd.
Alun, brændt	32 -
Arrowroot	48 -
Asphalt, udsegt	48 -
— Fernis, see Fernis.	
Benzol eller Bensin	64 -
Blyukker 32 3 renset	48 -
Bomuld sin renset (Pk. med 1 Pd. 84 3)	1 72 -
Borsyre (Gl. med 2 Uc. 20 3, 4 Uc. 32 3)	1 16 -
Brom (Fl. m. 1 Uc. 56 3)	48 Uc.
— Ammonium (Gl. m. 2 Dr. 18 3)	56 -
— Arsenik	40 Dr.
— Cadmium (Gl. m. 2 Dr. 26 3)	88 Uc.
— Jern (Gl. m. 1 Dr. 14 3)	80 -
— Kalium (Gl. m. 2 Dr. 11 3)	40 -
— Kalk (Gl. m. 1 Unc. 52 3)	40 -
— Zink	1 -
Bromform	2 -
— Fluidum	64 -
Bruunsteen, pulveriseret	10 Pd.
Cadmiummetal	40 Uc.
Chlor-Baryum (Gl. m. 2 Uc. 12 3)	48 Pd.
— Brom (Fl. m. 1 Dr. 24 3)	1 32 Uc.
— Kalk (Gl. m. 1 Uc. 60 3)	48 -

Julius Jacobsen,
Bredgade Nr. 12 i Kjøbenhavn.

er stedse forsynet med ertemævnte til

Photographien

henhørende Gjenstande til hosfælede Priser.

~~~~~

Bemærkninger.

Af Objectiver ere i nærværende Fortegnelse kun nævnt de meest anbefalede og gangbare Sorter. Desuden er paa Lageret de beste gode Optikeres Arbejder repræsenterede og forendes med 1" indtil 6" Lindsestorrelse.

Camera obscura, haves deels af fransk Fabrikat, forarbejdet af Valnøddetræ, deels af dansk Fabrikat, af Mahognutræ. Foruden de paa Lageret værende Constructioner, udføres ogsaa saadanne, som særskilt opgives.

Af Rammer, Indfatninger etc. findes her kun nævnt de meest courante Sorter. En fuldstændigere Fortegnelse findes i min Pris-Courant, som gratis udliveres paa Forlangende.

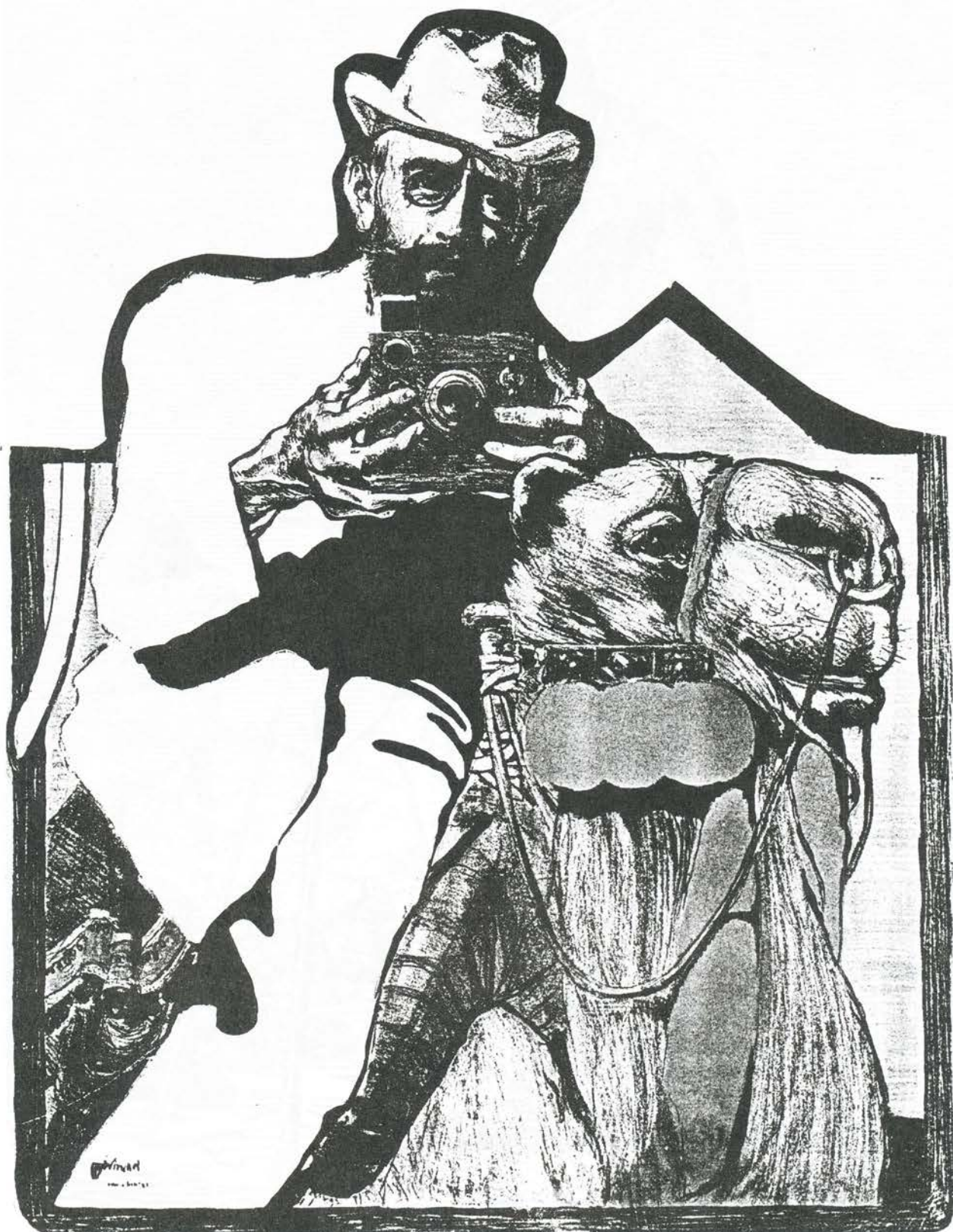
Udenbys Ordres udføres mod Postforskuud, Indsendelse af Contanter, eller Anvisning paa henværende gode Firmaer.

Emballage beregnes billigt og bliver ved Retournering godtgjort, dog kun naar samme er i aldeles ubeskadiget Tilstand.

Julius Jacobsen,
Bredgade 12.

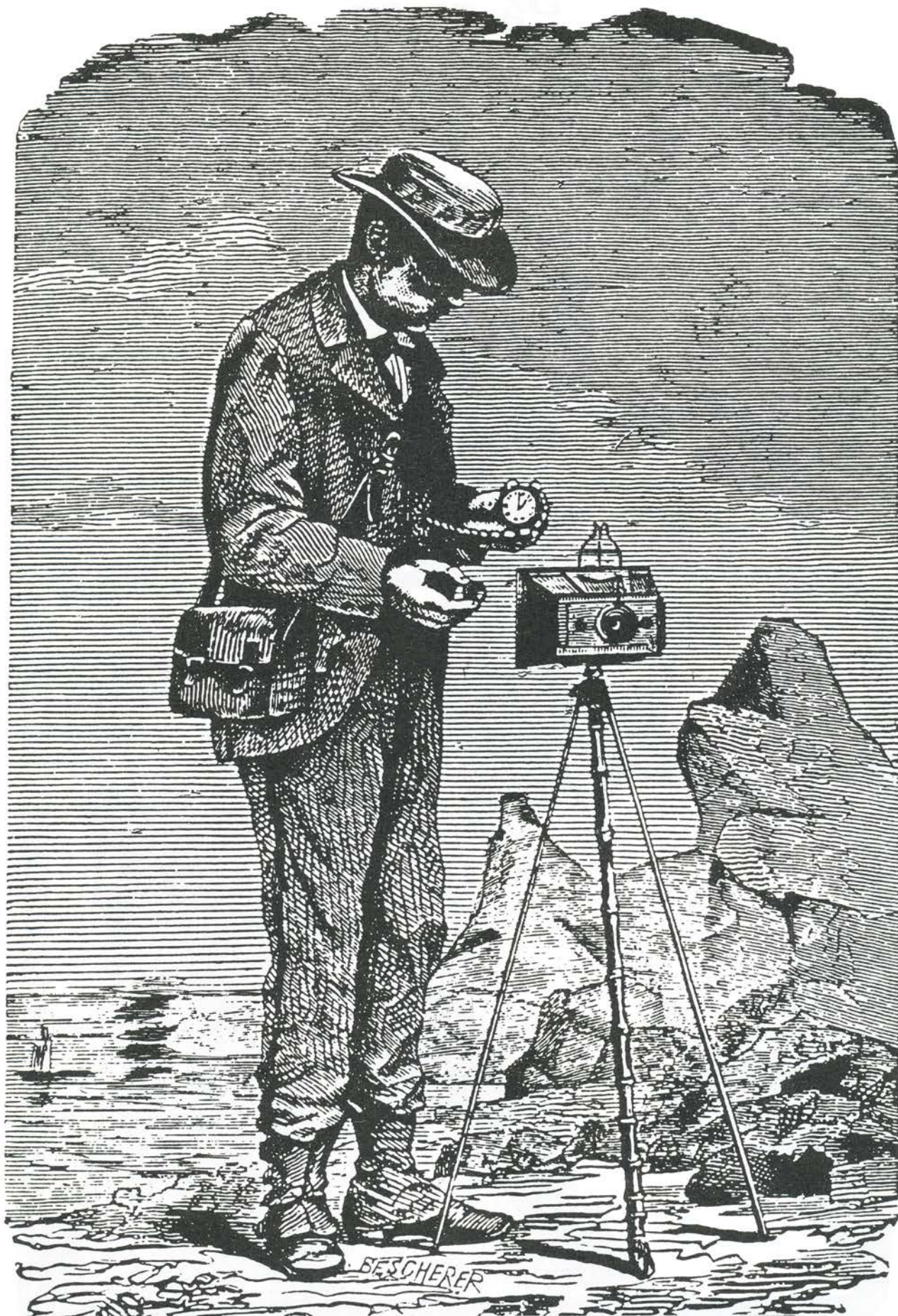

På rejse

De mere velbeslædede fotoamatører begyndte i midten af 1850'erne at drage ud i verden for at beskrive naturens under. At det var besværligt og anstrengende betød mindre.

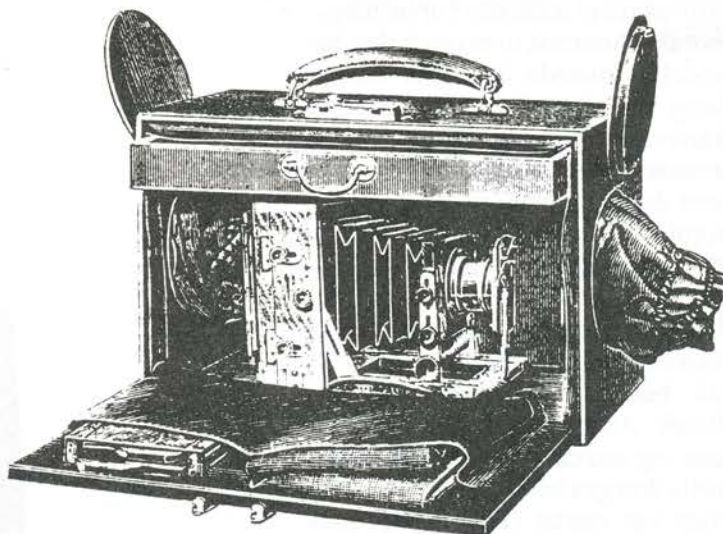

Efter en anstrengende klatretur var der blot tilbage: at opstille kameraet, indstille eksponeringsuret, vente på solen, og ellers holde tungen lige i munden!

Udstyr for manden som drog på langfart.

"Vacuna"- et ideelt rejsekamera, indrettet som mørkekammer.

Udstyret med paraply, stativ, høj hat og kamera.

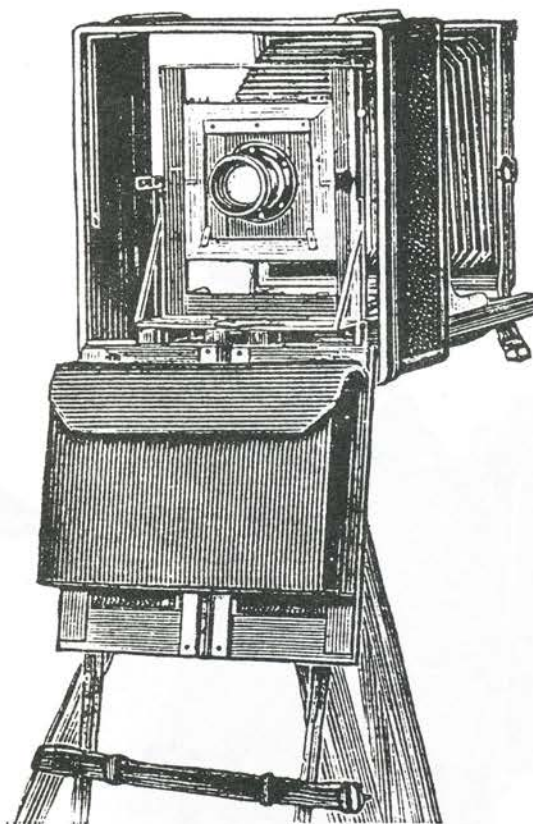

Det var få amatører, som gav sig i kast med et sådant udstyr.

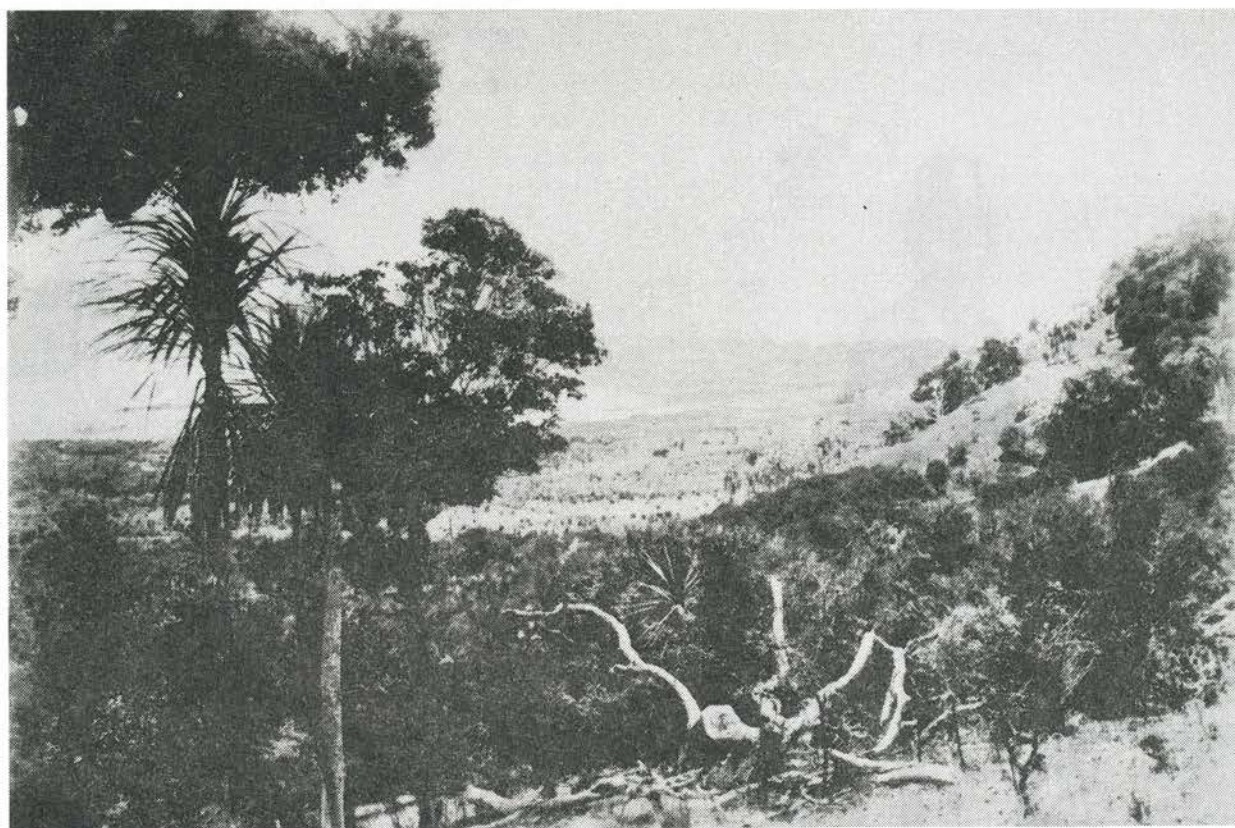

På rejse

Kollodimpladens store opløsnings-
evne og kontrast overvandt den be-
sværlige metode. Der blev hurtigt
brug for store formater og store
kameraer. Ganske få rejselystne
amatører drog ud for at dokumen-
tere deres oplevelser, som regel i
forbindelse med emigration, en så-
dan var Peter Schorup (1838-
1887). I Australien og New Zea-
land optog han nogle meget smuk-
ke kollodiumoptagelser, hvoraf 11
stk. befinder sig på Det kgl. Bib-
liotek. Andre amatører greb chan-
cen, og nedsatte sig som professio-
nelle fotografer - visitkortfoto-
manien var startet (10), og det blev
muligt for menigmand at blive fo-
tograferet til en billig penge. I Kø-
benhavn var der over 100 fotogra-
fer i midten af 1860'erne. Disse
havde behov for vejledning og vi-
den, hvilket førte til den første
danske oversættelse af en håndbog
i 1865.

Rejsekamera med kassetter.

Et af Peter Schorup's smukke landskabsbilleder fra New Zealand optaget på våd kollodimplade i begyndelsen af 1860'erne.

Samling: Det Kgl. Bibliotek.

Amatørens bibel

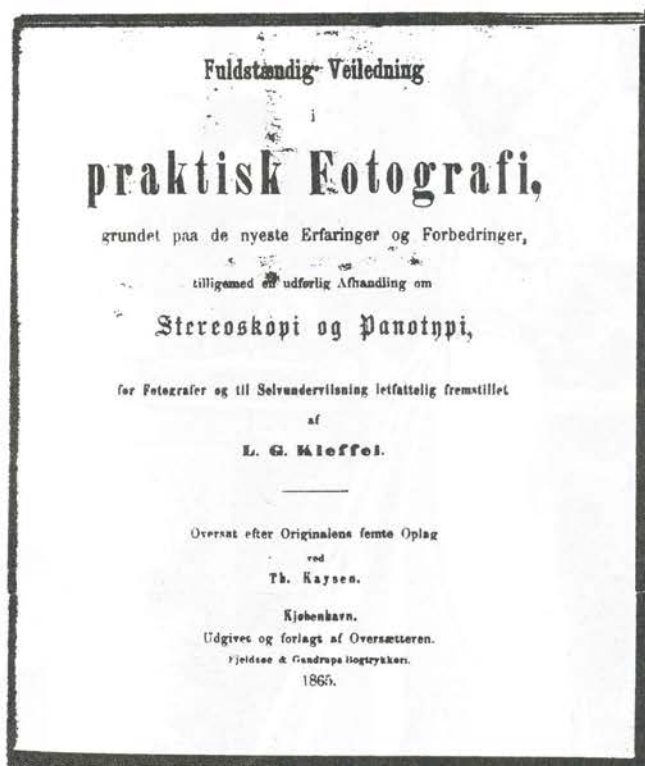
Bogen var skrevet af L.G. Kleffel og oversat af Th. Kaysen - tysk grundighed, præcision og mange ord - ikke mindst dens titel:

"Fuldstændig Veiledning i praktisk Fotografi, grundet paa de nyeste Erfaringer og Forbedringer, tilligemed en udførlig Afhandling om Stereoskopi og Panotypi, for Fotografer og til SELVUNDERVIISNING letfattelig fremstillet." (11)

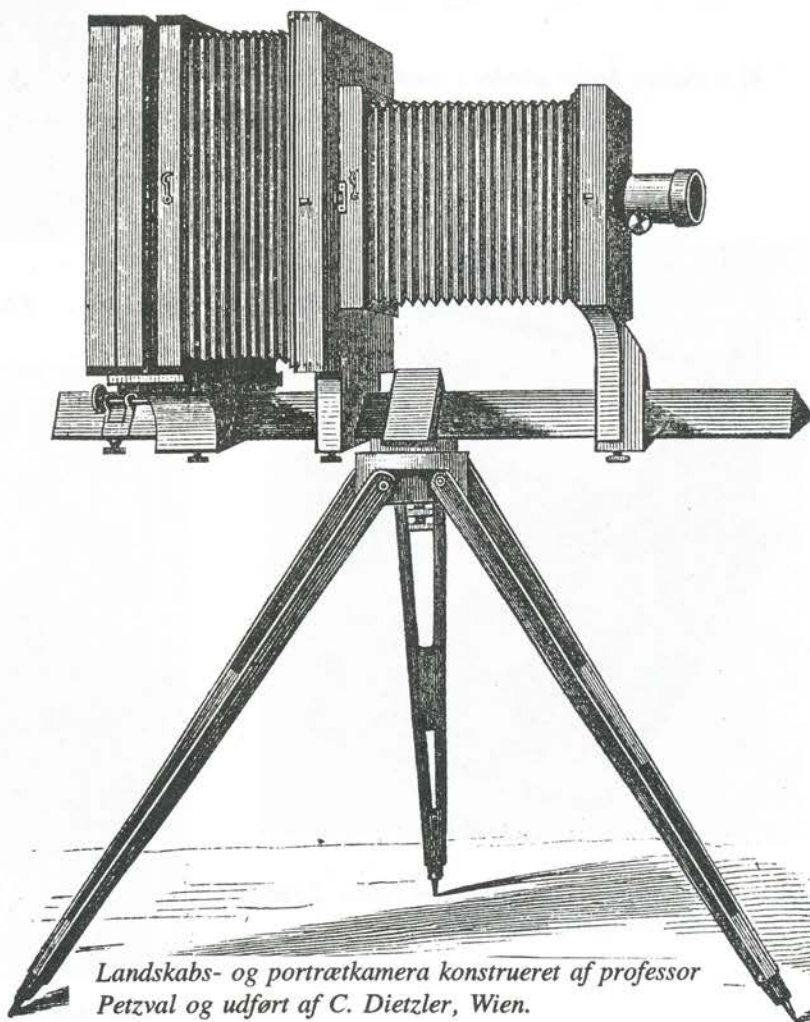
I en dugfrisk indledning giver forfatteren amatøren en lille erindring med på vejen:

"Da Daguerre i Paris for ca. 25 Aar siden gjorde sin store Opdagelse, blev vi nysgjerrige og overraskede; men vi anede dengang endnu ikke, hvilken stor Nytte denne Opdagelse vilde have for Verden. Nutildags gives der fra Nordpol til Sydpol og fra Øst til Vest næppe noget Sted paa Jorden, hvorhen Fotografien ikke er trængt med sit nye Lys, og der findes vistnok kun faa Byer af en Smule Betydning, hvor den ikke har taget fast Sæde, udøves praktisk og er bleven til en rig Erhvervskilde. Om ogsaa Nysgjerrigheden er forsvunden, saa har dog Beundringen over det, som den virker og frembringer, ikke alene vedligeholdt sig, men er stedse i Tiltagende. Sporene af Generationer, der for længe siden ere forsvundne fra Jordoverfladen, blive ved den fremstillede for vort Øie i deres hele Storhed og Herlighed og i de mindste og nøiagtigste Details, og for en yderst ringe Udgift ere vi i Stand til at forskaffe os i Hjemmet i tro Billeder af alle Jordens Kunstskatte og Naturskønheder."

Hidtil havde amatøren været nødsaget til at kunne mestre enten tysk, engelsk eller fransk for at få et indblik i den fotografiske verden. Kleffels bog på over 200 sider blev som en bibel for den første generation af amatørfotografer.

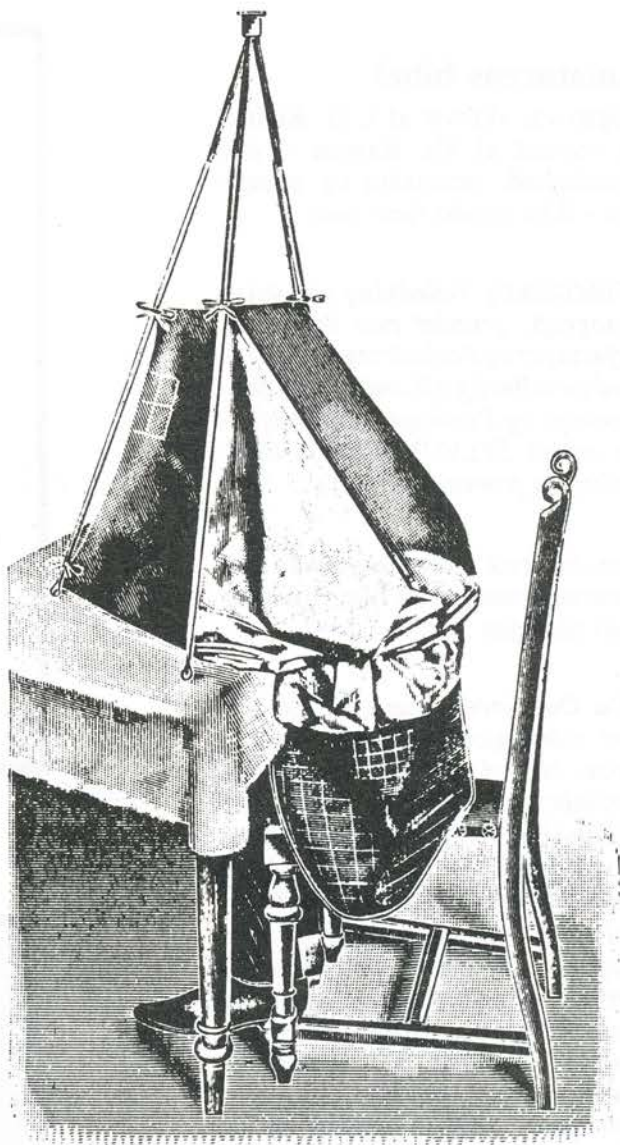
Titelblad.

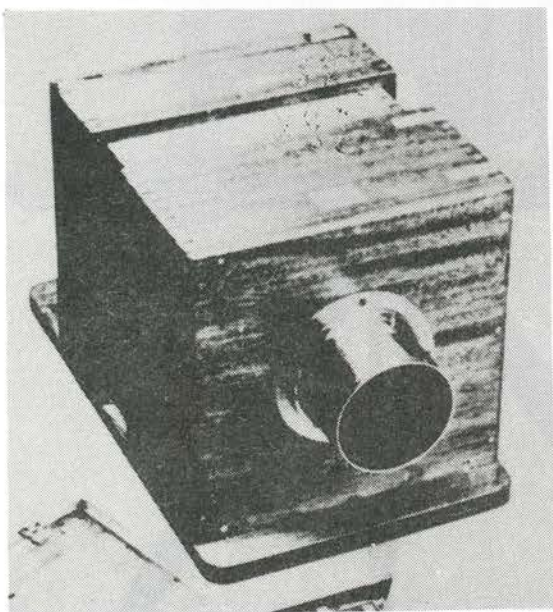

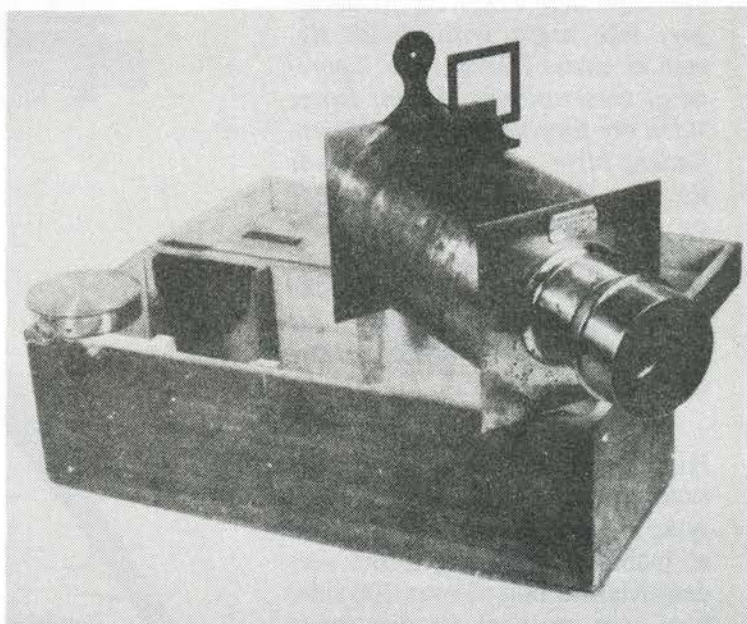
Et ægtepars fælles glæder i mørkekammeret.

Eller måske foretrak man ensomheden.

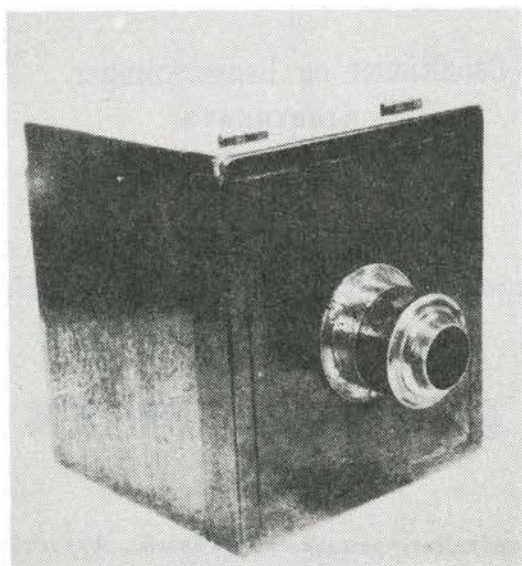

*Glideboxkamera for kollodiumplader. Ross, London.
Objektiv: Andrew Ross. Ca. 1850.*

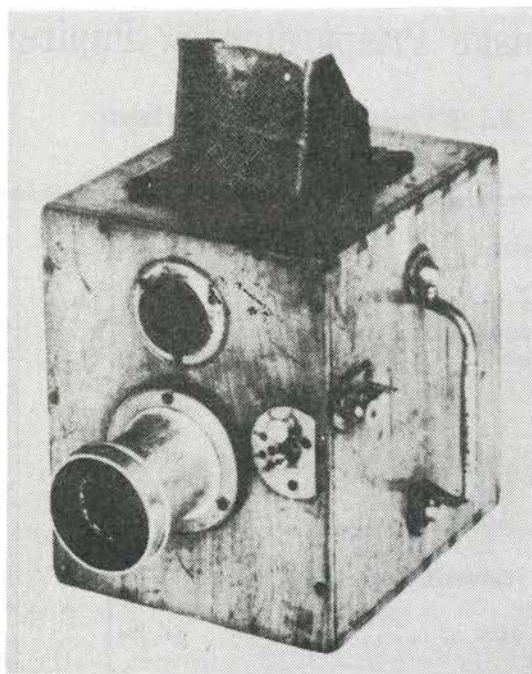

*Chambre Automatique De Bertsch 6x6 cm til kollodiumplader.
Objektiv: fix-focus. Kameraet udført i messing. Ca. 1860.*

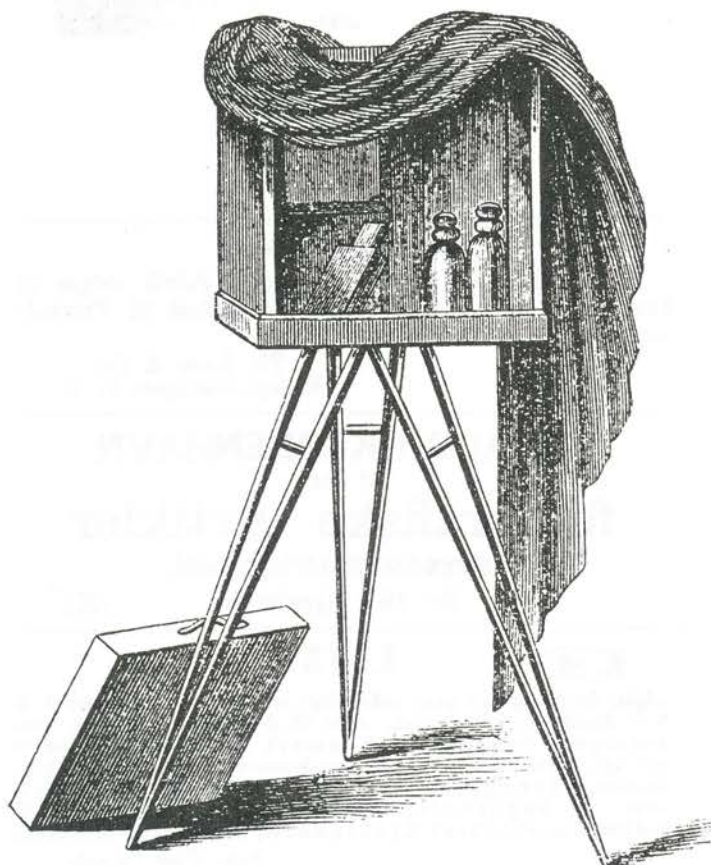

Vådpladekamera 8x10 cm. Objektiv: Lerebours, Paris.
Ca. 1855.

Spejlreflekskamera for 9x12 plader. Stereoscopic Co.,
London. Objektiv aplanat, sektorblænde. Ca. 1890.

Et fikst mørkekammer, hvor pladsen er kneben.

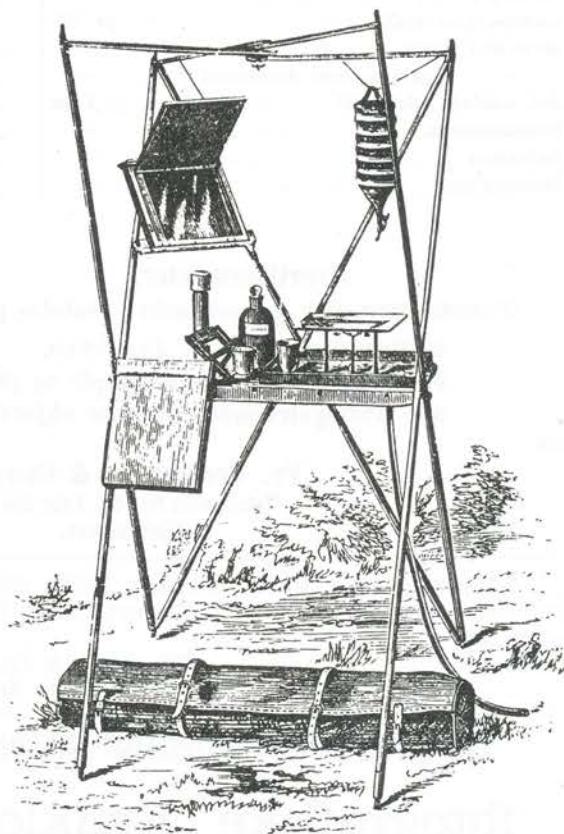

FIG. 10.—BOX PHOTOGRAPHIC TENT.

En mere avanceret sammenklappelig amatørudgave.

Kemiske Præparater og Papirer

fra

L. Tvedes Laboratorium.

Kjøbenhavn, Vesterbro.

		Rd.	Sk.
Alcohol, absolut	pr. Pd.	..	52
Bomuld	—	2	48
Brom, med Glas	pr. Unze	..	48
Bromammonium	—	..	48
Bromcadmium	—	..	56
Cerat	pr. Glas	..	40
Chloruran	pr. Unze	1	32
Citronsyre	—	..	8
Collodium, 4 %	pr. Pd.	1	12
— 2 %	—	..	50
— joderet negativ	—	2	..
— — positiv	—	2	..
— Universal, Herm. Ohms	—	4	..
Cyankalium	—	1	55
Destilleret Vand	pr. Pot	..	2
Eddikesyre	—	1	32
— Iis-Cryst.	—	1	56
Eddikesuurt Natron	—	..	72
— — dobbelt smeltet	—	1	48

Guldsalte.

Chlorguld, 1 Gram uden Glas 55 Sk.	pr. Unze	25	..
Chlorguldkalium, 1 Gram uden Glas 56 Sk.	—	25	..
Chlorguldnatrium, 1 Gram uden Glas 45 Sk.	—	14	..
Gallussyre	—	..	48
Garvesyre	—	..	24
Gummi, hvid arab.	pr. Pd.	..	72
Jernvitriol, reent	—	..	20
— med svovlsuur Ammoniak	—	..	40
Jod, dobbelt sublimeret	pr. Unze	..	48
Jodammonium	—	..	55
Jodkalium	—	..	25
Jodcadmium	—	..	72

Avertissementer.

D'herrer fotografers opmærksomhed henledes på
anilinfarver af Dr. E. Jacobsen,
Fesslers saxiske albuminpapir og på
nye hurtigvirkende engelske objectiver

hos

Fr. Creutzberg & Comp.
Østergade Nr. 44, 1ste Sal
i Kjøbenhavn.

Albuminpapir fra L. Tvede's Fabrik sælges til
Fabrikpris, og forsendes mod Postforsku til Provind-
erne.

Th. Lose & Co.
Kronprindsensgade Nr. 5.

UDSALG I KJØBENHAVN
af alle
fotografiske Artikler
Østergades Materialhandel,
Nr. 18 i Kjæderen.

Priser m.m.

Conditioner og Bemærkninger.

KJØBENHAVN,

~~Store Kongensgade Nr. 42.~~

Lager og Udsalg en gros & en détail

af alle til

PHOTOGRAPHIEN

henhørende

**Chemicalier, præparerede Papirer, Apparater,
Utensilier, Rammer m. m.**

da ingen Hensyn kan tages til senere

6.

Isendelsen skeer i Regien uopholdelig efter Ordrens Modtagelse. Snakes
pr. Dampskib, Jernbane eller Fragtmænd, maa Betæbet forud ind-
sendes i den Fald ikke kan eftertages.

KJØBENHAVN.

Trykt hos C. Perslew & Co.

1866.

Avertissementer.

Albuminpapir fra L. Tvede's Fabrik sælges til
Fabrikpris, og forsendes mod Postforsku til Provind-
erne.

Th. Lose & Co.
Kronprindsensgade Nr. 5.

UDSALG I KJØBENHAVN
af alle
fotografiske Artikler
Østergades Materialhandel,
Nr. 18 i Kjæderen. 1865

ALFEN

udgiver foreløbig een gang månedlig, senere tiere, og koster 4 1/2
" dansk (1 1/2 rdl. svensk, eller 46 ø norsk) i kvartalet, om-
kostningerne iberegne. I Danmark kan Alfén bestilles på
alle kgl. posthuse og brevsamlings-kontorer samt hos enhver bog-
handler, i Sverig, Norge og Finland ligeledes hos boghand-
terne. Hr. boghandler Wilhelm Prior, st. Kjøbmagergade 48
ved Porcellænsfabriken i Kjøbenhavn, er hovedkommissionær.

Pet. Chr. Koch,
redaktør og udgiver af Alfén
samt fotograf i Kjøbenhavn.

Januar 1873

Netto pr. Contant.

uden Forbindingspen.

Priscourant

Mansfeld-Büllner & Lassen.

Lager af fotografiske Artikler
Kjøbenhavn, Frederiksberggade 12.

500 Gram en 1 dansk Sk	500 Gram	100 Gram	10 Gram	500 Gram en 1 dansk Sk	500 Gram	100 Gram	10 Gram
Aether absolut	64	13	1	Jod-Natrium	21	4	40
Alkohol	48	10		" sublimeret	23	4	40
Bomuld kem. ren	1 64	36	4	Lak megat. & retouch	1 16	64	36
Borax fast	76	16	2	d. bled		72	44
Brom-Ammonium	5	1	12	Tutolein til Blyantretouchering pr. Fy	48		
" - Cadmium	11 64	2 40	28	Pariserrødt I til Stadsprædning	2 88	60	7
" - Kalium	3 32	68	8	Phosphorsurt Natrium	48	12	2
Caolinjord	14	4		Pyrogallussyre I ^a	14 28	3 48	36
Cerat, Berliner Fabrikant, pr. Fy	20			Salpeter-Kali kem. ren	30	7	
Cerotine " pr. Fy	24			Salpetersyre kem. ren	23	6	
Lithonsyre	3	64	7	d. raa	18	4	
Collodium raa 4%	86	20		Salpetersurt Solv	30	6 20	62
Collodium " 2%	70	16		Saltsyre raa	6	2	
d. Alkohol	70	16		Schellak hvid og let løslig	1 64	36	4
Negative-Collodier	1/2 Fy	1/2 Fy		Skydebumuld, almindelig	7 48	1 60	18
Beryllium-Coll.	1 16	60		d. faldet, syrerfri	25 32	5 16	56
Kaloid-Coll.	1	62		Isoclsyre raa	6	2	
Dr. Schippings d. originale	1/2 64	1/2 34		Isocls. Sernonyd. Ammon	24	6	
Frankr. med Blyplombering	1/2 64	1/2 34		Trippelse, til Stadsprædning	60	16	2
Cyanokalium	1 84	40	5	Undersvovlsurt Natrium	14	3	
Dextrin	28	6		Fotografiske Papirer			
Dobbel-Chlor-Kviksølv (Sublimet)	2 78	52	6	Albuminpr. Samisk Udskeud raa & hvid	20	6	1 32
Dobbel-kulsurt Natrium	14	4		d. Anseid, I ^a	35	9	2
Edikesurt Natrium	40	9		Bretagne udsigt I ^a	40	11	2 4
Guld: Chlorguld, pr. 1 Gram	90			Bryller I ^a megat. v. v. v.	45	12	2 4
Chlorguldkalium	90			Gejser I ^a stærkt Glans	50	13	3
Guldsalt	54			Algein-papir, rosa, til Retouch			2
Gummi arabic.	80	20	3	Arrovroot hvidt			2
d. pulver.	1 24	28	3	Cartonpapir 3 del. hvidt II	50	13	2
Lis-Edike, stærkeste	1	24	3	3 del. I	55	14	3
Jernvitriol kem. ren	14	3		3 del. chamois I	58	15	3
Jod-Ammonium	21 76	4 40	44	4 del. hvidt I	68	18	3
" - Cadmium	21 76	4 40	44	4 del. chamois I	70	19	4
" - Kalium	18 36	3 72	38	chamois Glacé elegant	60	16	3
" - Lithium	37 48	5 64	60	Alle andre Artikler havees hos Lager billigt.			

Amatørfotografen Israel Berendt Melchior

Den "fødte" amatørfotograf

En af de amatørfotografer som gjorde sig bemærket var civilingeniør I.B. Melchior, bedst kendt som ophavsmanden til en serie fremragende stereoskopbilleder af H.C. Andersen optaget i årene 1866-68. Den ivrige amatørfotograf rejste land og rige rundt, og optog nogle fine topografiske billeder af byer som Hobro, Vejle,

Israel Berendt Melchior fotograferet i Hamborg 1867. Samling A.T. Mørch.

Viborg og Roskilde. I.B.M. præsenteres i denne sammenhæng med nogle hidtil ukendte privatoptagelser, som viser amatørfotografen vove sig ind på den professionelle gebet. I.B. Melchior forblev amatørfotograf, men har sikkert haft megen glæde af sin hobby - eftertiden er ham stor tak skyldig for de spontane og beskrivende H.C. Andersen fotografier.

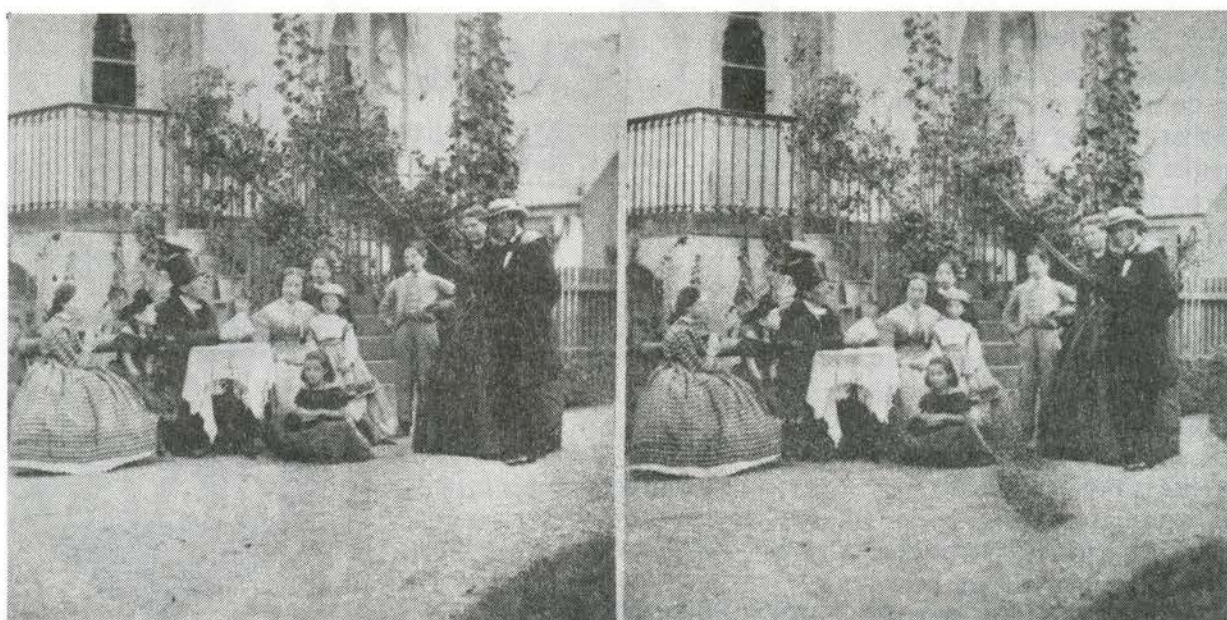
Selskabelig sammenkomst. Venstre side af stereooptagelse. 1862.

Moritz og Dorthea Melchior. Venstre side af en stereooptagelse. 1862.

Samlng: Andrew Danemann.

H.C. Andersen læser højt for familien Melchior's børn på landstedet Rolighed. Stereoopt. fra 1867.

De tørre pladers tid

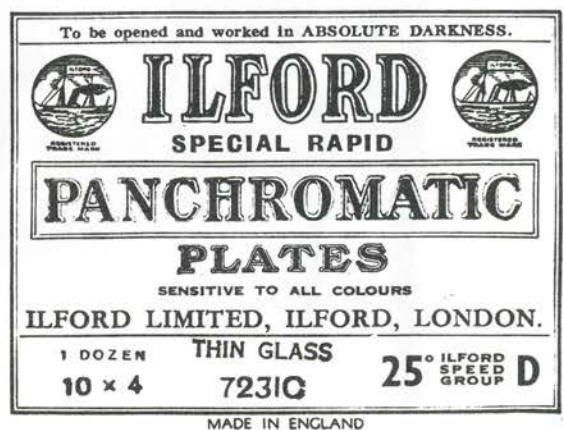
Et sortiment af udenlandske glaspladeværker.

Amatørfotografiens gennembrud

Kollodium blev afløst af gelatine (husblas). Den engelske læge Richard Maddox beskrev i 1871 sit forsøg med dette nye bindemiddel som resulterede i et endeligt gennembrud for amatørfotografien. I slutningen af 1870'erne var den tørre plade en realitet. Industrien fulgte hurtigt behovet op, og inden længe kunne man i de mange nye fotoforretninger købe tørplader i alle mulige formater. Tilsvarende fotografiapparater med mere lysstærke objektiver blev produceret. Eksponeringstiden kom ned på ca. 1/25 sekund d.v.s. man blev i stand til at optage øjeblikksbilleder. Det blev også muligt at købe færdiglavede bromsølvpapir.

Orto- og pankromatiske plader

Daguerreotypi-, kalotypi- og kollodiumprocesserne har til fælles, at de væsentligt påvirkes af blåt og violet lys, men er blinde for grønt, gult og rødt lys. Menneskets øje har det på en ganske anden måde. Øjet påvirkes stærkest af gulgrønt, lysfølsomheden aftager både i retning mod gult og rødt, og henimod grønt, blåt og violet. Resultatet er, at alle de nævnte plader afviger i tonværdier. Blåt og violet, der synes mørke for øjet, bliver ved optagelse på disse plader i den positive kopi gengivet lysere end de blå og violette. Dette problem lykkedes det den tyske kemiker Hermann Wilhelm Vogel i 1873 at afhjælpe. Pladen blev dyppet i en opløsning af farvestof, som farvede de lysfølsomme bromsølvkrystaller uden at farve bindemidlet, gelatinen. Dette gjorde, at pladen blev følsom for gulgrønt lys og bevarede sin blåfølsomhed. Pladerne blev kaldt "orthokromatiske" og kom i handelen i 1882. I 1906 kom de første "pankromatiske" plader og film på markedet. De var yderlige-

re gjort følsomme for rødt lys og var således følsomme for hele det synlige spektrum. Ved visse optagelser korrigerede man yderligere ved at anvende et gulfilter. Det næste skridt måtte være at gengive ikke blot tonværdierne, men også motivets farver.

Brugsanvisning for Haka-Expometer

Model I

for alle Blendesystemer

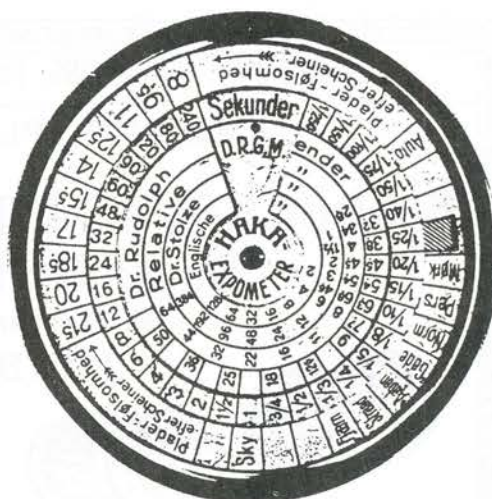
Samlng: Danmarks Fotomuseum.

I 1918 fik fotoamatøren en hjælpende hånd idet en kemisk lysmåler HAKA EXPOMETER kom på markedet. Systemet er, at en lille del af en skive selvtvørende fotopapir udsættes for lyset, der hvor man vil fotografere. Ud fra den tid, det tager at tone dette papir svarende til en fast prøve, kan den endelige belysningstid udregnes. Brugsanvisningen giver et indblik i tidens besvær med lysmåling, og det imponerende udvalg i fotografiske film og plader.

Man søger i efterfølgende Fortegnelse Følsomhedsnummeret for den Film eller Plade man bruger.

Agfa, Chromo	17
» Chromo-Isolar	12 ^a
» Chromo-Isorapid	17
» Extra-Rapid	17
» Filmpakker	15 ^a
» Isolar	12 ^a
» Isorapid	17
» Orto Isolar	12 ^a
» Rulofilm	10 ^a
» Spezial	16 ^a
Anker, Brandt & Wilde	10 ^a
Apollo, Elite	17
» Elite violet	20
Autochrom-Plader (Lumière)	Auto
Bayer, Filmpakker	15 ^a
» Rulofilm	11 ^a
Berolina, Landskabsplade	12 ^a
» ortokromatisk	14
» Ultra-Record, K.	15 ^a
» Ultra-Record, W.	17
Colonis, blaa Etikette	15 ^a
» gul Etikette ortokrom.	14
» gul Etikette antihaleret	15 ^a
» rod Etikette	15 ^a
Eastman, E. R. Plader	14
» ortho Plader	15 ^a
» R. Plader	12 ^a
» S. S. Plader	17
» S. U. R. Plader	15 ^a
» Seed 26 Plader	15 ^a
» Seed 27 Plader	14
» Seed Ortho	12 ^a
Eisenberger, Extra-Rapid	14
» Farver	14
» Orto-antihaleret	14

» Reform	12 ^a
» Ultra-Reform	17
Elko, Ultrarapid	17
» Ultrarapid, antihaleret	14
» Ultrarapid, farveempf.	16 ^a
» Ultrarapid, farvet og antih.	14
Ensign, Filmpakke	17
» Rulofilm	17
Erntee, gul Etikette	15 ^a
» lilla Etikette	17
» hvid Etikette	15 ^a
Glock, Fidelitas-Plade	14
» Bona-Plade	14
Goerz, Pakkefilm	15 ^a
» Rulofilm	15 ^a
Guilleminot, Radio-Brom	18 ^a
» Radio-Eclair	20
Hauff, Flavin	16 ^a
» Moment (extrarapid)	17
» Moment ortokromatisk	17
» ortokrom., antihaleret	14
» Ultrarapid	20
Herzka, blaa Etikette	14
» Trebund Plade	14
» rod Etikette	17
» Spectro-Plade	17
Herzka, Spectro-Velar	17
» Velar-Plade	17
Herzog, Chromodux	15 ^a
» Extra-Rapid	17
» Jotha a (Rapid)	15 ^a
» Jotha b (ortokrom.)	14
» Jotha c (orto-antih.)	14
» Normal	14
» Pressoplan-Filmpakke	17
» Reform	11
» Ultra-Rapid	18 ^a
Hofman, Planfilm Edward	17

Ica, Ideal-Extrarapid	14	Lumière, Autokromplade	Auto
» Ideal-antihaleret	14	» blaa	15 ^a
» Ideal-ortokromatisk	14	» Pakkefilm	18 ^a
» Ideal-orto-antihaleret	14	» Rulofilm	18 ^a
» Lloyd	12 ^a	» Zigma	18 ^a
» Maximar	14	» violet	21 ^a
» National	12 ^a	Ma'tter, Extra Rapid	17
» Volta-Extrarapid	17	» gewöhnlich	14
» Volta-ortokromatisk	14	Mimosa, blaa Etikette	15 ^a
Ilford, Anti-Gulfilter	17	» blaa, antihaleret	14
» Special-Rapid	17	» blaa ortokromatisk	14
» Versatile	18 ^a	» blaa, orto-antihaleret	14
» Zenith	18 ^a	» Film	15 ^a
Imperial, Flaslight	18 ^a	» gul Etikette	12 ^a
» Ortho. Spec. Sensitive	17	» Ultra Etikette	17
» Ortho. Spec. Rapid	15 ^a	Mcno, Cosmos	12 ^a
» Special Sensitive	17	» Doppelschicht	15 ^a
Jahr, gul Etikette	18 ^a	» Extrarapid	17
» rod a, gewöhnlich	15 ^a	» Imperial	17
» rod b, ortokromatisk	15 ^a	» Orto-antihaleret	12 ^a
» rod d, orto-antihaleret	15 ^a	» Perfectol	14
Kodak, Rulofilm N. C.	14	» Ultra	18 ^a
» Rulofilm, Speed Extra-Rapid	15 ^a	München Reform	12 ^a
Kraco, Extra-Rapid	15 ^a	Peutz, Antihalo	14
» Orto	15 ^a	» Bromesolv	15 ^a
» Orto-antihaleret	12 ^a	» Perorio, rod	14
Kranseder, Imperial	18 ^a	» Perorio, grøn	15 ^a
Kranz, Bromsolv	17	» Perseus	17
» extrarapid, antihaleret	12 ^a	» Perxanto	14
» Orto	15 ^a	» Selv Rosin	12 ^a
» Orto-antihaleret	14	Premo, Filmpakke	14
» Orto Zeit	11	» Filmpakke Speed, Extrarapid	15 ^a
Lainer, Ala	15 ^a	Sachs, Extrarapid	15 ^a
» Alafarve	15 ^a	» Farvet	14
» Extra-rapid	17	» antihaleret	12 ^a
» højortokrom. Orthoton	15 ^a	» antihalerete Farver	11
» antihaleret Orthoton	15 ^a	Sigurd, alle Sorter	15 ^a
» antihaleret Alafarve	14	Schleusner, blaa Etikette	17
» lighthofschwache Ortho Ré	12 ^a	» gul Etikette	12 ^a
» Ré-Plade	12 ^a	» gul Moment	17
Langer, Efta-Plade	14	» Inalo	15 ^a
» Germania	12 ^a	» ortokromatisk	15 ^a
» Germania, farbeempf.	12 ^a	» rod Etikette	18 ^a
» Helios	12 ^a	» Viridia	17
» Vigor	18 ^a	» Viridia-Inalo	17
Vindo-Porträt	18 ^a	Dr Stock, Extra-Rapid	17
» Vindo-Porträt	18 ^a	» gewöhnl. Emulsion	14
Leonar, Gron-Etikette	12 ^a	Talbot, Extra sensitive	17
» Lutar, blaa	9 ^a	Unger & Hoffmann, Kromo	17
» Moment, Rod-Etikette	14	» Normal	14
» ortokromatisk	12 ^a	W. Stendorp & Wehner, rod	18 ^a
» ortokr., antihaleret	12 ^a	» grøn	14
Lomborg, Adler	17	» kulørt	17
» Eloxchrom	14	Wiphot, Extrarapid	14
» Eloxchrom, antihaleret	12 ^a	» farvet	14
» Extra rapid	15 ^a	» antihaleret	14
» Landskab og Reprod.	9 ^a	» ortokrom, antihaleret	12 ^a
Pleinair	8	» Ultra	20

Efter at man paa Forsiden af denne Brugsanvisning har fundet det for Pladen eller Filmen opførte Følsomhedstal (se Anmærkning ved Begyndelsesteksten til omstaaende Plade og Films Følsomhedsfortegnelse), tager man Haka-Expometeret i Haanden. Dernæst sættes den paa den midterste Skala anbragte fremstaaende skraverede Pil mod det fundne Følsomhedstal, saaledes at den skraverede Pil dækker Følsomhedstallet. Ved Autokrompladers sættes Pilen paa Auto.

Paa Expometerets Bagside søger man dernæst det afkortede Ord for Optagelsens Art (man bemærker sig'det afkortede Ord som Sky-Fjærn-Straud etc.) For Indendørs-Optagelser gælder Ordet »Mørk«.

Maalingen af Lyset sker paa følgende Maade. Man holder Expometeret vinkelret paa Lyset, som belyser den

Sølvmedaille i Malmø 1896, Paris 1900, Dansk fotografisk Forening 1901.

EMULSIONSPLADER „EXTRA RAPID”
FRA

Kjøbenhavns Emulsionspladefabrik

Budtz Müllers Efterfølgere

M. Abrahamsen og P. Steenbro.

KJØBENHAVN, K.

1 Dusin Nr. 2004 Fabrikmærke. 13 18 Ctm.

Æsken maa kun aabnes i Mørkkammer. A préserver de la Lumière et de l'Humidité

EKSTRA HURTIGE HEIPO PLADER

Eneforhandler:
HEINRICH & POULSEN
HØJBROPLAD 6 KØBENHAVN K.
Import.

HEIPO plader blev lanceret af "HEInrich & POulsen", Kbh.

Samling: Danmarks Fotomuseum.

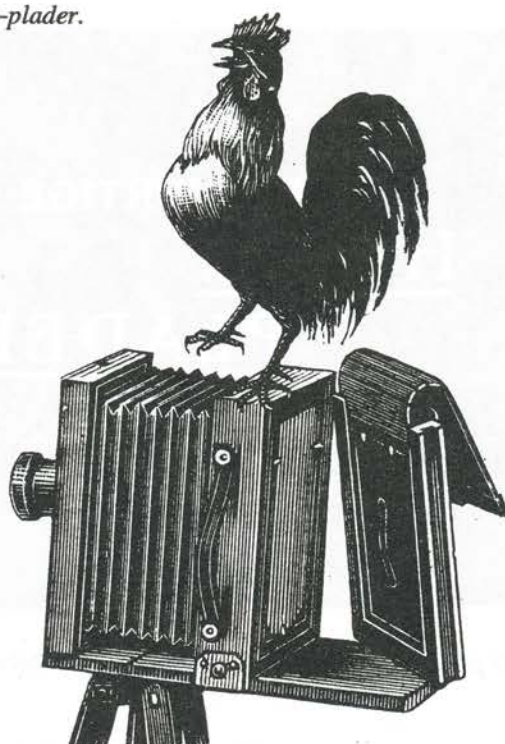

Samling: Danmarks Fotomuseum.

I Danmark var der kun få fabrikker, som fremstillede fotografiske glasplader. Enkelte importører fik sat deres firmamærke på æskerne, men tyske, engelske og amerikanske glasplader dominerede.

Forskellige priseksempler på foto-plader.

for Amateurfotografer.

Liste Nr. 8 a.

1. Februar 1923.

Pladeprislister. (Fritblivende).

Format	1. Perorio-Rots Orth. 12-14" Sch. 9. Special Portret 17" — 10. Extra Rapid 19" — 11. Diapositiv* 12. Photomekanisk 13. Røntgen	2. Grünigal Orth. 12-14" Sch. 3a. Anthalo Violet 12" — 3b. Anthalo Braun 17" —	4. Vogel Oberreiter Riller Kosin Ortho 12-13" Sch. 5. Perchromo A Panchromatic 13" Sch. 6. Perchromo H Panchromatic 13" Sch. smårig tilsom for redt. 7. Perchromo rapid Tele 20" Sch. (til Flyvning) 8. Topoplatte 10" Warnerke.	Vokke- plade 15" Sch.
4,5 x 6	1,55	1,65	2,00	1,45
4,5 x 10,7	3,15 extra tyndt	2,45 extra tyndt		2,25
6 x 9	2,25	2,50		
6 x 13	2,95	3,25		
6,5 x 9	2,25	2,50	3,15	
8,2 x 10,7	3,15	3,45	4,20	
8,2 x 8,2	2,30	3,60		
8,5 x 10	3,15	3,45		
8,5 x 17	5,20	5,65		
9 x 9	2,95	3,25		
9 x 12	3,60	4,15	5,00	3,00
9 x 14	4,30	4,95		
9 x 18	5,20	5,65		
10 x 15	5,05	5,40	6,75	4,95
10,2 x 12,7	4,30	4,95	6,10	
12 x 16,5	5,60	6,10	7,65	
13 x 18	7,00	7,65	9,00	
18 x 24	13,50	14,85	18,90	
21 x 27	19,80		27,00	
24 x 30	24,75		32,40	
30 x 40	41,40		56,70	
40 x 50	76,50		99,00	
50 x 60	118,80		148,00	

Tillæg for 1/2 Dussin Pakning: indtil 9 x 12 incl. Kr. — 30 pr. Dussin
16 x 21 " — 40 " "

Extra tyndt Glas 45% dyrere.

* Diapositiv 4,5 x 10,7 Kr. 2,30.

Agfa-Fotoplader

Priser for 1 Dussin

Format	Agfa Kautschid-Pl. Agfa Chromo-Pl. Agfa Reprodukt-Pl. Agfa Kautschid-Pl. Agfa Special-Pl. Agfa Ultra-Special-Pl. Agfa Diapositiv-Pl. Agfa Dystryk-Pl. Agfa Dystryk-Film	Agfa Fancher-Pl. Agfa Fancher Reprodukt-Pl. Agfa Fancher Dystryk-Pl. Agfa Isolator-Pl. Agfa Isolator-Pl. Agfa Chr. Isolator-Pl. Agfa Chr. Isolator-Pl. Agfa Isolator-Diapos-Pl. Agfa Røntgen-Finder enkelt Pak	Agfa Fortræffelig
cm.	Kr.	Kr.	Kr.
4,5 : 6	1,70	1,80	
4,5 : 10,7	2,25	2,50	
6 : 9	2,50	2,75	
6,5 : 9			
8,2 : 8,2			
8 : 9	3,25	3,50	
8 : 13			
9 : 9			
8,2 : 10,7	3,45	3,80	
9 : 12	4,20	4,55	3,50
9 : 14			
10,2 : 12,7	4,95	5,45	
10 : 15	5,65	5,95	4,00
8,5 : 17	5,70	6,30	
9 : 18			
12 : 16,5	6,15	6,70	5,75
18 : 18	7,50	8,40	6,50
18 : 21	9,40	10,40	
16 : 21	12,40	13,65	
10,5 : 21,5	18,65	15, —	
18 : 24	14,85	16,35	12, —
21 : 27	21,80	24, —	
24 : 30	27,35	29,70	20, —
30 : 31	30,95	34,15	
30 : 34	39,40	43,05	
30 : 40	45,55	49,50	30, —
34 : 39	55,95	61,40	
39 : 47	77, —	84,15	
40 : 60	84,15	92, —	
50 : 60	130,70	143,55	

Extra tyndt Glas

4,5 : 6	2,05	2,65
6 : 6,5	3,15	3,25
4,5 : 10,7	3,40	3,65
6 : 9	3,75	4, —
8 : 9	4,90	5,25
6 : 13		

For 1/2 Dussin Pakning beregnet indtil format 9 x 12 incl. Kr. 925 pr. Dussin for større Formater indtil inklusiv 16,5 x 21,5 cm Kr. 945 Tillæg for størrelse 18 x 27 cm og efterfølgende for 1/2 Dussin Pakning seses Forbrøget

Agfa-Farveplader

til Optagelser i naturlige Farver

4,5 : 6	4,5 : 10,7	6 : 9	6,5 : 9	8 : 12	10 : 15	13 : 15	18 : 24	24 : 30	30 : 40
Kr. 1,80	2,10	3,10	3,50	4,45	6,20	10, —	12, —	28,50	46, —
1, —	1,75	1,75	2, —	2,70	3,55	5,75	7,50	15,25	28,50

Agfa-Negativfilm for Amatør-Kino-Optagelsesapparater

1 normal Kautschid-Bredde paa 315 mm. (Hildefelt 10 x 21 mm) med Edison-Perforation i Længde paa 15, 25 & 30 Meter. Kr. 0,10 pr. Meter

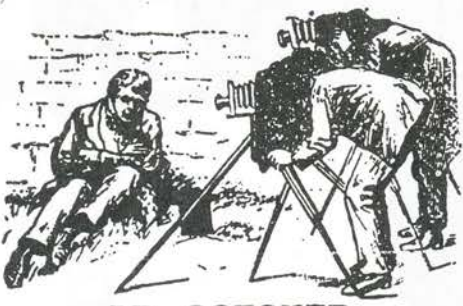
Fotohandel

Industriforeningens store fotografiske juleudstilling var et sandt mekka for fotoamatøren. 1873.

Kortfattet Vejledning
for
Amateurer & Begyndere
i
Fotografien.

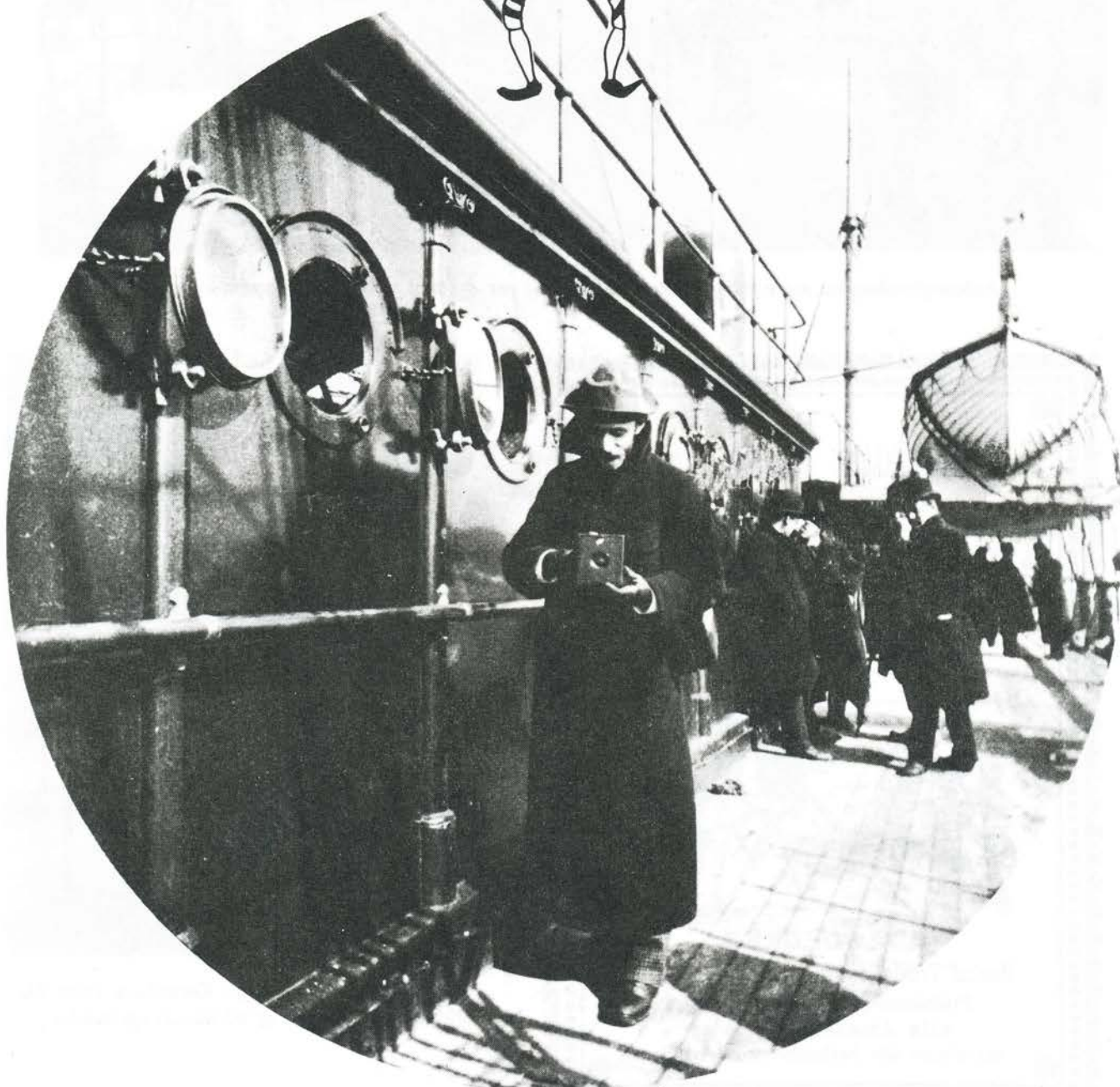
AD. GOECKER,
Herluf Trollesgade 5, Kjøbenhavn K.
Fuldstændig assorteret Lager af
alle Amateurapparater
saavel som alle herhenhørende Artikler.

Den Nordiske Udstilling i København 1888. De fleste kameraer var af udenlands oprindelse.

Rullefilmens tid George Eastman

*Troldmanden George Eastman. 100 runde billeder på én film!
Optagelsen er gjort på SS Gallia i 1890. Skibet er på vej til England, hvor G.E. planlagde sit
forretningsmæssige korstog i Europa.*

KODAKS DRØM

Kodaks æra

Under mottoet: "TRYK PÅ KNAPPEN, VI ORDNER RESTEN" (12), lancerede den amerikanske opfinder og forretningsmand George Eastman i 1888 den eventyrligste løsning på alle amatør fotografens problemer. Georg Eastman's geniale tanke var, at bortelimenere alle de tekniske vanskeligheder, som var forbundet med fotografering og fremkaldelse. Hans løsning indeholdt det, vi i dag ville kalde et koncept. Fotografiapparatet var lille og enkelt at betjene. På den 6 meter lange film kunne man optage 100 runde billeder med en diameter på 6 cm. Den faste afstandsindstilling, blænde 9 og 1/25 sekund gav dybdeskarphed fra 2,5 meter til uendeligt. Når optagelserne var gjort, blev hele kameraet indsendt til Kodak - filmen fremkaldt og kopieret samt en ny isat. Amatøren behøvede ikke at have kendskab til kemi m.m. Idéen slog an, men den rigtige hobby amatør fotograf ville noget andet og mere, som industrien hurtigt fulgte op.

Dagslyspakning

Georg Eastman's drøm om "patent" på fremkaldelse og udskiftning af film brast hurtigt. Salget var enormt, og inden længe kunne man simpelthen ikke følge med. Det næste skridt var at fremstille en rullefilm i dagslyspakning. I 1895 var den udviklet, med sort/rødt dækpapir, præcis som vi kender i dag. Fotoamatøren stod pludselig over for helt nye muligheder. Glaspladerne var tunge og uhåndterlige, rullefilmen let og handy. Kampen bølgede nu frem og tilbage, men glasnegativets dage var talte, selv om en del amatører anvendte glasplader langt op i 1930'erne. Samtidig steg kravet, med rivende hast, om selv at kunne forstørre sine billeder, endnu en stor udfordring til amatøren.

"Brownie" & "Sejr"

Umiddelbart efter årsskiftet 1900 fulgte Kodak sin succes op med at præsentere "Kodak Brownie" til 1 dollar. I de følgende år blev Europas fotoforretninger oversvømmet med amerikanske kameraer. De

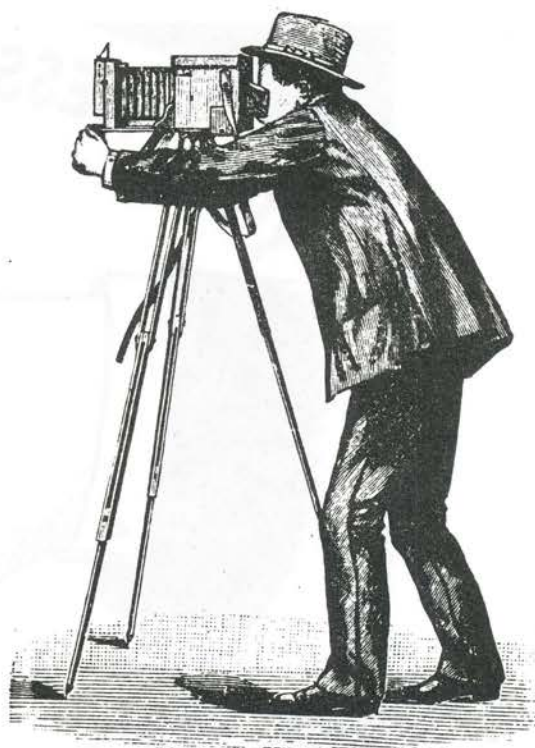
Tryk på knappen!

sammenklappelige apparater blev udstyret til såvel rullefilm som plade. Efterhånden faldt antallet af håndværksmæssigt udførte kameraer. Den industrielle masseproduktion var i fuld gang med at blive etableret både i USA, Tyskland, England og Frankrig.

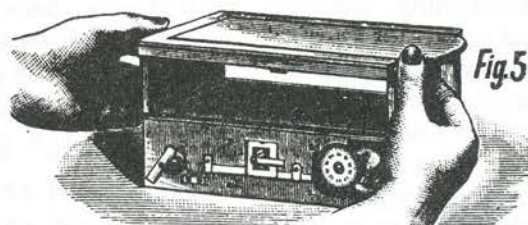
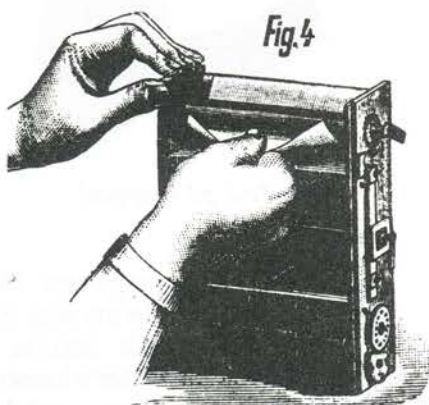
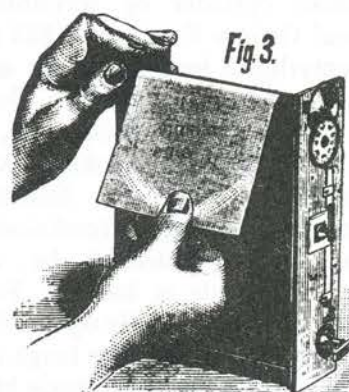
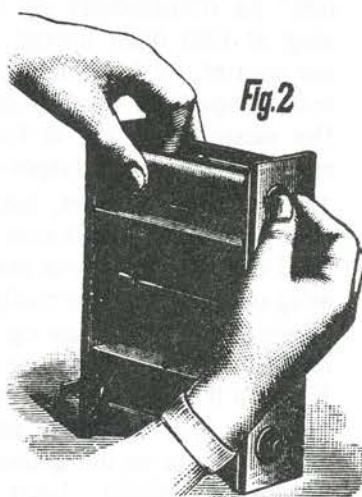
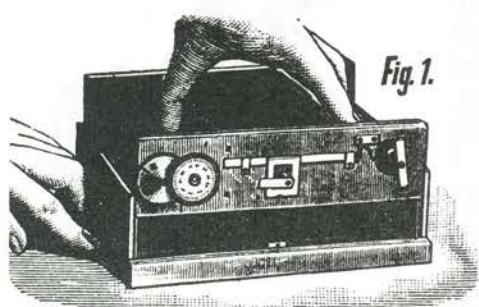

Spejlreflekskamera. 1894.

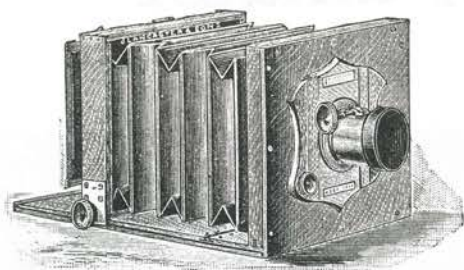
Kassetteskift og klar til optagelse. 1894.

De første rullefilmkassetter blev konstrueret af Georg Eastman og William Walker og patenteret i 1884. Det blev en dundrende succes - hvorefter utallige sindrige konstruktioner så dagens lys.

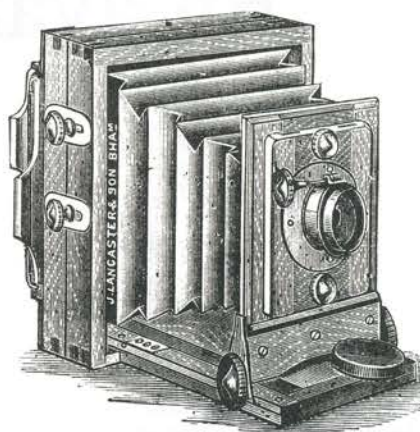

Rullefilmkassettenes mange finurligheder måtte gennemprøves. 1893.

Dame kamera - ca.1880.

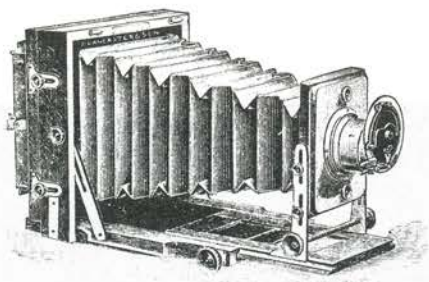
*Le Meritoire - ca.1882.
1/4 pladekamera.*

Kompakkamera mærket Pearsall. 18x24 cm. 1884.

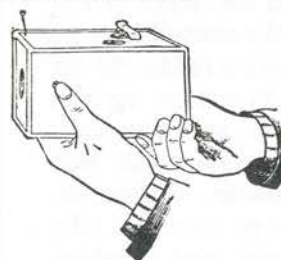

Minitor - ca.1886. Helpladekamera.

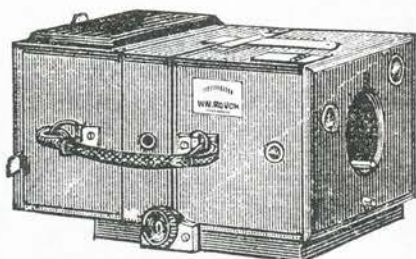

*Instantograph - ca.1886. 1/4 plade.
F:8 eller 10.*

**EASTMAN DRY PLATE & FILM CO.
EASTMAN KODAK CO.**

*Kodak første rullefilmsmodel - 1888.
100 billeder pr. rulle. F:9/57 mm.*

Exelsior - ca.1890. 1/4 pladekamera.

Kodak er det mindste, letteste og enkleste af alle håndkameraer. I stedet for de 10 håndgreb, der skal til hver optagelse med de fleste andre kameraer, har vi kun 3 simple håndgreb. Ingen afstandsindstilling. Der behøves ingen søger. Størrelse 8x8x16 cm. 100 optagelser pr. rulle. Vægt 1 kg.

Under de små tegninger, der viser hvor enkelt det er at bruge apparatet, står der – øverste række: indstilling af lukkeren, eksposering, fremspoling af film, afskæring af eksponeret film. Næste række: rulleholderen fjernes (i rødt lys naturligvis), og den eksponerede film trækkes ud af kassen.

Tredie række tegninger – afklipping af filmen, fremkaldelse af 12 optagelser på én gang, isætning af ny rulle i kameraet. Næstnederst: isætning af film i rullen og betragtning af negativeerne (tre på en strimmel), foran en lille lyskasse med stearinlys!). Nederst til venstre den komplette Kodak og til højre lædertasken.

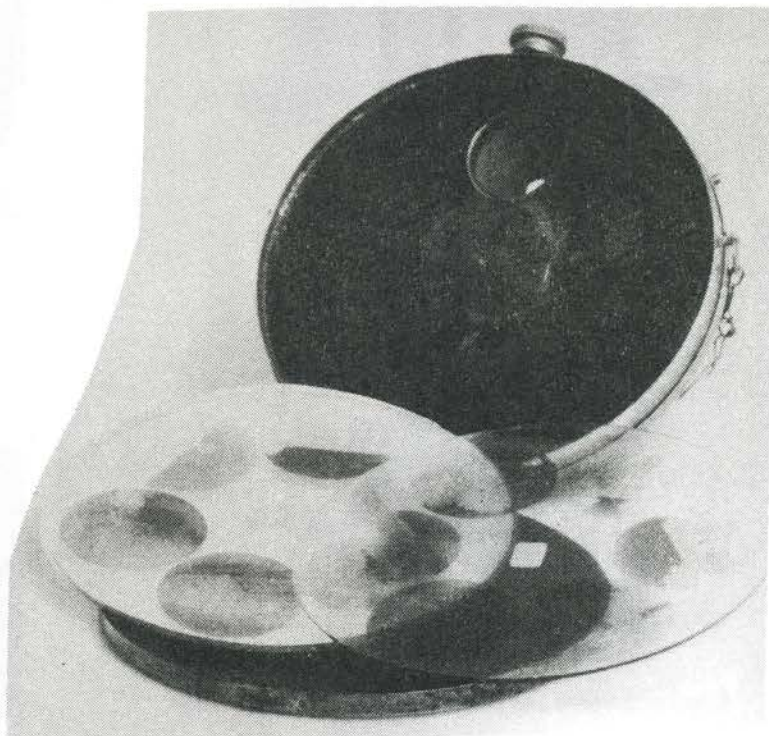
EASTMAN TØRPLADE- OG FILMFABRIK, London.

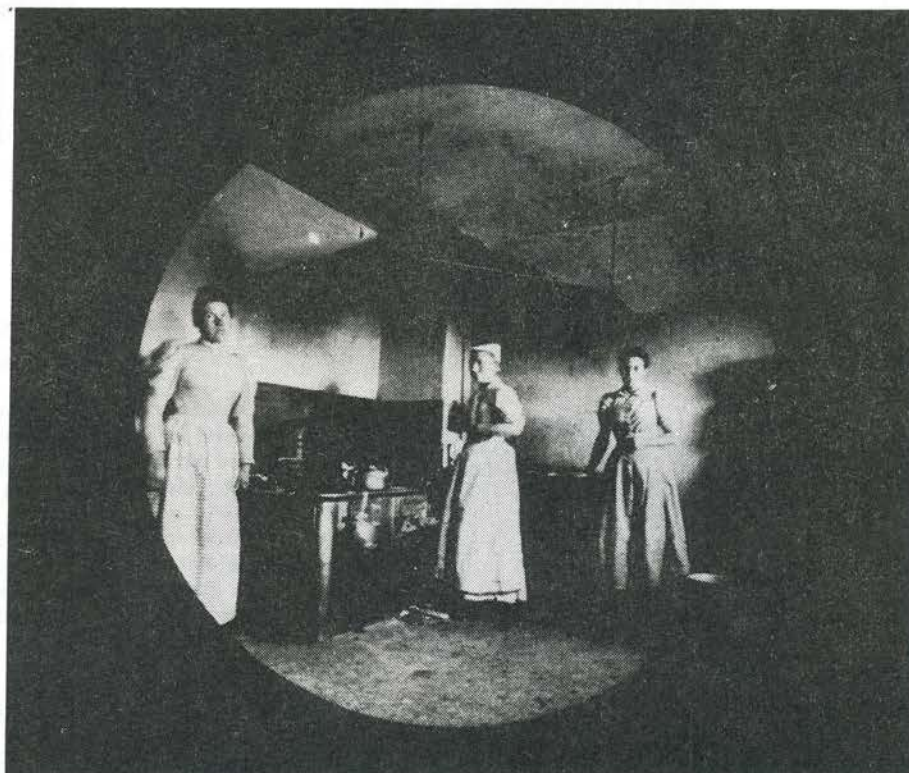
En avanceret amatør

Herregårdsliv

De fleste amatører anvendte konventionelle kameraer fremstillet af træ eller metal, men en undtagelse var Georg Barfred-Pedersen (13), som i 1882 købte herregården "Raadegaard" ca. 12 km. sydøst for Næstved. Gården blev med tiden hans stolthed, og under en rejse til verdensudstillingen i Paris år 1884 erhvervede han sig et meget specielt tysk kamera, "Stirn Geheim-kamera". Tidsperioden animerede til brug af skjult kamera, endnu var man ikke helt fortrøstningsfuld ved åbenlyst at bruge et fotografiapparat. Men Barfred-Pedersen havde næppe kunnet vælge et mere besværligt apparat. Den gode godsejer var imidlertid mekanisk interesseret og lærte sig brugen af det snurrige kamera. Fra 1887 og ca. 15 år frem fotograferede han på livet løs. Hans motivverden var ganske simpelt livet på herregården. I første række var det familien og husets venner, og dem var der mange af, som blev fastholdt på den runde glasplade, men også landarbejderne, daglejerne, kort sagt livet på en herregård i det forrige århundrede. Ved et lykkestræf overlever næsten 50 af disse runde glasplader, hver med 6 optagelser, og amatørens fornøjelige hobby blev for eftertiden et uvurderligt vidnesbyrd om en svunden tid. Et par af disse billeder afslutter på værdig måde en tidsperiode i amatørfotografiens historie.

Stirn-kamera med plader.

Livet på herregården.

Københavnske fotohandlere

Heinrich og Poulsen

I København begyndte flere og flere fotografiske engrosfirmaer at etablere detaljedsalg til gavn for fotoamatøren. Den 26. oktober 1889 etableredes firmaet Heinrich og Poulsen af Heinrich og Th. Poulsen i en nedlagt herskabslejlighed på Højbro Plads 21, i begyndelsen udelukkende med handel til fagfotografer. Med gå-på-mod og stor energi, kombineret med økonomisk sans, voksede firmaet støt, og ca. 10 år senere udvider firmaet med en detaljafdeling for amatørfotografer. I 1950-51 får det eneforhandling af det lille fikse kamera FOTEX 4x4 cm, i dag et eftersøgt samlerobjekt. Detaljsalget blev en ubetinget succes. Mange amatører fandt her en blivende leverandør. Firmaet fungerer i bedste velgående på adressen Tordenskjoldsgade 25. København.

Heinrich & Poulsen,

Højbroplads 21 — København K.

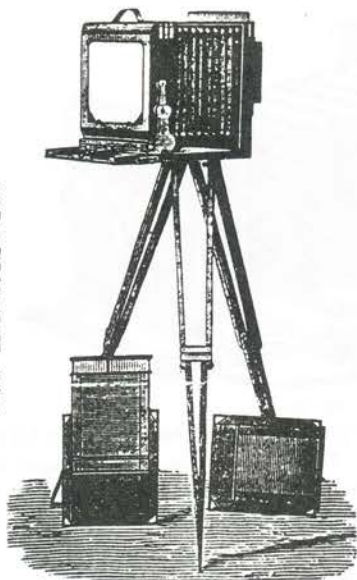

H & P's logo var tegnet af familiens talentfulde onkel Max.

Heinrich & Poulsen,

Højbroplads 21 — København K.

Største Udvalg
af
Fotografi-Apparater
for Amatører.

Alle Nyheder
komme strax paa Lager.

~ D'Herrer ~ *Amatører i Fotografi!*

Prøv de fortrinlige engelske:

„Imperial“ Plader,
„Barnet“ Plader,
„Barnet“ Papirer, mat og blankt,
og De bruger aldrig andre Sorter.

Ikke dyrere end andre Plader og Papirer.

Faas i enhver bedre Handel med fotografiske Artikler.

Hovedforhandling for Danmark:

Heinrich & Poulsen, Højbroplads 6, København K.

Husk! „BARNET“ Konkurrencen 1904. — Præmierne udgør 9000 Kr.

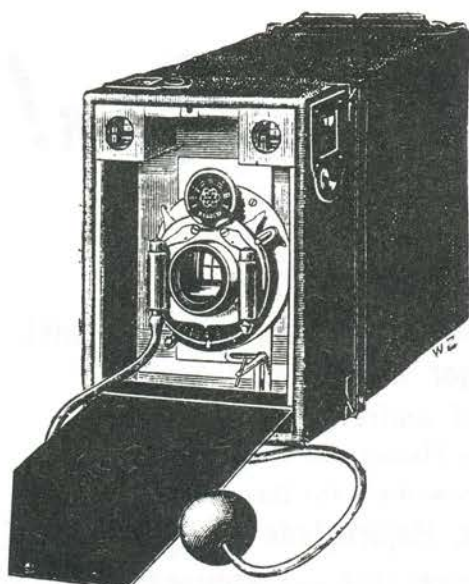
„AMATØR-FOTOGRAFEN“

VED

ENNA

I 1892 grundlagdes "AMATØR-FOTOGRAFEN ved Enna, specialforretning for amatører", Vimmelskiftet 47, den ældste fotoforretning i København.

Denne yderst beskedne forretning, smal og lang som en sporvogn, skulle overleve mere end 100 år! Mindre end 200 meter fra de førende strøgforretninger Kongsbak og Cohn, Vimmelskiftet, og Thorkild Hendriksen i Skoubogade har denne forretning formået at fastholde et lille stampublikum af amatører, som her fandt betjening, service, udvalg og priser i overensstemmelse med deres krav og pengepung. I 1934 skiftede forretningen navn til Foto-special med den dygtige Emanuel Jensen som ejer. Ved dennes død i 1961 blev forretningen videreført af hans enke, som i 1969 overgav roret til sønnen. Denne videreførte den afstukne linie indtil 1977, hvor de nuværende ejere, Paul Wulff Jensen købte den. Det er utvivlsomt den ældste danske fotoforretning på samme adresse!

"Stella" - 1904. 9x12 cm kassetter.
Rapid-Aplanat F:8. Pris: kr. 85.

AMATØR APPARATER

fra ganske billige til de aller fineste Konstruktioner.

Fotografiske Papirer, Plader, Films etc.

i de bedste Mærker, samt alle øvrige fotografiske Artikler.

Gratis Vejledning.

Katalog gratis.

„Amatør-Fotografen“ ved Enna

Nr. 47 Vimmelskiftet Nr. 47

lige for Yorks Passage.

Brownie-Kodak Nr. 1.

Brownie-Kameraet er til trods for sit lille Format og særdeles billige Pris, intet Legetøj, det tager fuldstændig klare og skarpe Billeder 6×6 cm. Det er ligesom de andre Kodaks indrettet til Filmspoler (paa 6 Optagelser), der veksles i Dagslys. Pris Kr. 5.00.

Komplet Tilbehør..... Kr. 3.00

1 Spole Film..... " 0.60

1 Søger..... " 1.00

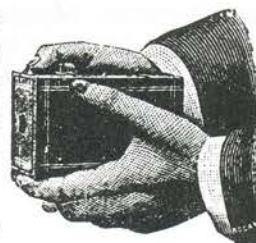

Fig. 43.

Klap-Kamera „Favorit“.

13×18 cm. og Stereoskop.

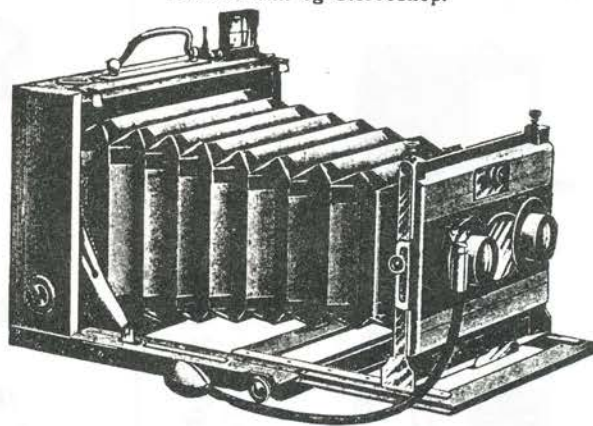

Fig. 28.

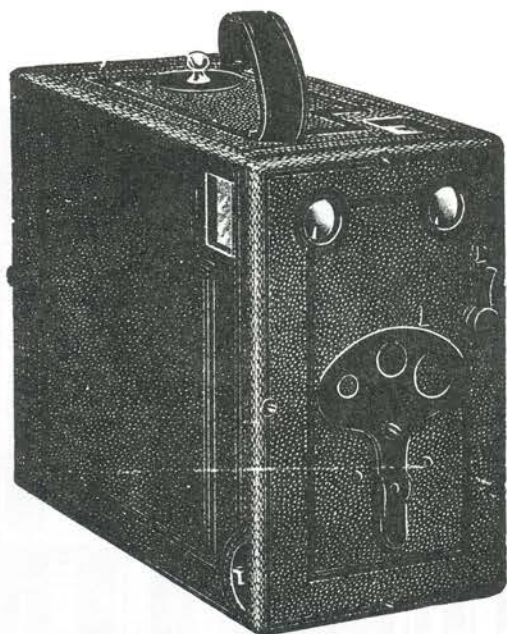
Udført i mat Nøddetræ, forsynet med Læderbælg, dobbelt Udtræk, Tanddrev, forskydelig Forpart, Skillerum til Stereoskop, Søger og 2 Libeller samt 3 dobbelte Rulle-Jalousi-Kassetter.

Pris uden Objektiv Kr. 45.00.

Objektiver se Pag. 51. Tilbehør se Pag. 5.

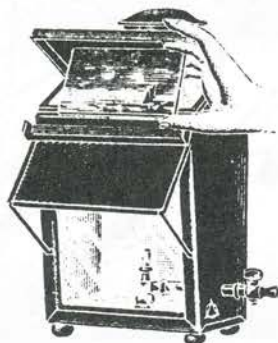
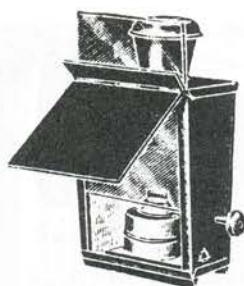
Ennas „Blink“-Kamera.

Overtrukket med sort Calico, forsynet med lysstærkt Objektiv, 3 Blændere, Tids- og Øjebliksslukker, 2 Søgere samt Veksel-Mekanisme til 6 Plader $4\frac{1}{2} \times 6$ cm. (halv Visit).

Pris Kr. 3.50.

Komplet Tilbehør Kr. 2.50.

Panorama-Spejle

til at betragte Postkort og alm. Fotografier i. Billederne bliver stærkt forstørrede og perspektiviske (plastiske) som Stereoskopbilleder.

Nr. 1. Poleret Træ-Indfatning.

Spejlets Diameter $10\frac{1}{2}$ cm.

Pris Kr. 2.50.

Nr. 2. Poleret Træ-Indfatning.

Spejlets Diameter 15 cm.

Pris Kr. 3.75.

Vestpocket Kodak

($4 \times 6\frac{1}{2}$ cm.).

Kan med Lethed bæres i Vestelommen.

Forsynet med en meget skarptegnende og lysstærk Linse.

Udstyrelse: Udført helt af Metal, Læderbælg, omdrejelig Brillantsøger, Lukker til forskellige Momenthastigheder, kort og lang Tid, Irisblænder, Læderetui.

Pris Kr. 28.50.

Film-Spole til 8 Optagelser Kr. 0.85.

Tilbehør Kr. 4.00.

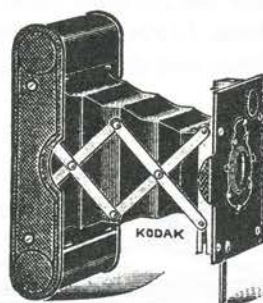

Fig. 39.

heder, kort og lang Tid, Irisblænder, Læderetui.

Kodak Fremkaldermaskine — Nyhed!

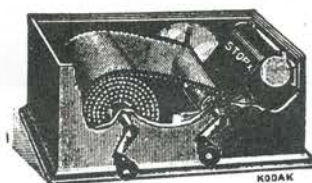

Fig. 87.

Støtten & Nytorv 3. København. Simonsen

Støtten & Simonsen blev grundlagt i Malmø den 26. marts 1884. I 1893 er adressen i København, Klosterstræde 19. 1904 er adressen Nytorv 3., København. I 1924 ved 40-årsjubilæet blev firmanavnet ændret til Støtten og Søn. Firmaet var oprindelig et engros firma, men da amatørfotografien begyndte at blomstre, fik man oprettet en detailafdeling. Billederne er fra 1918.

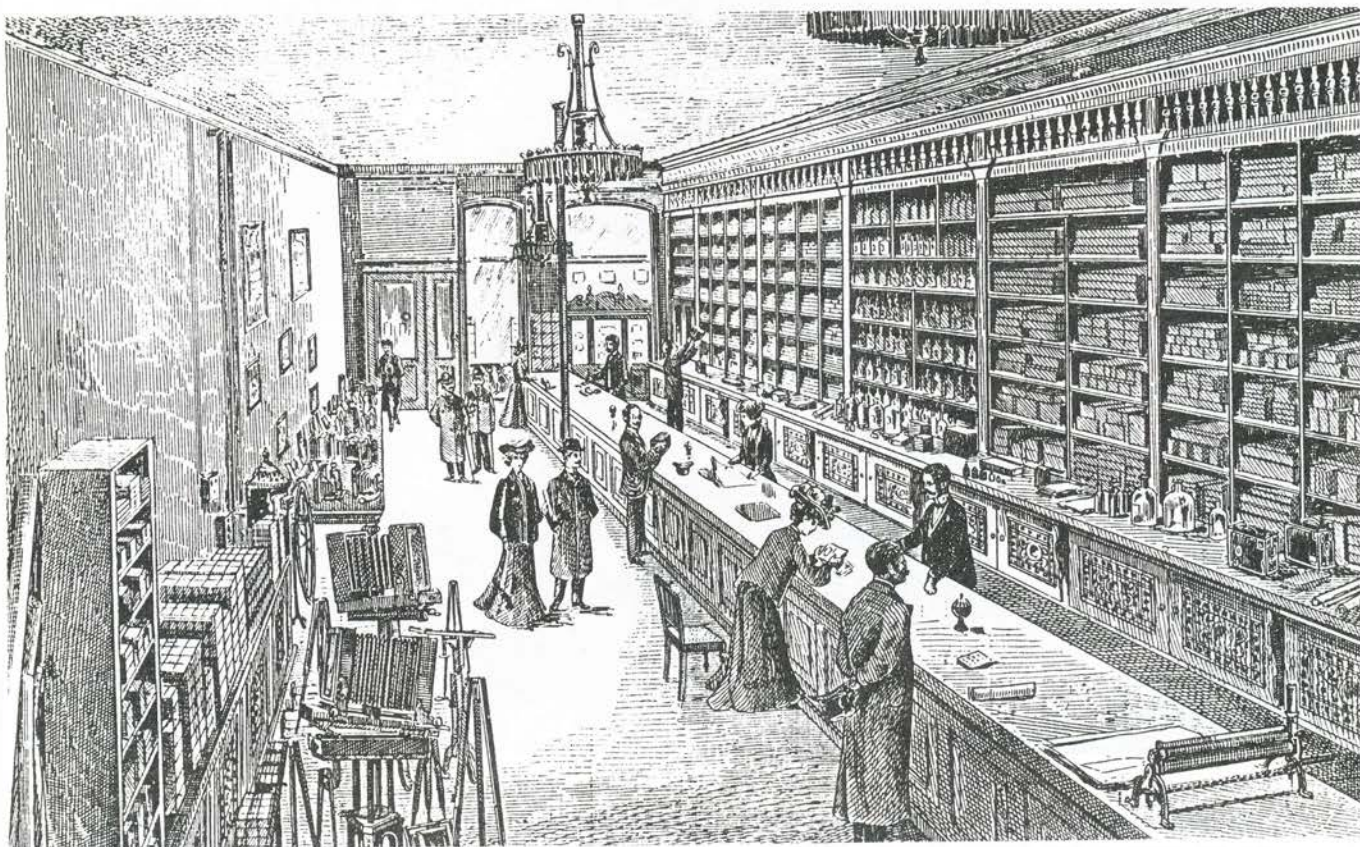
En stor og velassorteret forretning bød amatør som fagfotograf velkommen.

Peter Knudsens Eftf.
Holmens Kanal 5.
København K.

Det var ikke kun i ydmyge sidegader, man tilbød fotografer og amatører sine fotografiske rekvisitter.

Tegneren har bevidst givet forretningslokalet dimension. Her tilbydes alt hvad hjertet kan begære. I forgrunden de sidste nyheder indenfor atelier- og salonkameraer.

Samling: F. Berendt.

- Fruen dyrker Ridesporten nu, men De har vel ikke helt lagt Amatørfotografien paa Hylden?
- Nej, naar min Mand bliver gnaven, henter jeg Kassen og laver mig i Stand til at fotografere ham - saa kan det nok være, at han hurtigt faar et venligt Ansigt paa! (1900).

Samling: F. Berendt.

KONGSBAK & COHN

ETABLERET 1898

Den 3. marts 1898 etablerede Jacob Kongsbak og Otto Cohn sig på adressen Klosterstræde 18. På den tid en ret ydmyg adresse, men det skulle med tiden blive en af byens førende forretninger endda med prædikatet kgl. hofleverandør. To år senere flyttede forretningen til større lokaler i Skoubogade med facade til Nygade. Jacob Kongsbak begyndte sin fotohandlerkarriere hos engrosfirmaet Budtz-Müller, og var således en af tidens grand old man. Direktør Cohn døde allerede i 1924. Fra sin beskedne start blev forretningen ved utrættelig flid og handelsmæssig dygtighed arbejdet op til Københavns førende strøgforretning med adressen Vimmelskaftet 43. I 1914 afholdes den største fotokonkurrence nogensinde for amatører. Da resultatet blev offentliggjort i dagspressen, kunne man læse følgende:

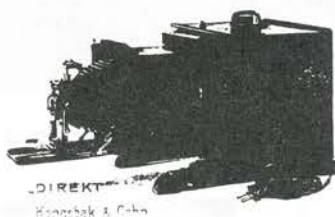
"Storslået - og hermed vakte amatørfotografien til sundt og forædlende liv, ved som de første at vove og vinde."

Forretningen i Vimmelskaftet var indrettet meget elegant. I stuen fandtes en stor og velassorteret detailforretning og på 1. sal en kinoafdeling med et lydisoleret forevisningslokale. I 1948, ved 50-årsjubilæet, blev firmaets junior chef, Poul Kongsbak, interviewet om sin far: "Hvad er Deres Faders Hobby?" Svaret lød: "Forretningen er vor Hobby". Den kongelige familie var flittige kunder, bl.a. H.M. kong Frederik IX, som erhvervede sig et komplet udstyr af Minox. I begyndelsen af 1950'erne beskæftigede man 57 personer. Særlig interessant for fotoamatøren var det høje vindue til venstre for indgangen, hvor et righoldigt udvalg af brugte kameraer altid lokkede kunder til. En kæmpe forstørrelse, motiv

Kongsbak og Cohn's første forretning i Klosterstræde 18. 1898.

Anskaf Dem et Forstørrelsesapparat „DIREKT“ som bruges i Forbindelse med Deres Klapkamera. — saa har De ingen ledige Timer.

FORSTÖRRELSESAPPARAT

TIL

ELEKTRISK LYS

KOMPLET MED LAMPER

til Plader 9 x 12 cm Kr. 25,00 Tilpasning gratis
— 10 x 15 — 35,00 — 24, 5 Kroner

LYSBILLEDAPPARATER LEVERES MED BUELAMPER,

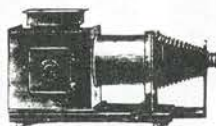
NERNSTLAMPER,

ACETYLENGAS

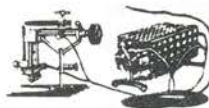
OG ANDRE LYSKILDER

Alle Apparater forevises i Virksomhed i vore Demonstrationslokaler.

STÖRSTE LAGER AF LYSBILLEDAPPARATER HER PAA PLADSEN
løres fra Kroner 18,50.

Forstørrelsesapparat
9 x 12 med Condensator som
Jækker 9 x 12 cm. Plade,
uden Objektiv Kr. 17,50.

Buelampe
5 Amp. Kr. 10,00.
10 Amp. Kr. 15,00.
Med Modstand.

Nyhed! Buelampe
2 1/2 Amp. Kr. 50,00, 4 Amp. Kr. 55,00.
Med Modstand. Behøver kun
at reguleres hvert 20. Minut.

KONGSBAK & COHN, NYGADE 2

INDGANG SKOUBOGADE

KØBENHAVN

INDGANG SKOUBOGADE

Det smalle og dybe forretningslokale besad en vis charme. Ca. 1950.

Over 300 Amaterer har i denne
Sæson deltaget i vor ugentlige
Bromolie-Demonstration.

Vær med paa Onsdag Aften Kl. 8

og lær at udføre Forstørrelser paa
den rigtige Maade.

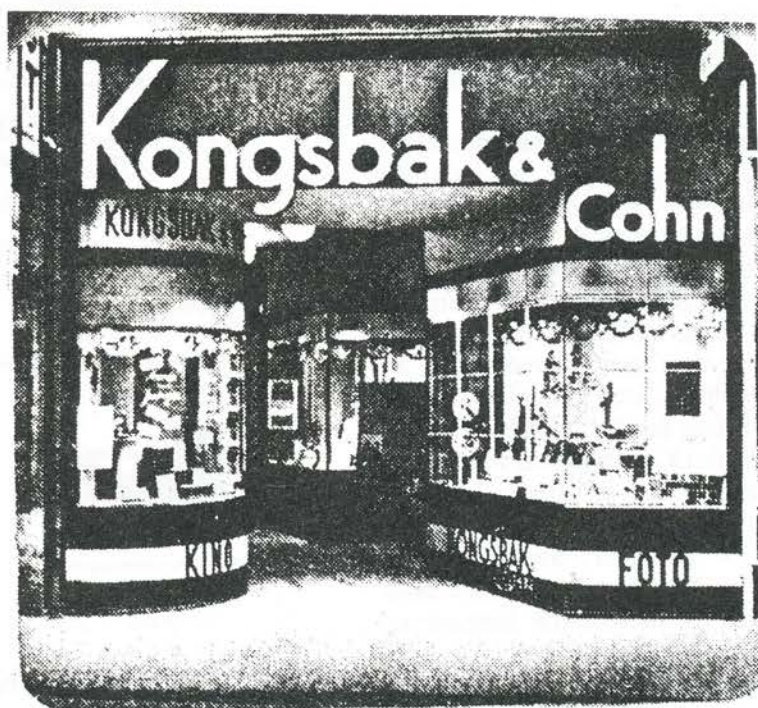
Adgangskort à Kr. 2,00 faas i Forretningen.

KONGBAK & COHN

Nygade 2 København K. Telf. C. 2569 - 12569

Gammel Strand, optaget i Leicaformat, og med det lille 24x36 mm negativ anbragt i et hjørne, gav stof til megen snak: Hvordan var det muligt at lave et så stort billede efter et så lille negativ?

Tiderne skiftede, man havde svært ved at omstille sig til voksende konkurrence, lavere priser, selvbetjening. Kort sagt, man formåede ikke at omstille sig i tide. Forretningen lukkede i oktober 1975.

Hovedindgangen ca. 1960.

I loftetagen var indrettet mørkekammer, montageborde og lagerlokale.

Som kgl. hofleverandør fremviste man de royale film på Amalienborg.

Stort Lager af alle
Fotografiske Artikler.
 Mørkkamre til Disposition fra 9—7.
 Plader og Films fremkaldes,
 Kopiering fra Plader & Hinder
 samt Forstørrelser udføres.

Nyheder:

Photo Velox Papir
 Svensk Fabrikat, særlig let at anvende.
 Mat og blankt, med sort og varm brun Tone.
 50 Blade 11×15 cm Kr. 3.00
 Prøver sendes paa Forlangende.

Gem-pladen
 Engelsk Fabrikat, fineste og billigste Plade
 12×16½ Ctm. pr. Dus. Kr. 1.90. 18×24 Ctm. pr. Dus. Kr. 4.75.
 Andre Formater i Forhold hertil.
 Enesforhandling hos

Ad. Goecker. København K

H. Leonhart Carlsen

Absolut billigste Udsalg af Alt til Fotografien henhørende.

— **PLADER** —
 fra

Dr. Monckhoven, Schleussner, Joh. Sachs & Co.,
 Lumière, Actiengesellschaft etc.

Emulsionspapir Eastmann.

Wellington øgte Platinpapir.

Aristopapiret H. L.

— **Kontant Betaling.** —

Sachs Plader.
 Medsat Pris. Weisbrod-Plader. 2,25 f. 12 × 16½.
 Arifin-Plader.

AD. GOECKER.

Etableret 1862.

Herluf Trollesgade 5. Kjøbenhavn K.

Lager af samtlige fotografiske Artikler, særlig for
FAG-FOTOGRAFER.

Garlemans Magnium-Lynlampe.

Scherrings Aristopapir.

Brocher til Indfatning af Fotografier.
 Blindprægekort.

AD. GOECKER,
Nr. 5 Tordenskjoldsgade **Nr. 5**
 København,
 anbefaler sit Lager
 EN GROS & EN DETAIL
 at
Fotografiske Artikler,
 som:
 Chemikalier, Cartons, Albuminapirer, Rammer og samtlige
 Uensiler etc. etc.
 Eneste Depot af:
 Dr. Schippangs Moment-Colloidum,
 Engelsk Patent-Colloidum,
 Universal-Brillant-Colloidum,
 H. Anschütz's Patent-Albuminapirer og
 Marseille-Albuminapir.

ROMAIN TALBOT
 BERLIN O.

46, Kaiser Wilhelm-Str. 46.

Special-Forretning for Amatører.

Forlang gratis tilsendt

Amatørliste 1890—91

med mange Afbildninger af

Cameras, Objectiver, Microfotografier,
 hele Udstyr, Plader, Aflukker osv.

Den continuerlige Lynlamps

— Patent: Sinsel —

er den bedste af alle eksisterende Magnesiumlamper
 fordi Magnesium-forbruget kan reguleres og
 fordi man uden Afbrydelse og saa ofte
 man vil kan lyse med den.

Anerkjendelsesskrivelser foreligger fra Pro-
 fessor Dr. Eder i Wien og andre Capaci-
 teter. Lysstyrken maalt af Prof. Dr. Eder:
 350,000 Lys.

Den continuerlige Lynlamps egner sig
 fortrinlig til Øiebliksoptagelse om Natten i det
 Frie af Portrætter, Interieurer, Huler etc. etc.

Ved Bestillinger maa indsendes:

For 1 Lampe 25 Kroner.

» 2 — 40 »

til **H. Dorn, Leipzig.**

En Grøn. Export.

Største Lager af alle S'ags
 fotografiske Apparater
 for Amatører, Kunst-
 nere og Fagmænd.

**Øiebliks-
 Apparater**

ALB. GLOCK & Cie.
 Karlsruhe i/B.

Objectiver,
 Øieblikslukker
 Momentaflukker.
 Tørreplader.
 Copier-papir.
 Chemikaller etc. etc.
 — Fiere Belønninger. —

Telegramadresse: Glock Cie.

Priskuranter med Anvisning gratis og franco.
 Forsendelse til alle Verdensdele.

OTTO WERNHARD
 München, Sonnenstrasse 24-25.
 General-Oplag fra Firmaerne: C. A. Steinheil Söhne
 H. Mackensteen i Paris.

Complete Indretninger
 og
 Udstyr.

Haand-Apparater.
 og
 Tourist-

saavel som alle
 Utensiller, Plader, Chemikaller, Papir, Forstørrelses-
 Apparater etc.

— Priskuranter paa Forlangende. —

Det kgl. og keiserl. private Institut,
 — Karl Fritsch —
 (forhen Protsch)
 Gampendorferstrasse 31,
 Wien, VI

leverer photographiske Objectiver af enhver Slags
 og hovedsagelig

Aplanater med Øieblikslukke
 for Billedstørrelse 9 × 12 cm., 13 × 16 cm., 18 × 20 cm.
 Pris 28.00, 35.00 og 45.00 Gylden
 hvilke paa Grund af deres Hændighed, compendiøse
 Form og store Prisbillighed særlig egner sig for Ama-
 tører, desuden

lysstærke Aplanater
 til Øiebliksoptagelse
 for Billedstørrelse 10 × 13 cm., 12 × 16 cm. 13 × 18 cm.
 Pris 40.00, 52.00, og 65.00 Gylden
 Objectiverne er særlig anbefalet af photographische
 Versuchsanstalt in Wien, (Director, Prof. Dr. J. M. Eder.)
 — Priskurater gratis og franco —

J. H. Schippang & Co.
 — Prinzenstrasse 24 —
 Berlin, S.

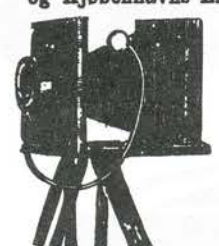
Fabrik af
 Apparater for Photografer og Dilettanter.

Lager af vore Tørreplader forefindes hos
 de større Handlende i Christiania, Stock-
 holm og Goteborg.

Priskuranter sendes paa Forlangende gratis.

Budtz Müllers Efterfølgere.
 Amagerstov 22 (Indg. i Walkendorfsgr.) Kjøbenhavn.

**Fotografisk Magazin
 og Kjøbenhavns Emulsionspladefabrik.**

Specialitet:
**Amatør-
 Fotografi-
 Apparater**
 i meget stort Udvalg.
 For Expl. Kodak, Dr.
 R. Krügeners og Stirns
 Kameraer.

Alle Slags Emulsionsplader og Hinder, samt Utensilier.

— **Aristopapir** —
 fremstillet af Cand. pharm. Immanuel Mohr
 er det tidligst i Handelen bragte.
 Fotografer, der selv have præpa-
 reret Kollodiumpapir, anvende nu ude-
 lukkende Mohrs aldeles konstante, fejlfrie
 og holdbare Aristopapir. 10 Halvark
 (29 × 49 cm.) Kr. 3.50 kun fra
Fotografisk Laboratorium
 Adelgade 31, Kjøbenhavn K.

PETER L. PETERSEN
 Kjøbmagergade No. 54. — Kjøbenhavn K.
 Fabrik af Børnepuder à 10 Kr.
 Eneforhandling af Andersens Kameraer.
Forstørrelser
 udføres paa Bromsolv-Gelatinepapir med eller uden Retouche.
 Prisene ere:
 uden Retouche { 1/2 Ark 7 Krøner.
 og pr. Kontant { 1/4 — 12 —
 1/2 — 30 —

AD. GOECKER
 Kjøbenhavn, K.

Etableret 1862. — Hørluf Trollesgade, 5 St.

Fuldstændig assorteret Lager af alle foto-
 grafiske Apparater & Artikler.

Fuldstændigt Magazin for Amatørfotografi.

Emulsionsplader fra alle renommerede Fabriker,
 Generalagentur for Skandinavien for flere af Udlandets
 største Fabriker af Plader.

Engelske, franske, tyske og amerikanske Apparater.
 Alle Nyheder paa Fotografiens Omraade anskaffes strax.
 Fotografiske Apparater til videnskabelige Øiemed
 samt fuldstændige Udrustninger til Expeditioner
 og længere Reiser leveres, konstruerede
 efter nyeste Erfaringer.

Illustr. Katalog over samtlige Artikler gratis & franco.
 Særskilt, illustr. Amateur-Prisliste do. do.

Enhver kan fotografere

SPORT

Billig!
 PRAKTISK!!
 UOVERTRÆFFELIG!!
 GARANTI FOR ETHVERT APPARAT!!

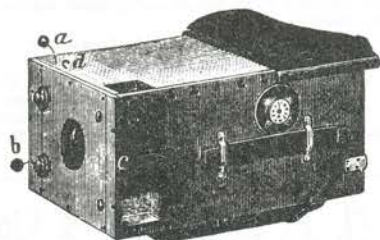

Fig. 51.

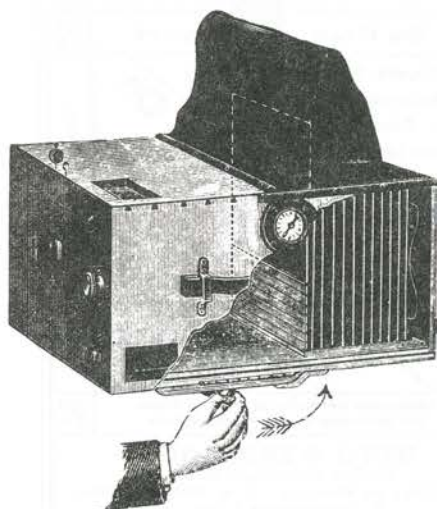

Fig. 51 a.

Haand-Kamera „Furror“.

(Fig. 51 og 51 a.)

„Furror“ 6—9 Ctm. Kr. 45. Taske Kr. 5.—.

Do. 9—12 „ „ 55. Do. „ 6.50.

Do. 12—16½ „ „ 82. Do. „ 13.50.

Do. 13—18 „ „ 90. Do. „ 15.—.

Do. Stereoskop, 8½—17 Ctm., med 2 Stereoskop-Objektiver Kr. 82. Taske Kr. 8.

Magasin Kamera „Zeus“ I og II.

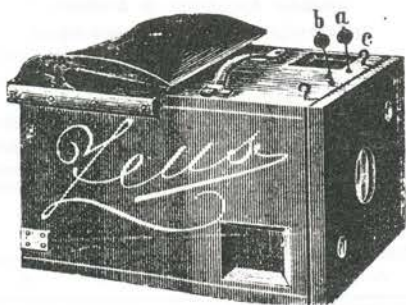

Fig. 32.

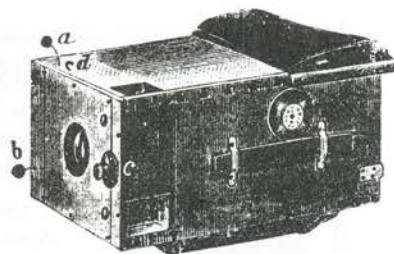
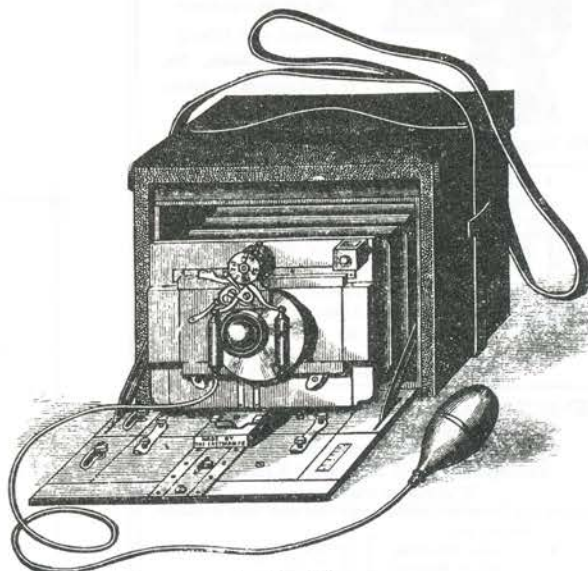
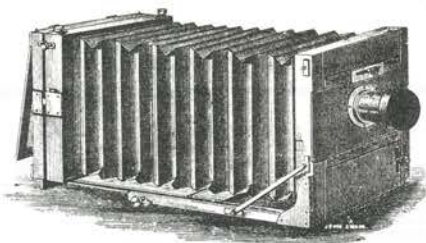

Fig. 32 a.

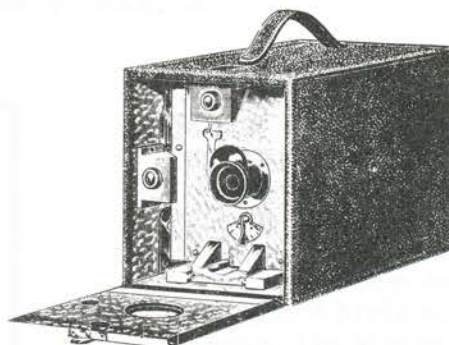

Folding „Kodak“, 4 og 5.

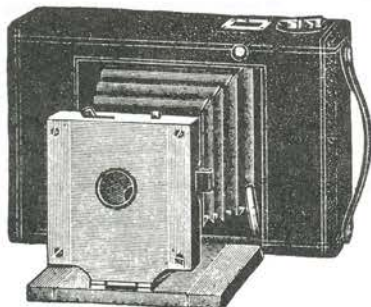

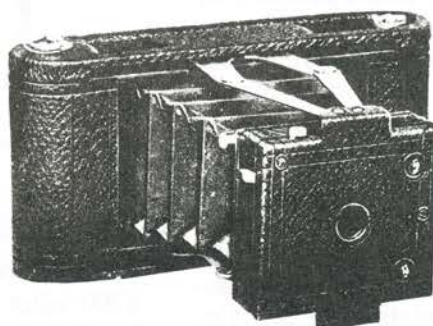
Tailboard Camera - ca.1890. 8x10".

No.4 Kodet - 1894-97. Rullefilm 4x5".

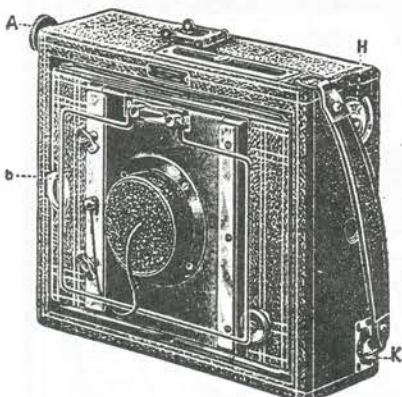
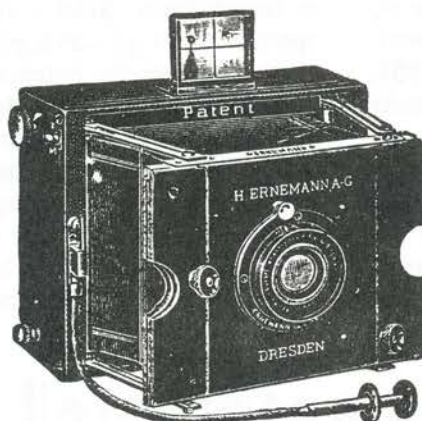

No.1 Tourist Buckeye - ca.1895.
3 1/2 x 3 1/2".

No.1A - 1899-1905.

„Mentor“ Spejl-Refleks Kamera

Ernemann og Nettel klapkamera.

Amateur,

Bredgade 63.

Bedste og billigste Udvalg af fotografiske Apparater.

Katalog gratis. Sagkyndig Vejledning gratis.

Apparater fra de billigste til de mest fuldkomne.

Elevapparat (Visitk.-Format)	Kr. 2,50
Danois (Victoriaformat)	6,00
Unikum I (Victoriaformat)	10,00
Unikum II (Kabinetsformat)	12,00
Sport I (Visitkortformat)	10,00
Sport II (Victoriaformat)	15,00
Sport III (Kabinetsformat)	30,00
Stereoskop-Apparat Sport	25,00
Lomme Kamera Perkeo	20,00
Amateur I (Victoriaformat)	20,00
Amateur II (Kabinetsformat)	30,00
Saturn (Victoriaformat)	25,00
Merkur (Victoriaformat)	30,00
Mars I (Visitkortformat)	25,00
Mars II (Victoriaformat)	38,00
Mars III (Victoriaformat)	50,00
Mars IV (Kabinetsformat)	70,00
Zeus I (Visitkortformat)	20,00
Zeus II (Victoriaformat)	30,00
Zeus III (Victoriaformat)	30,00
Zeus IV (Kabinetsformat)	60,00
Expres I (Victoriaformat)	35,00
Expres II (Kabinetsformat)	60,00
Furror I (Victoriaformat)	60,00
Furror II (Kabinetsformat)	90,00
Furror I med Gøerz Lynkeioscop	125,00
Touristen (Victoriaformat)	85,00
Meteor (Kabinetsformat)	50,00
Daguerre I (Kabinetsformat)	60,00
Daguerre II (Folioformat)	90,00
Daguerre II med Gøerz Dobbeltanastigmat	225,00
Paris (Kabinetsformat)	75,00
Monopol I (Victoriaformat)	60,00
Monopol II (Kabinetsformat)	90,00
Monopol I med Gøerz Dobbeltanastigmat	200,00
Monopol II med Gøerz Dobbeltanastigmat	300,00

Garanti for ethvert Apparat.

Alle fotografiske Artikler i bedste Kvalitet til billigste Priser.

Eneforhandling af Romain Tallots fortrinlige „Errtee“ Plader og Aristopapiret „Heureka“.

Farvefotografi

Bdr. Auguste og Louis Lumière (14), markedsfører deres epokegørende opfindelse autocromefarveglaspladen i 1907. Med ét slag blev man i stand til at se "lysbilleder" i naturens egne farver. Glaspladerne målte 12x16,5 cm, pris kr. 700,- pr. æske (4 stk) i dagens kurs. Lumières teknik byggede på farvede stivelseskorn, 2-3000 pr. mm² glasplade, som optrådte i de tre grundfarver rød, blå og grøn. Den fotografiske hinde var følsom over for alle farver (pankromatisk). Imellem hinden og glasset var der anbragt et farveraster (stivelseskornene). Ved fotografering skulle pladen anbringes i apparatet, således at lyset ved optagelsen passeret farverasteret, inden det nåede bromsølv gelatinehinden. Hinden belystes nu af de røde stråler, hvor der var røde korn i rasteret, af de blå stråler, hvor der var blå korn osv. Glaspladen fremkaldtes som negativ. Efter et omvendebad blev den udsat for sollys, og fremkaldt igen, hvorefter billedet fremkom som positiv og ved betragtning gav bløde, naturtro farvetoner. Farvepladerne kunne ikke overføres på papir. Man måtte enten se dem i et lysbilledapparat med kraftigt kulbuelys, eller hængte dem i vinduet og beskue dem som glasmalerier. Der skulle gå mange år før farvebilleder på papir blev en realitet.

Autochromepladeæske

Gengivelse i farver

Allerede omkring slutningen af 1700 tallet havde adskillige kemikere konstateret, at fugtigt klorsølv ved belysning med et solspektrum kunne gengive spektrets farver i større eller mindre grad. Det skulle vise sig, at vejen mod målet førte ad to veje. Interferensmetoden kan sammenlignes med sæbebobler eller små oliepletter på vand. Teorien blev fremsat af Zenker i 1868, men det skulle blive den franske fysiker Gabriel Lippmann, der udførte den i praksis. Man kunne ad denne vej fremstille meget smukke og kraftige farver. Metoden var dog så besværlig, at den endnu ingen praktisk betydning fik. Trefarvefotografien bygger på teorien

om, at samtlige farver dannes af tre grundfarver: rødt, grønt og blå, eller deres komplementærfarver. Hvis man derfor (på pankromatiske plader) tager tre billeder af motivet gennem et blå, et grønt og et rødt filter, vil de fremkomne sort-hvide negativer kunne omsættes til et farvebillede. Sidst i 1890'erne optog man de tre farveoptagelser i et specielt kamera, enten samtidigt eller hurtigt efter hinanden. Men det endelige gennembrud skete først i 1907, hvor brødrene Lumières autocromeplader så dagens lys. I slutningen af 1880'erne fik amatørfotografien endelig sit helt store gennembrud. Rullefilmens opfindelse!

Universal-Optagelsesmateriale til Feriefotografering:

„Chromo-Isolar“-Plader

(Gratis Gulfilter i hver Pakning)

Højlysfølsomme. — Farvefølsomme. — Gloriefri.

Stort Belysningsspillerum.

Bekvem og renlig Behandlingsmaade.

„Chromo-Isorapid“-Plader

som de ovennævnte, men **extrahurtige** og med blødere **Gradation** (uden Gulfilter).

Faas hos de fotografisk Handlende.

Læs den instruktive, underholdende, interessant illustrerede Brochure „Om gloriefri og farvefølsomme Plader“ af Dr. M. Andresen.

Gratis hos de fotografisk Handlende eller hos vor Repræsentant **Jens Thuesen**, Madvigs Allé 14 København V.

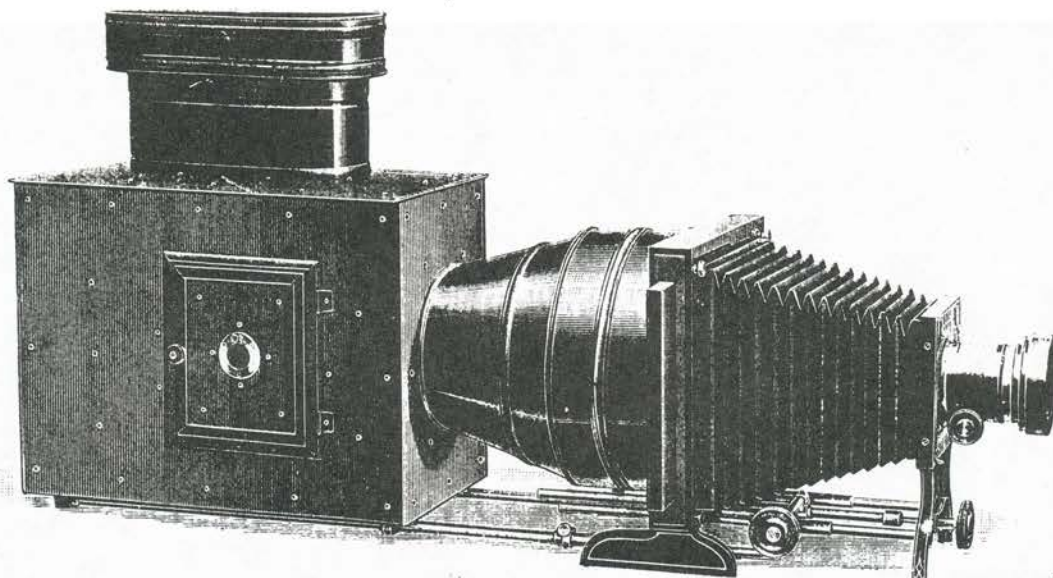

Forstørrelses-Apparat „Sejr“

For alle Størrelser fra 9×12 indtil 18×24 cm.*

Dette Apparat er det mest fuldkomne, der kan fremstilles!

Nr. 1244

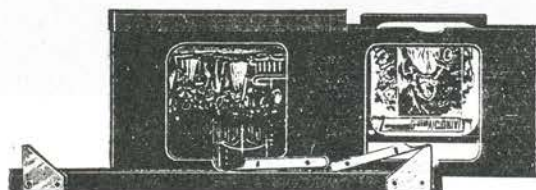

Fig. 142.

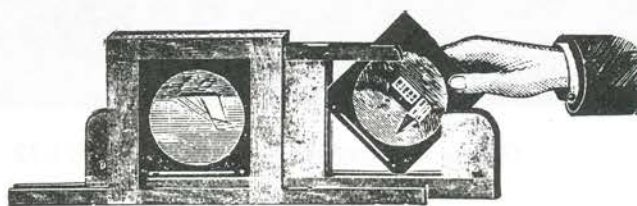

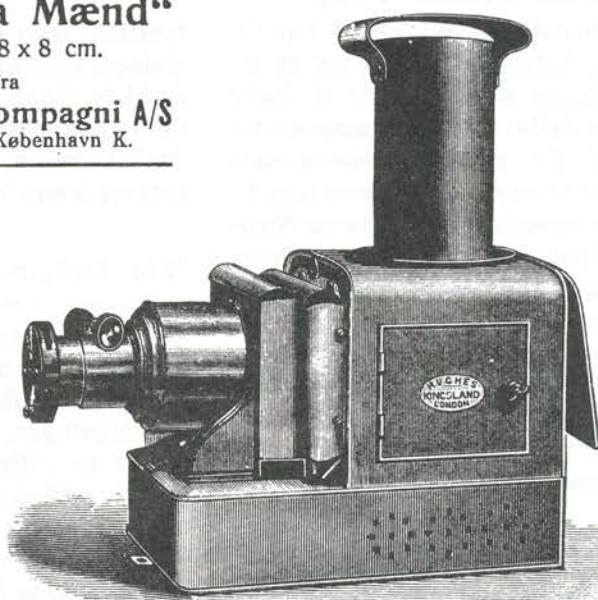
Fig. 141.

Storm Petersens
„De 3 smaa Mænd“
i Lysbilleder, 8×8 cm.

En gros fra
Nordisk Foto Kompagni A/S
Købmagergade 5. København K.

Kr. 75.

Kr. 110.

Lysbilledapparater 1910-1920.

En fynsk amatørfotoğraf

Odense Fotografiske Amatørklub ca. 1911-12. I midten af første række ses Marius N. Topp.

Marius Nicolai Topp

Nytårsdag år 1900 mødtes fem Odense-herrer for at fejre det ny århundrede, men også for at drøfte deres fælles interesse: amatørfotografi. En af de tilstedeværende skulle blive én af det næste tiårs fineste farvefotografer, Marius Nicolai Topp (15). I 1981 kunne man gense et udvalg af hans smukke farveoptagelser ved en præsentation af Sigfred Løvstad, fra Danmarks Fotomuseum på Odense bibliotek i forbindelse med udgivelsen af bogen, "Dengang i Odense" skrevet af hans datter Kylie Topp.

I 1987 blev de udstillet som farvepapirbilleder på Museet for Fotokunst på Brandts Klædefabrik. M. N. Topp udtalte i 1907 at "Verden vil snart blive farvegal" - 50 år senere var denne spådom gået i op-

fyldelse. Men ud over at være en eminent amatørfotografbeskæftigede M.N. Topp sig også med "rumligt fremtrædende levende billeder". Datteren, Kylie Topp har beskrevet denne "opfindelse" således:

"Fra dagligstuen kom man ind i spisestuen, som også var fars og mors arbejdsværelse. Ved den lange midtervæg stod en grøn plyssofa, som altid flød med store ruller med tegninger. Far var nemlig noget af en opfinder. Ja, han VAR faktisk opfinder. Han opfandt f. eks. den første tredimensionale kinofilm. Hvem, der ikke vil tro det, kan bare kigge i Frem's Aarbog for 1908-1909 side 266, hvor der er billede og beskrivelse af fars opfindelse. Jeg var bare 3 år dengang, men jeg husker mors fortælling om

de fine herrer, der kom fra Frankrig fra et firma, der hed "Pathé Frères", og som var filminteresserede. Kontakten med dette firma havde de fået gennem Frede Skaarup i København. Han var direktør for filmselskabet "Fotorama" og senere ejer af det dengang kendte og festlige revyteater "Scala". Skaarup inviterede franskmændene til diner på Grand Hotel i Odense, og mor har fortalt, at det kostede 100,00 kr. pr. kuvert. Mange, mange penge dengang, men vi fik også både østers og champagne. Der skulle rigtigt fyres op for den danske opfindelse. Det viste sig desværre, at hele sagen var for kompliceret. Der skulle nemlig hænges et apparat ved hver plads i biografen, det havde facon som et nakkespejl, og det var for-

synet med to glughuller, folk skulle kigge ind i. Inde i apparatet gik en lille motor med en anordning, der var synkroniseret med maskinen oppe i operatørrummet. Når begge dele kørte, og billederne begyndte at bevæge sig, så det så ud, som f. eks. et eksprestog kørte lige ud i biografalen. Man regnede imidlertid ud, at alle disse apparater ville blive ødelagt alt for hurtigt af publikum, og det hele ville blive for dyrt".

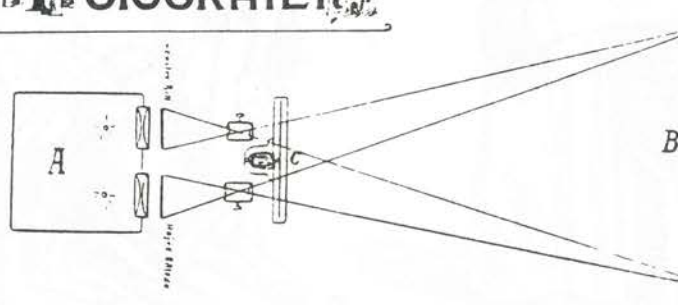

Fig. 217. DET DOBBELTE PROJEKTIONSAPPARAT.

I Frem's Aarbog konkluderes med følgende sørgmodige salut:

"Når man imidlertid betænker, hvilke uhyre summer, der mellem år og dag ofres på ofte meget tarvelig fremstilling af levende billeder af det argeste pjat eller snavs til øjebliksglæde, men smagsfordærvelse for tilskuerne og til økonomisk fordel for ganske tilfældige bevillingshavere, så må man håbe, at økonomiske vanskeligheder ikke i længden skal kunne spærre vejen for virkelige fremskridt i fremstillingen af levende billeder, som, når det er virkelig gode gengivelser af natur og menneskeliv rundt om i verden, kan være en rig kilde til glæde og oplysning for både voksne og børn".

Marius N. Topp, senere biografdirektør i Odense, forblev dog amatør til sine dages ende.

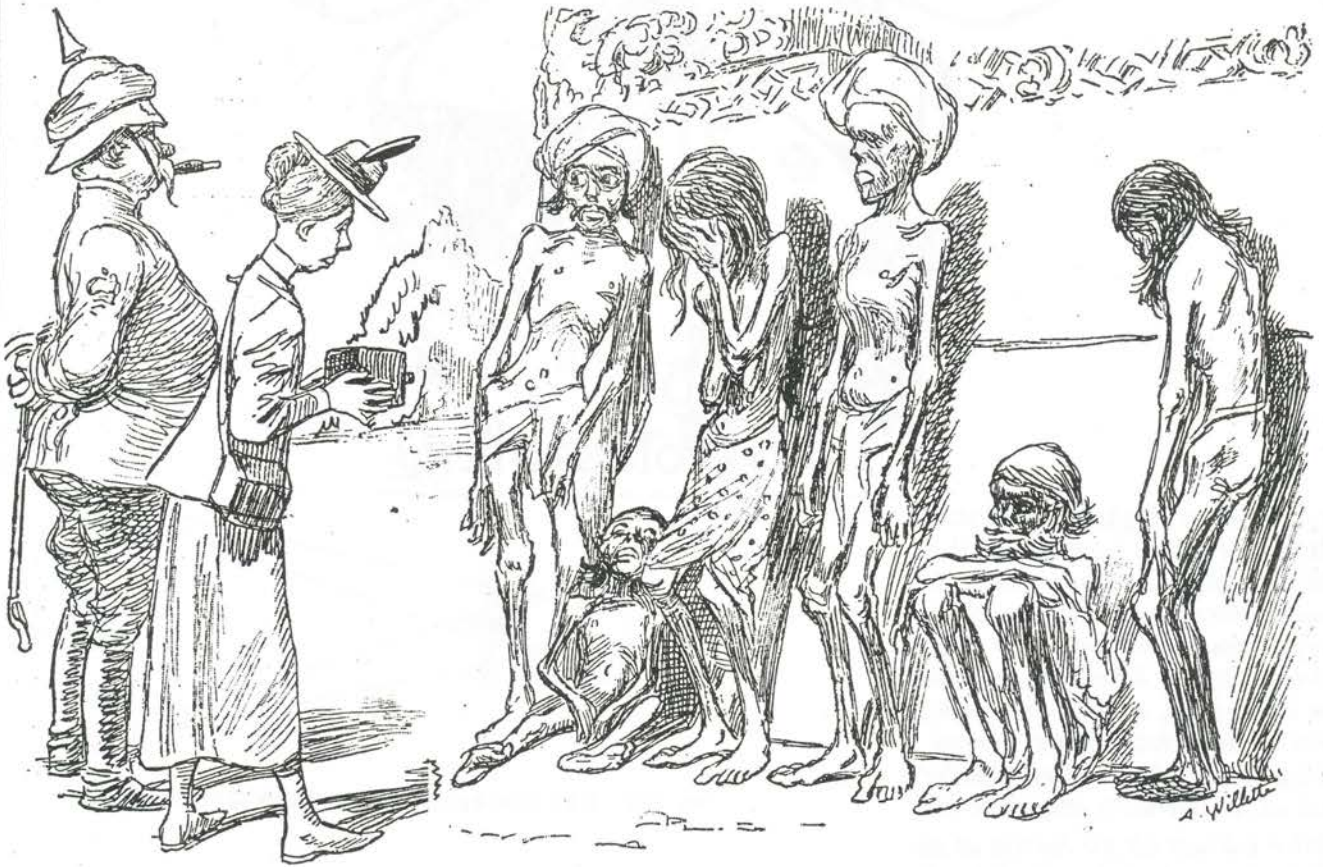
På bryllupsrejse i Norge, med kone og kamera.

Samling: Kytte Topp.

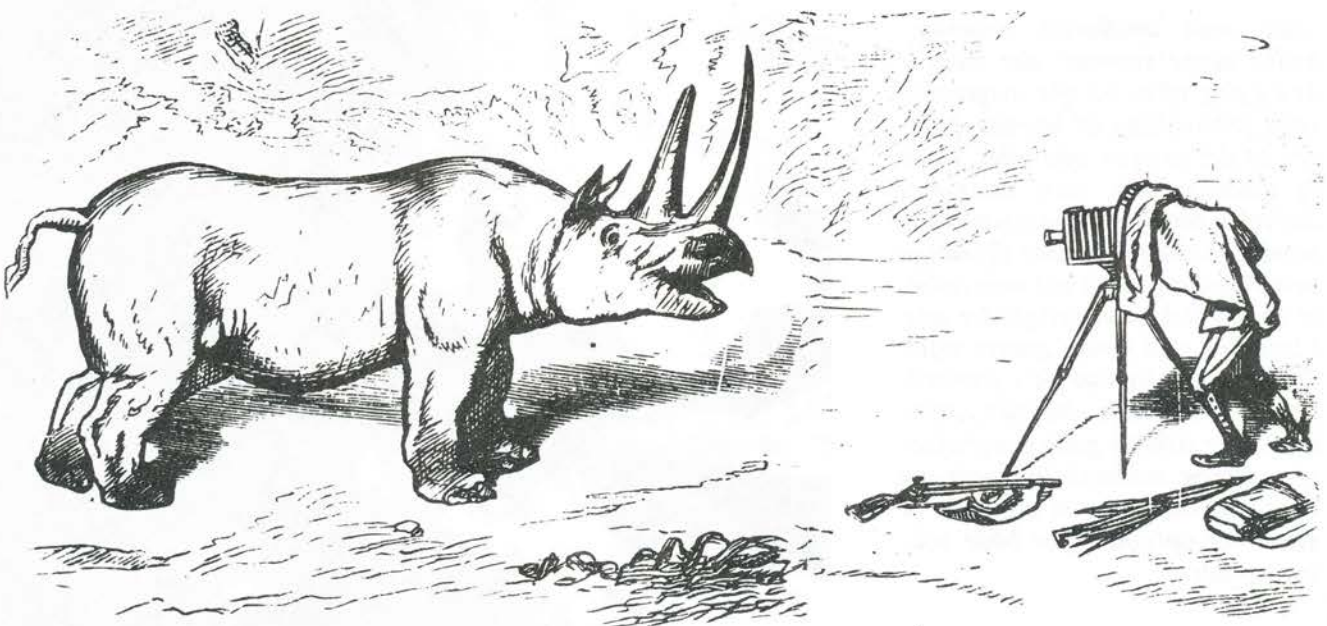

Hungersnøden i Indien.

(Af Le Rire's meget omtalte Englands-Nummer).

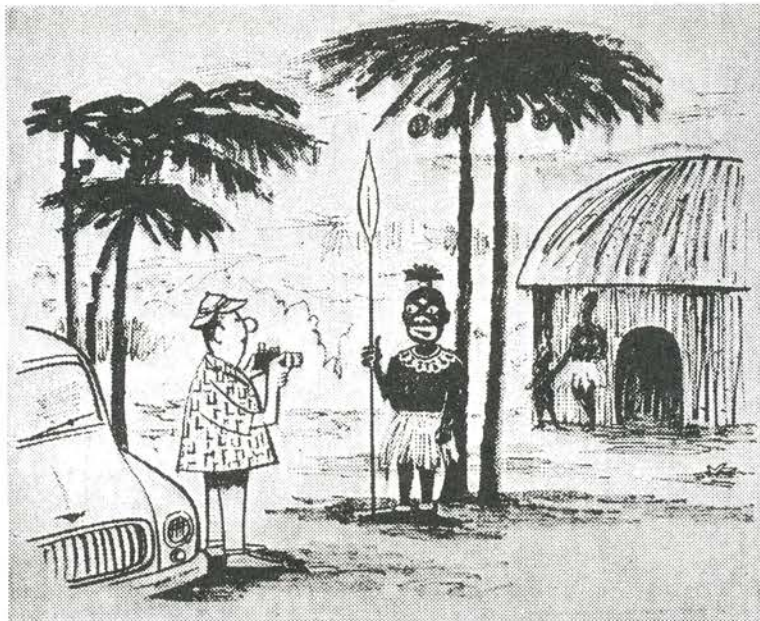

Med et KODAKS kunne amatøreren hjembringe de eventyrligste minder fra fjerne lande.
(Tegnet af A. Willette i Le Rirés).

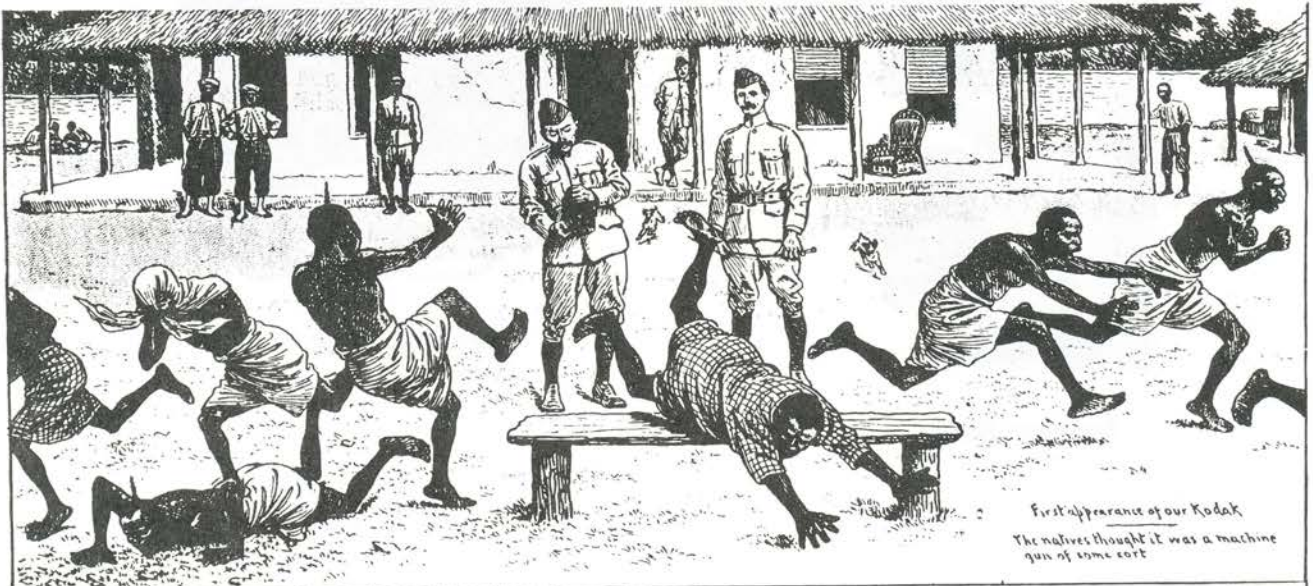

»Først ta'er du mig, saa ta'er jeg dig!»

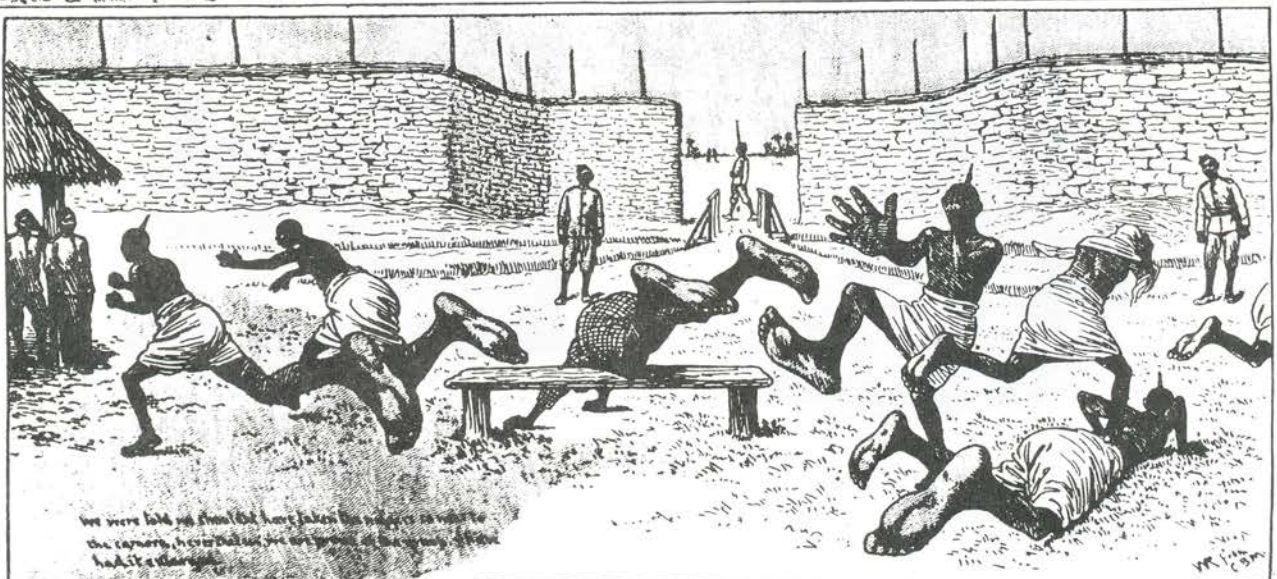

I denne belysning skal De bruge blænde 8, sir . . .

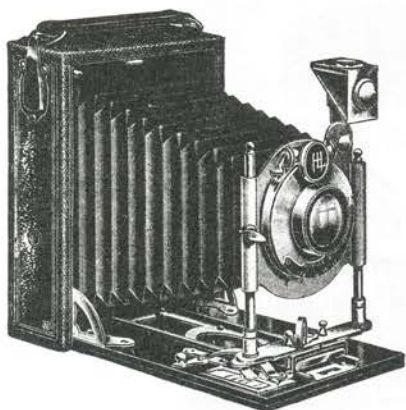

First appearance of our Kodak
The natives thought it was a machine
gun of some sort

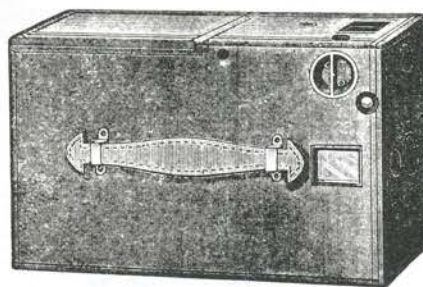

We were told we should have taken the natives to the camera, never that we were to be taken by them. We had it all wrong.

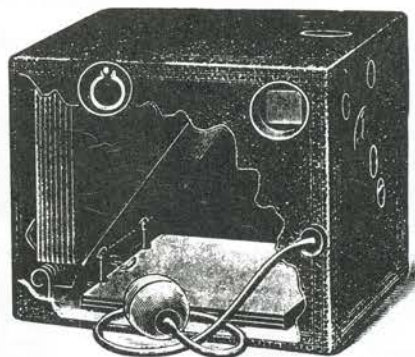
*Folding Klito - 1900-20.
3 1/4 x 4 1/4".*

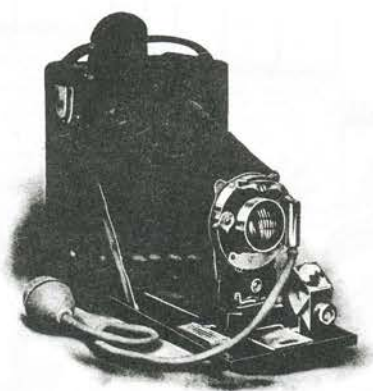
No.4 Folding Weno Hawk-Eye, 1902.

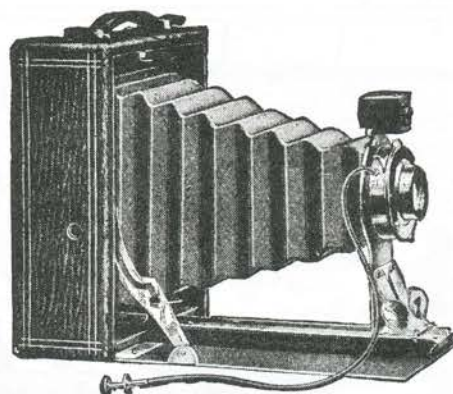
Ernemann Refleks.

*Magazine Cyclone No.4.
3 1/4 x 4 1/4".*

*Premo Folding No.1. - 1905.
4x5" pladekamera.*

Pocket Seneca No.3A - ca.1908.

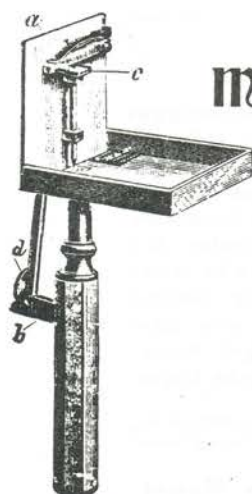

Fig. 68

Magnium Lamper

„Elektra“

(Fig. 68)

Udmærket og nem Lampe til Øjebliksoptagelser i Værelser etc.; man anbringer et Kvantum *Lynpulver* i Skaalen, dette antændes ved Hjælp af en Stift, der slaar ned i Knaldsats.

Pris med Bold og Slange til pneumatisk Udløsning

Kr. 5,00

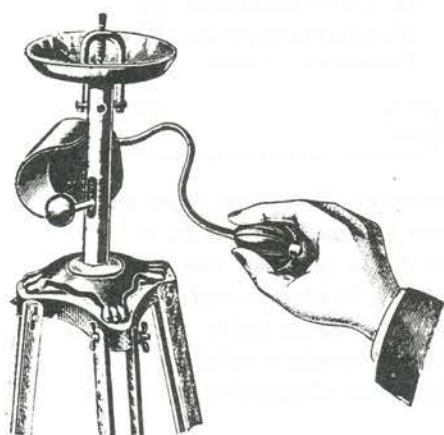
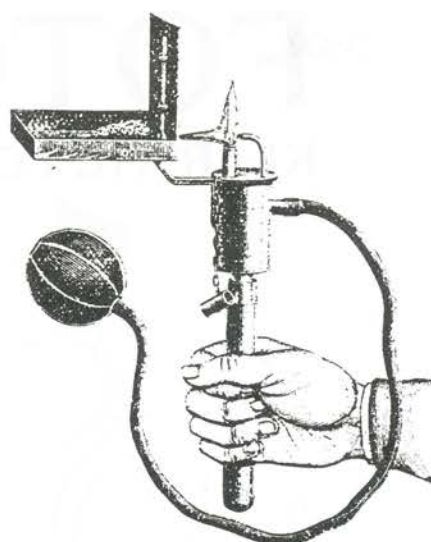

Fig. 69

„Lumen“

(Fig. 69)

Anvendes som Elektra.

Kr. 5,00

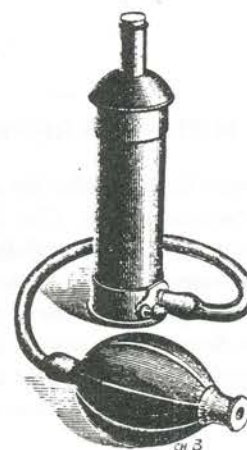

Fig. 2905.

Fig. 2906.

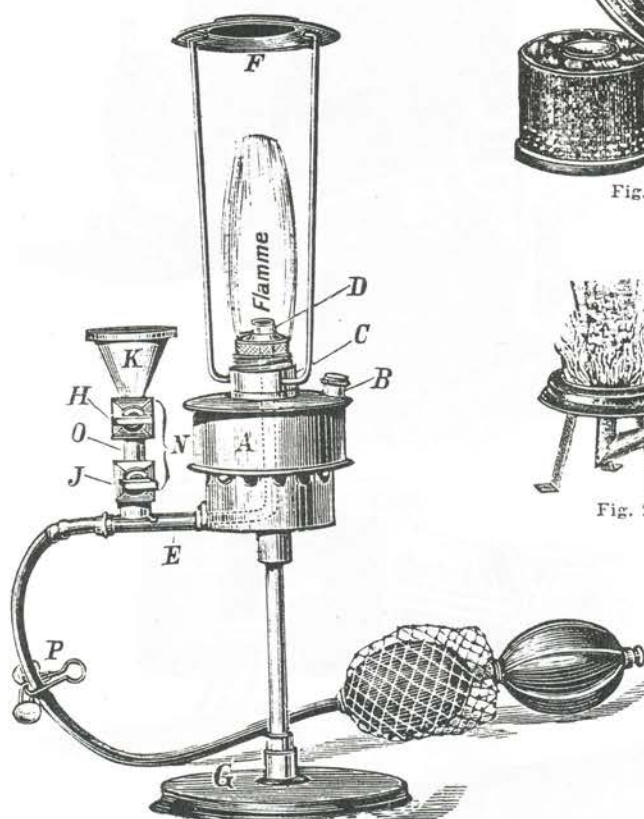
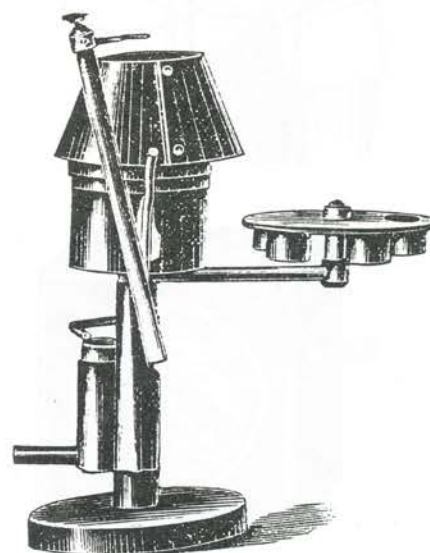

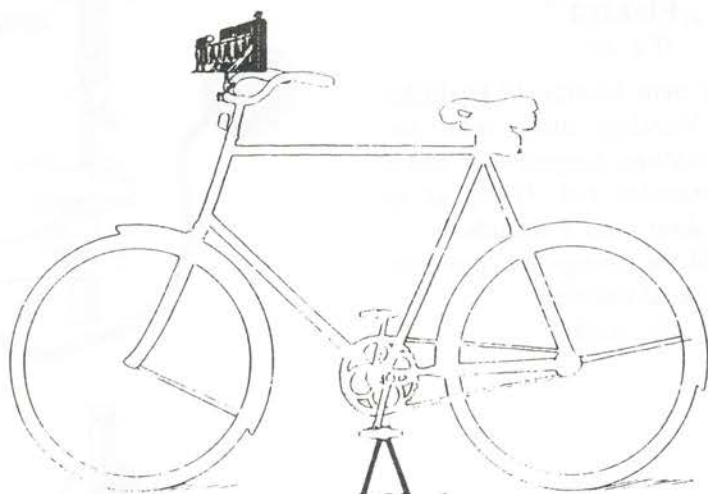
Fig. 2909.

FOTOBEN

KLAR TIL FOTOGRAFERING

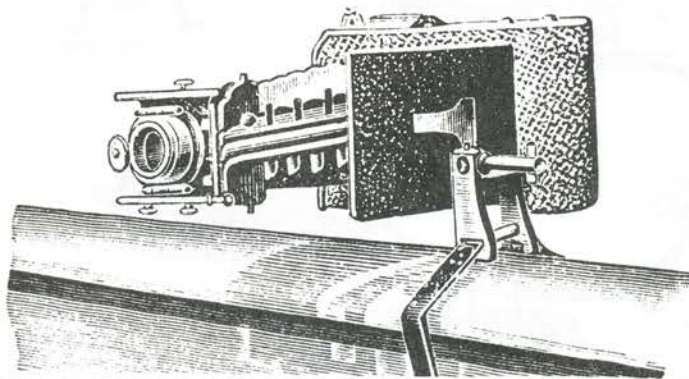
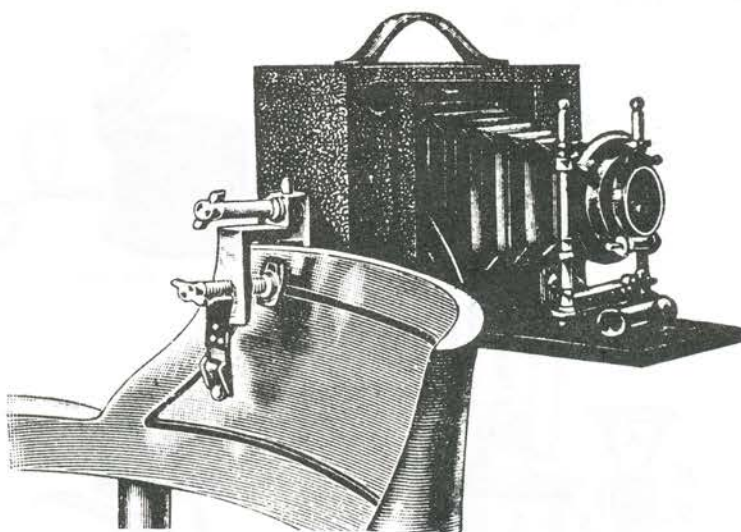
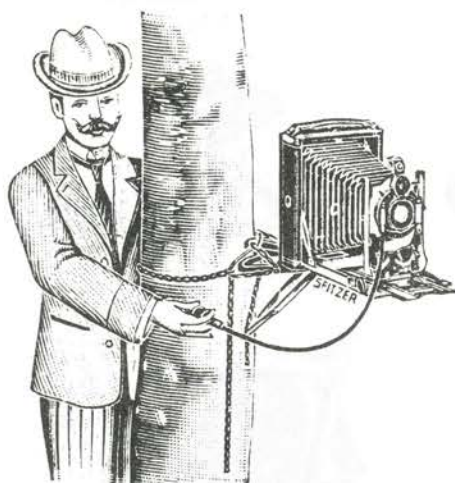
Fotoben overflødigger Trefoden, er billigere og ikke større end det kan anbringes i Cycle-tasken eller Lommen. Gevind Diameter 8,5 mm passende til tyske Apparater og Gevind Diameter 7 mm passende til eng. Apparater haves paa Lager.

Vesterbros Tapet- & Farvehandel A/s

Vesterbrogade 25
Telefon-Nr.: Vester 4037

MØNSTERBESKYTTET OG INDREGISTRERET

Mange hjælpemidler for amatøreren så dagens lys, bl.a. gjorde indehaveren af "Vesterbros Tapet og Farvehandel", Hr. Chr. S. Jacobsen en opfindelse, som var kærkommen for mange amatører, et "Fotoben", en fortræffelig nødhjælp på cykeludflugter som gør, at hele cyklen anvendes som stativ. Apparatet består af to dele, en støtte-gaffel på hvilken pedalen kan hvile og en klemme med gevindstykke til at skruer på styret, således at kameraet kan komme i den sædvanlige højde. Naturligvis kan dette "Cykle-stativ" ikke sammenlignes med et stabilt træstativ, men det er yderst enkelt og praktisk, let og bekvemt at føre med sig i lommen. Alle amatører anbefales at aflægge forretningen et besøg - apparatet koster 8 kr. 50 øre.

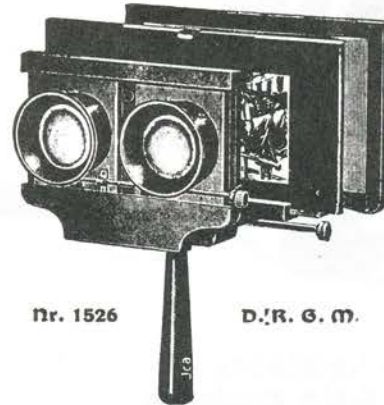

Nr. 1525

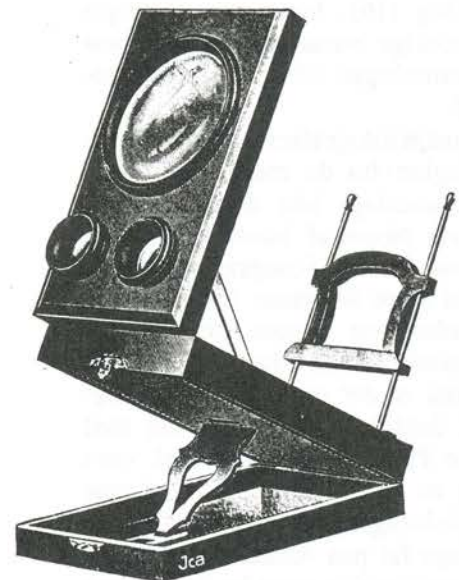
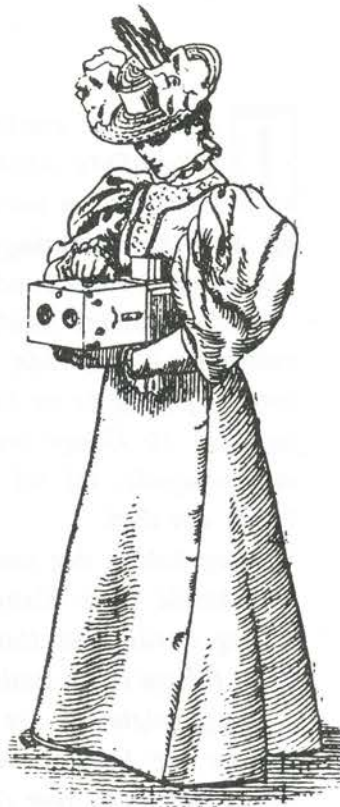
Ica-Universal-Stereoskop

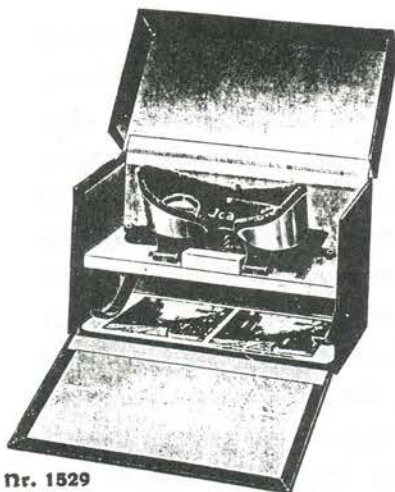
Nr. 1526

D.R. G. M.

Ica-Ortho-Stereoskop

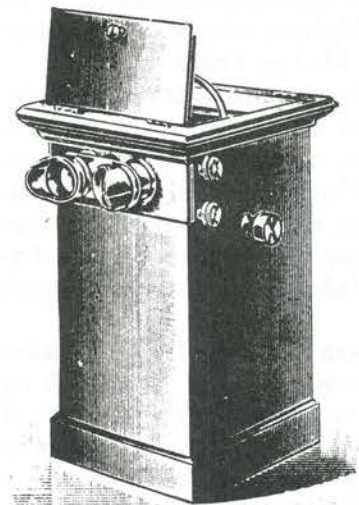

Pantoskop

Nr. 1529

Idealoskop
für Stereobilder bis 9×18 cm

Nr. 1530

Revolver-Stereoskop
für Stereobilder 9×18 cm

REIMERT KEHLET

Sidegadeforretning

kontra

Strøgforretning.

Den senere så legendariske fotograf, Reimert Kehlet åbnede den 15. oktober 1912 for anden gang en lille forretning med amatørartikler i Niels Hemmingsensgade 4. Han udsendte et righoldigt salgskatalog (16), hvori der er nogle personlige bemærkninger om hans forventninger til en amatørfotograf:

"Amatørfotograferne rekrutteres jo i Reglen fra de mere intelligente Samfundslag, idet der jo kræves en vis Norm af Intelligens for at kunne forstaa Fotograferingen og til at have Interesse for Naturens Skønhed og fæstne disse Skønhedsindtryk paa Pladen. Af denne Grund er det ogsaa en Behagelighed daglig at beskæftige sig med dette Publikum, og det skal være mig en Glæde, om jeg ved denne Vejledning kunde anspore flere til at tage fat paa Amatørfotografiens interessante og smukke Sport, som i høj Grad skærper Iagttagelsesevnen, og ved at udvikle sine Udøveres Skønhedssans skaffer os en stor Nydelse udover det rent daglige - Mad og Drikke".

Kataloget indeholder, foruden reklamer for forretningens varesortiment, mange gode råd til de vorde amatører bl.a. gives der anvisning på indretning af et mørkekammer. Skulle man være i yderste pladsnød gives følgende gode råd:

"De kan ogsaa om De foretrækker det, krybe ind i et Klædeskab og lade en anden dække til med et Tæppe, for saaledes krumbøjjet at udføre den fotografiske Proces, - dette fraraades dog korpulente Personer, da det til Tider kan være ret vanskeligt at komme ud igen, og forøvrigt er Bunden i vore Klædeskabe ikke altid lige solide".

I AARET 1906 startede jeg min første Forretning med fotografiske Artikler i Niels Hemmingsensgade 10. Forretningen var beliggende i en Kælder, Huslejen og Driftsomkostningerne meget smaa, og Forretningen af denne Grund særdeles konkurrencedygtig.

Efterhaanden samlede jeg mig her en god, og stadig voksende Kundekreds, men Lokalerne blev for smaa, hvorfor jeg lejede en Butik i Vimmelskiftet, her maatte jeg give 10 Gange mere i Husleje end i Niels Hemmingsensgade, thi vil man bo paa Strøget, maa man betale det dyrt.

Jeg indsaa dog snart, at jeg med mine billige Priser ikke kunde tjene tilstrækkeligt til at dække Udgifterne, og jeg havde som Udvej kun at forhøje Priserne eller flytte tilbage til en Butik med mindre Driftsomkostninger.

Jeg valgte da det sidste, og den 15. Oktober 1912 flyttede jeg igen til Niels Hemmingsensgade, denne Gang til Nr. 4, hvor jeg lejede en mere passende Butik.

Her har det vist sig at mit Salg er gaaet betydeligt frem, hvilket hovedsagelig skyldes Anbefaling fra Kunde til Kunde, og jeg takker dem, der saaledes har hjulpet til til min Forretnings Fremgang, og beder dem være forvisset om, at de ogsaa i Fremtiden trygt kan anbefale mig videre til Venner og Bekendte.

Med megen Agtelse

Reimert Kehlet.

København 1915.

Københavns Fotografiske Amatørklub

KFAK 1895

Mange af de mere seriøst arbejdende amatører tilmeldte sig en fotoklub. Den mest kendte var KFAK's klub som blev stiftet den 13. november 1895 på hotel "National" i København, primus motor var bogtrykker Martius Truelssen med professor F.V. Thiele som klubbens første formand. Blandt klubbens medlemmer finder vi Louise Melchior, datter af Israel B. Melchior, og ivrig stereoskopfotograf. Hos fotograf Bech i Lille Kirkestræde havde man lejet mørkekammer fra januar 1896. Senere fandt man lokaler på Gl. Kongevej 96 under tagryggen. Det blev en meget aktiv og levende fotoklub, hvor medlemsskaren i de første 25 år udelukkende kom fra det bedre borgerskab, men efterhånden, som det fremgår af medlemsprotokollen, udjævnedes den sociale status.

"Amatør-fotografen"

Københavns Fotografiske Amatørklub's fineste adelsmærke blev udgivelsen af "Amatør-Fotografen" fra den 1. januar 1912 frem til 1919. Et usædvanligt klubblad, ofte med kunstrykbilag, hvis tryk-kvalitet og redigering var i top-klasse. Martius Truelssen, en uselvisk og rundhåndet sjæl, er den, som må bære den største ære. "Amatør-Fotografen" blev redigeret fra 1912-17 af Hans Waagø, 1918 af Axel Hjorth og 1919 af Herman Bente.

En generalforsamling

Den 31. marts 1918 skal vi overvære en årlig generalforsamling og i korte uddrag beskrive dens forløb.

Bogtrykker M. Truelssen blev valgt som dirigent, hvorefter formanden, direktør Brodersen, aflagde beretning. Her gengivet i uddrag: "Foråret 1917 afholdtes en udstilling, der havde vagt megen opmærksomhed og givet et overskud på 796 kr. 85 øre. Medlemstallet var steget til 180. Der var i vinterhalvåret afholdt møder hver torsdag med afvekslende foredrag,

Københavns
fotografiske
Amatørklub

Stiftet 1895.

—

Aarskontingent 8 Kr.

—

8 maanedlige Møde-
aftner i Vinter-
saisonen.

—

Bibliothek.

—

Lysbilled-Laterne til
Udlaan blandt
Medlemmerne.

✱

Bestyrelse 1904:

C. J. BRODERSEN, Formand.
L. SCHOW, Næstformand.
E. HERTZSPRUNG, Sekretær.
N. ROM, Kasserer.
N. FISCHER.
J. MØLLER.

Indmeldelse sker gennem et Medlem eller
ved Sekretæren, boende **Hollændervej 3.**

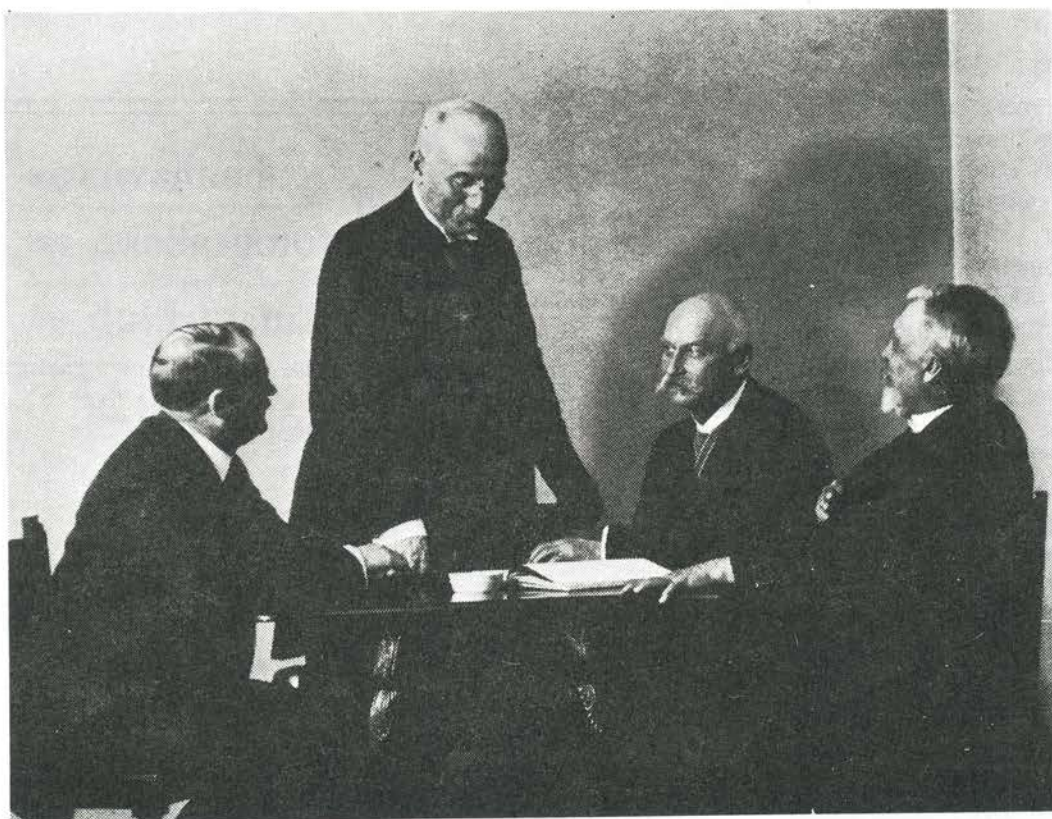
KATALOG

over Københavns foto-
grafiske Amatør-Klubs

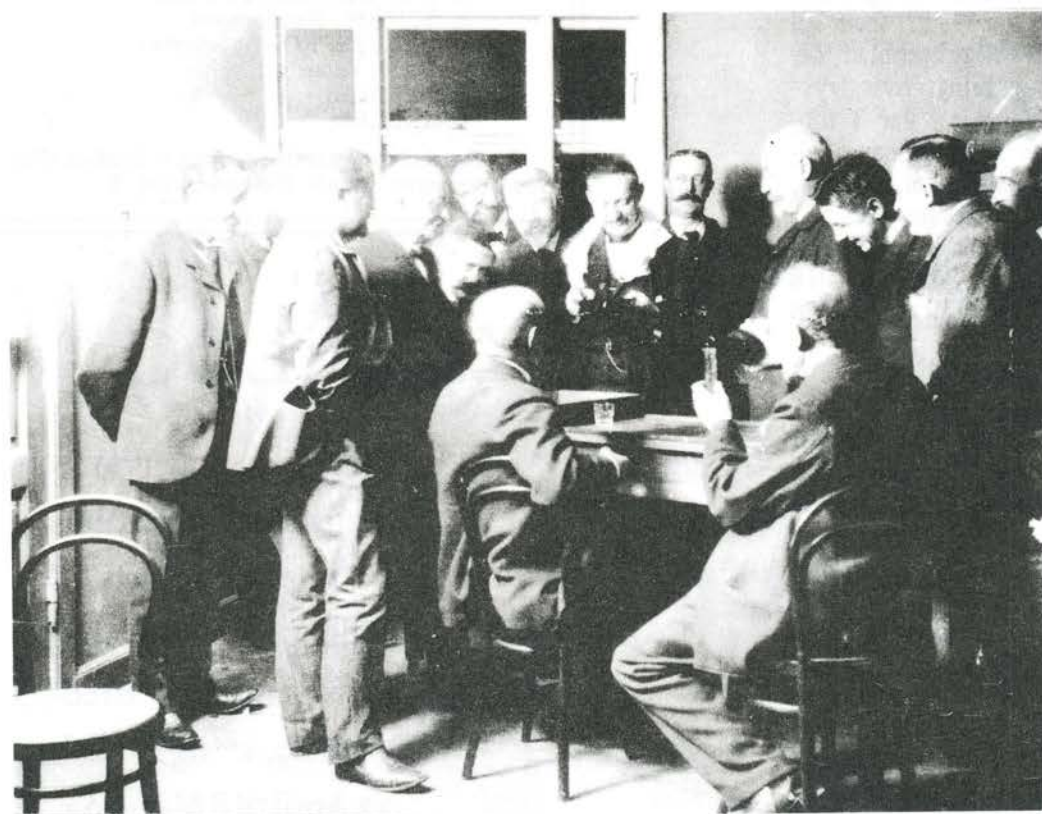
1ste internationale Ud-
stilling af Fotografier
i København. Bred-
gade 29, 1ste og 2^{den} Sal.
22 April til 8 Maj 1904.

KFAK første katalog.

Klubbens bestyrelse i 1906. William Truelsen, formanden C.J. Brodersen, prokurist Brusendorf og brandchef Liisberg.

Instruktionsaften i København fotografiske Amatørklubs lokaler på Købmagergade 1905. Amatørfotograf H. Rom i midten af billedet forklarer og demonstrerer. Optagelse: Agfa lynlyspulver.

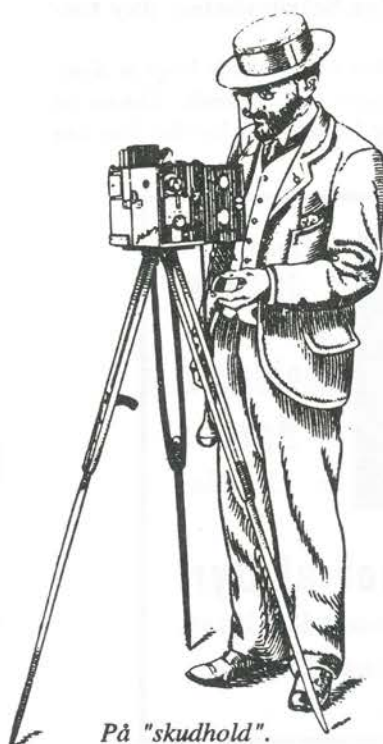

Bestyrelsen for KFAK samlet til billedbedømmelse. Optagelserne er fra klubbens 1. internationale udstilling af fotografier i Bredgade 29., fra den 22. april til 8. maj 1904.

Samling: KFAK - klub.

demonstration og forevisning af lysbilleder. Der var afholdt 2 kurser i bromolie under ledelse af fotograf N. Chr. Bang. Formanden rettede en tak til alle, som havde bidraget til arbejdet i det forløbne år. Klubbens finansielle status var god med et overskud på 582 kr. 58 øre. Bestyrelsen blev genvalgt. Bestyrelsen består derefter af d'Herrer P.G.R. Bentzen, C.J. Brodersen, H. Brusendorf, A. Poulsen, E. Ridler, H. Rom, R.H. Stam og Orla Sæby; suppleanter er D'Herrer C. Reitzel og W. Truelsen; revisorer d'Herrer C. Frederiksen og M. Truelsen. Udstillingsudvalget består af d'Herrer Chr. Bertelsen, Chr. E. Hansen, W. Truelsen, Sigvart Werner samt klubbens formand og kasserer". Sluttelig rettede formanden en varm tak til bogtrykker M. Truel-

På "skudhold".

sen for den støtte han ydede amatørfotografien ved at udgive "Amatør-Fotografen" og den overordentlig smukke udførelse, han ofrede på dette blad. Videre hedder det:

"Torsdag den 4. april holdt docent Dr. phil Chr. Winther i Teknologisk Instituts bygning et meget interessant foredrag for klubbens medlemmer om "betragtning af billeder" hvorefter Polyteknisk Læreanstalts fotokemisk-fotografiske laboratorium blev forevist. Mødet var talrigt besøgt".

Denne velfungerende amatør-klub, som stadig er aktiv, fostrede mange fremragende amatørfotografer bl.a. H. Waagø, men ikke mindst Sigvart Werner (17), en del amatører blev endog kendte erhvervsfotografer.

EKSPEDIENTENS OG SÆLGERENS 10 BUD

1. Vær elskværdig.

(Man foretrækker altid at købe, hvor Ekspeditionen er behagelig — man kober helst af den, der viser at han kan lide en. Stræb derfor at gøre et godt Indtryk paa Kunden. Vær ogsaa soigneret og kultiveret — uden at være affekteret, og sørg for, at Kunden i Dem finder et dannet Menneske, der er opsat paa at vinde hans Velvilje. Tal smukt og korrekt).

2. Kend nøje de Ting, De handler med.

(Varens Art, Oprindelse og Historie maa Ekspedienten kende. I Deres Fritid maa De udarbejde en Oversigt over Varerne).

3. Diskutér ikke med Kunden. Benægt ikke hans Paastande.

(Det gælder om at vejlede Kunden, han vil ikke belæres om, at han tager fejl. Paastaaelighed fremkalder kun Uvilje).

4. Læg enhver Ting klart til Rette.

(Brug ikke indviklede Sætninger, forklar alt saaledes at den jævnesten Kunde saavel som den begavede Kunde faar klar Besked — uden Omsvøb. Glem ikke, at en Kunde ofte ønsker at anses for klogere og i hvert Fald ikke kan fordrage at blive korreket).

5. Stik ikke noget under Stolen, men vær oprigtig.

(Lye ikke, overdriv ikke. Det, De siger, maa have fast Bund i Virkeligheden. Kunden skal have Følelsen af, at De er fuldt oprigtig og gerne ønsker hans Tillid).

6. Vær bestemt og ordholdende.

(Deres Ord bør være saa godt som en underskreven Erklæring).

7. Husk Navne og Ansigter.

(Ikke alle har den Evne, men den maa udvikles. Opnotér derfor Kendemærker og Ejendommeligheder ved Kunden, og Deres Hukommelse vil udvikles).

8. Benyt saalidt som muligt „Jeg“-Form.

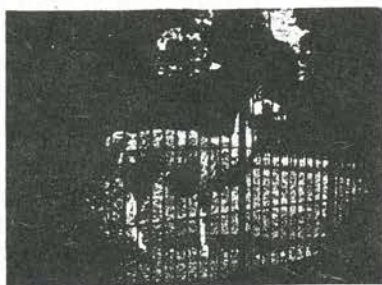
(Lad Talen dreje sig om Kunden og ikke om Dem selv. Forretningen er vi — for alle andre end Principalen).

9. Hav Tillid til Dem selv og Varerne.

(Tro paa Forhaand paa Succes — en Succes begynder med Deres egen Tro paa den. Regn hellere med at skulle sælge for Kr. 50.- end for Kr. 5, og vær derfor glad og optimistisk ved Forretninger. Det er smittende).

10. Vær værdig og menneskelig uden Selvdyrkelse. Sky Udflugter som Pest.

(Husk De er anlagt som »Menneske«, ellers kunde man jo bruge en Katalog. Vær derfor levende, interesseret, begejstret og forstaaende. Kunden vil altid søge den Ekspedient, han kan lide, og kommer helst kun dér, hvor han sætter Pris paa Ekspeditionen).

Omkring
1. Juli d. A.
arrangeres i
Zoologisk
Have
en Udstilling
af

Amatørfotografier af Dyr,
forbundet med **Præmieæskning.**

Flere fremragende udenlandske Udstillere
vil deltage.

i have det største Ud-
valg her i Landet af
alt til *Amator-Foto-*
grafien henhørende

TELEFON 8172

Vort illustrerede Katalog sendes gratis
og franko

MODEL 1928

viser paa

3

SEKUNDER

den

rigtige Belysningstid.

Lad Julegaven blive en

"Kodak"

saa er De sikker paa at
vække varig Glæde —
tænk blot paa alle de
morsomme Billeder, som
samles i Tidens Løb og
holder Minderne i Live!
Priser fra Kr. 10,00.

Chr. Jensen
Vestergade
Søsted

Viden-
skab,
Kunst,
Mikro-
fotografi,
Astro-
fotografi,
al
teknisk
Brug.

kker,
er,

Reklameeksempler fra 1912-1915.

Danmarks Fotomuseum

Skriv Dato paa Deres Negativer!

Gør Deres Optagelser dobbelt
værdifulde ved paa Negativets
Margin at notere det allervigtigste:
hvem, naar, hvor,
De kan gøre det samtidig med
Optagelsen, naar De bruger en

Autograf Kodak

KODAK AKTIESELSKAB
ØSTERGADE 1 TELEFON 6202 KØBENHAVN

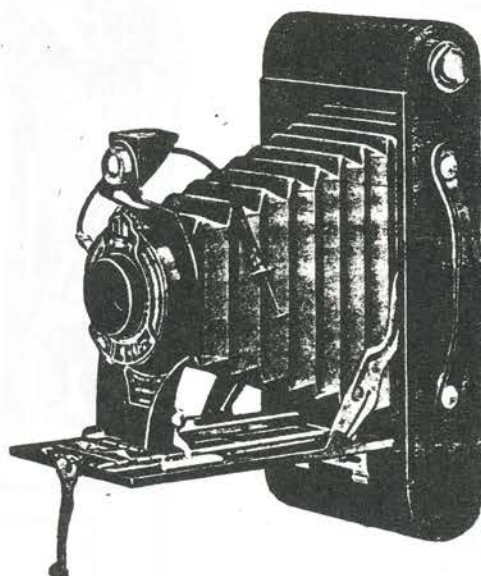
Kodak Folding m.m.

Kodak Folding mm.

Den Første Verdenskrig virkede stimulerende på udviklingen af fotografiapparater og udstyr. Tyskland var blevet den førende leverandør i Europa. Over 50 fabrikker producerede kameraer til et stadigt voksende amatørmarked. I Amerika havde det verdensomspændende firma KODAK en markedsandel på 90%, men var ikke leveringsdygtig til Danmark under krigen. Det var stadig sådan, at man valgte kamerastørrelse i forhold til sit endelige billedformat. Nye tekniske frembringelser blev præsenteret på stribe.

Kodak lancerede i 1914 Auto-graphic Kodak. Apparatet brugte specielle film, som havde karbonpapir imellem filmen og underlagspapiret. Med en lille stålgriffel kunne man notere motivets art. Vest Pocket-kameraet (1912) til 127 film blev en formidabel salgssucces ligesom tilsvarende tyske fabrikater såsom Picolette og Ernemanns Bob. I 1916 fremstillede Kodak det første kamera med indbygget afstandsmåler, koblet direkte til afstandsindstillingen.

Efter verdenskrigens afslutning stod en ny epoke for døren: de mindre formater og handige kameraer! Fotohandleren havde sandelig besvær med at håndtere de mange film- og billedformater. Men stadigvæk førtes rullefilm i mange størrelser og planfilm i endnu flere formater. Planfilm og plader, som førtes på lager, kunne have følgende formater: 4,5x6, 6x9, 6,5x11, 8x10,5, 9x12, 8x14, 10x15, 10x16,5, 12x16,5, 13x18 og 18x24 cm.

Ethvert Negativ, som er værd at fremstille, er værd en Dato og en Titel, om ikke af anden Grund, saa for senere Identificering. Værdien af Autograf Indretningen ligger deri, at Dato og Titel findes paa selve Filmen, saa at man Aar efter ikke behøver at være i Tvivl om Tid og Sted for Optagelsen. Alle Folding Brownies og Folding Kodaks, med Undtagelse af Stereo Kameraet, har paa Bagsiden en lille Klap, der dækker en Aabning, hvorigennem man kan skrive paa det røde papir, som beskytter Filmen. Naar Optagelsen er foretaget, holdes Klappen nogle faa Sekunder aabnet for Lyset (ikke mod Solen). Ved Fremkaldelsen staar det skrevne da i sorte Træk paa Negativernes blanke Mellemrum.

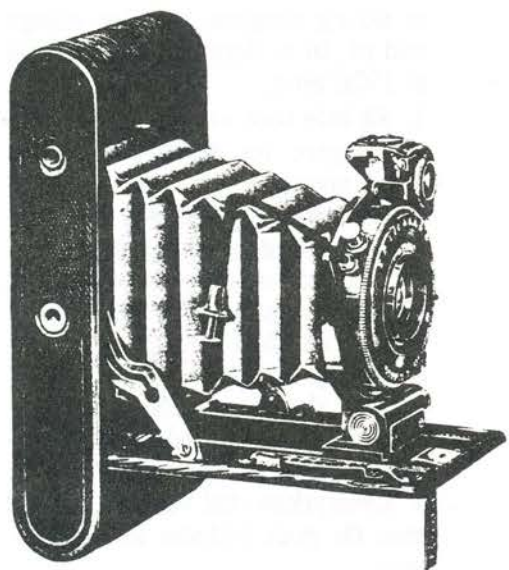
Brug altid

"Kodak" Film

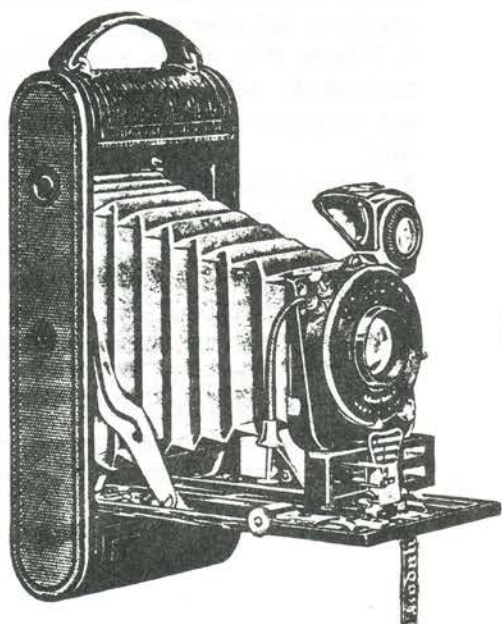

Dersom De havde en »Kodak«!

1925

Nr. 1 Autograf Kodak
Special

Nr. 1 A Autograf
Kodak Special

Hvad er en »Kodak«? I det populære Sprog er »Kodak« og Kamera blevet samme Begreb, men ikke ethvert Kamera er en »Kodak«. Derfor maatte »Kodak« Fabrikkerne i sin Tid ved et Slagord fastslaa Kendsgerningen: »Naar det ikke er en »Eastman«, er det ikke en »Kodak«.

»Kodak« Kameraerne er specielt byggede med Amatørbrug for Øje. Aarelange Eksperimenter og Erfaringer, stadige Forbedringer og Moderniseringer har skabt de Typer, der Verden over har gjort »Kodak« Navnet berømt. At eje en »Kodak« er at være i Besiddelse af et Middel til med de færrest mulige Forudsætninger at frembringe et fotografisk Billede. »Tryk paa Knappen, vi gør Resten«, lød et andet verdensberømt Slagord, der karakteriserer et af de almindelige Kodak Apparaters ypperste Fortrin.

»Kodak« er Amatørens Kamera. Der er ved en Række Anordninger sørget for, at Begynderen efter blot et Par Minutters Undervisning kan benytte det uden at gøre Fejl. Enkelhed, Paalidelighed og Styrke er Egenskaber, som ethvert »Kodak« Kamera besidder, medens der iøvrigt findes »Kodaks« for enhver Smag fra de billigste op til de kostbareste, fornemt og delikat udstyrede Apparater med den fineste Optik, der tilfredsstiller de fremskredne Kenderes højeste Fordringer.

»Kodak« Kameraerne er praktisk indrettede. Amatøren vil paa ethvert Trin i sin Udvikling kunne finde en »Kodak«, der passer ham og med netop de Egenskaber, som svarer til hans Behov. Men selv med de enklest indrettede »Kodak« og »Brownies« kan der tages Billeder, som fotografisk og kunstnerisk staar fuldt paa Højde med Billeder, der er optaget med de fineste og dyreste Kameraer. Kun kan man med de billigere Kameraer ikke løse vanskeligere fotografiske Opgaver, man kan ikke gøre Øjebliksoptagelser under ugunstige Lysforhold eller foretage meget hurtige Eksponeringer.

Det ideelle kamera

1. Et forholdsvis lille kamera, og store billeder kan man naturligvis få indenfor rimelige grænser. Som særligt små i forhold til formatet kan nævnes Zeiss Ikons Icarette, 6x9, Kraus-Rolette og Cocarette, 5x8 cm, samt adskillige 9x12 kameras til planfilm.

2. Nu til dags er der stort udvalg i solide aluminiums-kameras.

3. Deckrullo Nettel samt enkelte rullefilmkameras springer automatisk op og er indstillet på "uendelig".

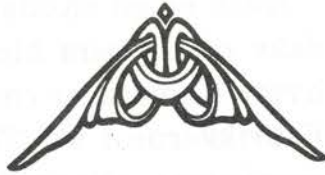
4. Uden afstandsindstilling kan kun tænkes små formater med ringe optik, uden lysstyrke, og kun med skarphed indtil en vis afstand.

5. Blænden er absolut nødvendig, da dybdeskarphe den ifølge naturens lov afhænger af den anvendte blændes størrelse.

6. En lukker af denne hastighed er let at skaffe, men det er ikke muligt at fremskaffe et negativmateriale, der er tilstrækkeligt hurtigt, og som tåler et så enormt spille rum i belysningens virksomme værdi, som vil fremkomme ved variation imellem stærkt lys og svagt lys henimod aften i dårligt vejr.

7. En sådan anordning er praktiseret ved "Leica" kameraet, der i øvrigt har flere af de forlangte egenskaber og som, hvis man ikke er bange for at forstørre sine billeder, er noget nær det ideelle kamera.

8. Prisen vi nævner er naturligvis spøg, og er utænkelig for et kamera med flere af de ønskede egenskaber forenet i ét kamera.

Amatøren drømte ofte om det perfekte kamera. Hvorledes det skulle se ud og fungere, var der mange bud på, bl.a. dette fra begyndelsen af 1920'erne:

1. Så lille som vel muligt, og alligevel give ret store billeder, f. eks. i størrelse 9x12 cm.

2. Det skal være så let som muligt, og alligevel være solidt.

3. Det skal naturligvis være til at klappe sammen, men skal ved et tryk på en knap springe op og være færdigt til brug.

4. Der skal ingen afstandsindstilling være, men billederne skal være skarpe på enhver afstand.

5. Lysstyrken skal være så stor, at man får gode billeder selv i regnvejr.

6. Der skal ikke være nogen blænde, men dybdeskarphe den skal være lige stor, uden hensyn til afstand, med fuld åbning.

7. Lukkeren skal aldrig indstilles, men skal være i stand til på 1/1000 del sekund at gennemeksponere negativet, uden hensyn til, om det er sol eller regn.

8. Filmen eller pladen skal skiftes automatisk, således at mere end een optagelse er umulig på samme film.

9. Det må ikke koste mere end 10 kroner, og skal kunne købes på afbetaling med 1 kroners udbetaling og 10 øre om ugen. Hvis ikke det er tilfredsstillende inden et år fra købet, skal det tages retur og de hafte udgifter til film o.s.v. skal refunderes køberen. Ja, et sådant kamera kunne sælges i masser. Ja, næsten i større tal end Fordvogne.

Men hvad kunne man få i virkeligheden?

Amatørens hverdag

Amatørens sædvanlige format 13x18 cm skrumper takket være forstørrelsesapparatet ind til 9x12 cm eller 6x9 cm. Næsten samtlige fabrikker fremstiller små kameraer fra 4,5 x 6 og mindre. Salget af disse apparater går i de første år alt for langsomt. Amatøren skræmmes over omkostningerne ved at lave forstørrelser på trods af besparelsen i negativforbruget. Man er også skeptisk overfor et så lille format, selvom man med kinofilm på 22x33 mm ser et fremragende resultat. Småbilledkameraets fordele og mangler kan kort beskrives således: dets ringe vægt og omfang er mest iøjnefaldende. Forholdet mellem et 9x12 cm kamera og et 4,5x6 cm er ca. 5:1. Størrelsesforholdet det samme. 9x12 kameraet skal enten bæres i hånden eller transporteres i en taske, hvorimod de små kameraer uden besvær kan stikkes i lommen, nogle endda i vestelommen. Det samme gælder kassetterne, 12 fyldte kassetter er en tung pakke; hvorimod et tilsvarende antal småfilmkassetter let kan ligge i lommen. Anskaffelsesprisen er næsten den samme i begge tilfælde, men besparelsen ligger i de løbende udgifter til negativmateriale. En negativ-film eller plade koster ca. 1/3 af 9x12 størrelsen. På det optiske område er forbedringerne endnu mere indlysende. Det lille format og tilpasset brændvidde giver en langt bedre dybdeskarphe, eller ved samme dybdeskarphe en langt større åbning, herved kortere belysningstid. Dette faktum blev ofte undervurderet af amatøren. En anden fordom var frygten for det lille negativ og besværet med at forstørre. Det eneste man kunne anbefale var, at afprøve teknikken. Det skulle da hurtigt vise sig at ved en forstørrelse kunne man opnå helt andre billedmæssige muligheder f.eks. afskygning, blødtegn, fortoning for slet ikke at nævne glæden ved udsnitsforstørrelse. Et minus i

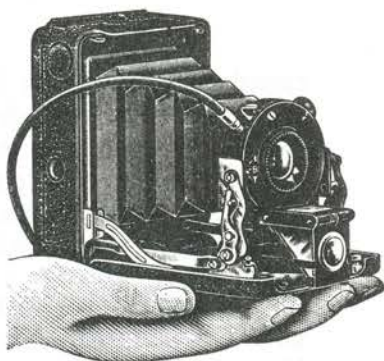

regnskabet var dog det lille negativs sårbarhed. Negativfejl, beskadigelser af hinden m.m. var en ulempe, men her var retouche en redning. Mange amatører havde svært ved at skulle undvære den vidunderlige matskive - selv om en god rammesøger er fuldtud så god. Afstandsindstillingen var klart et problem i mange år, selv om de mange sindrige dybdeskarphestabeller var en hjælp, men heldigvis havde Kodak allerede i 1916 fremstillet en koblet afstandsmaaler - så hjælpen var på vej.

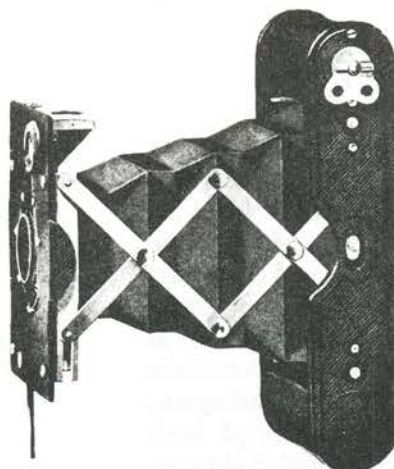
En „Piccolette“ eller
en „Cocarette“ er
den
bedste Gave
til Ferien!

Contessa-Nettel A.G.
Stuttgart.

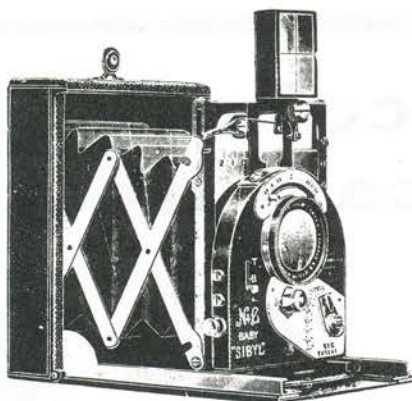

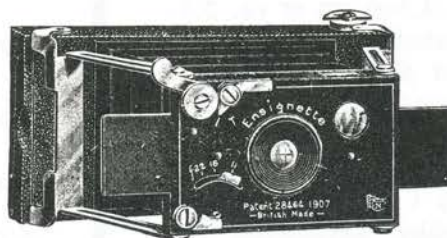
Vertikal Atom ICA, ca. 1909-25.

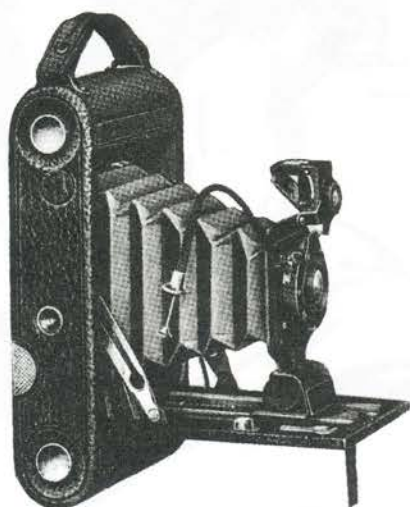
*Vest Pocket Kodak kamera - 1912-14.
Kodak Anastigmat f:6,9. Kr.36,00.*

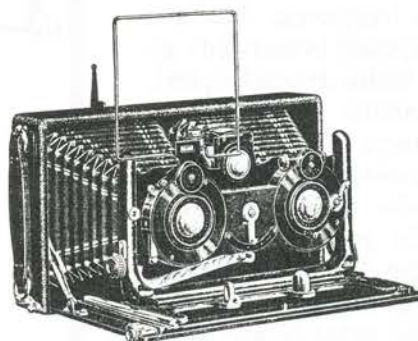
*Baby Sibyl - ca.1912-35. 4,5x6 for
plader eller film. Tessar f:4,5/75mm.*

Ensignette - ca. 1910-30.

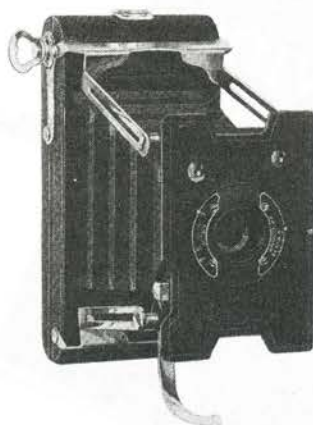

*Kodak No.1 - 1914-27. 2 1/4x3 1/4"
120 rullefilm. Kr.36,00.*

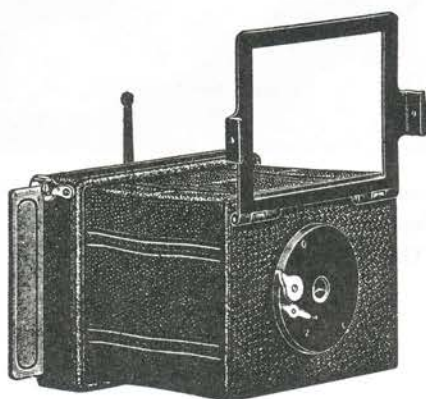

*Stereo Ideal (651) - ca. 1910.
6x13cm plader. Tessar f:4,5.*

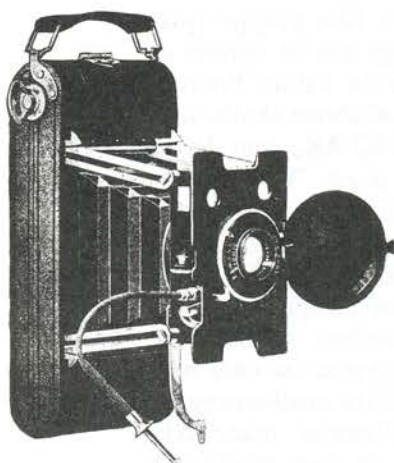

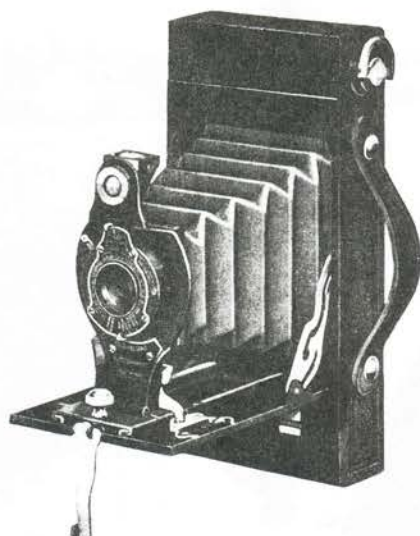
*Vest Pocket No.1. - ca.1915-19.
6x9 cm. Kr.36,00.*

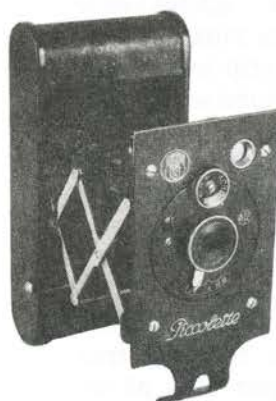
*Liliput - ca.1914-26.
4,5x6cm eller 6,5x9cm.*

Vest Pocket No.2. - ca.1915-24.

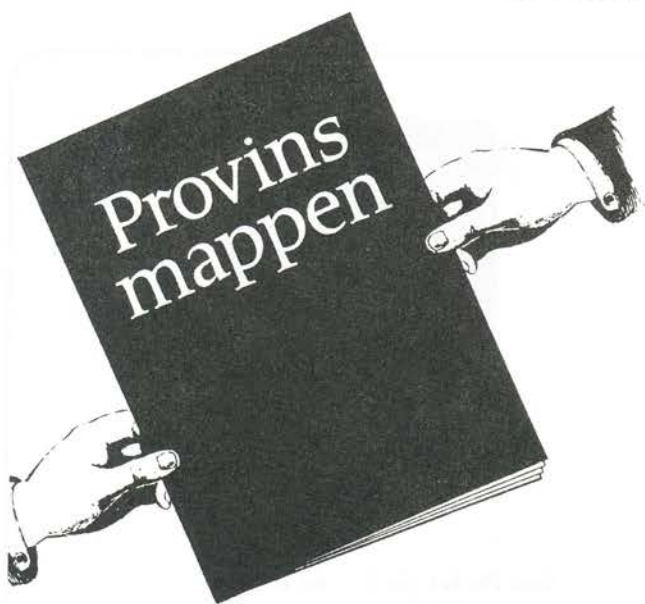

*Kodak No.2. - 1915-26. 2 1/4x3 1/4"
120 rullefilm. Kr.38,00.*

*Piccolette - ca.1919-26. 4,5x6,5 cm,
127 film. Tessar f:4,5/75mm.*

Provinsmappen

I 1923 blev en lille gruppe jyske fotografer enige om at oprette en fotoklub, som de kaldte Provinsmappen (18). Klubben skulle være et modsvar til KFAK, som de betragtede som noget "københavneri". PM's medlemmer blev rekrutteret over hele landet og talte både amatørfotografer og fagfotografer. Et af klubbens mangeårige medlemmer og stifter, viceskoleinspektør A. Johansen fastsatte nogle meget specielle medlemsregler. Klubbens medlemstal måtte ikke overstige 20, og man skulle indsende en prøvekolektion på 3 billeder, som skulle godkendes af en streng censurkomité. Man havde intet personligt samkvem. Provinsmappen cirkulerede blandt medlemmerne, som udelukkende skriftligt bedømmer hinandens billeder. En lille smagsprøve på disses strenge bedømmelse fremgår tydeligt af følgende:

"-det fortællende indhold er stærkt og mærkeligt", "billedet siger mig overhovedet intet", "interessant, set fra et pyroteknisk synspunkt", "morsomt og godt lavet".

Det viste billede var en elektrisk installation på en forkullet trævæg. Provinsmappen blev på ingen måde den eneste i landet, mange fotoklubber tog idéen op, som blev en stor inspirationskilde for mange amatørfotografer. Medlemskontingentet var i mange år 2 kr. om året, men er dog steget til 30 kr. i dag!

*Provinsmappens primus motor skoleinspektør H. Johansen under en udflugt til Mols. Ca. 1938.
Foto: Thomas Pedersen.*

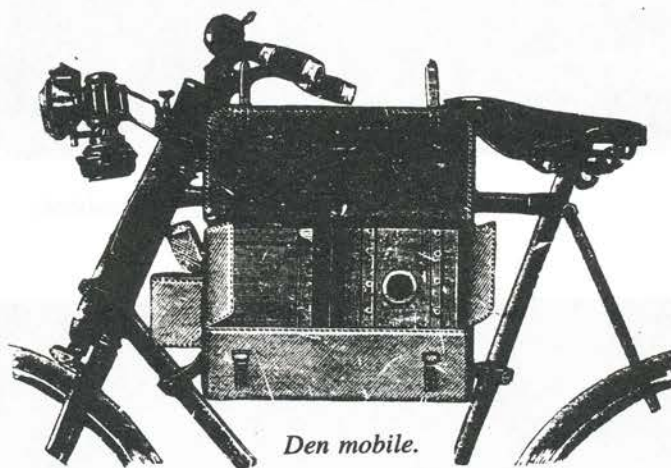

*Som faglig leder ses Th. Weg. Foto: Thomas Pedersen.
Ca. 1960.*

Thomas Pedersen betragte et godt motiv. Foto: Weg. 1960.

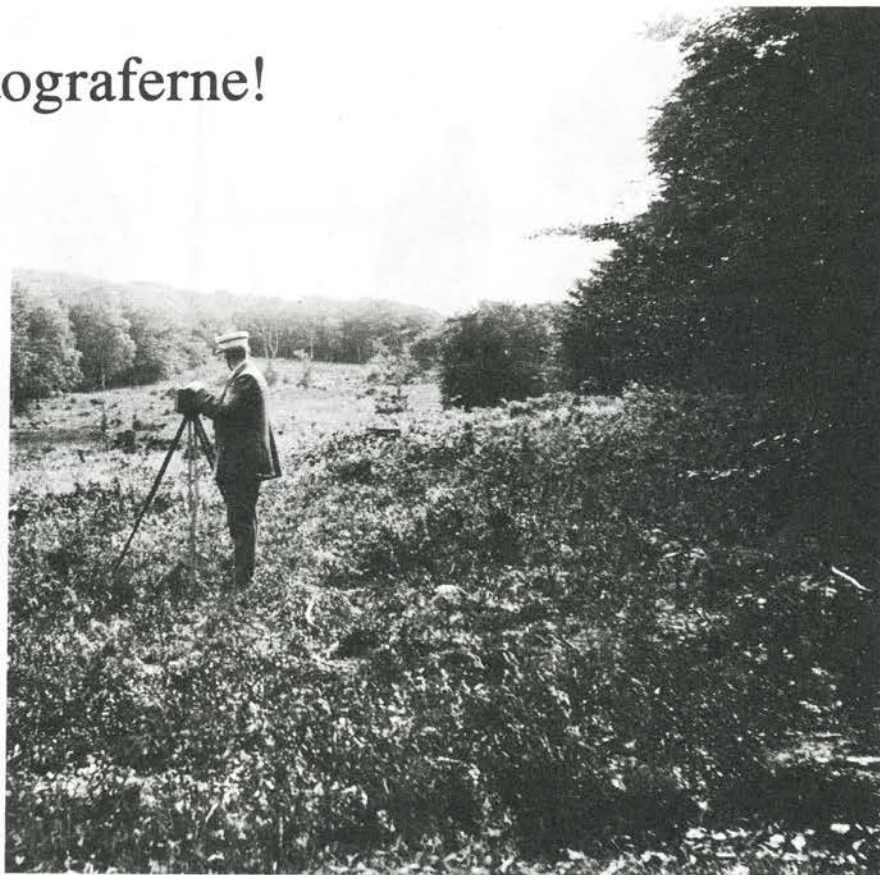
Den mobile.

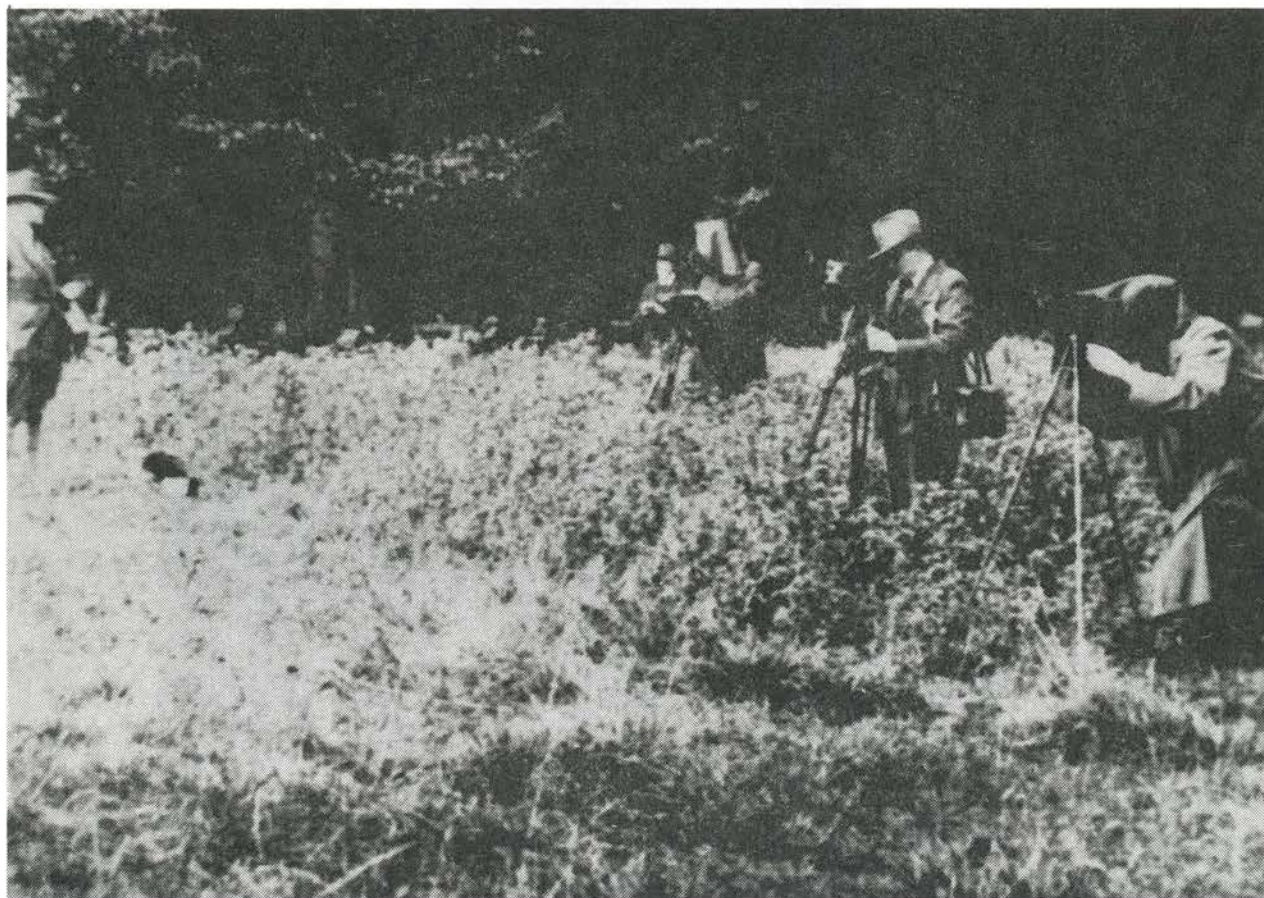
Medlemmer af Aarhus fotografiske Amatørklub ved Egens kirke sidst i 1930'erne. Foto: Thomas Pedersen.

Amatør-fotograferne!

Amatørfotografen arbejder i det jyske landskab.

Amatørfotografer på ARBEJDE!

Samlings: Poul Pedersen, Århus.

Morbro's Børn' Pusning og Gule

Amatøren "fanget" i en sommeraftenidyl.

Samlings: Peter Haagen

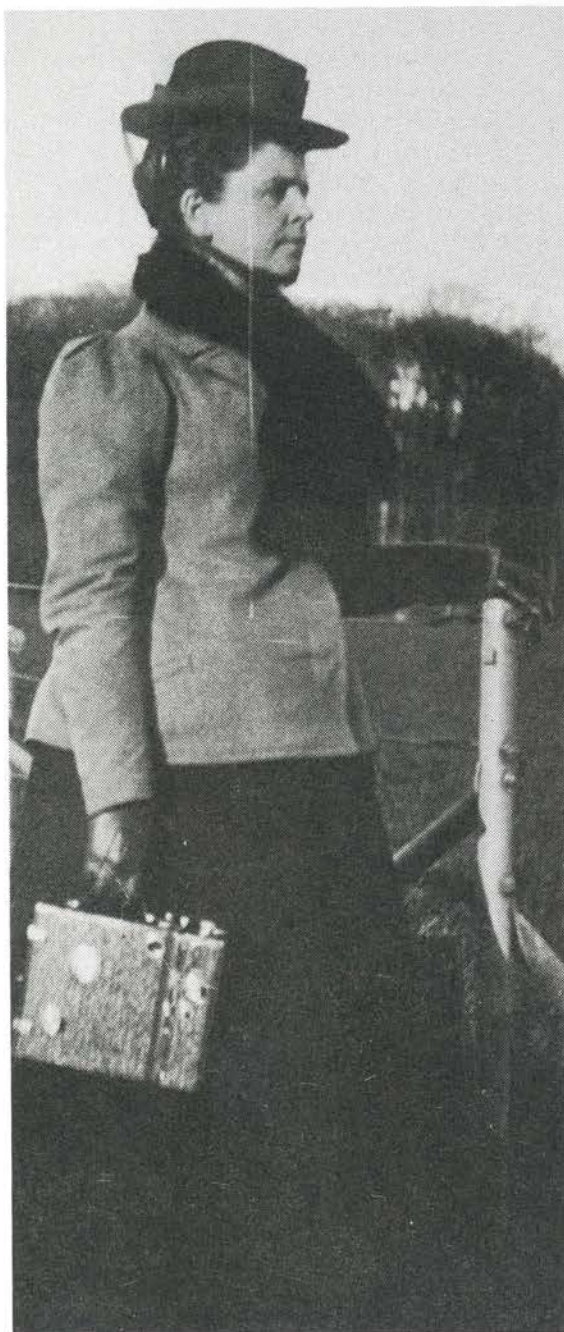
Måske er det skovridderen, som forsøger sig?

Danmarks Fotomuseum

Amatør-fotografier

Heldigvis var klub-medlemskab ingen betingelse for at kunne udøve amatørfotografering. Udstyret med et box-kamera blev høj som lav i stand til at fastholde familiesammenkomster og daglige begivenheder. De færdige billeder kunne man sende til venner og bekendte - et væsentligt supplement til det skrevne ord. Amatørens muligheder for at fotografere "her og nu" episoden blev aldrig en konkurrent til fagfotografen, tværtimod. De bedste af disse amatør billeder vil altid kunne give os en fornemmelse af en svunden tids elegance, elendighed, livsmod eller afmagt, men også en visuel oplevelse og samtidsforståelse.

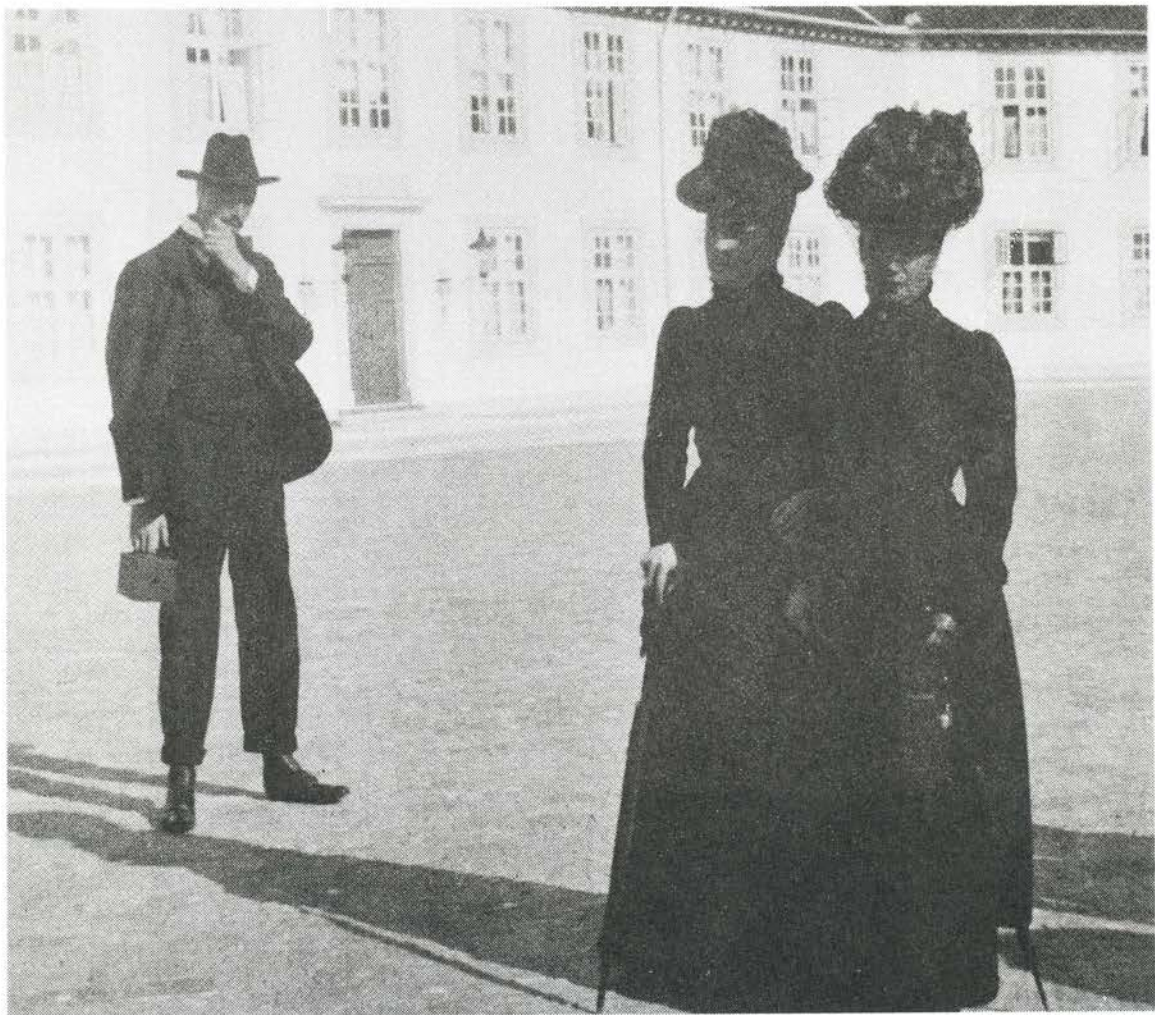

Kvindelige amatørfotografer var sjældne - muligvis fru til "Ordruphøj" nord for hovedstaden.

Prinsesse Alexandra af Wales var en ivrig fotoamatør. Ca. 1889. Foto: Mullins. Kgl. arkiv. Windsor slot.

Prins Christian, (senere Christian X) tager bestik af et motiv. Damerne er dronning Alexandra af England og kejserinde Dagmar af Rusland med et Panoram Kodak, som nu befinder sig på Danmarks Fotomuseum. Fredensborg 1901. Det kgl. Bibliotek.

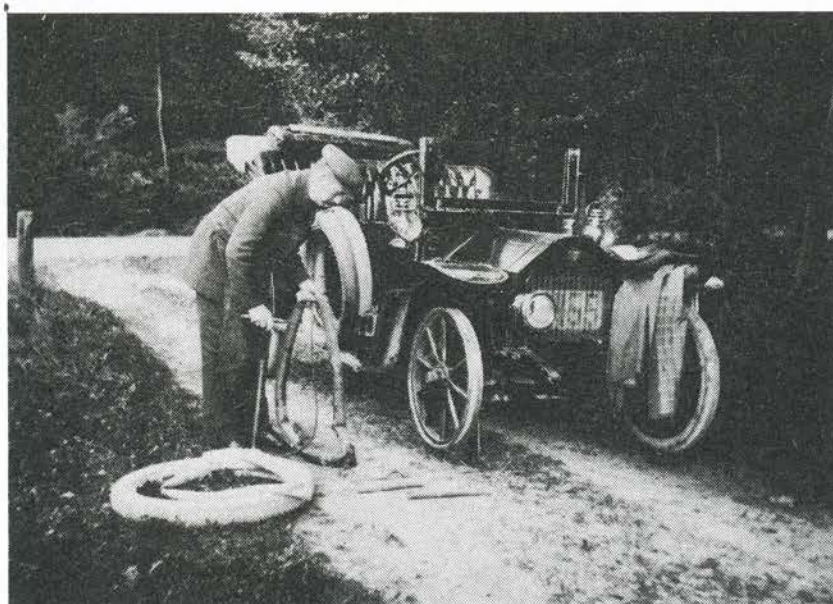

Træd varsomt, vandet er koldt, og snart er du i kassen. Lønstrup strand 1911. Foto: P. Elfelt. Det kgl. Bibliotek.

Fars dreng har fået bil. Samling: Svenn Hugo.

Dyrlægen er mistet "pusten". Præstø ca. 1922.

Samling: Niels Weitemeyer.

Fra en københavnsk baggård. Gæsterne skal foreviges.

*E. Olsen
Amatørfotograf
Bangensgade 10^{II}
N.*

En omgang hjerterfri - er ikke til at kimse af!

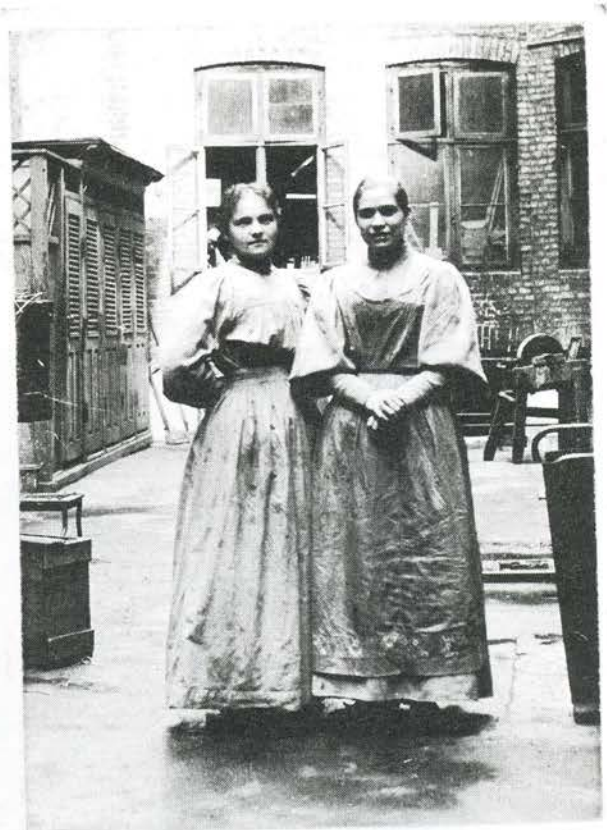

Så gør vi sådan, når vi vasker vort tøj! Samling: Svenn Hugo.

Optagelse fra baggården på Nørrebro.

To piger "aftaget" i fotofirmaet Budts Müller's gård 1897.

Samling: F. Berendt.

Faders stolthed. Fotografi fra haven. Samling: Svønn Hugo.

Familieidyl foran huset.

Strandbilleder er altid et oplagt motiv for amatørfoto­gra­fen. Samling: F.B.

Det er FLAGDAG og man er på langfart. Hadsund. Ukendt fotograf.

Fire damer på skovtur - med én herre?

Tante ét og tante to. Samling: Svenn Hugo.

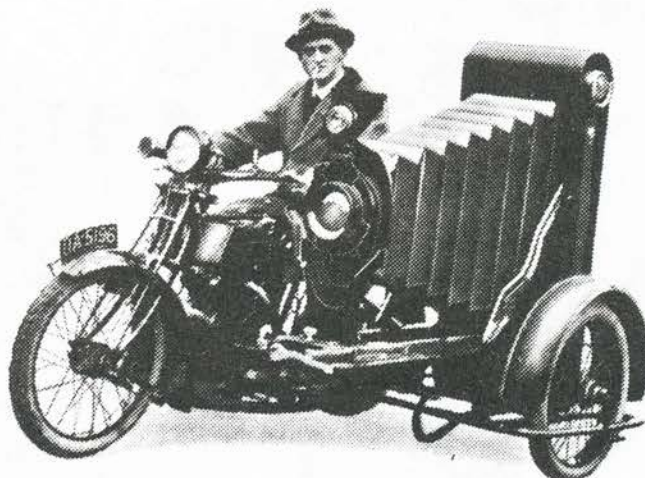

Hele familien har taget "professionel" opstilling for amatør fotograf E. Olsen. København.

Samling: Tove Laug.

Nogle rejsevink

"En særlig ivrig amatør har i forsommeren 1927 ønsket at meddelagtiggøre andre lidelsesfæller i de fotografiske problemer, en længe ønsket ferierejse kan give. De skønne feriedage nærmer sig, som det plagede dagligdagsmenneske, desuden fotoamatør, allerede i lang tid har længtes efter. Længe i forvejen har han lagt planer og studeret prospekter og kort. Drømmen om skønne, solrige dage, om det ubundne ophold i naturen, bliver nu til en vished hos hinde lykkelige, som kan tillade sig i længere eller kortere tid - alt efter rejseomkostninger. Den ene vil foretrække havet, den anden heden og nogle lykkeligere vil vælge syden, som længe har været deres hemmelige ønske og mål. Alle ønsker de sig de bedste optagelser. Men hvorledes ser det ud i virkeligheden. Efter ferien skælder og smælder den ene over det anvendte filmmateriale, som har ødelagt alt for ham, en anden gør det samme over et bestemt plademateriale, som han til sin ulykke bestemte sig til kort før rejsen, eller muligvis har objektiv eller lukkeren gjort strejke, og bæstet har ikke været til at få i orden igen o.s.v. Sådanne klager er efter ferien ikke sjældne. Og hvem af os er det ikke gået på lignende måde? Dette har som regel sin årsag deri, at ferietiden bringer os noget usædvanligt, at man til negativmateriale må anvende noget ganske særligt, hvormed man aldrig har arbejdet med før. Fordi en el-

ler anden ven har arbejdet med denne eller hin plade eller filmmærke, og fået gode resultater, glemmer man, at man først må indarbejde sig med hvert nyt materiale og først lære dets ejendommeligheder at kende. Dette sker først efter at have taget en mængde optagelser, og det er derfor en stor fejltagelse at medtage et sådant materiale uden en forudgående nøje afprøvning. Det må derfor indtrængende tilrådes, at man til en rejse kun medtager det negativmateriale, som man er vant til at arbejde med. Selv eet og samme fabrikat kan svinge betydeligt i kvalitetsgodhed, og dette er navnlig tilfældet med mindre fabrikkers produkter. Prospekter og anbefalinger er jo meget nyttige, men som regel mest for fabrikanten selv; thi hovedbetingelsen er, at man forsøger selv. Man skal endvidere ikke begive sig på en rejse med et kamera, som man ikke i forvejen har gjort sig fortrolig med. Noget, der ofte volder vanskelighed, er den rigtige afstandsbedømmelse. Indstillingstabeller er jo ganske nyttige, men det bedste vil altid være, forud at øve sig i bedømmelsen af den rigtige afstand, thi selv om man har afstandsmålere, som for øvrigt er ganske fortrinlige, så vil der dog forekomme tilfælde, hvor man ikke kan få tid til at anvende en sådan. For det meste fordrer et godt billede en ikke ringe overvejelse og tankearbejde forud. God rejse!"

Det var godt

at jeg havde

Tonafix

ellers var mine Billeder
ikke bleven saa gode

Faas overalt

Enefabrikanter:

Emulsions-Papir-Fabriken

„MERKUR“

Carl Poulsen & Sønner

København

Valby

BERLIN. 1. Januar 1923.

Fritblivende Højfælsom, gloriefri, farvefælsom.

*) 4:6,5	cm A	til 8	Opt.	Kr. 1.30	*) 8:10,5	cm F	til 12	Opt.	Kr. 4.70
*) 4:6,5	" AB	6	"	1.05	7 1/4:12,5	" M	6	"	2.85
*) 4:6,5	" AB	12	"	2.10	7 1/4:12,5	" M	10	"	3.95
3,5:6,5	" O	6	"	1.05	8:14	" G	6	"	2.85
6:6	" B1	6	"	1.05	8:14	" G	10	"	4.75
5:7,5	" N	6	"	1.30	9:9	" H	6	"	1.80
*) 6:9	" B2	6	"	1.30	9:9	" H	12	"	3.60
*) 6:9	" C	6	"	1.30	*) 10:12,5	" I	6	"	2.85
*) 6:9	" C	12	"	2.60	*) 10:12,5	" I	12	"	5.70
6,5:11	" D	6	"	1.60	*) 10:12,5	" K	6	"	2.85
6,5:11	" D	12	"	3.20	*) 10:12,5	" K	10	"	4.75
*) 8:10,5	" E	6	"	2.35	12,5:10	" L	6	"	2.85
*) 8:10,5	" E	12	"	4.70	12,5:10	" L	12	"	5.70
*) 8:10,5	" F	6	"	2.85					

Ved Bestillinger maa den ønskede Spolelængde stadig opgives nøjagtigt; desuden maa man ved de med * forsynede Formater, der leveres i forskellige Spolesorter, absolut tillige angive Bogstavet.

„Agfa“ Rullefilm i Sorterne A, B, D, E og G passer, som Stempelingen viser, ogsaa til Kodak-Autographic Kameraer.

Agfa-Foto-Haandbog, af Dr. M. Andresen
287 Sider Tekst, Illustrationer og Tabeller. Smuk Udgørelse. Kr. 1.20.

Dinemark
112/5. 23.

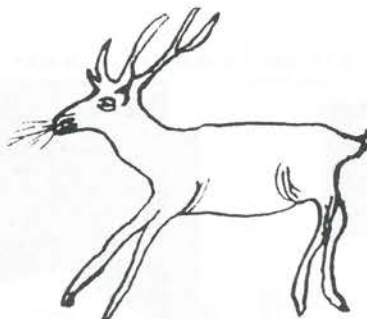
Berlin—Steglitz

AUGUST BANGS FORLAG · KØBENHAVN
MCMXXIII

Nørre Farimagsgade 42.
København. Tlf. B. 1342 x

*Reparatør for Københavns største og
fineste Specialforretninger.*

Reparerer og omforandrer Kameras

Naar man fotograferer i Dyrehaven i Oktober!

SMÅBILLEDFORMAT

35 mm kinofilm

"De glade tyvere" hed det. Verdenskrigen var forbi, og forventningerne til fremtiden kendte ingen grænser, man stræbte mod hensigtsmæssighed og demokrati, hver mand/kvinde sit kamera. Fotobranchen og -industrien rustede sig til gyldne tider. Udviklingen styrede mod mindre formater, smart udseende og lysstærke objektiver. Der skulle dog gå en del år før disse tanker var en realitet for den almindelige amatør. For den avancerede og kræsne, lancerede Leitz i Wetzlar småbilledkameraet Leica i 1925. Kameraet skulle vise sig at være et veritabelt columbus-æg. Ernemann/Zeiss koncernen fremstillede kameraer til upejsoveret kinofilm. Bobette I og II, med den lysstærke Ernostar 2,0/40 mm. Man blev i stand til at optage sort/hvide billeder under alle lysforhold - med tilfredsstillende resultat.

Fotografierne

Amatørfotografen købte albums, hvor man indklæbede sine fotografier. Disse var ofte bruntonede og kopieret i vindueskarmen på dagslyspapir. Familie- og rejsebilleder for en rimelig penge. Den mere avancerede optog personlige "kunstneriske" oplevelser. Amatørens behov for at skildre sin hverdag var stor.

Gjedes Foto-Montering

— det er stadigvæk dem Kunderne foretrækker.

København Ø. **Gjede & Co.** Drejegade II
ALBUMFABRIK
Fabrik for alle Slags Fotohjørner.

Opklæbnings-Album

Stift Bind Lederimitation — Indhold: 24 brune Blade

Nr. 120 12x18 cm	Kr. 8.00
Nr. 120 12x17 cm	Kr. 4.75
Nr. 150 19x13 cm	Kr. 3.75
Nr. 150 19x14 cm	Kr. 10.50
Nr. 150 27x18 cm	Kr. 6.50
Nr. 160 32x24 cm med Lederblad	Kr. 20.00

Leder-Album

til Opklæbning af Billeder

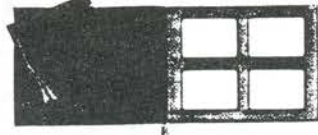

Indhold: 24 brune Blade

Nr. 180 16x23 cm	Kr. 9.50
Nr. 180 22x32 cm	Kr. 17.50

FOTO-MAGASINET A/S Frederiksborgsøds 7 / Ved Nørrevold Tel. 3410
BLOCH, ROULUND OG SPERLING Strandvejen 169 Heierup Alder / Tel. Heierup 1634

Botte Indstiknings-Album

Nr. 130 til 96 Billeder 4x6,5 cm	Kr. 1.75
Nr. 131 til 96 Billeder 6x6 cm	Kr. 2.00
Nr. 132 til 66 Billeder 6x9 cm	Kr. 2.25
Nr. 133 til 96 Billeder 6,5x11 cm	Kr. 3.00
Nr. 134 til 96 Billeder 8x10,5 cm	Kr. 3.00
Nr. 135 til 96 Billeder 9x12 cm	Kr. 3.00
Nr. 136 til 96 Billeder 6x14 cm	Kr. 3.75

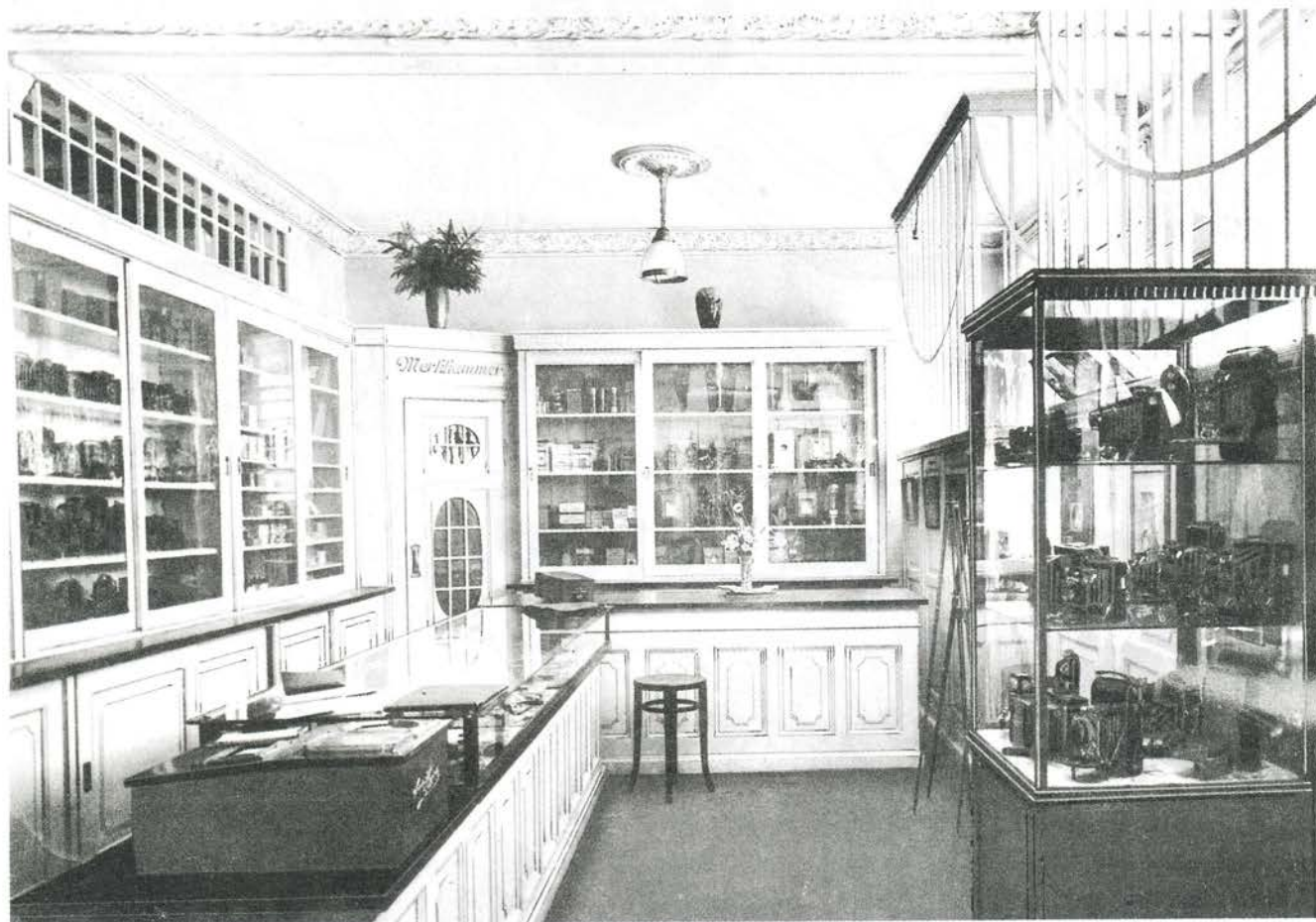
HELLO, POP!

Ernst Leitz kamerafabrik i Tyskland bejlede intenst til amatørfotoğrafens stigende kvalitetskrav. Reklamerne var internationale i streg og tekst. 1935.

Fotomagasinet

Smukke linier, stuklofter, fine glasmontre og glasdisk var sidste skrig i 1916.

Den 12. maj 1916 var der fest i Frederiksborggade 7. Kgl. hof-fotograf Peter Elfelt var blandt gratulanterne da fotohandlerne Richard Sperling, Bloch og Roulund åbnede deres elegante forretning midt i hovedstaden. Som generalrepræsentant for bl.a. Pathé og Ditmar var man blandt de første, som markedsførte amatørsmalfilm. Fra august 1921 udsendte man gratis et månedshefte, FOTO-MAGASINET, til forretningens kunder. Budskabet var nyheder samt instruktive artikler om den fotografiske hobby. I 1922 udgav Sperling "Foto-håndbogen". Man etablerede en filial på Amagertorv 16, som lukkede i 1928. Ny forretning blev etableret Jægersborg Alle 28. Desuden havde man et samarbejde med Foto-Magasinet, Strandvejen 189, Hellerup.

Denne forretning bliver senere udskilt, og drives videre af Sperlings søster, der var gift med den oprindelige medstifter af Foto-Magasinet A/S. Forretningen blev ombygget i 1937-38, 1955 og i 1987. Efter Richard Sperlings død overtog to mangeårige medarbejdere Gunnar Sjölin og Aage Rudal forretningen, men trak sig tilbage i 1978. De nuværende ejere, Sten og Inge Olsen købte aktierne af "Any & Richard Sperlings Fond" og gav forretningen navnet Olsen Foto A/S.

I de lange Vinteraftener

FOTO-MAGASINET A/S

BLOCH, ROULUND OG SPERLING
Fotografiske Specialiteter
Fotografiske Specialiteter
Fotografiske Specialiteter

FOTO-MAGASINET
MAANEDSHEFTE

Redaktions-Adr.: Frederiksborggade 1 • Telefon C 11-66A • Abonnementsprisen 35 Øre pr. Nr.

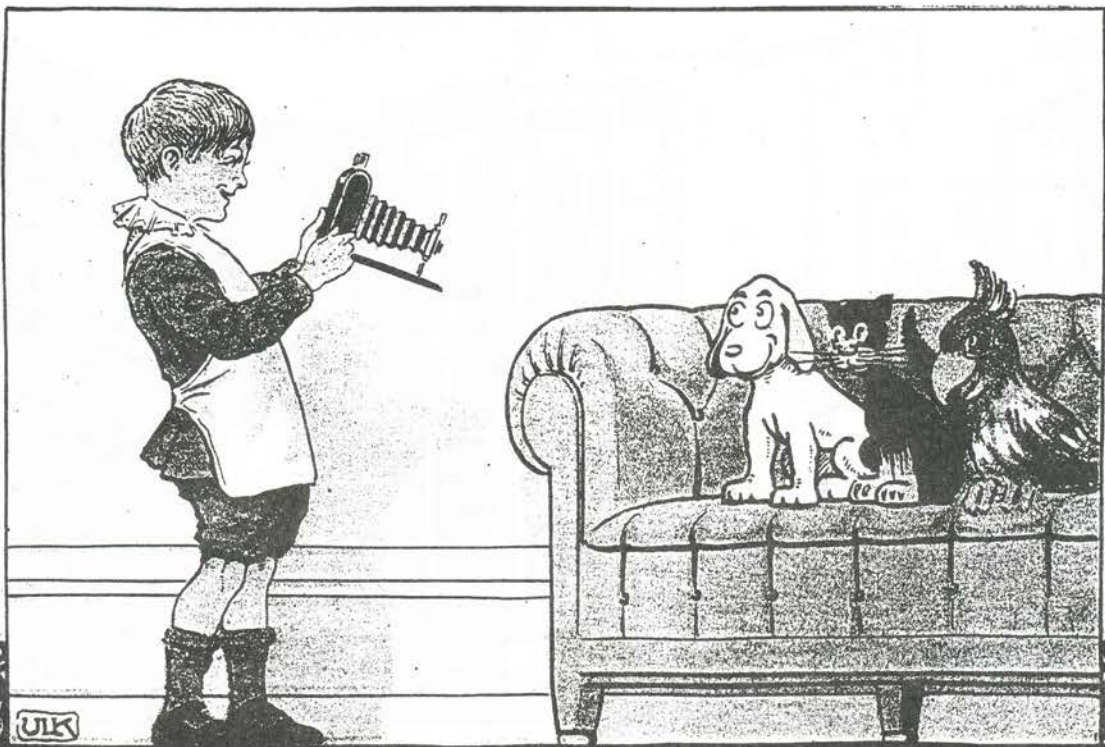
1. Aarg.

AUGUST 1921

No.

Foto-Magasinet

Bloch, Roulund & Sperling

Tlf.
10474

Frederiksborggade 7

Tlf.
10474

Niels Hemmingsensgade 4

(ved Amagertorv) Tlf. 3410

**Kodaks
Ica
Ernemann
Goerz**

Kameraer

Forlang Prislister

Fremkaldelse

Kopiering

Forstørrelse

Fineste Udførelse

Hurtig Levering

Forlang Prislister

1924

Lokalerne blev udvidet, stilen ændret, men kakkellovnen bevaret. En nobel forretning anno 1930-35.

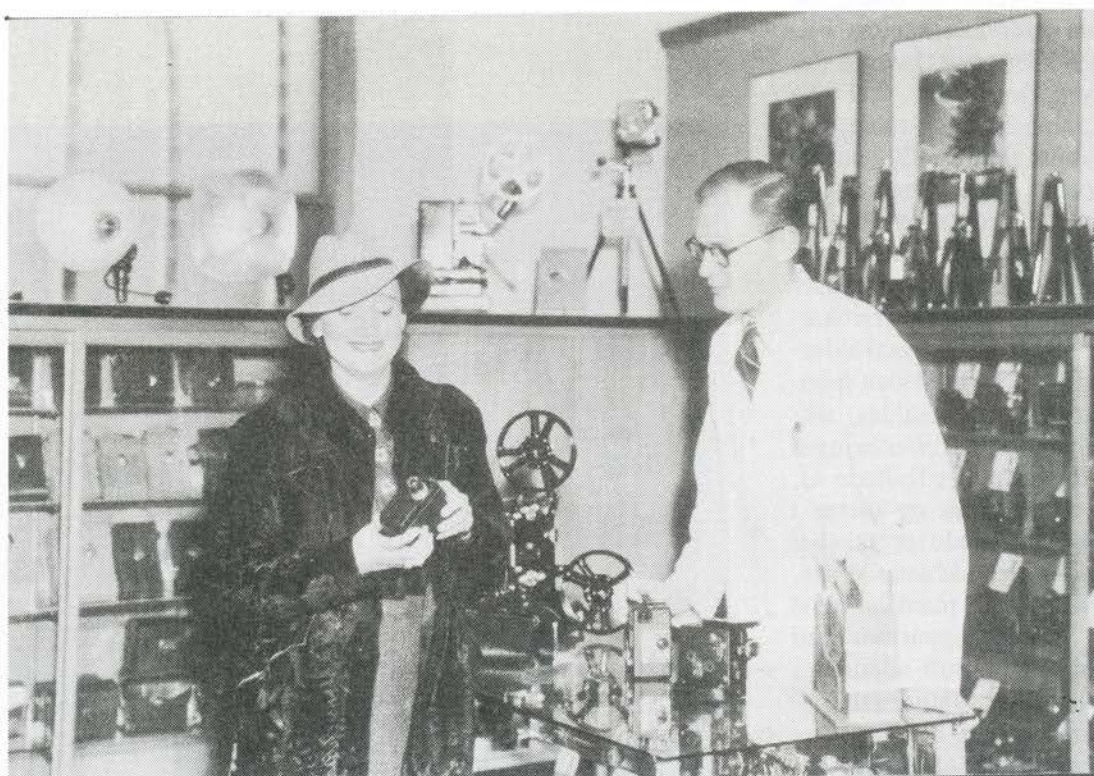

I midten af 1950'erne blev forretningen gennemrestaureret efter datidens standard.

I 1955 blev Fotomagasinet facade strømliniet - en ualmindelig smukt designet hovedindgang.

*Fotomagasinet var kendt for sine kendte "ansigter".
Her er det skuespillerinden Liva Weel som bliver betjent.*

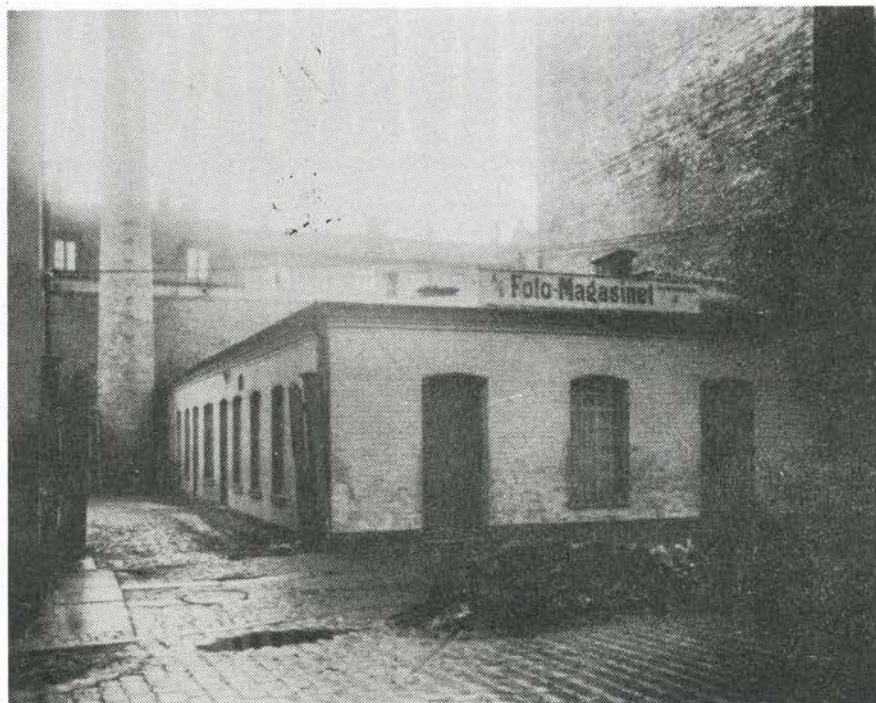

Et moderne indrettet atelier til fremstilling af fotografisk amatørarbejde. Maj 1922 (19).

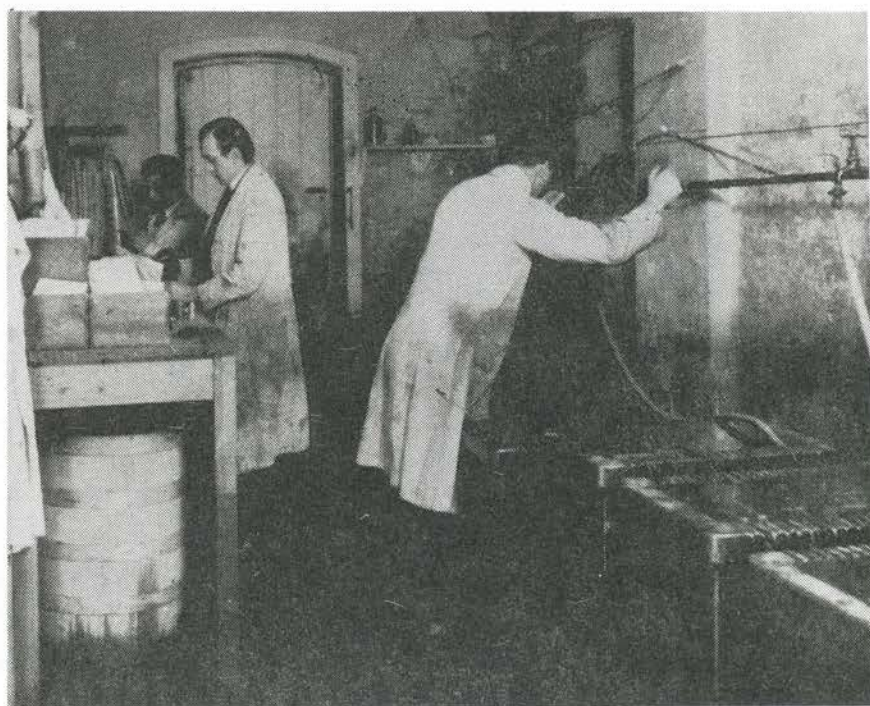
Amatørfotografens brug af fotohandleren, som den, der skulle arbejde hans film, blev i maj 1922 beskrevet i bladet "FOTOHANDLEREN". I en reportage fra "FOTO-MAGASINET" i Frederiksborggade læser vi:

"De færreste amatører gør sig nogen forestilling om, hvor stor og kompliceret en sådan moderne anstalt i virkeligheden er, og når der af og til klages over de for høje priser, er de sikkert ikke klar over, hvor mange hænder det fotografiske arbejde skal passere fra det øjeblik, det indleveres til os i vor forretning, og indtil det atter udleveres. Vi skal her give en kort beskrivelse af den rejse, som en film, der indleveres til fremkaldelse og kopiering, gør gennem vort atelier. Filmen afleveres i vor forretning og ekspedienten udskriver en ordreseddel, af hvilken kunden får en kopi med angivelse af tiden, på hvilken den atter kan hentes. Filmen lægges i en pose, hvorpå der atter skrives, hvad der skal ske med den, samt tidsangivelsen, når den skal være færdig. Et bud afhenter derefter flere gange daglig de indleverede ordrer og bringer dem ud til atelieret (billede 1). Her bliver de forskellige ordreposer sorteret. Filmen, der skal fremkaldes, bliver bragt ind i fremkalderummet (billede 3), hvor den nummereres, standardfremkalderes, fikseres og udvandes, derefter bringes den ind i tørrerummet (billede 4), hvor den kontrolleres og tørres i dertil særligt indrettede tørreskabe; der forefindes fire sådanne skabe, to til rullefilm, et til planfilm og et til plader. Skabene opvarmes med gas, og den fugtige luft udpumpes ved hjælp af en ventilator. Til kontrol af temperaturen i skabene er hvert af disse forsynet med et udvendigt aflæseligt termometer. Så snart filmen er tør, bliver den sorteret og lagt i sin pose, hvorefter den bringes ind til kopiering; her

Husumgade 1.

1

3

bliver hver kopi forsynet med det respektive ordrenummer samt, for kontrollens skyld med bogstavet fra det bord, hvor det er kopieret; der sidder fire medhjælpere om den ene og tre om den anden vask og kopierer ved hvert sit bord. Efter endt kopiering og fiksering bringes billederne til udvanding, hvilket sker i store, roterende tromler; der bringes de over i hærdebadet, hvorefter de lægges i de store tørretromler, af hvilke der forefindes to, der opvarmes, dels med elektricitet og dels ved gas. Når billederne efter ca. 15-20 minutters forløb er tørre, bringes de til sortering, beskæring og udpriking, hvorefter de atter går tilbage til den sidste kontrol ved udleveringen, forinden de bringes tilbage til forretningen. Såfremt filmen skal forstørres, bliver den bragt ind i forstørrelsesrummet (billede 9), og hvis det er en stor forstørrelse, der skal fremstilles, bliver arbejdet udført med det store apparat, medens de såkaldte "store aftryk" fremstilles på det lodrette forstørrelsesapparat. Efter endt fremkaldelse og fiksering bliver billederne behandlet på samme måde, som de andre aftryk, og monteres på en passende karton, hvorefter de udprikkes, retoucheres og passerer den sidste kontrol. Så snart billederne kommer tilbage til forretningen bliver de atter kontrolleret og anbragt i de forskellige rum, indtil de afhentes af kunderne".

Minimums Brutto Prislister.

Fremkaldelse af Film i Ruller

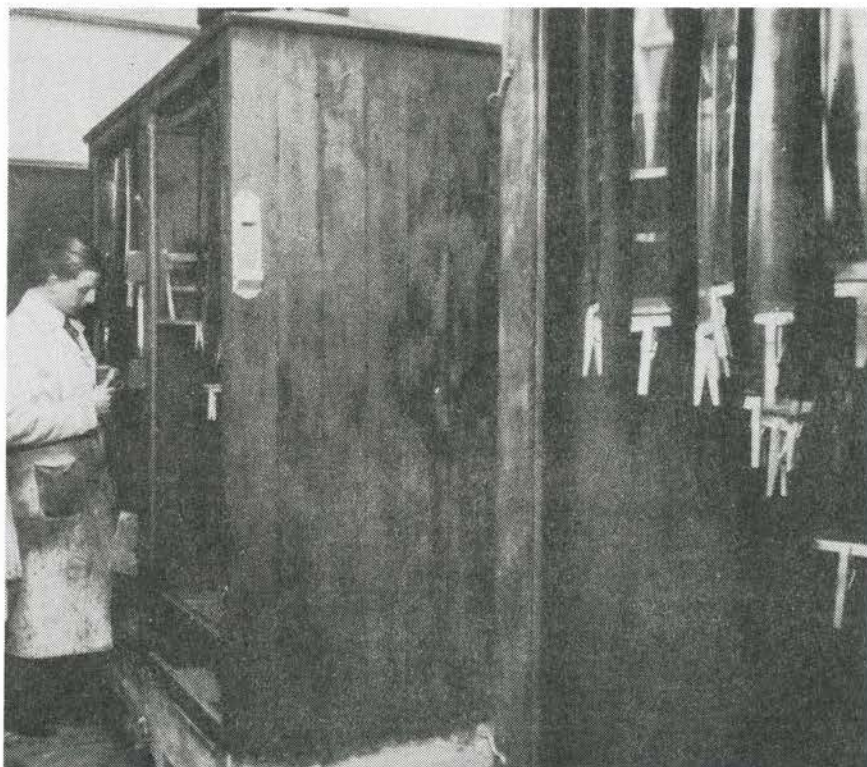
Alle Størrelser	Kr. 0.45
Fintkornfremkaldelse	• 0.65
Panchomatisk Film	• 0.65
Leica	• 0.75

Fremkaldelse af Plader og Planfilm

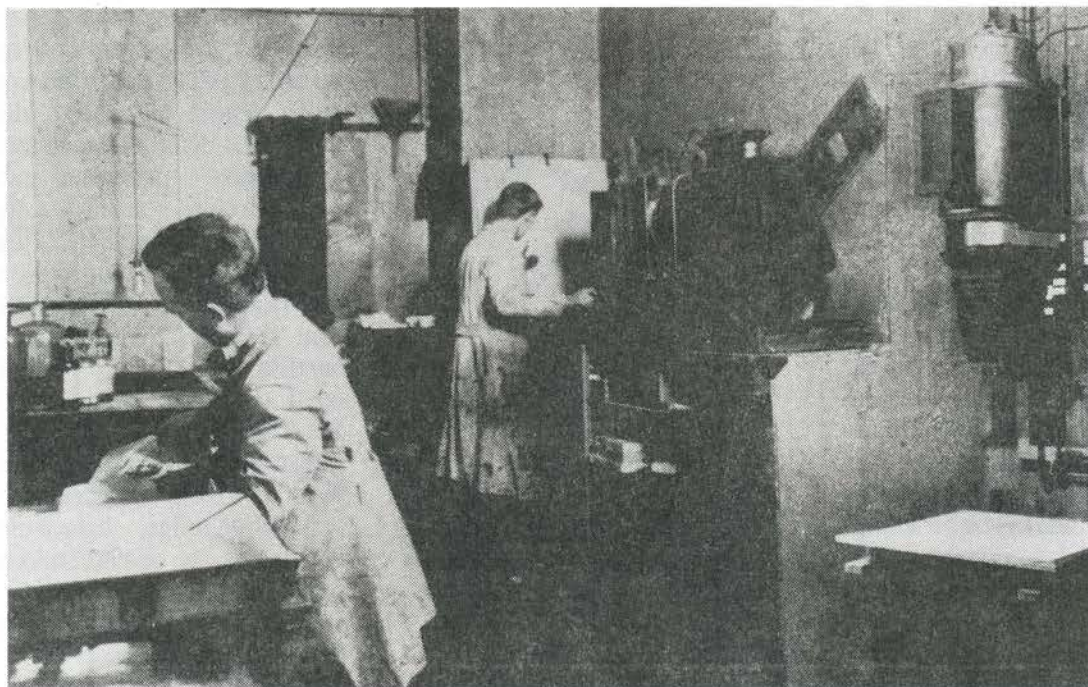
	pr. stk.	pr. bet.
4 1/2 x 6 - 6 x 9	Kr. 0.12	1.00
6 1/2 x 11 - 8 x 10 1/2 - 9 x 12	• 0.16	1.30
9 x 14 - 10 x 15 - 10 x 16 1/2	• 0.22	2.00
12 x 16 1/2 - 13 x 18	• 0.30	2.50
18 x 24	• 0.60	5.00
Forstærkning, Alsvækning og Reusning indtil Format 9 x 12	• 0.15	
Fixering af Billeder	• 0.15	

Kopiering af Billeder

3 x 4 og Leica	Kr. 0.10
4 1/2 x 6	• 0.13
6 1/2 x 6 1/2	• 0.15
6 x 9 - 5 x 8	• 0.17
6 1/2 x 11 - 9 - 9	• 0.20
8 x 10 1/2	• 0.24
7 1/2 x 12 1/2 - 9 x 12	• 0.25
9 x 14 - 10 x 12 1/2	• 0.30
10 x 15	• 0.35
12 x 16 1/2	• 0.50
13 x 18	• 0.60
18 x 24	• 0.90
Posikort	• 0.30
Brintoning: 20%, mere. Kartontrykt Papir: 10%, mere.	
Paa større Ordre altales Leveringstid.	

4

Sortling: Foto Ole (Fotomagerne).

9

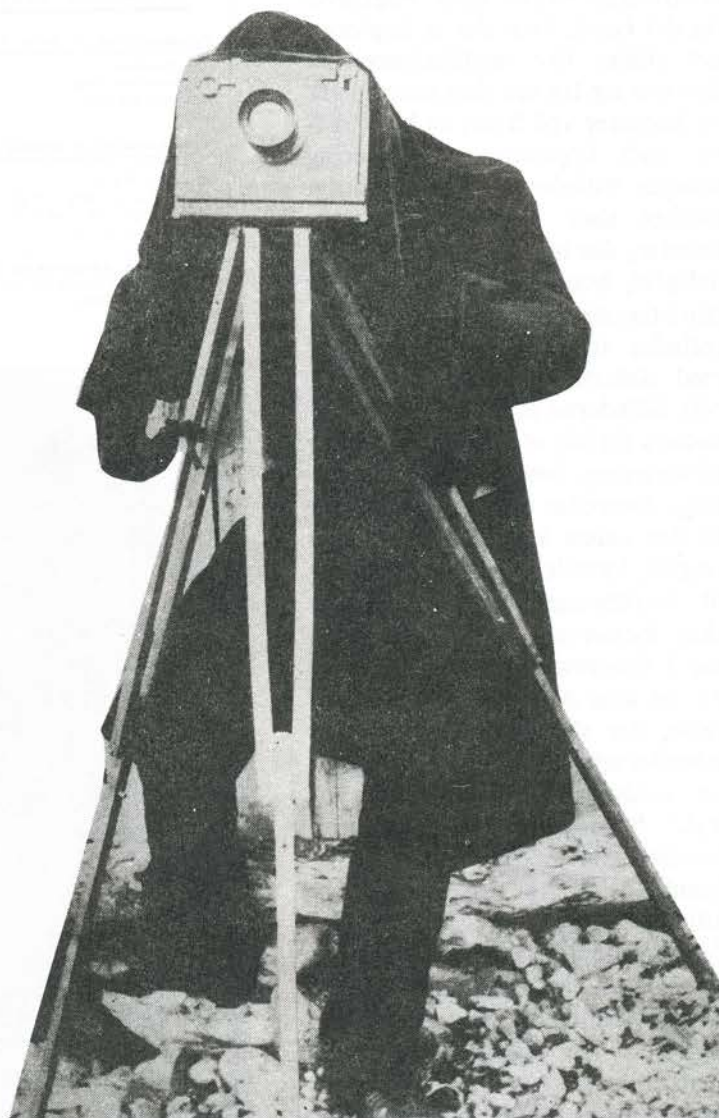
GODE RÅD TIL AMATØREN

Når man havde anskaffet sig et kamera, var det en bydende nødvendig at sætte sig ind i de mest elementære grundregler. I et samtidigt skrift kan vi læse følgende:

"Har man anskaffet sig et Kamera, bør man undersøge, om det er nøjagtigt lavet, og fuldstændigt lystæt. Man tager Visirskiven bort og sætter Objektivlaaget paa. Naar man nu ser ind i Kameraet og dækker Hovedet og Bagsiden af Kameraet godt til med Indstillingsdugen, vil man, især i Solskin, med Lethed opdage, om Kameraet er utæt, om Objektivlaaget dækkes godt og om Blendespalten lukkes aldeles nøjagtig af den indsatte Blende".

Amatørens kamera kunne efterhånden mestre alle situationer - til lands, til vands og i luften! Skulle man på en sørejse, var dette råd for begyndere ikke uden interesse. "Fare paa Oceanet" hed det i overskriften, som efterfulgtes af følgende gode råd:

"Når man vil optage en ocean-damper på havet, er det forbunden med en vis fare at benytte et kamera med for kort brændvidde. Skibet, som man ser i søgeren, ser kun ud som en lille plet og synes ikke at komme nærmere, indtil den mægtige skibsbov dukker op med en utrolig hastighed, og inden den intetanende entusiast får tid til at trykke på knappen, er det mægtige uhyre brasat ind på ham, og hvad pladen angår, er alt håb om redning forgæves. Lige et ord med som hilsen til de klimatiske forhold. Den alvorlige stræbsomme begynder må udvise den største forsigtighed ved valget af en dag, hvor det ikke blæser til mere end passende storm. Kameraet må holdes omhyggeligt tørt og roligt; ved at anbringe en fod på hver ræling kan man opfylde den betingelse ved passende knæbøjninger. Det er indlysende, at det kun lader sig gøre ved en stadig træning. For at blive perfekt i denne balancékunst skal man prøve at stille sig på den vel indsæbede kant af sit badekar, idet man svinger lege-

Den stræbsomme Amatørfotograf

met kraftigt hid og did - men pas på skinnebenene. Når den ønskede damper nærmer sig, skal man have alting parat; det er en uomgængelig betingelse. Med den ene hånd skal man måle afstanden til damperen, - med den anden tilnærmelsesvis anslå damperens hastighed i sekundet, - og med hjernen skal man udfinde bølgernes længde, så - helst tidligere - skal De få vejledningen frem og anstille en nøjagtig beregning, - og i det rette øjeblik, STANDS PÅ DAMPEREN. Find belysningstiden, - støt kameraet mod brystet, - hold åndedrættet, - indstil omhyggeligt, - hæv fronten, se i søgeren, - spænd lukkeren, - træk kassetteskyderen ud, - spark stativet ad H..... til, - og tryk på knappen!".

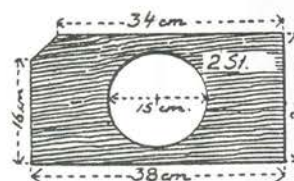

Transportabelt mörkrum.

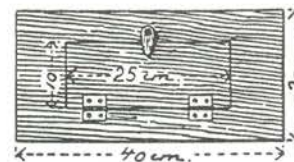
Varje amatörfotograf har säkert erfarenhet vad det vill säga att arrangera mörkrum hemma i ett rum en afton, vare sig det är fråga om att lägga plåtar i kassetterna eller framkalla. Innan man kan gå till verket, måste man ofta mycket ödmjukt be de Råde närvarande, om man inte kan få lov att för en stund ta hela rummet i anspråk, eller man måste hemställa till dem, om de kanske hellre vill förlägga sin verksamhet till ett annat rum. Därefter skola ljusstäta fältar och täckan hängas för fönstren, papper stoppas i nyckelhålen eller en hatt hängas på dörrvedet, och så skall man ställa upp skålar, mätglas, flaskor o. d., byta ut den vita elektriska lampan mot en röd o. s. v. o. s. v.

All denna oreli slipper man, om man använder det transportabla mörkrum, som vi här ge anvisning på. Utan att störa någon av de i rummet närvarande, utan att behöva göra någon förändring med ljuset eller stänga för fönstren o. d. kan vem som helst arbeta i sitt mörkrum, och man behöver ej heller avbryta till mörkret vänta, tills det blir kväll, ty det transportabla mörkrummet kan användas på vilken tid av dygnet som helst. När det transportabla mörkrummet är färdigt enligt anvisningen, sätter man genom luckan in vad man skall bruka. Tillr är rött utrymme för tre 10×15 skålar och dessutom för plåtar, kassetter, flaskor m. m. Luckan stänges, lättn drages över huvudet, armarna stickas genom ärmarna, och man arbetar nu vid det ljus, som faller in genom det röda glasat. När man är färdig, drager man sig bara tillbaka samma väg man kommit in, öppnar luckan och tar ut därigenom vad som skall ut. Slutligen stås lådan samman. Den kan begagnas som magasin för mörkrumrederierna, så det hela är icke mycket skrymmande.

V. L.

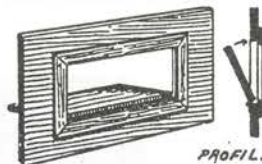

Av tunt trä, ca 1 cm. tjockt, skäras två stycken, som figuren visar, med ett hål i mitten, ca 15 cm. i diameter.

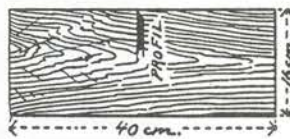
Därefter skäras ett stycke, som denna figur visar, med en lucka, ca 10×25

cm. i fyrkant, och med hängslen nederst. En vanlig regel användes som lås.

PROFIL.

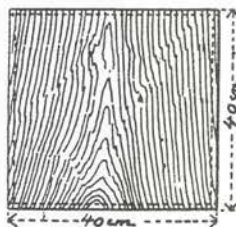
På den invändiga sidan sätts, runt utskärningens kant, tunna lister, dels till anslag för luckan och dels för att göra öppningen ljusstät.

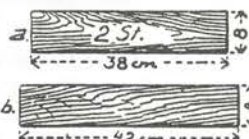
Efter de mått, som figuren angiver, skäres den fjärde sidan till lådan.

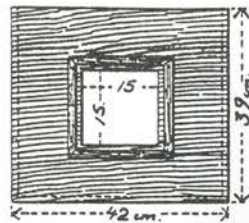
De fyra sidorna sammanfogas till en ram.

Därefter skäres en botten, 40×40 cm. i fyrkant, men den skall ännu icke spikas fast på ramen. Botten- och lockbrädan behöver blott vara 5 mm. tjock (kryssfaner).

Till lockramen, som blott har tre sidor, skäras två stycken som a och ett som b

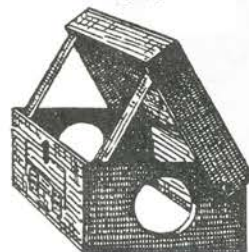
I lockbrädans mitt skäres ett fyrkantigt hål, ca 15×15 cm., vari ett rött glas insättes. Man kan också fört skaffa sig glasat och skära hålet därefter. Glasat skall vara mycket mörkt rött och av samma slag som det, som brukas i mörkrumsuppor. Tunna lister spikas fast invändigt, 5 mm. från hålets kant, och bilda fals för glasat. Länga glasets kanter limmas pappersremmar.

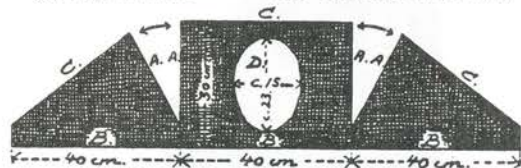
Lockbrädan spikas nu fast vid de tre ramstyckena.

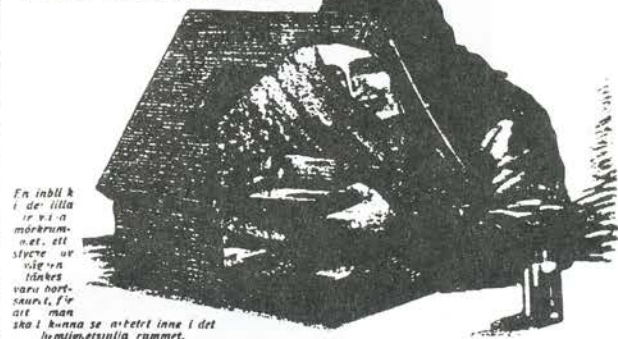
Locket fästes vid lådan på följande sätt: Man lägger locket på lådan, så att det går ca 1 cm. ut över dess framända, där luckan är, och borrar därefter genom lockets och lådans sidor ett hål vid A på figuren. I denna hål sätts en bult med mutter, så att de komma att verka som vridbara hängslen.

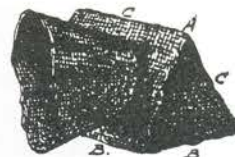
Invändigt i lådan, i överkanten på de två sidorna, där de runda hålen äro, sätts en list, som tjäner till att hålla locket uppe. Dess lister sätts liksom fast med små bultar eller skruvar, så att de kunna läggas ned, när lådan icke användes.

Klipp nu av ljusstätt, svart tyg ett stycke, som denna figur visar och av de angivna måtten. Det klippta stycket ärs samman vid A och spikas därefter fast i lockets invändiga sida vid C och slutligen vid B i överkanten av lådans invändiga sidor.

En inbild i de lilla mörkrummet, ett stycke av vägen till det som kan se arbetet inne i det hemligtstilla rummet.

Man syr en hätta, som man kan draga över huvudet och som syes fast på kanten av utskärningen D, det runda hålet för ansiktet.

Här ser man lådan med det svarta tyget slaget både på locket och lådan. Hättan tänkes vara stoppad ned i den runda öppningen.

Över den långa öppningen på lådans baksida limmas eller spikas en remmar av samma ljusstätt, svarta tyg.

Två ärmar syes av samma tyg och med ett gummi-band i ena änden. Ärmarna spikas fast invändigt i lådan vid de två runda hålen, varefter de stickas genom hålen och hängas utanför lådan.

Lådan målas invändigt med matt, svart oljefärg, varefter botten slipas på, och den är nu färdig att tas i bruk. Invändigt kan lådan målas med den färg man själv tycker är vackrast. Alla fogar, kanter och hörn måste vara fullkomligt ljusstätt, och äro de ej det, kan man klistra pappersremmar över dem, innan lådan målas.

Illustreret Familie-Journal hedder i Sverige Allers Familie-Journal. Bladet ville i 1921 gerne give fotografiske amatører råd og vejledning. Artiklen beskriver, hvorledes de fleste amatører må arbejde i små rum, på loftet eller i dybe kældre. Bladet bringer derefter en fyldig beskrivelse af et transportabelt mørkekammer, som punkt for punkt bliver vist i tegninger.

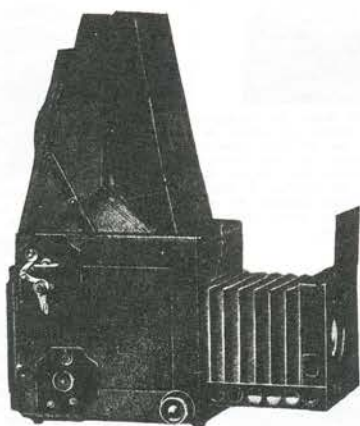

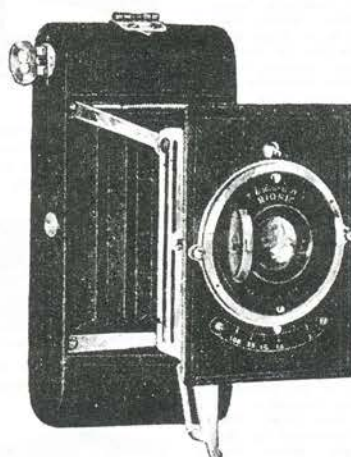
*Victrix - ca.1912-25. 4,5x6 cm.
Dominar f:4,5/75 mm.*

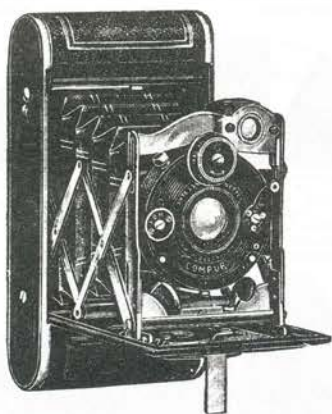
*No.3A Folding Ansco - ca.1914-32.
Ansco Anastigmat.*

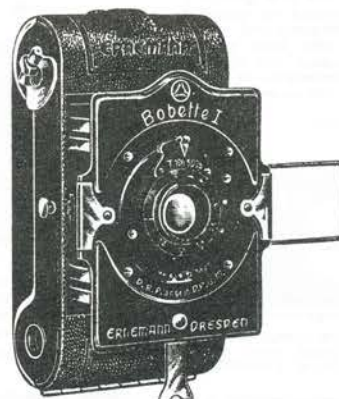
*R.B. Tele Graflex - 1915-23.
3 1/4 x 4 1/4".*

*Vest Pocket No.0. - ca.1916-23.
4x6,5, 127 rullefilm.
Ansco Anastigmat f:6,3.*

Picolette Luxus - ca.1924.

*Bobette I - ca.1925. 22x33 mm til
35 mm film. Ernoplast f:4,5.*

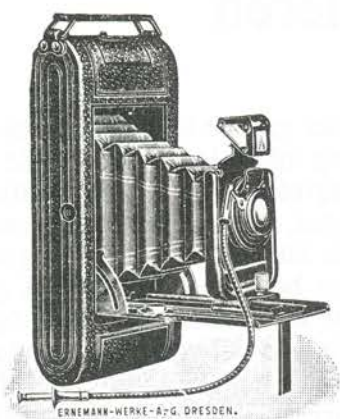

"1" LEICA I/1925

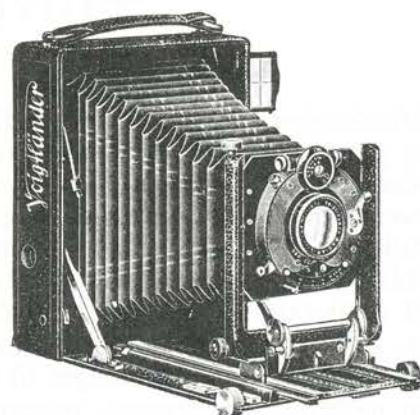

"2" LEICA COMPUR/1926

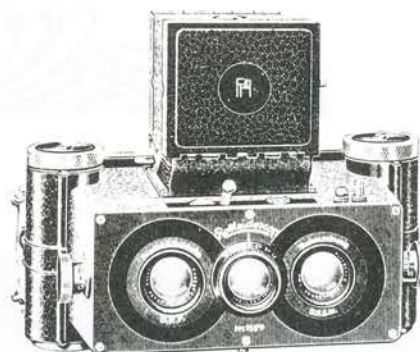
*Bob OO - ca.1924-25. 6x9 cm,
120 film. Aplanat f:6,8.*

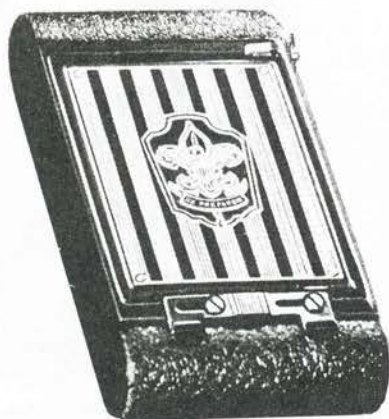
*Voigtlander - ca.1925.
Heliar f:3,5/135 mm.*

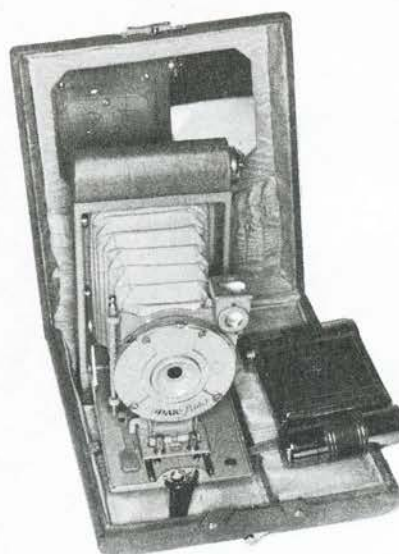
*Isolar - ca.1926-35. 9x12 cm
pladekamera. Solinar f:4,5/135 mm.*

*Rolleidoscop - 1926-41. 120 rullefilm.
Triplet f:4,2.*

*Boy Scout Kodak kamera - 1929-33.
4,5x6 cm, 127 rullefilm.*

*Kodak Ensemble - 1929-33.
Med læbestift og spejl.*

Provinsfotohandleren

Efterhånden som amatørfotografien bredte sig ud over det ganske land, begyndte bog- og papirhandlere at forhandle fotografiske artikler, endog tobakshandleren havde film. Men i løbet af ganske få år opstod der kombinerede fagfotografer og fotohandlere. I hver eneste provinsby landet over åbnedes fotoforretninger, som udelukkende var indstillet på at imødekomme fotoamatørens store krav til at kunne dyrke sin fotografiske hobby. Alle mulige kombinationer af serviceforretninger bejlede til amatørens gunst. Et velassorteret lager var en bydende nødvendighed. De store firmaer, Kodak og Agfa, sendte en sværm af repræsentanter ud på markedet for at faldbyde deres produkter, som indtil 1963 skulle sælges til faste udsalgspriser! Amatørmarkedet blev efterhånden en indbringende levevej, priserne blev trykket, konkurrencen øgedes og forskellige indkøbsorganisationer så dagens lys. Som amatørfotograf betød det lavere priser, men for fotohandleren var stadig større investeringer nødvendige og branchen blev udsat for op- og nedgangstider.

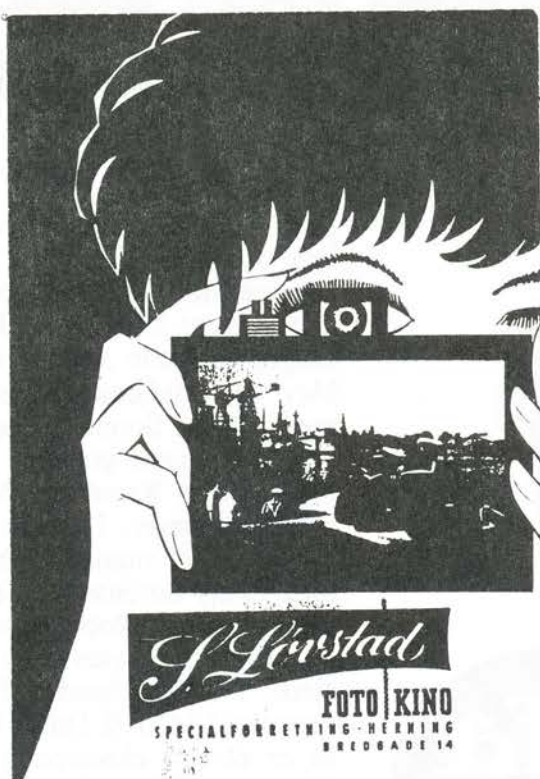

*Provinsfotohandleren skulle være alsidig. Fotograf, fotohandler, kontormand og bybud.
J.A.C. Laursen (1895-1985) i sin butik i Brenderup 1923.*

I 1924 flyttede J.A.C. Laursen til en ny og større forretning i Thinggade, Skive. 1937.

Overalt i provinsen kunne amatørfotoграфен hente hjælp og oplysninger hos deres lokale fotohandler.

Den beskedne fotoforretning under Løve Apoteket. Bemærk det gamle skilt - "KODAKS".

Firmaet med det latinske og botaniske navn MIMOSA i Århus blev grundlagt først i 1890'erne på adressen Store Torv 5, hvor man stadig har til huse. Oprindeligt var det en af Kehlet brødrene, som i de beskedne kælderlokaler på ca. 60 m² solgte fotografiske artikler. I april 1912 blev forretningen overtaget af skuespiller Carl A. Nielsen tilknyttet det Århusianiske filmselskab "Fotorama". Hans kendskab til fotografi var meget begrænset - han var derfor afhængig af sin førstemand Falkenstrøm. I 1932 etablerede Falkenstrøm egen forretning på Sct. Knuds Torv, og ny førstemand blev Martin Sørensen,

som var uddannet fotohandler hos Urbak i Vejle. Da Carl A. Nielsen døde i 1935, overtog han firmaet MIMOSA. Forretningen voksede støt og i 1960 blev det omdannet til et A/S, med Martin Sørensen, og dennes førstemand gennem 25 år, Niels Peter Kronborg Nielsen som aktionærer. I januar 1993, blev firmaet omdannet til I/S, med Niels Sørensen og dennes søn og datter, Robert Sørensen og Birgit Sørensen som medejere. I dag forhandler firmaet desuden Video & Data. Mimosa er et fint eksempel på den lille provinsforretning, som ved dygtighed og omtanke kan overleve i snart 100 år!

En Århusiansk fotoforretning

Fotohandler Jens E. Pedersens 30 m² på Frederiksberg Alle i Århus var en typisk "blandet landhandel", med salg af kontorartikler, papir og spillekort. Filmautomaten afslører, at billedet er taget ca. 1934-35.

Midt under den verdensomspændende økonomiske krise i begyndelsen af 1930'erne ville Jens E. Pedersen forsøge sig som fotohandler, i stedet for at "pille rosiner" i det stedlige handelshus. Økonomien kunne lige klare et lejemål på 30 m² på Frederiks Alle i Århus. Begyndelsen var svær. Salg af papirvarer, spillekort m.m. var en nødvendighed, men hans store interesse for foto resulterede i indretning af et lille mørkekammer under trappen, hvor kundernes film kunne fremkaldes og kopieres. Omsætningen steg langsomt. Arbejdstiden var en by i Sibirien, bedre blev det ikke under krigen 1939-45. Men da tyskerne forlangte legitimationskort med billede, gav det for første gang kødannelse foran forretningen. Efterhånden kom fotosalget i

gang efter krigens afslutning i 1945, men først et stykke ind i 1950'erne kunne man slippe avis- og ugebladssalg, fyldepenne og fastelavnsris - NU blev der etableret en Foto-Special-Handel. I takt med den økonomiske fremgang i 1960'erne og 70'erne udvidedes forretningen med bl.a. salg til institutioner samt udlejning af fremvisere og smalfilm. Fotohandler Jens E. Pedersens to sønner overtog efterhånden forretningen og man etablerede yderligere filialer i Århus og andre jyske byer. I dag er det hele vokset til 10 afdelinger med detailsalg og to med engrossalg, alle med eget minilab. 100 medarbejdere og en omsætning på 130 millioner kroner. Som man læser - amatørfotograferne må have været nogle flittige kunder!

"Den lysstærke" - på Vesterbro

Okholm

En anden af byens førende forretninger var Okholm Foto på Vesterbrogade. Grundlæggeren Bent Okholm blev uddannet instrumentmager, drog, som tidens skik var, på valsen, hvor han i en periode arbejdede på en kamerafabrik i Hannover. Hjemvendt med ny viden og indstillet på at etablere et værksted og forretning. I maj 1917 stod begge dele klar til at modtage de første kunder på adressen Vesterbrogade 61. Ved energi og faglig dygtighed voksede omsætningen støt i årene mellem de to verdenskrige. I midten af 1920'erne blev Okholm kendt som den "LYSSTÆRKE PÅ VESTERBRO", idet han dristede sig til at hjemtage enkelte Ernemann-kameraer med stor lysstyrke. Den høje pris gjorde at de forblev skueretter for de fleste. I 1934 fik man mod på at åbne et atelier på Vesterbrogade 25. Sideløbende var Bent Okholm blevet godkendt som autoriseret Leica reparatør. Det økonomiske opsving i disse år gjorde at Leica salget var støt stigende. 1936 var man parat til en yderligere satsning. Midt i København, Axelborgs bygning, Hammerichsgade 4, åbnedes en lille filial med atelier og nogle år senere, i 1939, indrettede man en kinosal og demonstrationslokale på 1. sal i den gamle forretning på Vesterbrogade 61. I perioden 1939-1945 havde man en mindre fabrikation af bl.a. forstørrelsesapparater, synkronisatorer til Leica, kuglehoveder samt reprodstyr til Leica. Den samlede produktion var: 1200 forstørrelsesapparater, 1400 synkronisatorer, 1000 kuglehoveder og ca. 100 "PRO-REPRO" til Leica. Projektion- og reproduktionssystemet bestod af et forstørrelseshoved, samt lampehus, som gør det muligt at stille skarpt "den anden vej". Lampehuset udskiftes med en Leica - og der kan fotograferes. Systemet blev senere fremstillet af Leitz-fabrikken. Som følge af den stigende omsætning oprettede man yderligere en afdeling som udelukkende beskæftige-

Vesterbrogade 61 i slutningen af 1920'erne. Eget fotomekanisk værksted - som skrevet står.

Kun ved Indstilling af Afstandsmaaleren bliver Objektivet automatisk indstillet paa den rigtige Afstand.

Kroner 315⁰⁰

de sig med køb/salg og bytte. I 1946 var der 6 medarbejdere, firmaets slogan var "Nyheder fås først hos Okholm". Man udvidede med agentur for Hasselblad, Graflex, Arriflex og reparation af Linhof. Det forrygende opsving i fotohandelen i 1960'erne og 70'erne fik Okholm rigelig del i. I 1966 var medarbejderstaben vokset til 18.

Bent Okholm forklarer en kunde om Leicaen's fortræffeligheder. Ca. 1946.

Vesterbrogade 61. Bemærk: Delfinering tilbydes. 1948.

Kodak

**Alle Aftryk fremstilles paa
"Velox"**

Se efter paa Bagsiden af Deres Aftryk — og De vil bemærke, at der i svagt Tryk staar "Velox". Dette er en Garanti for, at Deres Aftryk er fremstillet paa det bedste Kopierings-Papir. — For at sikre Amatørene de klareste og mest detailrige Aftryk, udfører vi alle Kopier og store Aftryk paa „Velox“.

Se efter "Velox" paa Bagsiden!

Kodak Aktieselskab, København V.

Okholm var blandt de første som lancerede lavprisudsalg. Ca. 1953.

Brug altid
"Kodak" Film

Hvorfor udsætte sig for Risiko, naar man paa Forhaand kan sikre sig et godt Resultat? Brug udelukkende den eneste originale Film, den Film De altid kan stole paa — "Kodak" Film i den gule Pakning

Lad Deres gode Negativer forstørre

thi først i en Forstørrelse kommer alle en Optagelses Enkeltheder, som overses i det almindelige Aftryk, til deres fulde Ret. Den Optagelse, der ved en Kontaktkopi var et godt Amatørfotografi, bliver ved Forstørrelse til et smukt Billede.

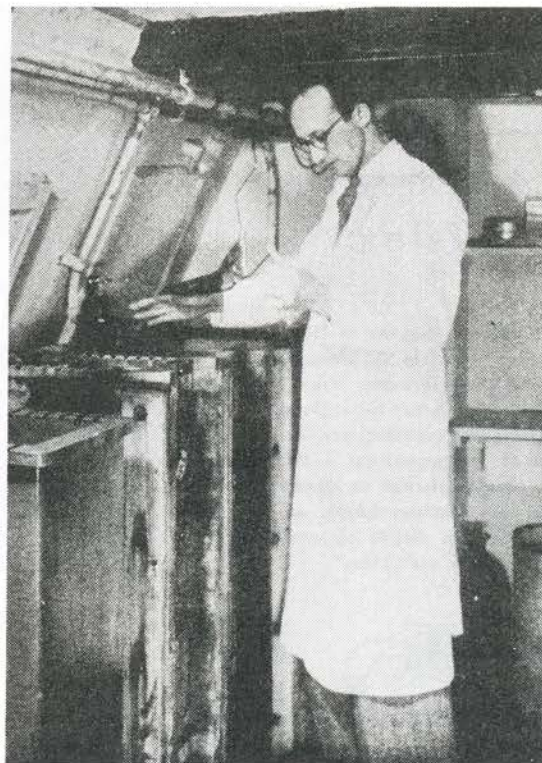

Thorkild Henriksen

Thorkild Henriksen blev født den 3. august 1899. Han blev i 1914 elev hos pressefotograf Rolfstad, ansat ved Berlingske Tidende, to år senere fik han ansættelse hos Kongsbak og Cohn, hvor han var ansat i 23 år. Hans selvstændige natur og professionelle dygtighed ansporede ham til at starte sin egen forretning. Han lejede en beskeden kælderbutik i Schouboegade 4, som blev indviet den 20. maj 1939. Forretningen blev udvidet adskillige gange. Mange husker de altid interessante og velpyntede vinduer med alverdens nyheder. Amatørfotografien var og blev hans livsværk. Danmarks Radio udsendte i en årrække faste månedsprogrammer, hvor Thorkild Henriksen på en populær og aldrig docerende facon gjorde den fotografiske hobby populær. Desuden var han skribent til husavisen HALLO-HALLO. Han rejste land og rige rundt og holdt foredrag for kolleger og andet godtfolk, som sugede hans viden og lærdomsrige råd til sig. Fra hans lommebog læser vi: "5 x 2 timers foredrag på Grafisk Højskole. Foredrag i Helsingør, Holte og en ungdomsklub på Bornholm". I 1947 fik han indført faget FOTO i folkeskolen efter at have undervist på Søndermarksskolen i Hvidovre. På skemaet stod der godt nok

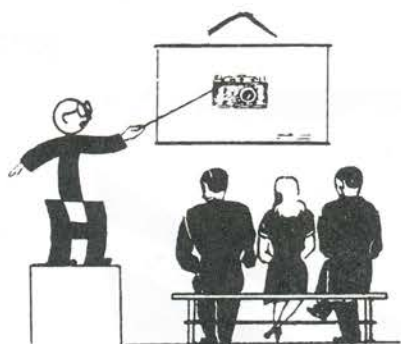

Filmen indleveres til fremkaldelse.

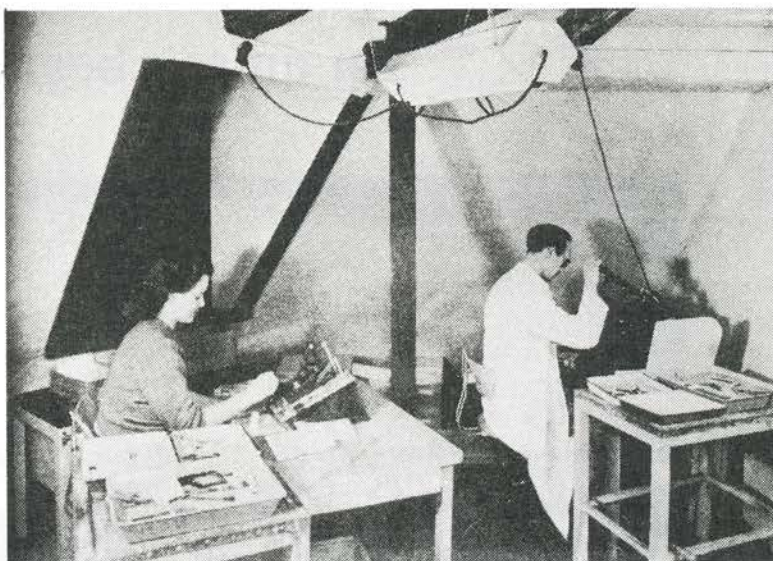

Nu vandrer filmen fra hånd til hånd. Filmen fremkaldes i mørke, så al slørdannelse undgås og nu kontrolleres den inden den går i det elektriske tørreskab.

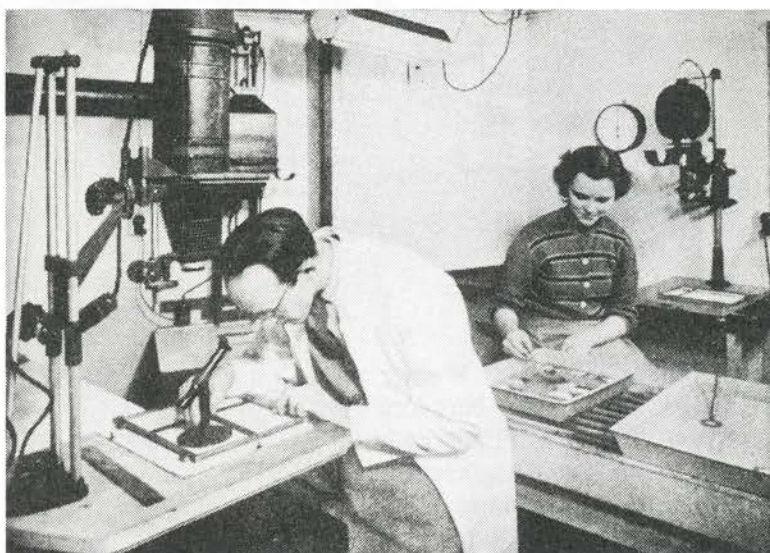

dansk, men man afsluttede med en fristil med betegnelsen "Min Hobby". Indenfor fotobrancen var Thorkild Henriksen den fødte PR mand og modtog i 1959, som den første, fotohandler Storm-Petersens æreslegat. Hans faglige kvalifikationer ytrede sig som censor på fagskolen. I 1971 blev han æresmedlem af Fotohandler Foreningen. Hans enorme energi rakte også til en omfattende skribentvirksomhed. Det blev bl.a. til 6 årgange af hans eget blad "SØGEREN - Ser alt gengiver alt". Hans bog "Lær at fotografere" blev trykt i mere end 30.000 eksemplarer og hans eminente "Billed-Belysningsberegner" blev der trykt 50.000 af. Forretningen lukkede i 1969, hvorefter Thorkild Henriksen afsluttede sin karriere som medhjælper hos Jul.E. Høthers engrosafdeling frem til 1983. I de sidste leveår kunne han se tilbage på en eventyrlig fotokarriere i amatørfotografiens tjeneste. Han døde den 13. marts 1988.

Filmen klippes og afleveres i kopieringsafdelingen. Her anvendes det moderne natriumlys, der gør det til en behagelighed at være i mørkekammer.

Et glimt af forstørrelsesafdelingen, hvor alle tekniske raffinementer er taget i brug.

Nu går det på samlebånd. Billederne tørres ved varme, sorteres, klippes, udtrykkes og ender så sin foreløbige vandring i forretningens udleveringsrum.

En amatørbegavelse

Et af Sigvart Werners yndlingsmotiver.

Amatørfotograf Sigvart Werner blev født i 1872. Hans barndom var præget af naturen. Efter endt skolegang kom han i handelslære hos sin fader, isenkræmmer T.M. Werner, med bolig og forretning midt i København på Kultorvet. Med en "sølvske i munden" var hans løbebane afstukket. Men i 1889 stiftede han bekendtskab med sit første fotografiapparat, og dermed var hans skæbne beseglet. Sigvart Werner blev en af Danmarks mest passionerede naturfotografer. Det kom til at koste ham en formue, men hvad betød det, når bare salget af søm og skruer etc. gik strygende. I årene fra århundredskiftet til slutningen af Den Anden Verdenskrig gennemrejste han det danske landskab til fods, på cykel eller pr. lejet automobil. Altid udså han sig den højeste HGF-bil for at have overblik, gav pludselig ordre til STOP, hvorefter han med flagrende halstørklæde, og sit store Mentor-kamera begav sig ud i terrænet. Han brugte timer på at finde den rette vinkel for sin optagelse. Som den store naturelsker han var, blev han foregangs-

mand indenfor Danmarks Naturfredningsforening, og sammen med organisationens grundlægger Erik Struckmann planlagde han den danske lovgivning for naturfredning. En lovgivning vi nok i dag kan være stolte af. Denne entusiastiske amatørfotograf skabte flere værker om Danmark i billeder. Bedst kendt er tobindsværket "DANMARK", som udkom i 1944. I sit forord til værket skriver Sigvart Werner bl.a.

"Dette billedværk er blevet skabt på grundlag af de mange skønhedsindtryk, som et langt livs samleven med den danske natur har skænket mig, og som har været mig en stadig kilde til glæde. Det er mit håb, at det i nogen grad er lykkedes at fæstne disse indtryk i en form, som også kan være til glæde for andre beundrere af vort smukke land".

Han dannede skole, blev et forbillede for mange. Uden ham, ville dansk amatørfotografi have været fattigere!

Konsumkameraet

Depressionen i U.S.A. og Tyskland medførte et behov for billige små kameraer. De store formater forsvandt helt fra amatørmarkedet. Det populære Vest-Pocket format med 8 billeder på en 127 film blev halveret, herved fik man 16 billeder på en film. Baby Box og lignende småkameraer blev nu den store salgssucces. Produktionsstallene steg, samtidig med at en strøm af nye modeller så dagens lys - alt til glæde for de utallige skarer af fotoamatører på alle niveauer.

Samtidigt udvikledes mere avanceretamerateknik. Contax, Super Ikonta samt den toøjede Contaflex havde indbygget lysmåler. Lysstærke objektiver og diverse tilbehør blev produceret i en stadig stigende mængde. Spejlreflekskameraet Exakta så dagens lys. Kodak Retina, samt den i dag så kendte dagslyskassette var med til at starte en ny udvikling for fotoamatøren.

Indbygget lysmåler

En virkelig forbedring var den fotoelektriske belysningsmåler,

Bedste Konstruktion

Smukkeste Udførelse

Længste Garanti

Billigste Pris

Ligeledes anbefales vore smaa

FILMSBOX

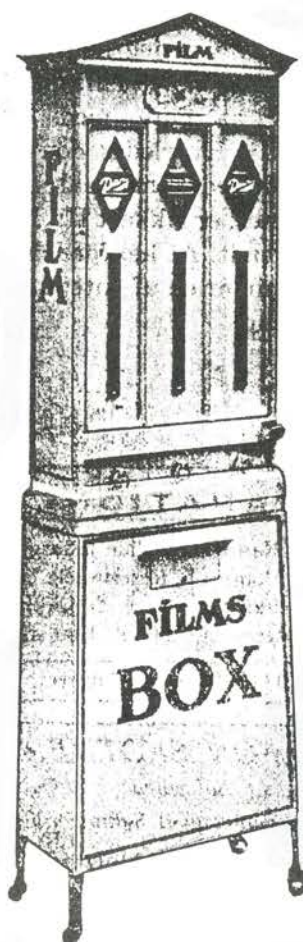
(til Ophængning paa Døre
og Vægge)

Dansk Automatfabrik

Aktielselskab

Fælledvej 19
Telf. Nora 5934

København N.
Telf. Nora 5934

hvad enten den var indbygget, som i Contaflex og Contax III, eller som løs rekvisit. Filmens standard forbedredes betydeligt. De mere kostbare småbilledkameraer, Leica, Exakta, og Contax, sidstnævnte med koblet afstandsmåler, blev flere og flere seriøse amatørers foretrukne kamera.

Amatøren fik desuden mulighed for at optage f.eks. billeder af fester og andre sammenkomster, da blitzpæren holdt sit indtog. Kameraer med synkronisering blev fremstillet samtidig med, at Leica og andre apparater blev eftersynkroniseret. Nat blev til dag i de små hjem. I København opstod der en hel gruppe af dygtige fotoamatører, som tilbød selskabsfotografering mod betaling.

Desværre trak det op til krig i Europa, og langsomt måtte mange fabrikker sætte tempoet ned, eller som i Tyskland, ombygges til krigsproduktion. I 1936-37 blev der i Danmark markedsført to kameraer FOTAX-FLEXO og FOTAX-MINI fremstillet i bakelit (20).

Stor præsentabel Fotobox

med dobbelte Skillevægge, som forhindrer Tyveri i Boxen, samt omskiftelig Textrude, leveres i smuk gul Farve for kun

22 Kr. pr. Stk.

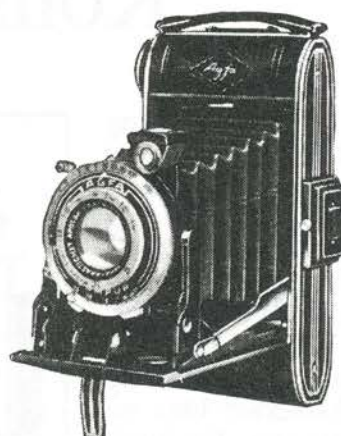
Metalvarefabriken

Smedegade 19,
København N.,
Telefon Nora 7304.

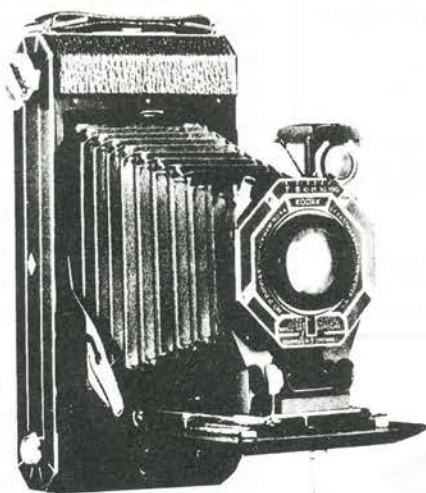

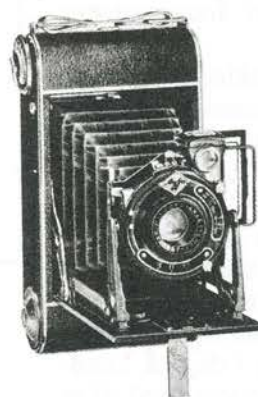
Reflex-Korelle - 1935. Kr.160,00.

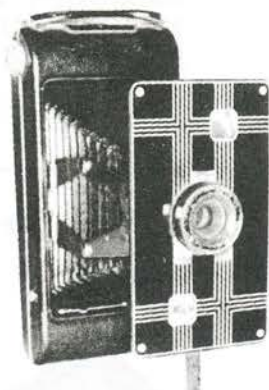
Agfa Speedex Compur - 1933-36.

Kodak Six-16 - 1932.

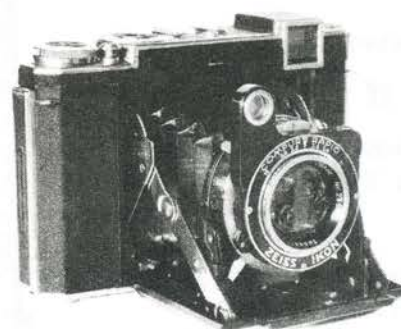
Billy II - ca.1931-33. Igestar f:7,7.

Agfa Six-16 - 1933-37. 616 film.

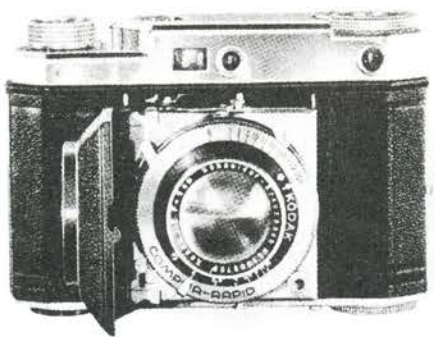

*Agfa Karat - 1938-40. 24x36 mm.
Solinar f:3,5. Kr.217,00.*

*Super Ikonta B - 1937-56.
Tessar f:2,8/80 mm. Kr.266,00.*

*Kodak Retina II - 1937-39.
Kodak Anastigmat Ektar f:3,5.*

Mercury CC - 1938-42. Tricor f:3,5.

*Rolleicord Art-deco - 1933-36.
Zeiss Triotar f:4,5. Kr.216,00.*

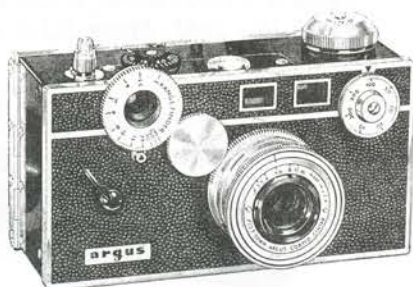
Superb, ca 1933. Heliar f:3,5/75 mm.

*Pilot Super - 1939-41. 6x6 cm,
120 film. Ennastar f:2,9.*

Baby-Box - 1934. Kr.18,00.

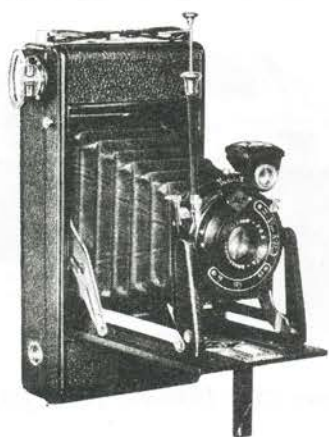

Argus C3 - 1938.

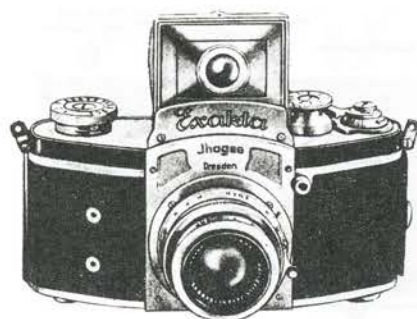

*Jubilette - ca.1938.
Baldina f:2,9/50 mm.*

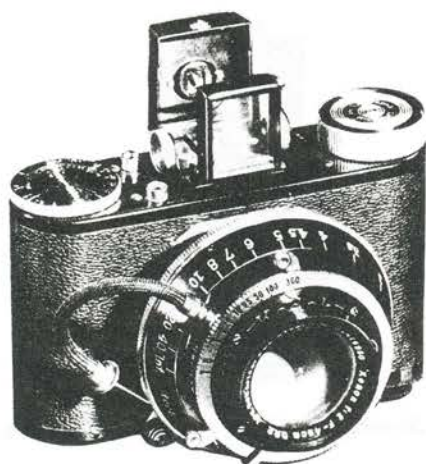

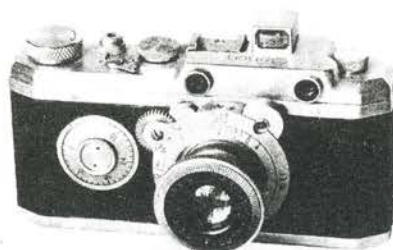
Billy I - ca.1931-33.

*Kine Exakta - 1936.
Exaktar f:3,5/50 mm.*

*Pupille - 1932-35. 3x4 cm, 127 film.
Schneider Xenon f:2/45 mm.*

Canon Hansa - 1937-40.

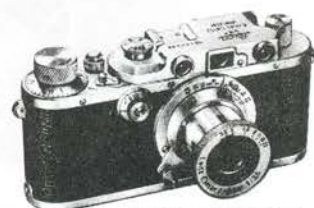
Box-Tengor. Kr.24,00.

Billy-Clack - 1934-42. 6x9 cm. Kr.30.

LEICA II/1932

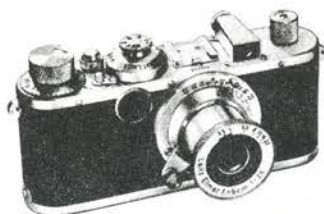

LEICA III/1933

*Leica II - 1932. Elmar 1:3,5. Kr.454.
Leica III - 1933. Elmar 1:3,5. Kr.525.*

LEICA I/1931

LEICA STANDARD/1932

*Leica I, 1931, Elmar 1:3,5/50, Kr.300.
Leica Standard, 1932, Elmar 1:3,5,
Kr.300.*

LEICA IIIb/1938

KODAK Fotografiapparater

til Kr. 5.50, 6.50, 10.00, 14.00, 19.50,
27.00, 31.50 og 47.00
samt alt Tilbehør til originale Priser
Schultz & Rasmussen.

Knud Knudsen Fotografisk Forret-
ning for Amatører.
Telefon Tgo. 39.

København + Nørrebrogade 158.
Eneste Specialforretning for Amatører paa Nørrebro.
Eksklusivhandler af:
Eisenberger-Extra-Rapid-Plader
pr. Dos. (9 x 12) 1.65.
Fotografi-Apparater mod Råtebetaling
fra 4 Kr. med yderlangt rigt illustreret Katalog.

Plader
Filmpakker
Rullefilm
Fremkaldere
Hjælpemidler
Lynlysartikler

Mon Agfa's reklamepige har lånt sin
nederdel af Kodak-pigen?

For Amatører og Fagfotografer

er

Ernst Lombergs Plader:

„Elochrom“ den bedst ortokromatiske
(med og uden Antihalo)
Nøjagtig Toneangivelse uden Gulskeve
H & D 300

„Adler“, den bedste Portrætplade
H & D 400

„Elur 22“, Verdens hurtigste
For hurtigste Momentoptagelser og
Portrætter.
H & D 600

„Amateur“, den billigste Universalplade
H & D 250

EN GROS:

A. P. GROSSMANN

PILEALLÉ 23 A TLF. VESTER 2360 v
KØBENHAVN F.

af et Haandapparat er
• Mon plaisir •
faas kun i Forretningen
Amateur
Bredgade 63

Reparation af Kameras

samt alle Lukkerkonstruktioner

Axel Borgen

Stormgade 15

København B. Telf. 5238 y

Amatør-Fotografens

Belysnings-Cabel

Illustr.
med 10 op-
lysende Billeder

Pris 1 Kr.

Smukt
indbundet i
Commeformat

Udarbejdet af Ingeniør, cand. polyt. P. V. Christensen

By Udgave er udkommet og faas hos

Martius : Cruelsens : Forlag

DANSK KAMERA PRODUKTION

Den tyske besættelse af Danmark den 9. april 1940 satte en brat stopper for fotografiske leverancer fra England og Amerika, hvori- mod Tyskland i de første krigsår leverede kameraer, udstyr samt filmmateriale i begrænsede mæng- der til det danske marked. Efter- hånden som leverancerne blev mindre, eller svigtede, opstod et marked for dansk producerede til- behørsdele. Det varede derfor ikke mange måneder, før fotohandlerne ofte modtog en skrivelse fra deres leverandør med følgende bedrø- velige meddelelse: "Vi har med tak modtaget Deres ordre på ....., men beklager at måtte meddele, at dette for tiden er ud- solgt, og vil næppe kunne frem- skaffes, før efter krigens .... De- res ærbødige". Initiativrige gros- sistleverandører og fotohandlere fik kontakt med maskinfabriker og fabrikanter, som var indstillet på at optage en lønsom produktion af fotografiske artikler. Efterhån- den fremkom større eller mindre opfindelser bl.a. indenfor tilbehør, forstørrelsesapparater og projekto- rer. Og hen imod krigens slutning i 1945 kom der en bemærkelses- værdig produktion af bakelitka- meraer i gang for at fylde de tom- me hylder hos fotohandlerne til glæde for amatørfotografien, som netop fik et opsving i mørkelæg- ningsårene!

En god sæson

Inden vi går over til at berette om denne krigs- og efterkrigsprodukti- on skal en autentisk beskrivelse, gengivet i et fagblad, give nutiden en fornemmelse af de alvorlige og ikke altid lette problemer, man sloges med under besættelsen:

"Sommeren 1941 vil trods krigen og den tyske besættelses tryk stå for den danske fotohandler som en af de bedste somre i adskillige år. I første række fordi vejret har vist sig fra den bedste side - selvom der egentlig ikke har været ret mange gode søndage, så har det nu vist sig, at når blot hverdagene er gode, så er ferievæsenet nu ble-

vet allemandseje, og dermed er lysten til fotografien efterhånden også blevet udbredt i det ganske folk. Når ungdommen er draget på vandreture i det danske land- skab, da har kameraet været et nødvendigt led i udstyret, og der- med er det store forbrug kommet ganske af sig selv. At de tyske troppers enestående interesse for fotografien også har smittet det danske folk er ganske utvivlsomt, og hvis vi ikke på anden vis lærer noget af besættelsestropperne, så må vi forhandlere i hvert tilfælde være glade for deres gode eksem- pel på dette område. De steder, hvor tropperne er i større antal, har de også bidraget til at give fotohandlerne en forøget omsæt- ning ved deres eget forbrug, og der er da heller intet, der er bedre egnet til at bringe en hilsen til hjemlandet end netop et fotografi eller flere fra soldaternes daglige liv. Disse millioner af billeder vil nu i fremtiden være i det tyske folks eje som vidnesbyrd om det gode forhold, som vor befolkning har udvist, og forhåbentlig vil de i fremtiden være et kært minde og en storstilet reklame for det lille Danmark, som kun elsker og øn- sker freden til hele verden snarest muligt. Vi er overbevist om, at

Tomme hylder ...

FOTOGRAFIER fra Besættelsen

af karakteristiske og dra- matiske Situationer, tyske Overgreb og Nazi-Terror, Fæstningsanlæg og Flyve- pladser, Varemangel, Er- statninger og Kø'er, Flygt- ninge og allierede Trop- per, købes. Alle Billeder har Interesse og returne- res efter endt Brug. — Tilbud til

BRANNERS BOGHUS
29 St. Kongensgade, København K

fotografien her netop har en missi- on at udføre i retning af at skaffe forsoning mellem folkene, og lige- ledes at vi i mange år efter krigen, når vi kommer til Tyskland, vil finde tyskere, der sidder og glæ- der sig over billederne fra de gode dage, de nu tilbringer i Dan- mark".

Det mest kendte fotografiapparat blev NEO-FOT (21). Den driven-
de kraft bag projektet var ingeniør
Kaj Hyllestad som i januar 1945
meddelte landets 12 grossister at
man kunne forvente det nye appa-
rat sendt på markedet i begyndel-
sen af marts måned. Fabrikken
blev etableret på Amerikavej i Kø-
benhavn og var af betydelig stør-
relse. Der blev fremstillet tre store
bakelitpresser. Man satsede på
en kapacitet af 250 apparater pr.
dag. Leveringsterminen kunne dog
ikke holdes, men i april 1945 stod
de første danskbyggede fotografi-
apparater hos fotohandleren. Den
første sending blev revet væk,
men firmaet forsikrede at produk-
tionen ville blive sat op. På købe-
stævnet i Fredericia i august 1946
blev Neo-fot standen mildest talt
belejret fra morgen til aften.
120.000 besøgende sikrede kame-
raets succes. Der blev solgt ca.
25.000 kameraer i alt. Endnu et
kamera NEO-BOX 66 forsøgte
man at få i produktion, men det
blev kun til nogle prototyper og
kom aldrig i produktion. Fabrik-
ken fremstillede desuden stativer,
og 16 mm kinospoler. I 1944 mar-
kedsførte Belgisk Import Co. et
forstørrelsesapparat PILOT til Lei-
ca-format med Leica-gevind og
mellemling, således at Contax ob-
jektiver kunne anvendes. Prisen
var godt 400 kr. Året efter lance-
rede James Polack et tilsvarende
til nogenlunde den samme pris.
Fabrikant J. Andr. Nielsen frem-
stillede under hele krigen fototas-
ker og etuier i alle afskygninger
og materialer. Trods materialebrist
af enhver tænkelig art var produk-
tionen ikke så ringe endda. Ende-
lig må ikke glemmes, at papir- og
filmfabrikken MERKUR (22), un-
der hele krigen gjorde en stor ind-
sats for at levere kemi og papir til
forbrugerne. Vi kan passende af-
slutte denne bevægede periode
med en af fotoamatørens bedste
 fortalere Thorkild Henriksens ord
i 1949:

"Og nu -, hvor står vi så i dag?
Kan jeg sige andet end: forventen-

Prisnedsættelse

Neo-Fot

Direkte Levering

Pengerigelighedens Tid er længst forbi, og skal vi
komme paa Talefod med de Tusinder af Interesserede, som
Vareknaphed og Rationering hidtil har holdt udenfor
Amatorfotografernes Rækker, maa vi kunne tilbyde dem
et billigt, men godt Apparat.

Ved en omfattende Afskrivning, Rationalisering og For-
enkling er det nu blevet muligt at gennemføre en Pris-
nedsættelse paa NEO-FOT, saa enhver Fotohandler
maa indrømme, at der her virkelig gores en Indsats af
Betydning.

Ab 15. marts koster NEO-FOT Kr. 21.50

brutto. Denne Pris vil uden videre kunne tilføre Fotohand-
lerne en helt ny Kudekreds, hvis Omfang udelukkende
afhænger af det Arbejde, der gores for Salget af dette
Apparat. Bl. a. vil ogsaa en kraftig

Annonsekampagne

støtte Dem i dette Salgsarbejde, der i Forvejen har saa
gode Argumenter som Apparatets Kvalitet, Billedernes
Skarphed, den udførlige, men let forståelige Fotovejled-
ning, den gode Service osv.

Ved en Indsats fra alle Sider regner vi med

25.000 ny-amatorer

Landet over, hvis Behov for Film, Aftryk, Forstørrelser
m. m. sikkert for en stor Del vil kunne dækkes.

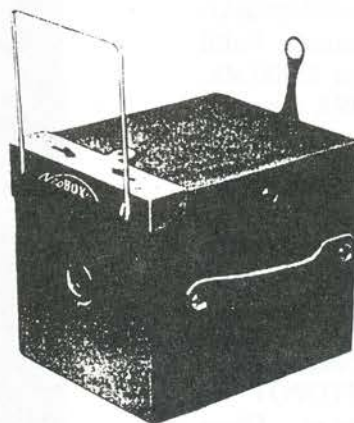
Den nye Pris er baseret paa Fotohandlerens Grund-
rabatter. Køb, Salg og Levering sker derfor udelukkende
gennem os. For at bremse Administrationsomkostningerne
er det desværre nødvendigt at levere Ordre paa under 10
Stk. NEO-FOT mod kontant ved Modtagelsen eller mod
Forudbetaling, begge Dele mod - 3 % sconto. Ved større
Ordre gælder de almindelige, fastlagte Betalingsbetingel-
ser - og hvem skulle ikke kunne aftage 10 NEO-FOT ad
Gangen?

Foto-Specialhandlere tog sig af NEO-FOT, dengang det
kom frem - og vi haaber, at vi ogsaa maa regne med
Foto-Specialhandlerne nu, da det store Fremstød mod de
mange „latente“ Fotoamatører skal føres.

Neo-Foto

Helgolandsgade 13 - København V - Telefon Central 3154

Neo-BOX 66

Vi modtager Ordre til Levering
ved Fremkomst

BELGISK IMPORT COMP.

Landemærket 11-17 . C. 7073 - C. 2473

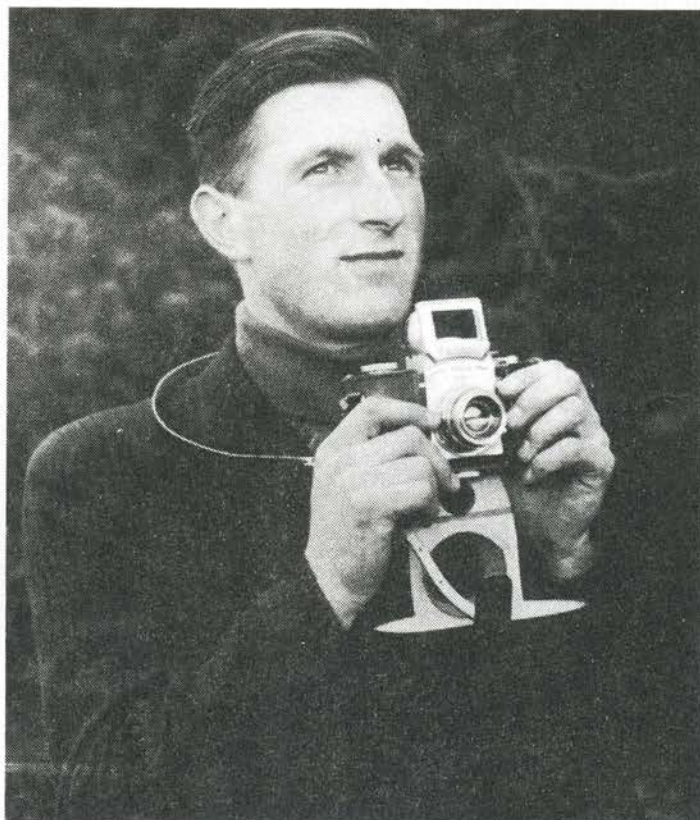
de. Den fotografiske situation i dag er alt andet end lys. Vor branche er blevet betegnet som "lüksusbetonet" og behandles derefter. Det kan amatørerne sande, som har måttet gå forgæves for blot at få én film til deres ferie. Papirlageret har været så langt nede, at vi i perioder kun har kunnet levere ét aftryk af hver film - og undertiden ladet ordre vente, til den hårdhedsgrad, som var nødvendig, var kommet hjem - og stadig er interessen for fotografi levende - og den dør forhåbentlig aldrig. Nu venter vi blot på den dag, hvor vi kan handle som købmænd og få lov til at faldbyde gode varer til rimelige priser, så den gamle påstand, at hvert 6. eller 7. menneske i Danmark fotograferer, ikke alene står ved magt, men bliver overskredet!".

Nordlux

I foråret 1948 afholdtes "Dansk Fotomesse", og her præsenteredes den første nordiske fotoelektriske belysningsmåler NORDLUX fra Nordisk Instrumentfabrik. Dansk fotoindustri nestor, Jensen Andersen præsenterede stativer, kinospoler, omspolere, kuglehoveder og forstørrelsesapparater af metaller, som han var en heksemester i at fremtrylle. I 1940 var man begyndt konstruktionen af kinoapparatet KZ konstrueret af H.V. Undell (23). Men først i 1943 kom den egentlige produktion i gang, både af stum- og tonefilmmaskiner, og blev en stor succes. Indtil 1948 var der solgt over 2.000 stk. Maskinfabrikken NOWA fremstillede højglanspresser og klæbepresser med 2 stk. forkromede messingplader til hver maskine - deres produktion var især til fagfotografer. Maskinfabrikken VICO viste to forskellige forstørrelsesapparater til 24x36 og Dansk Fototeknik præsenterede et automatisk forstørrelsesapparat AUTOPOT til 24x36, Leica-kopi m.m. Disse produkter var fremstillet af E. Schleisner Petersen, som havde en anselig produktion under krigen, men i 1950 stoppede al fotoproduktion, den udenlandske import begyndte at gøre sig gældende. Et

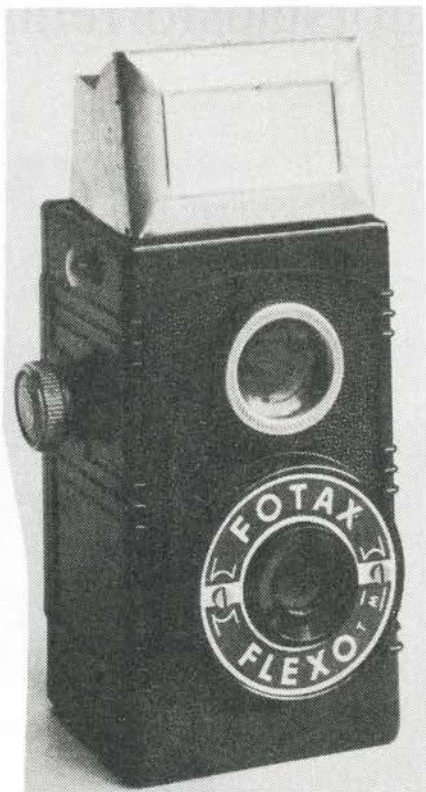
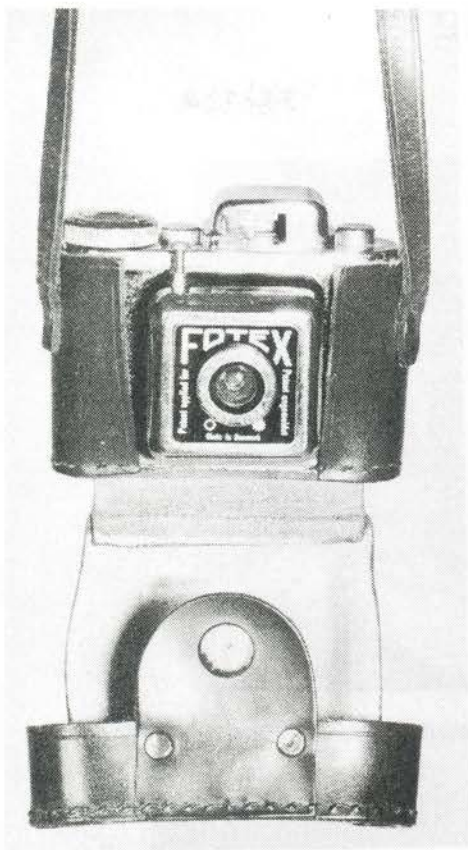
*Hvem gemmer sig bag kameraet?
Fhv. landmand, nuværende museumsleder Sigfred Løvstad
med sit andet kamera. En Kodak Retina. (1943).*

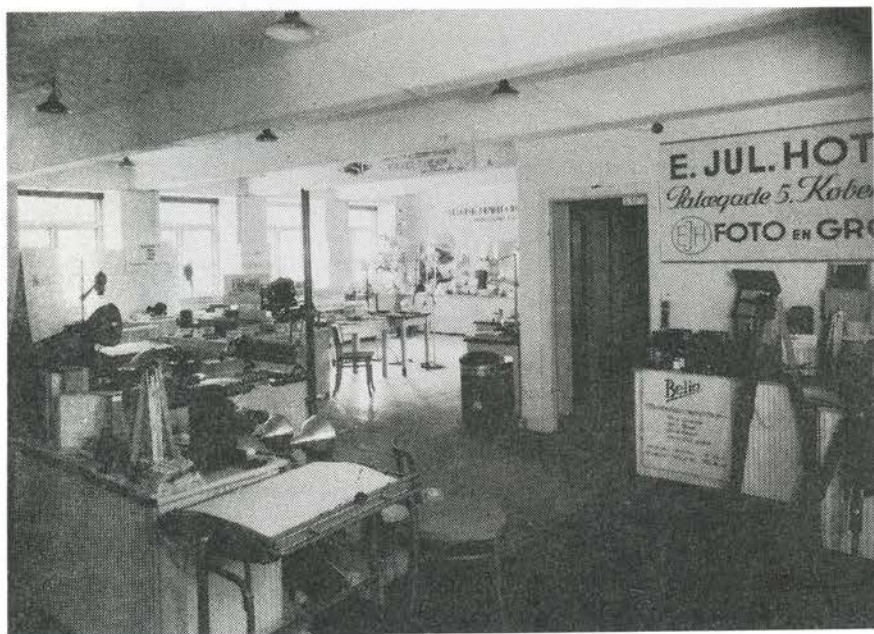
Samlng: Danmarks Fotomuseum

*Storebror Kristian (1914-1973) lærte mig at fotografere.
Billedet er optaget i 1941. Kine Exakta var drømmen
til 528,00 kroner!*

De 3 danske kameraer forblev enlige svaler.

af de sidste danske kameraer, som så dagens lys i januar 1952, bar det prosaiske navn TIGER-BOX. Der var ofret meget på dets konstruktion, det var solidt og velproportioneret, men ikke mange blev solgt. Endnu et forsøg blev gjort med lommekameraet FALCON i juli 1952 - heller ikke dette kamera fik stor udbredelse, og savnes på Danmarks Fotomuseum. Det sidste danske kamera vi skal omtale er FOTEX 4x4 cm (24). Konstrukteren hed Ernst Hofer, fra Zürich, men kameraet blev produceret af fabrikant E. Lerager Larsen, metalvarefabrikken TERMAX, som også producerede Teknobiler. Produktionen kom i gang i 1953, og blev leveret gennem grossistfirmaet Heinrich og Poulsen, København. Der blev fremstillet ca. 650 stk. i alt. Tiden var uigenkaldelig forbi for danske produkter af denne slags. Ved årsskiftet 1952-53 blev kameraimporten givet fri.

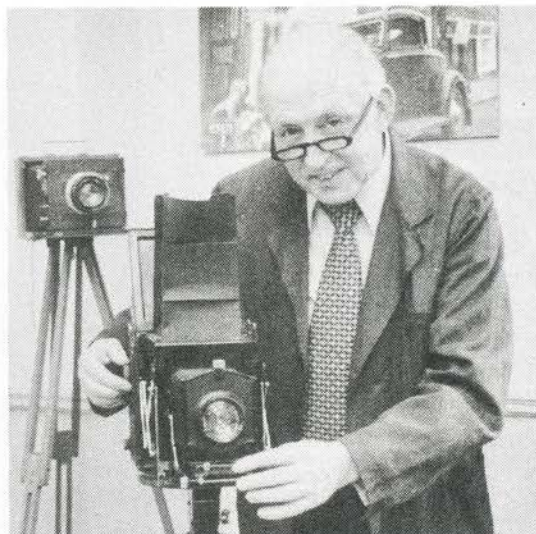
Nogle indtryk fra messen i Fredericia.

NB: Beskrivelsen af amatørfotografens meget vanskelige vilkår under den tyske besættelse af Danmark bygger væsentligt på udsagn og materiale stillet til rådighed af Danmarks Fotomuseum.

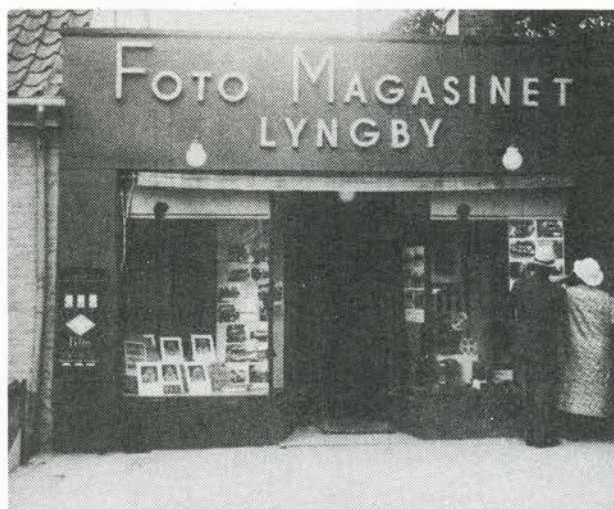

En forstadsforretning

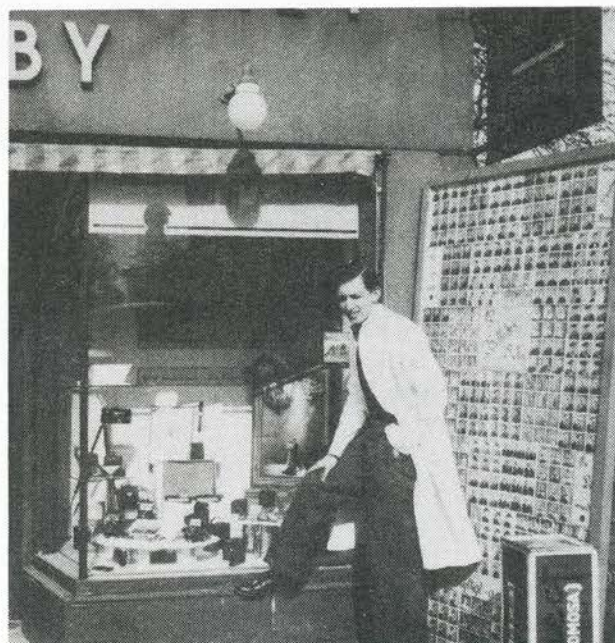
Den 10. februar 1937 åbnede fotograf Jens Bloch et atelier og fotoforretning på Lyngby Hovedgade 47. Ateliets hovedperson, foruden fotografen, var et stateligt NORKA-atelierkamera af bedste karat. Som bestyrer af forretningen havde han ansat Jørgen M. Gregersen, som den 15. marts 1945 overtog forretningen og gav den navnet FOTO-MAGASINET "LYNGBY". Danmarks befrielse den 5. maj skulle blive startskuddet for en forretning som må betegnes som en "lille" institution i Kgs. Lyngby. Med økonomisk sans og medfødt talent for PR, lykkedes det Jørgen M. Gregersen at opbygge en forretning, med en bemærkelsesværdig omsætning. De første efterkrigsår var noget af en prøvelse, men hvad man ikke kunne finde andre steder, det havde FOTO-MAGASINET "LYNGBY". Efterhånden som farvefilmstillen greb amatøren, satsede man hårdt og rigtigt. Omsætningen af sort/hvid- og farvefotografarbejde for amatører tangerede danmarkrekord. Sjældent har så mange medarbejdere været beskæftiget på så få kvadratmeter. Personalestaben voksede til 8, til tider var det svært at skelne mellem ansat og kunde! Jørgen Gregersens store interesse for gamle billeder og foto gjorde, at mange kunder betroede ham albums og andre effekter. Disse er i dag velbevarede på Danmarks Fotomuseum. Jørgen Gregersen's mange æreshverv i området er legendarisk - derfor nævnes kun ved navn, hans plads i bestyrelsen for Danmarks Fotomuseum's Venneforening. Tiden går, og i 1986 følte Jørgen Gregersen, at nu måtte tiden være inde til at stoppe. Hans forretning har været et godt eksempel på den lille forretnings store muligheder, når det fornødne engagement er til stede. Den 1. juni 1986 blev forretningen overtaget af fotohandler Hans Henrik Holfelt, som tilhører en ny generation af dynamiske fotohandlere.

Jørgen M. Gregersen som nostalgiker. Fra en udstilling i 1961.

En nobel forretning i 1938.

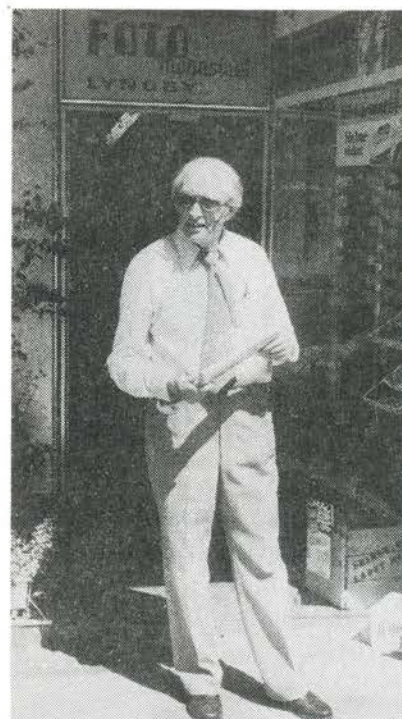

Inden renoveringen i 1950, blev facaden nedtaget og overgivet til Nationalmuseet i Ørholm. (1960).

Den nyindrettede forretning stod klar i 1961. Jørgen M. Gregersen ved disken på åbningsdagen omgivet af blomsterbuketter.

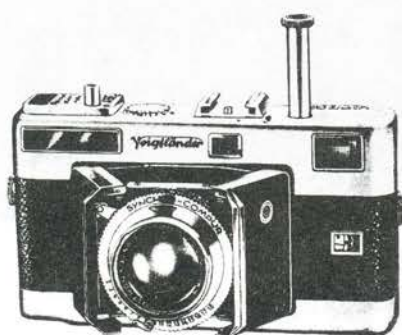

J.M. Gregersen 1986.

I 1939 fejrede man fotografiets 100-års fødselsdag. Et originalt daguerreotypikamera beundres af fotohandlens førende repræsentanter.

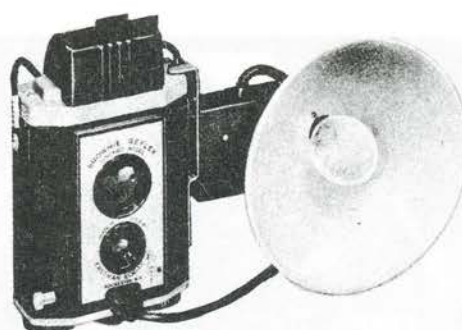
Vitessa L, ca. 1954. Ultron f:2/50 mm.

Cub - ca. 1940.

*Duca - 1946-50. Agfa Rapid kass.
Ducan f:11/50 mm.*

Brownie Reflex - 1941-52.

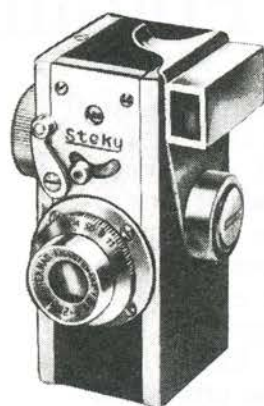

Minolta 35 - 1947. Rokkor f:2,8/45 mm.

Mighty - ca.1947. 13x13 mm.

*Steky - ca.1947. 10x14 mm.
Stekinar Anastigmat f:3,5/25 mm.*

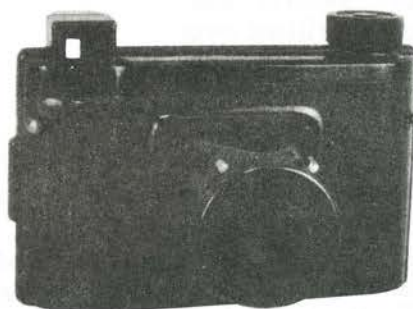
*Olympus 351 - 1948-49. 24x32 mm.
Zuiko f:3,5/40 mm.*

Superfex, ca. 1945-55. Bakelit, 4x6,5 cm.

Comet S - 1948.

Neo-Fot. Bakelit 120 film. Kr.38.

Praktiflex, ca. 1949. (KW).

Contax S, ca. 1949-51. Med prismesøger.

Fotoimporten gives fri

Efter afslutningen af Den Anden Verdenskrig i 1945 så fotoamatøren frem til at importen af udenlands fotoudstyr blev givet fri. Det skete som sagt i 1952-53. Den store drøm var en Leica, Contax eller Rolleiflex - tre af fotografiens flag-skibe. De forblev for de fleste en drøm. Den høje pris og begrænset import satte sine grænser. Det legendariske boxkamera 6x9 cm forblev endnu en del år fotoamatørens værktøj. De mere avancerede apparater var typisk modeller fra før krigen, men efterhånden kom de nyudviklede konstruktioner til landet - en utrolig teknisk udvikling var på vej til glæde og gavn for amatørfotografien. Småbilledformatet var alt dominerende; 16 mm, 24x24, 24x36 og 6x9. Det begyndte i 1948 med at fotohandleren tilbød sine kunder "Delfinering", dvs. at kameraets objektiv blev antirefleksbehandlet, "det største fremskridt inden for fotografien i dette århundrede", som skrevet står. Coatningen skabte brillans over billederne og glæde hos amatørfotografen. For den velbeslåede kunne fotohandleren anbefale Leica, Contax eller Kodak Retina og Voigtländers Vito B med den farvekorregerede Color-Skoparlinse som firmaets perle. Agfa lancerede sin Karat, Folke-Solinette og Isolette I, II, III, samt "bestsælgeren" Agfa Clack m.fl. Alle disse modeller var med til virkelig at popularisere amatørfotografien. Det blev 24x36 formatet, som dominerede markedet. Klapkameraet uddøde stort set i dette tiår. I slutningen af 1950'erne lanceredes endnu en bølge af tekniske nyskabelser med udskiftelig optik; Zeiss Contaflex, Retina Reflex, Bessamatic, Akarelle (1948-59). Men 1960'erne blev tiåret, hvor importen fra et fjernt land skulle få en altafgørende indflydelse på amatørfotografiens udvikling.

K. P.: — Op med Humøret, kære Storm, — her har du mig igen!

St. P.: — Herligt, — — og nu vil vi aldrig mere skilles, vel?

Kodak Danmark var under Den anden Verdenskrig helt afskåret fra sine fabrikker. Firmaet overlevede ved at handle med branchefremmede varer. Kapitalen blev investeret i udlejningsejendomme. Tegnningen er fra 1945. Kodak-pigen i den sribede kjole var et kendt symbol. Her hilser hun på Fotohandler-foreningens daværende formand, K. Storm-Petersen (1890-1956), bror til den berømte humorist.

Alt i FOTO

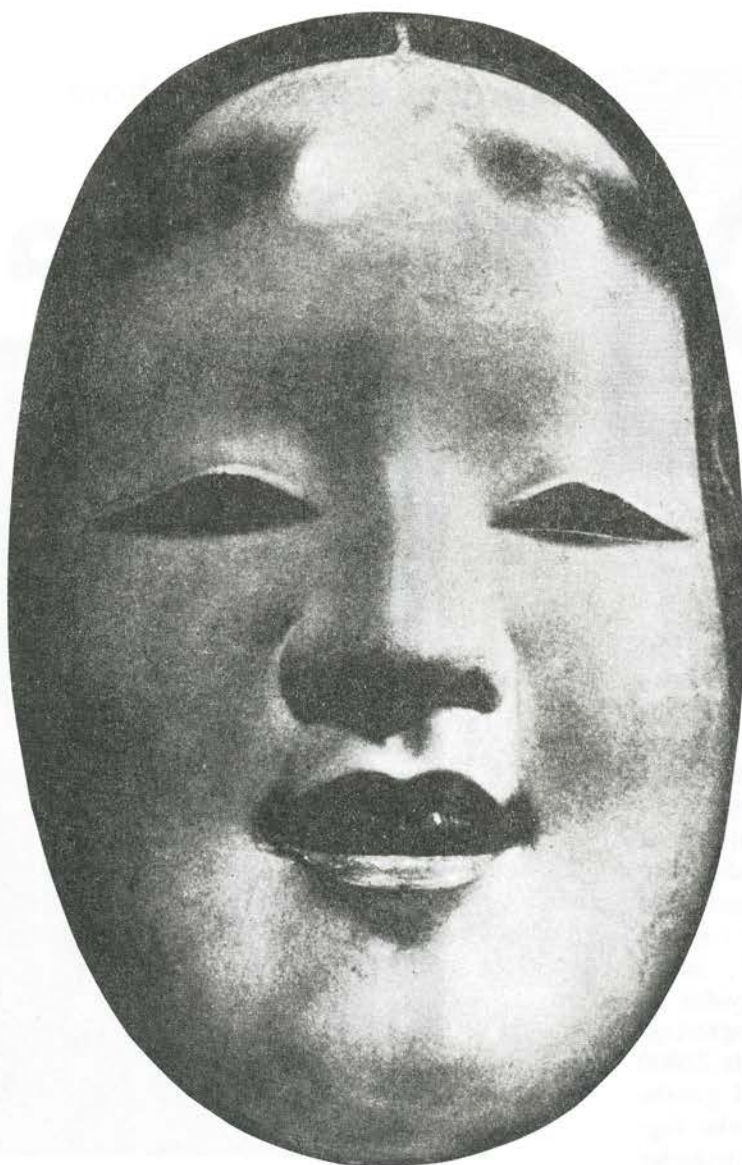
Fagkyndig Ekspedition - - Specialforretning

K. Storm-Petersen

Nr. Voldg. 64 - Nørreport

カメラとプリントの豊庫

年を証言する写真

Japan

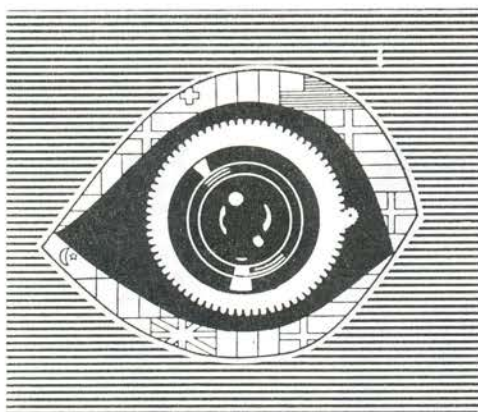
På den anden side af kloden var tanken om at erobre det fotografiske marked vokset fra en idé til at blive en særdeles mærkbar trussel. De første japanske kameraer havde været for ringe og ofte plagiater af europæiske modeller. Men Japan rejste sig nu af krigens aske, og begyndte at opføre den ene kolossale kamerafabrik efter den anden. I hundredvis af veluddannede og sprogrænede "spioner" blev sendt til Europa for at "stjæle". Denne østerlandske snedighed skulle efterhånden bære frugt, til ugunst for den europæiske fotoindustri, men til stor glæde og gavn for amatørerne. Pludselig var den tyske fotoindustri alvorligt truet. Den teknologiske udvikling løb hurtigere i Japan.

Made in Japan

De første japanske fotografiapparater havde nogle ejendommelige navne; Canon, Olympus, Pentax, Minolta, Miranda, Mamiya, og Asahiflex m.fl. Amatøren lærte sig hurtigt gloserne, og fik respekt for den nye generation af højteknologiske kameraer. Spejlreflekskameraet med returnerende spejl, prismesøger, og udskiftelig optik med automatisk springblænde, var de tekniske nyskabelser. Japanerne havde sandelig ikke sovet i timen. Tysk fotoindustri fik sig et chok, det aldrig kom sig over. I 1959 lancerede Zeiss Contarex, samtidig med at andre tyske fabrikker forsøgte at tage konkurrencen op med Japan.

来

Verdens største fotoshow

photokina Köln

Den første messe

I dagene den 6. til 14. maj 1950 afholdes den første handelsmesse i Köln efter verdenskrigens afslutning. "Photo und Kino" messen var et rent tysk anliggende, og for første gang fik danske importører og fotohandlere mulighed for at se, hvad den genopbyggede tyske fotoindustri kunne præstere. De efterfølgende messer kom i øvrigt til at hedde "photokina", stavet med lille p - årsagen skyldes en trykfejl begået af et bogforlag. Den første messe omfattede 22000 m². Efter danske forhold ganske imponerende. De 32 danske fagfolk kom hjem med gode nyheder til fotoamatørerne. En af de helt store nyheder var den begyndende massefabrikation af blitzpærer, synkronisatorer. Efterhånden blev alle kameraer synkroniserede. Endnu var den tyske fotoindustri ikke helt på fode, men foreløbig tilsyneladende selvsikker på, at den igen ville blive den førende producent. Det skulle dog vise sig at gå helt anderledes. For amatøreren blev det et fremskridt at kameraerne efterhånden blev forsynet med automatisk belysningsstyring. Færre kikserer, bedre billeder!

Boxkameraet var endnu i slutningen af 1950'erne "folkekameraet", men i USA var man for alvor i gang med en revolution inden for kamerafremstillingen. Nye billige syntetiske formstøbningsmaterialer blev skabt, og talrige fabrikker blev opbygget - man satsede på en global markedsføring af et helt nyt produkt. Instamatic-kameraet.

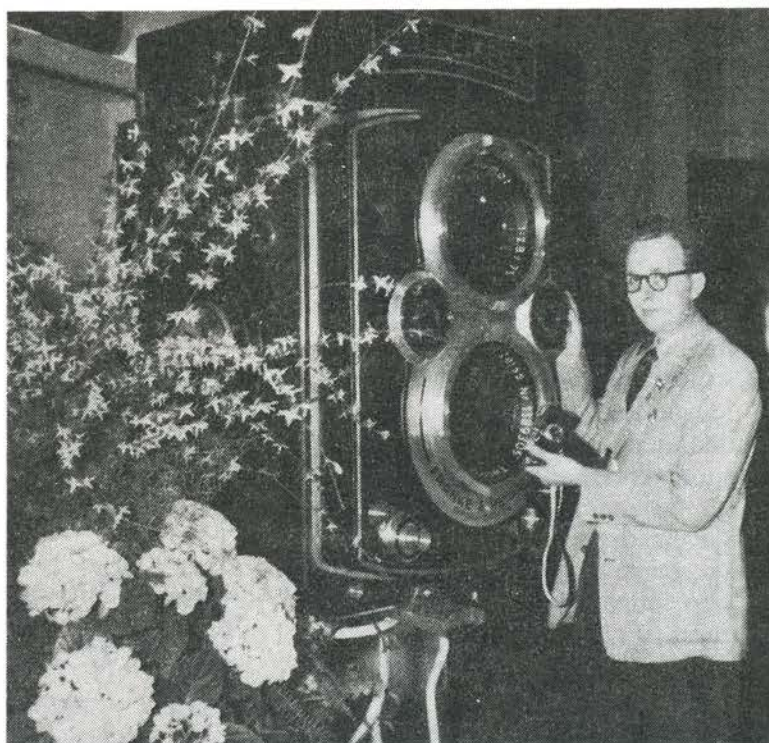

Foto: Sigfred Løvstad.

En verden i farver

Farvefilmen

Brødrene Lumières opfindelse af Autochromeglaspladen i 1907 (25), var en spændende begyndelse, men det endelige mål, at kunne fremstille farvepapirbilleder, lod vente på sig. I 1916 lancerede Agfa sin Agfacolorglasplade, som byggede på den additive farveblanding, bdr. Lumières princip. En række andre farverasterplader kom på markedet, men Agfa forblev den dominerende producent helt frem til 1939. For amatøreren forblev disse løsninger for dyre og komplicerede, men der var sat en udvikling i gang, som ikke var til at standse. Kodachrome og Agfacolor NEU var de to produkter, amatøreren havde at vælge imellem. Prisen på Kodachrome var kr. 15,75 for 18 optagelser, hvori- mod Agfacolor Ultra kornrasterfilm kostede kr. 7,20, og Agfacolor linserasterfilm kr. 5,55. Senere lanceredes Agfacolor NEU med 36 optagelser til kun kr. 6,75 pr. film. Alle disse film kunne først erhverves i Danmark efter 1937-38!

Kodak først

Den 18. december 1941 lancerede Kodak i Amerika de første farvebilleder på papir. Filmen hed Kodacolor med samme filmhastighed som sort/hvid film. Agfacolor papirbilleder blev vist på en udstilling i Kunstindustrimuseet i København i februar 1943. I udstillingskataloget kunne man læse følgende:

"Vi fantaserer os frem til den dag, hvor fotoalbummet vil vrimle med aftryk i naturlige farver, og til den dag, hvor den første farveforstørrelse kan hænges på væggen".

Her kunne fotoamatøren slikke sig om munden og glæde sig til de farvestrålende tider som

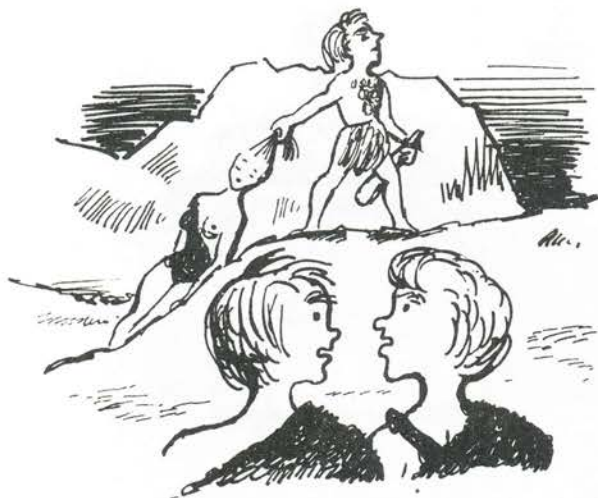
På Rådhuspladsen havde importøren Finn Jensen anbragt sit logo.

ventede, når krigen engang ville være slut. Agfacolor-negativfilm kom i handel for amatører i 1950, derefter fulgte Ferrania-color i 1952 og endelig kom Kodacolor i 1958. Farvebillederne var nu fotoamatørens foretrukne valg. Det var dyrt, men dejligt. Samtlige fotoforretninger i Danmark fik en "ansigtsløftning" i disse år. Nu skulle amatøreren vænnes til at fotografere i farver. Koste, hvad det koste ville! Efterhånden kom pris og kvalitet på et niveau så forbruget begyndte at vokse - en betingelse for yderligere prisreduktioner. Danmark var midt i et økonomisk opsving, lønningerne steg, forbruget steg, og charterrejserne blev etableret af Spies og Tjæreborg. Over 1 million amatør-fotografer rejste ud og var i stand til at fotografere døgnet rundt i farver. Succesen var hjemme.

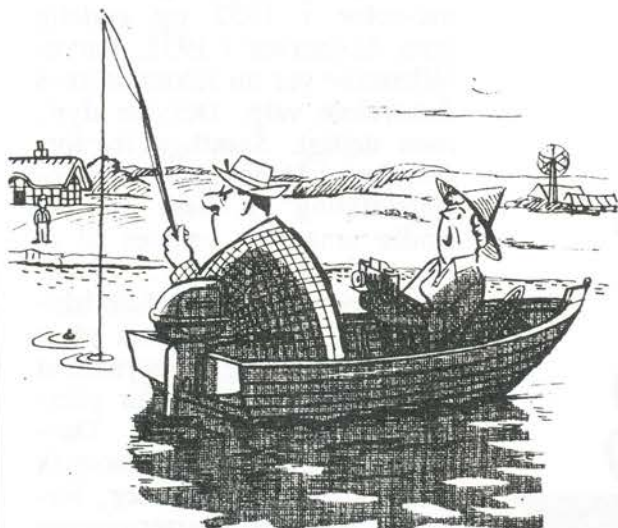
REIDLS FOTORIER

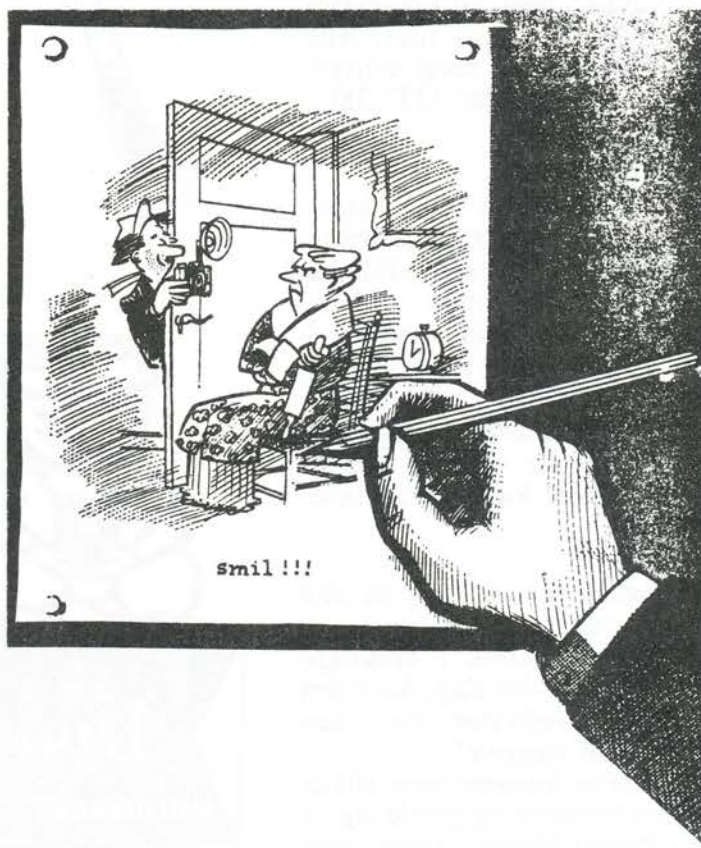
*Kedeligt, at fotografiapparatet ikke er opfundet endnu,
det kunne ellers være blevet et godt bryllupsbillede.*

*Marie - Marie — hvor har du lagt
fotografiapparatet?*

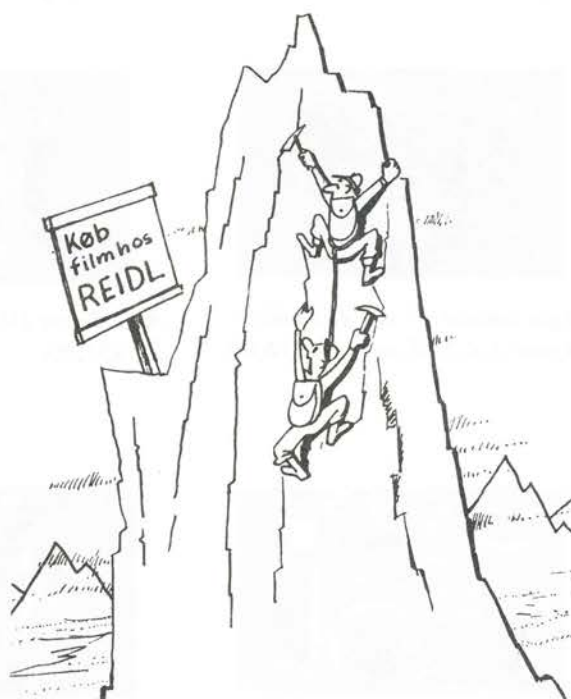
*— Hvorfor skulle jeg egentlig slæbe
fotografiapparatet med*

--- et par skridt tilbage Marie ---

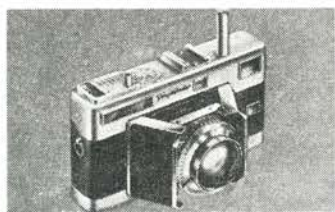
VI BEDER DEM MODTAGE
VORE BEDSTE ØNSKER FOR
EN GLÆDELIG JUL OG ET
LYKKEBRINGENDE NYTÅR -
OG KNYTTER HERTIL VOR
TAK FOR DERES TILLID I 1961

MED VENLIG HILSEN

REIDL'S FOTO

K. Reidl

Voigtlander Vitessa L. Color
Skopar 1:3,5/50 mm. Kr.492,00.

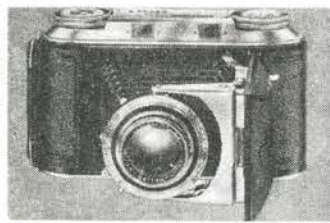
Voigtlander Vitessa T - ca.1957.
Color Skopar f:3,5/50 mm. Kr. 770,00.

Voigtlander Prominent. Color
Skopar 1:3,5/50 mm. Kr. 763,00.

Voigtlander Vito B. Color Skopar
1:3,5/50 mm. Kr.230,00.

Voigtlander Bessa I - ca. 1950.
Color Skopar 1:3,5/105 mm. Kr.338.

Agfa Clack - ca.1954-59. Kr.39,00.

Agfa Isolette I - ca. 1952-60.
Agnar 1:4,5/85 mm. Kr.116,00.

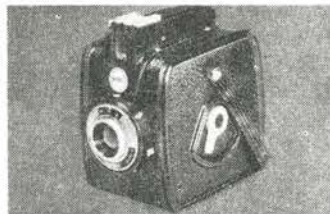
Agfa Karat IV. Solinar 1:2,8/50 mm.
Kr.455,00.

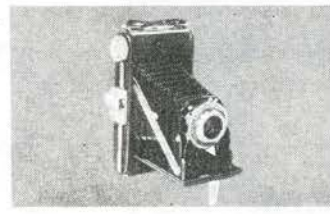
Agfa Super Isolette - 1957-60.
Solinar 1:3,5/75 mm. Kr.582,00.

Regula Cita III - ca. 1951. Steinheil
Cassar 1:2,8/45 mm. Kr.450,00.

Gevabox. Meniskus 1:11/105 mm.
Kr.32,00.

Agfa Billy I - ca. 1950-57.
Agnar 1:6,3/105 mm. Kr.111,00.

Agfa Super Isolette - ca. 1954-57.
Apotar 1:3,5/45 mm. Kr.376,00.

Agfa Automatic 66 - ca. 1956.
Color Solinar. Kr.970,00.

Bilora Bella 66. Kr.58,00.

*Altix IV - ca. 1955. Trioplan
1:2,9/50 mm. Kr.145,00*

*Kodak Retinette. Schneider
Reomar 1:3,5/45 mm. Kr.260.*

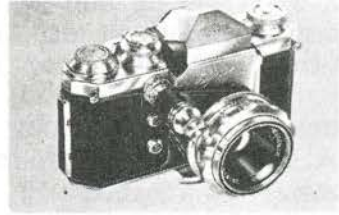
*Lordomat Standard. Lordinar
1:2,8/50 mm. Kr.470,00.*

Zeiss Box Tengor. 1:9. Kr.45,00.

*Edixa II-L. Westanar 1:2,8/45 mm.
Kr.330,00.*

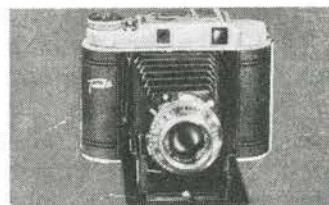
*Edixa Reflex II - ca. 1956.
Cassar 1:2,8/50 mm. Kr.685,00.*

Diax I b. Isconar 1:3,5/50 mm.

Arette 1.A - ca. 1958. Kr.260,00.

*Franka Solida II - ca. 1950.
Isconar 1:3,5/50 mm. Kr.152,00.*

Akarelle

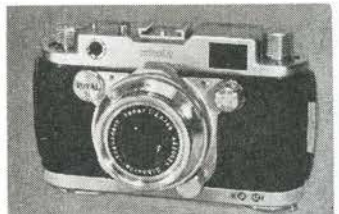
*Montana - ca. 1956. Deltamon
1:3,5/45 mm. Kr.100,00.*

*Regula IIB - ca. 1951. Rodenstock
Trinar 1:2,8/45 mm. Kr.345,00.*

*Regula II - ca. 1951. Cassar
1:2,8/45 mm. Kr.178,00.*

*Robot Royal 36 - ca. 1955-59.
Xenar 1:2,8/45 mm. Kr.945,00.*

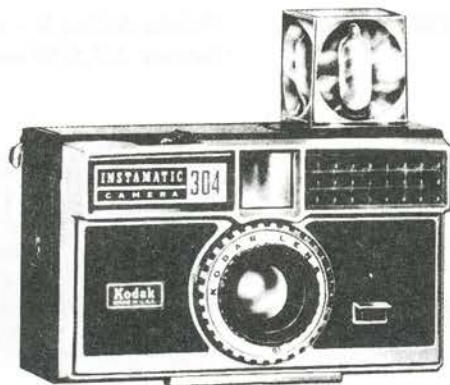

*Exakta Varex VX - 1957. Jena
1:2,8/50 mm. Kr.1.360,00.*

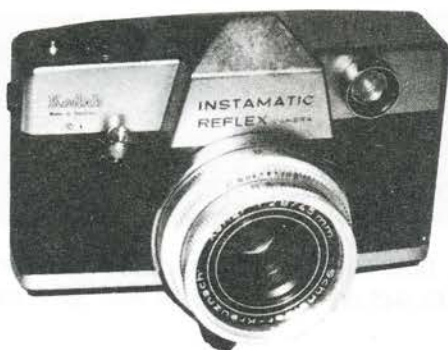

Instamatic

Amerika d.v.s. Kodak tog udfordringen op på billigkameraområdet og under salgsmottoet: "Kroning af et nyt program" lancerede man INSTAMATIC-kameraet i 1963. Man satsede på det helt brede og endnu ikke fotograferende amatørmarked. De første modeller hed 50, 100, 300, 400 og 500 og var fremstillet i Stuttgart med "Retina-finish". Model 50 og 100 blev fremstillet i England, og model 300 og 400 kom fra USA. Med ét slag fik alle fotoamatører en chance. Et let kompakt kamera, nogle med indbygget blitz, andre til blitztæring. Ideén blev taget op af mange andre fabrikker, som fremstillede 126-kameraer på licens fra Kodak. Agfa lancerede RAPID-kameraet, men Instamatic systemet sejrede og blev Kodaks største succes nogensinde. Næsten 70 millioner kameraer er blevet fremstillet. Guds gave til den uerfarne amatør.

Instamatic 304.

Instamatic Reflex.

KODAK SENSATION - ENDNU NEMMERE FOTOGRAFERING!

KODAK INSTAMATIC 400
under kr. 315,-

Det sensationelle kamera med motor til automatisk filmfremføring efter hver optagelse. Indbygget blitz og automatisk belysningsmåler, der sikrer korrekt eksponering.

KODAK INSTAMATIC 100
under kr. 85,-

Dette kamera har indbygget blitz til såvel inden- som udendørs optagelser. Sikret mod dobbelteksponering. På 1 sekund indsættes ny film med den praktiske KODAPAK film-kassette.

CDS og halvformat

En anden banebrydende nyhed var fremkomsten af CDS lysmåleren. Pludselig skulle der batteri i kameraet for at få det til at fungere! EE-kameraet med Electric Eye, der styrer blændeindstillingen, var det nye, som skulle gøre det endnu lettere at fotografere. Udviklingen løber pludselig ganske hurtigt, så hurtigt, at de japanske kameramærker bliver altdominerende på amatørmarkedet. Mange gamle hæderkronede tyske kamerafabrikater går sin undergang i møde - situationen for Zeiss og Voigtländer bliver pludselig kritisk. Mange fabrikker overflytter deres produktion til Japan og Korea. Et amatørkamera er nu ikke mere noget, man køber for hele livet. Konstant teknisk fornyelse kombineret med reklame gør, at et 10 år gammelt kamera er umoderne, tungt og besværligt. En udvikling så hastig og voldsom havde ingen kunnet forudse!

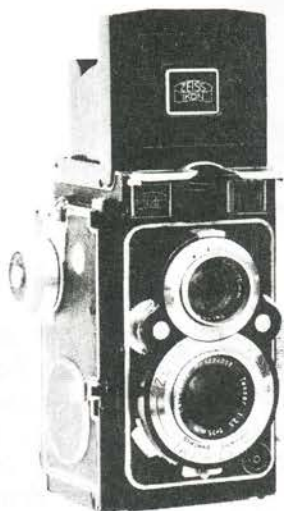
Yashica 35M. Pris: 468,00.

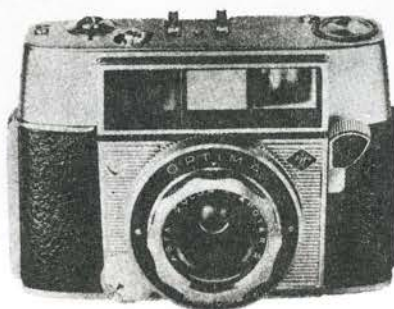
Yashica-Mat. Pris: kr. 510,00.

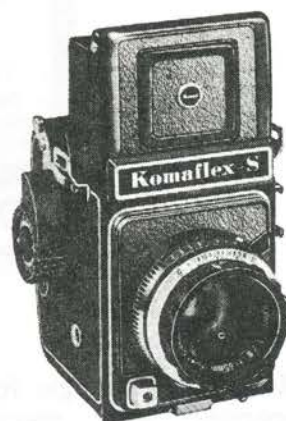
*Tenax Automatic - 1960-63.
Tessar f:2,8/50 mm.*

*Ikoflex 6x6 cm. 1957-60.
Tessar 75mm.*

*Optima 35mm. 1959-63.
Apotar f:3,9.*

Contaflex Super. Ca. 1959-62.

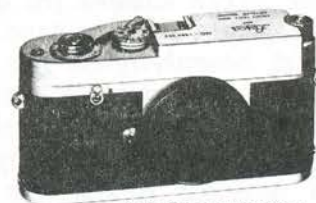
*Zorki 4, ca. 1956-73.
Jupiter f:2/50 mm.*

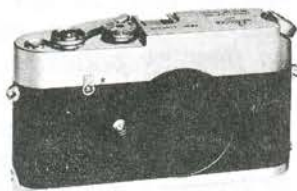
Nikon S4. 1959.

LEICAFLEX/1965

LEICA MD/1965

LEICA MDa/1967

LEICA M4/1967

LEICAFLEX SL/1968

Brugt-marked

KØB & SALG af brugte fotografiapparater som speciale blev introduceret af Jens Rolighed i 1924. Ved forretningens 25-års jubilæum blev den da veletablerede fotohandler interviewet af Hans Tørsleff:

"Et af de første indtryk, jeg for henvend 25 år siden modtog af Rolighed, er typisk for hele manden. Det var nede i den diminutive kælder i Skt. Pederstræde. En forhutlet fyr kom ned for at sælge et kuffertiliggende 13x18 kamera fra amatørfotografiens første dage. Efter lidt betænkelighed gav Rolighed ham en skikkelig pris for "oldsagen", og fyren luskede tilfreds af. Og nu kom Rolighed med følgende forklarende bemærkninger:

"Jeg kunne sgu' ikke lade være at købe den gamle kasse...det ville da være synd, hvis den skulle ligge og rådne op hos en eller anden marskandiser! Selvfølgelig er det nærmest usælgeligt, det skulle da lige være den "Dagor" i den gamle omstændelige lukker, der ligefrem minder om en af Storm-Petersens "små praktiske opfindelser" ... den kunne man vel få lidt ud

af. Men kan De ikke forstå, at jeg ligefrem ikke nænner af flå det fra hinanden? Sådan en gammel svend var jo for sin tid et teknisk vidunder. Og se dog bare på det arbejde! Sikken et materiale! Sikke noget læder i den bælg, sikken en politur, sikke nogen skinner, og så det tanddrev! Uha, der kan de ikke være med i vognen nutildags. Nå, men kom nu her, gamle dreng! Jeg kan godt lide dig. Op på hylden med dig. Måske kommer der en af "de rigtige", en der ikke hænger sig i årstal og model, og som laver nogen satans gode billeder med dig - og kommer han ikke, kan det såmænd være det samme. Så kan du komme på det museum, jeg engang skal se at få lavet!" Fotoamatører, eller måske skulle vi kalde dem "samlere", havde i mange år glæde af den lille forretning i Skt. Pederstræde. Endnu en lille skildring fra Tørsleffs hånd:

"Fotobørsens" vindue ligefrem lynede af en sensation: En 4,5 x 6 Ermanox med en - hold dem fast, mine damer og herrer, Ernostar 1:1,8 f=8,5 cm, for satan! Den troned i strå-

lende ophøjethed på en lille fløjlsbetrukket kasse bag det halvtredie kvadratalen store udstillingsvindue. Ak ja, vi var mange forlibte, og jeg tegnede mig øjeblikkeligt for den. Tegnede? Jo, jo, jeg tegnede mig for den, for det måtte man med den. Motiveringen, der af Rolighed blev fremsat med følgende bemærkning:

"Tja, den er jo ikke sådan uden videre til salg, den pynter så godt i vinduet, ikke? Og jeg bryder mig i grunden ikke om at sælge den, for jeg kan godt lide den. Den er noget kilden med afstanden, men rammer man rigtigt, er det imponerende så skarpt "det lille svin" kan tegne. Jeg har nu halvvejs lovet den til en anden, hvis jeg da sælger den. Han spurgte først på den. I grunden har han ikke råd til den, så der bliver en rest til afbetaling, men han er en flink og pålidelig mand, og han er helt tosset med den, så jeg synes, han fortjener at få den. Bedre hænder kan den ikke komme i. De må så vente, til den kommer tilbage igen, hvad den gør med matematisk sikkerhed. Ikke alene fordi den er så

kilden, men fordi han, der skal have den, er mindst lige så tosset med kameraer, som de fleste med piger. I begyndelsen er det meget spændende, men ligesom selv den "dejligste pige" i længden bliver mindre tiltrækkende og risikerer at blive fortrængt af en endnu blondere blondine, sådan også med kameraer. De fleste gode kameraer går atter og atter igen hernede. Det er sådan en slags uskyldig form for konebytningsleg - man har jo selv en rem af huden og tror immervæk, at "den næste" er bedre end alle dem, man har haft. Nå ja, når den kommer tilbage, skal De være den første, der får den".

Og dermed måtte jeg trøste mig. Jeg kunne dog ikke dy mig for, samme aften, at lægge hjemvejen over Skt. Pederstræde, for at se, om "den" var der endnu. Nå, men jeg rundede buksekongens hjørne, da et sælsomt, et næsten utroligt syn mødte mit øje: En lille mand på alle fire foran "Fotobørsens" udstillingsvindue, med ansigtet trykket tæt ind mod ruden og en lommelygtes lyskegle rettet lige ind mod "min" Ermanox .... Tableau! Han var så hensunken i beskuelsen af vidunderet, at han ikke lagde mærke til mig, før jeg var tæt inde på ham. Da slukkede lygten brat, og en lille slunken klædt mand trykkede sig tæt ind til muren for at undgå at blive set.... Roligheds psykologiske klassificering af bejlerne til den skønne "Ermanox" viste sig at være rigtig - manden med lommelygten var endnu mere betændt end jeg, uden tvivl den værdigste af os".

"Fotobørsen" var et hyggeligt sted at komme - skarer af fotoglade mennesker fra alle samfundslag mødtes her i kammeratlig samhørighed, der nærmest kan karakteriseres som "Foto-Frimureri". I marts måned 1966 fik fotoamatøren i København et nyt valfartssted, idet Svend Nielsen åbnede forretning i Livjærgergade på Østerbro under navnet Fag-Foto. Senere flyttede forretningen til Frederiksberg Alle 29.

FOTOBØRSEN

er Stedet

for Køb, Salg og Bytte af gode
brugte Kameraer

JENS ROLIGHED

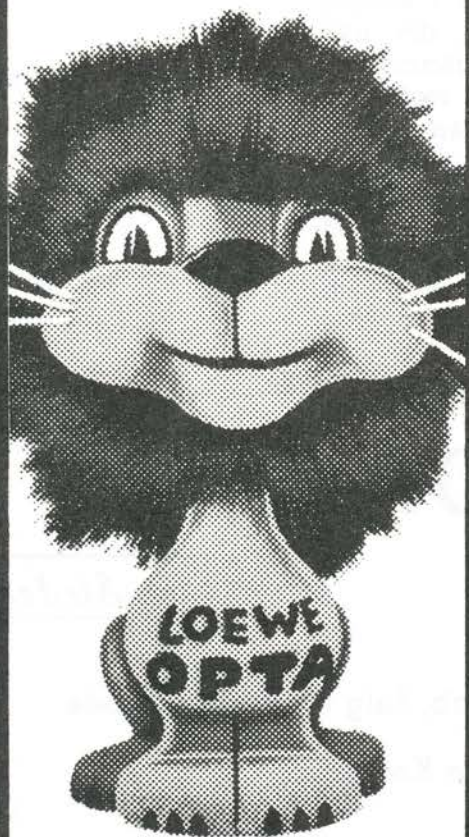
St. Pederstræde 36 - Telefon Byen 6563

Fag-Foto har det hele.

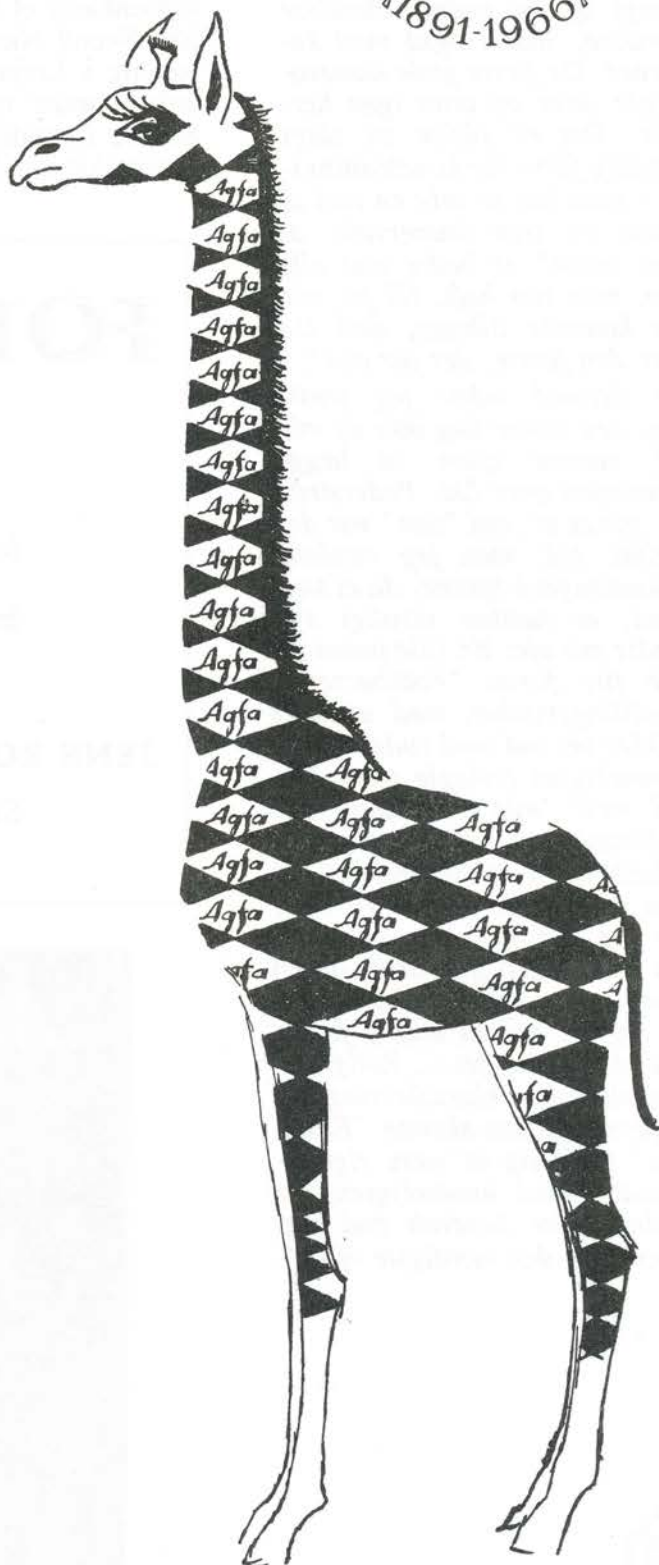
løven blandt blitzes

Den nye OPTATRON de luxe - det
 dejligste tilbehør til Deres kamera.
 Ca. 60 skud pr. opladning, vidvin-
 kelreflektor, forsænket holderfod
 og synkrokabel. Maksimal lyseffekt
 -min. dimensioner. Komplet: kr. 425.

optatron

IMPORT: H. HANSENS SØN

Amatøren ombejles

**De har det
- på 60 sekunder!**

**-det første
enøjede spejl-
reflekskamera
med indbygget
elektronhjerne**

NYHED

**SE MOTIVET FRA
ALLE VINKLER**

**De kan snart
helt undvære
fingrene**

**UNDGÅ RYSTEDE
OPTAGELSER**

**Systemkameraerne der
forener avanceret teknik med
problemfri betjening!**

ÅRETS STØRSTE NYHED

**Hvorfor
slæbe? -
tag Olympus
med -**

**"Selv det
allerførste
billede er helt
perfekt"**

Amatøren ombejles

Amatørens drøm om det "IDE-ELLE KAMERA" kamera fra begyndelsen af 1920'erne gik i opfyldelse præcis 50 år senere. Alverdens fotofabrikanter blev i stand til, takket være de teknologiske hjælpemidler, at producere det helt eventyrlige kamera. INGEN indstilling - kun "tryk på knappen" - cirklen er sluttet fra 1888. Disse selvtænkende apparater fremstillet til stadig lavere priser, indebar forretningssammenlægninger, stordrift, rationel distribuering, og ikke mindst, en stigende købekraft hos forbrugeren, styrede lige imod paradiset og helvede. Kameraet fra i går var forældet i dag. I 1951 kunne importøren kun levere ét stk. Agfa Syncro Box pr. fotohandler. Amatørfotografen boltrede sig i de nye selvbetjeningsbutikker, hvor han erhvervede sig alverdens herligheder for under indkøbspris. Medaljen havde dog en bagside - nye forretningskæder blev etableret, omsætningen steg til hidtil ukendte højder, men med lavpriser baseret på en til tider meget lille margin, med deraf følgende trussel for lukning. En karrusel var sat i omdrejninger - og den kører stadig. Hvad, der er sket efter 1970, har vi alle været vidne til. Amatørfotografiens historie er næppe forbi, men nye tider står for døren - som altid. Vor lille historie skal have en afslutning - kan det gøres bedre med ordene fra visen: "Jeg vil så gerne eje et fot'grafi af dig"?

Jeg vil så gerne eje et fot'grafi af dig
(Carl Alstrup i Apollorevyen 1935)

Jura Steen

Asge Steffensen

Gm A7 D7 Gm D A7 D7 G E7 D7 Bb G Am G D7 G C G7

et hvor du kys - ser på fing' - ren til mig. Og
et hvor du cyk - ler i iko - ven med kat - ten.
Det vil jeg ger - ne ej - e.

Jeg er til ud over grænsen
begejstret Thit Jensen -
tilhænger - ud til provinsen
forleden jeg skrev:
Jeg vil så gerne eje et fot'grafi af dig.
Så skal du til kommoden
få et stort et af mig.
Mange slags situationer kunne man ta' af dig.
Et hvor du står imellem en præst og en læge
og et hvor man ser dig som vordende brud.
Og et hvor du ordner et mandfolk i Stege.
Det vil jeg gerne eje.

Svir' mor som hedder Franciska
er kommet, så vi ska'
inden hun rejser til Biscra
i dag ha' talt ud.
Jeg vil så gerne eje et fot'grafi af dig.
Vi har jo mange minder
om hinand'n du og jeg.
Man må ku' variere sådan et kontrafej:
Et hvor du er i harmisk og et hvor du lider,
kun et hvor du kommer, men tre hvor du går.
Et par hvor du tuder og fem hvor du vider.
Det ku' jeg li' og eje.

D7 G G7 C Cm G D7 G

et hvor du kys - ser på fing' - ren til mig. Og
et hvor du cyk - ler i iko - ven med kat - ten.
Det vil jeg ger - ne ej - e.

Jeg er til ud over grænsen
begejstret Thit Jensen -
tilhænger - ud til provinsen
forleden jeg skrev:
Jeg vil så gerne eje et fot'grafi af dig.
Så skal du til kommoden
få et stort et af mig.
Mange slags situationer kunne man ta' af dig.
Et hvor du står imellem en præst og en læge
og et hvor man ser dig som vordende brud.
Og et hvor du ordner et mandfolk i Stege.
Det vil jeg gerne eje.

Svir' mor som hedder Franciska
er kommet, så vi ska'
inden hun rejser til Biscra
i dag ha' talt ud.
Jeg vil så gerne eje et fot'grafi af dig.
Vi har jo mange minder
om hinand'n du og jeg.
Man må ku' variere sådan et kontrafej:
Et hvor du er i harmisk og et hvor du lider,
kun et hvor du kommer, men tre hvor du går.
Et par hvor du tuder og fem hvor du vider.
Det ku' jeg li' og eje.

Foto: F. Berend

Charlottenborg 1953

Amatørens flotte billeder bliver beundret.

Hvad kostede det?

For at kunne forstå priserne på fotografika for 25, 50 eller 100 år siden er det nødvendigt at kunne omregne priserne i fremmed mønt til danske kroner. Nutidige valutakurser findes i ethvert dagblad, men anderledes stillede det sig med gamle dages kurser, som afveg betydeligt fra dem, vi kender i dag. Fra omkring 1870 og indtil 1914 lå de europæiske og amerikanske valutakurser på et stabilt niveau. Efter 1918 kom der ubalance i kurserne, den tyske mark gik i bund i 1923, og Wall Street krakkede i 1929.

1870-1914:

Norske og svenske kroner	1,00 kr
Engelske pund a 20 shilling a 12 pence	18,20 kr
Tyske reich mark	0,89 kr
Franske franc	0,72 kr
Belgiske franc	0,72 kr
Schw. franc	0,72 kr
Italienske lire	0,72 kr
Spanske pesetas	0,72 kr
Finske mark	0,72 kr
Russiske rubler	1,90 kr
Hollandske gylde	1,50 kr
Østrigske schilling	0,75 kr
USA/Canada dollars	3,75 kr

1929-1939:

Norske kroner	1,13 kr
Svenske kroner	1,16 kr
Engelske pund	22,40 kr
Tyske mark	1,75 kr
Franske franc	0,29 kr
Belgiske franc	1,03 kr
Schw. franc	1,42 kr
Italienske lire	0,38 kr
Spanske pesetas	0,60 kr
Finske mark	0,10 kr
Hollandske gylde	2,97 kr
Dollars	4,40 kr
Tjekkiske kroner	0,18 kr

Østrigske schilling og rubler ikke noteret i den sidste periode.

Før møntenhedens krone indførtes den 1. januar 1875 var det daleren man regnede med i Danmark. Daleren, hvis værdi svarede til 2.00 kroner, deltes i 6 mark a 16 schilling, dvs. at én schilling svarer til 2 øre og én mark til ca. 33 øre.

Timelønningerne i industri og håndværk i Danmark 1870-1970 - øre pr. time.

kol.1: Faglærte mandlige arbejdere
kol.2: Ufaglærte arbejdere

kol.3: Kvindelige arbejdere
kol.4: Samtlige arbejdere

År	Kolonne				År	Kolonne			
	1	2	3	4		1	2	3	4
1870	21	14		18	1930	156	126	84	131
1880	27	20		24	1940	191	161	108	164
1890	30	21		27	1950	391	328	232	327
1900	43	32		38	1960	733	592	435	608
1910	52	40		47	1970	1944	1628	1290	1677
1920	223	184	120	188					

1. tallene for 1870-1913 gælder kun for mænd i byerne.

Kilder: Jørgen Peter Christensen: Lønudviklingen inden for dansk håndværk og industri 1870-1914 I-II (1975). Statistiske meddelelser, Statistisk Årbog.

Amatørfotografien i kronologisk rækkefølge:

År
 1839 Daguerreotypi-processen offentlig-
gøres
 1841 Fox Talbots negativ/positiv-proces
patenteres
 1847 Albumin på glasnegativer
 1850 Albumin på papir
 1851 Kollodium-processen præsenteres
 1860 Amatørfotografen I.B. Melchior
 1871 Gelatine-emulsionen
 1873 Gelatine-bromsølvpapir
 1873 Juleudstilling i Industriforeningen
 1876 Fabriksfremstillede tørplader
 1878 Platin-kopipapir
 1882 Orthokromatiske sensibiliserede tør-
plader
 1884 "Raadegaard" - Herregaardsliv
 1888 1. Kodak-kamera, fremkalderservice
 1889 Heinrich & Poulsen grundlægges
 1889 Sigvart Werner begynder at fotogra-
fere
 1890 H & D emulsionhastigheder indføres
 1892 "Amatør-Fotografen" ved Enna
 1893 Støtten & Simonsen grundlægges
 1894 Gummi- og kromgelatineprocessen
 1895 Københavns Fotografiske Amatør-
klub
 1898 Kongsbak & Cohn grundlægges
 1902 Zeiss Tessar præsenteres

År
 1904 Olietryk
 1906 Pankromatiske plader
 1906 Reimert Kehlet grundlægges
 1907 Autochrome farveplader (Lumière)
 1907 Marius Nicolai Topp - Odense
 1912 Compurlukkeren opfindes
 1916 Fotomagasinet grundlægges
 1917 Okholm grundlægges
 1917 Platinpapir afskaffes
 1923 Provins-mappen oprettes
 1924 Fotobørsen grundlægges
 1925 Leica og Ermanox præsenteres
 1928 Rolleiflex
 1929 Blitzpæren
 1931 Fotoelektrisk lysmåler
 1933 Pankromatiske rullefilm
 1935 Dufaycolor rullefilm
 1936 Kodachrome 35 mm rullefilm
 1937 Exakta 35 mm énøjlet spejlrefleks
 1938 Indbygget lysmåler
 1939 Første elektronblitz
 1939 Thorkild Henriksen grundlægges
 1942 Agfa neg/pos farvefilm
 1945 Foto Magasinet Lyngby grundlægges
 1947 Polaroid film
 1950 Den første Foto-Messe i Köln
 1957 Nikon 35 mm spejlreflekskamera
 1963 Polaroid-farvebilleder

NOTER:

1. Objektiv nr.58. 1992. S.16-31.
2. Objektiv nr.28. 1983. S.49-50.
3. Objektiv nr.46. 1989. S.2-13.
4. Objektiv nr.45. 1989. Temanummer.
5. Norsk Fotohistorisk Journal nr.3. 1976. S.38-55.
6. Objektiv nr.41. 1987. S.48-52.
7. Objektiv nr.50. 1991. S.26-39.
8. Ochsner, Bjørn: Fotografier af H.C. Andersen. HCA hus 1957.
9. Det "tilbageholdne skrift" må være: "Anviisning til paa trende forskjellige Veie at frembringe og fastholde LYSBILLEDER paa Papir, som Portraitter af levende Personer, Prospecter efter Naturen, Copier af Malerier, plastiske Gjenstande Kobber, Steenstryk, Blade af Planter etc., deels ved at benytte Cameraobscura, deels et til Copiering indrettet Instrument". En Opfindelse af H.T. Winther. Christiania 1845.

10. Objektiv nr.60. 1993. S.8-14.
11. København 1865.
12. Objektiv nr.52. 1991. S.2-14.
13. Herregårdsliv 1887-1900. D.F.S. 1984. Objektiv nr.27. 1983. S.32-34.
14. Objektiv nr.25. 1982. S.43-46. Objektiv nr.41. 1987. S.38-43.
15. Topp, Kalle: Dengang i Odense. 1981.
16. Kehlet, Reimert: Salgskatalog. S. Løvstad. Herning 1976.
17. Objektiv nr.26. 1983. S.7-13.
18. Poul Pedersen. Århus 1993.
19. Olsen foto. Frederiksborggade. 1993.
20. Objektiv nr.24. 1982. S.35-42.
21. Objektiv nr.24. 1982. S.35-42.
22. Objektiv nr.58. 1992. S.1-15.
23. Objektiv nr.27. 1983. S.46-49.
24. Objektiv nr.35. 1986. S.10-13.
25. Objektiv nr.25. 1982. S.43-46. Objektiv nr.41. 1987. S.38-43.

LITTERATUR:

Kleffel, L.G. Fuldstændig Veiledning i praktisk Fotografi m.m. Oversat af Th. Kaysen. Kbh. 1865.

Kortfattet Vejledning i Fotografi for Amatører. 1896.

Piil, C. Veiledning for begyndende Photographer. Schou, 1861.

Alfen: Tidende for Fotografien i Norden. 1865-1869 samt 1876-1879.

"Amateur-Fotografen" 1893-96. J.C. Stochholm. Amatør-Fotografen. 1912-1919.

Fotografiske Meddelelser: Tidsskrift for Fotografien i Norden. 1872-1881.

Tidsskrift for Amatørfotografer. 1904-1905.

Foto-Specialhandleren. 1943-1953.

Den Fotografiske Forenings Tidende. 1865-1868.

Langford, Michael. Fotografiens Historie. 1981.

Løvstad, Sigfred: Katalog nr.1. Danmarks Fotomuseum. 1984.

Smil! - for pokker - smil!

Bagsiden:

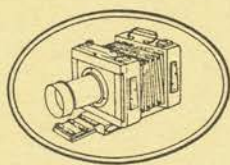
Troldmanden tilbyder amatør-fotografen sit "trylle" apparatet. (Logo for "Amatør-fotografen" ved Enna. Grundlagt i 1892. Forretningen eksisterer stadig på samme adresse, Vimmelskaftet 47. København).

Redaktion:

*Dansk Fotohistorisk Selskab. Teglårdsvej 308. 3050 Humlebæk. (42 19 22 99).
Pris kr. 125.-*

D.F.S. 1993.

Dansk Fotohistorisk Selskab